

Jú¹ Chú³² Hi³ Ca³jmú³ Má²téh³

*Tsá²haun³² jméi² dí¹hio³ ñú¹deh³ Jesús
(Lucas 3:23-38)*

¹ Hi³ lá² bíh¹ cáun² sí² hi³ cha³² jái¹³ hi³ ca³tin¹
Jesús Tsá² lín³ Cristo, jan² Tsá² jón²zih¹ jón²cho¹
hla¹ Há²bran²¹ quionh³ hla¹ re²¹ Dá²vi²¹. Jáun²
né³, ñí¹ lá² má²ja³toh³ hi³ jmái² tsá²haun³² dí¹hio³
ñú¹deh³ tsú².

² Há²bran²¹ hí³ jmí¹ lín³ jméi² Isaac, tsá² lín³ jméi²
Jacob, tsá² lín³ jméi² Judá la³ má²quionh³ jí³ tsá¹
rainh²¹ ní² siáh³. ³ Judá hí³ quionh³ Tamar ñí²cuo²
jmí¹ lín³ jméi² mí¹ziú¹³ Fares quionh³ Zara. Jáun²
Fares hí³ lín³ jméi² Esrom tsá² lín³ jméi² Aram.
⁴ Aram hí³ lín³ jméi² Aminadab tsá² lín³ jméi²
Naasón, tsá² lín³ siáh³ jméi² Salmón. ⁵ Salmón
hí³ quionh³ Rahab ñí²cuo² jmí¹ lín³ jméi² mí¹ziú¹³
Booz, hi³ jáun² Booz hí³ né³ quionh³ Rut ñí²cuo²
jmí¹ lín³ jméi² mí¹ziú¹³ Obed. Obed hí³ né³ lín³
jméi² Isaí. ⁶ Isaí hí³ lín³ jméi² hla¹ re²¹ Dá²vi²¹, jáun²
re²¹ Dá²vi²¹ la³ má²quionh³ tsá²mi³ tsá² jmí¹ ñí²cuo²
Urías lín³ jméi² mí¹ziú¹³ Salomón.

⁷ Salomón hí³ lín³ jméi² Roboam tsá² lín³ hí³
jméi² Abías, hi³ hí³ né³ lín³ jméi² Asa. ⁸ Jáun² Asa hí³
né³ lín³ jméi² Josafat tsá² lín³ jméi² Joram, tsá² lín³
hí³ jméi² Uzías. ⁹ Jáun² Uzías lín³ jméi² Jotam tsá²
lín³ jméi² Acáz, Acáz hí³ né³ lín³ jméi² Ezequías.

10 Jáun² Ezequías lin³ jméi² Manasés tsá² lin³ hí³ jméi² Amón; Amón hí³ né³ lin³ jméi² Josías. 11 Hi³ jáun² Josías lin³ jméi² Jeconías la³ má² quionh³ tsá¹ rainh²¹, jmái¹ hi³ ca³ ja³ taunh²¹ jáun² tsá² *Israel hi³ tson³ tí³ hué³² Babilonia.

12 Jmí¹ má² lí³² jáun² né³, Jeconías hí³ siáh³ ca³ lí³ zian² Salatiel jon², tsá² lin³ hí³ jméi² Zorobabel. 13 Jáun² Zorobabel lin³ jméi² Abiud tsá² lin³ hí³ jméi² Eliaquim, tsá² lin³ jméi² Azor. 14 Hi³ Azor hí³ né³ lin³ jméi² Sadoc tsá² lin³ jméi² Aquim, tsá² lin³ hí³ jméi² Eliud. 15 Jáun² Eliud lin³ jméi² Eleazar tsá² lin³ hí³ jméi² Matán, tsá² lin³ jméi² Jacob. 16 Jáun² né³, Jacob lin³ jméi² Sé³² ñí² cuo² Má² réi³; Má² réi³ né³ lin³ mí¹ ziú¹³ Jesús Tsá² ca³ lin³ Cristo.

17 Hi³ jáun² la³ ní² bíh¹ lí³ hi³ quia³ quiún³ nió³ jón² zih¹ jón² cho¹ hla¹ Há² bran²¹ tín³ ca³ la³ tí³ jmái¹ hi³ zian² hla¹ Dá² vi²¹, hi³ hla¹ Dá² vi²¹ ca³ la³ tí³ ñí¹ cá¹ chó²¹ jmái¹ hi³ ca³ huén² tsá² Israel hi³ ja³ taunh²¹ hi³ tson³ tí³ Babilonia tín³ siáh³ quia³ quiún³ nió³ jón² zih¹ jón² cho¹ tsú², hi³ cónh³ í¹ quia³ quiún³ nió³ jón² zih¹ jón² cho¹ tsú² tín³ la³ tí³ jmí¹ ca³ lí³ zian² jáun² Cristo.

*Jmái¹ hi³ ca³ lí³ zian² Jesús Tsá² lín³ Cristo
(Lucas 1:26-38, 2:1-7; Juan 1:14)*

18 La³ lá² bíh¹ lí³ hi³ ca³ lí³ zian² Jesús Tsá² lín³ Cristo: Má² réi³ jmí¹ má² ná¹ lí³ jái¹³ hi³ jenh¹³ cuo² quionh³ Sé³²; tí³ la³ ñeh² bíh¹ hi³ jenh¹³ cuo² tsú² má¹ ná¹, ca³ lí³ lin¹ Má² réi³ hi³ quian² jon², cáun² hi³ lí³ cun³ quionh³ pí³ quioh²¹ Jmí² chí³ Chun¹.
19 Jáun² Sé³² tsá² nióh³² tsú² hi³ jái¹³ quionh³ né³,

ca³li³hnió³ tsunh³ jái¹³ quionh³ Má²réi³. Ca³lín¹³ tsú² hi³ jmu³ la³ jáun² ta³ tiá² hin² ñi³², qui¹hliá² tsá² hí³ jan² tsá² chun¹ bíh¹ hi³ jáun² tiá² jmí¹ hnió³ yáh³ tsú² chin¹³ hua³heih²¹ Má²réi³. 20 Ti³la³ tá¹la³ lín²³ tsú² jáun² la³ ní² né³, jan² tsá²cuú² tsá²ta³ Juo¹³ dí² ca³jnia³ jéinh³² tsú² jui³² qui³ ziú³, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Hnú² Sé³², tsá² jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ Dá²vi²¹, ha³ lí² jmú² juénh² nú² hi³ hen¹³ nú² Má²réi³ hi³ lín¹³ ñi²cuoh² nú², qui¹ dáin² hi³ quian² tsú² ca³can³ tsú² cun³quionh³ pí³ quioh²¹ Jmí²chí³ Chun¹ bíh¹. 21 Hi³ jáun² ní¹ má¹ca³li³zian² dáin² hí³, hniáuh³² teh¹ nú² Jesús. La³ ní² bíh¹ lí³ jmái² tsú², qui¹hliá² líón³² tsú² tsá² joh¹ hi³ ca³ti²¹ tso³.

22 La³ ní² bíh¹ ca³li³ hi³ jáun² ca³li³ti³ la³ cun³ hi³ ca³juáh³ Juo¹³ dí² cun³quionh³ jan²*ti³² jē¹ Dió³², hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

23 Jan² tsá¹mái¹³, tsá² tiá² hin² má²ca³cáuh³², can³ jon²,

hi³ jáun² ní¹ má¹ca³li³zian² dáin² hí³,

lí³ jmái² Emanuel,

(hi³ hnió³ juáh³ “Dió³² zenh² quiúnh¹ jnoh¹”).

24 Jmí¹ ñi²¹ jáun² hi³ rá²cuóun¹ Sé³², ca³jmú³ bíh¹ la³ cun³ hi³ má²lí²juáh³ jáun² tsá²cuú² tsá²ta³ Juo¹³ dí², hi³ ca³hen³ Má²réi³ hi³ lí¹³ ñi²cuo². 25 Ti³la³ cun³ tiá² ca³tiánh³ bíh¹ tsú² cu³tsa³² ta³ ñeh² bí¹ hi³ lí³zian² jon²; jáun² Sé³² né³ ca³teh³ Jesús dáin² hí³.

2

Tsá² quia³lín³ jmí¹ tsí³ tsá²jien³ Jesús

1 Jáun² né³, Jesús hí³ ca³lí³zian² já¹ juú² Belén, hué¹³ Judea, jmáí¹ hi³ jmí¹ cuá¹lín³ Herodes re²¹ hué³² jáun². Jmí¹ lí¹cáin² jáun² né³, ca³cha³táunh¹ ma³ jan² tsá²ñuh² já¹ juú² Jerusalén, tsá² já²taunh²¹ tí³ juí³² ñí¹ hia³² hiú², tsá² quia³lín³ jmí¹ tsí³ hi³ chú² ñih²³ chí¹ jmaí²¹. 2 Hi³ jáun² tsá² hí³ né³ ca³ngái³:

—¿Ha³ jinh¹ rón³² Tsá² má²ca³lí³zian², Tsá² lín³ Re²¹ Juo¹³ tsá² *judíos? Quí¹ tí³ ñí¹ hia³² hiú² má²ca³neh²¹ jnoh¹ chí¹ jmaí²¹ hi³ ca³tin¹ tsú², hi³ jáun² jau³ jnoh¹ ñí¹ lá² hi³ ja³ma³tsú¹ ma³joh²¹ jnoh¹ tsú².

3 Jmí¹ ca³lí³ ñi³² re²¹ Herodes jáí¹³ ní² né³, ca³la³ lí¹ tiá² ñi³² he³ jmu³ bíh¹ lí³, jí³ la³jín³² tsá² zian² já¹ juú² Jerusalén ní² siáh³. 4 Jmí¹ jáun² ca³teh³ re²¹ hi³ la³jín³² tsá² ná¹lín³ mi³ jmú³ jí³ tsá² ná¹lín³ tí³² lieí²¹ ní², jáun² ca³ngáih³ dí² tsá² hí³ ha³ jinh¹ ca³tí²¹ hi³ lí³zian² Tsá² lín¹³ Cristo. 5 Jáun² tsá² hí³ ca³juáh³:

—Já¹ juú² Belén hín¹³ tí³ hué¹³ Judea bíh¹ lí³zian²; quí¹ jan² hla¹ *tí³² jē¹ Dió³² ca³juáh³ la³ lá²:

6 Hnú² juú² Belén hín¹³ tí³ hué¹³ Judá, tiá² huen³ yáh³ hnú² ja¹ tsá² ná¹ho² ta²¹ hué³² ní²; quí¹ ñí¹ con² hnú² bíh¹ cua³hain³² jan² Tsá² chín¹, Tsá² jmu³ hua³hí¹³ tsá² *Israel tionh² jo³uón³² jná¹³.

7 Jáun² ta³máih³ bíh¹ ca³teh³ Herodes tsá² quia³lín³ jmí¹ tsí³ hí³, hi³ jáun² ca³ngáih³ dí² hi³ hín² jmáih¹ tí³tsóh³ ca³jnia³ chí¹ jmaí²¹ jáun². 8 Jáun² ca³zen³ dí² tsú² tí³ já¹ juú² Belén hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Cuá²taunh¹ náh² ñí¹ zio¹, hi³ cuá²hniah³² náh² re² lín³² dáin² hí³; hi³ jáun² ní¹ má¹ca³chanh²¹ náh², ñá²juah²¹ náh² ñí¹con² jná¹³, hi³ jáun² ja³bí¹ jná¹³ siáh³ uá²jai³² ñe¹ hi³ ñí¹ma³tsú¹ ma³jonh²¹.

9 Jmí¹ má²lí²zéih³² jáun² re²¹ tsá² hí³ jái¹³ ní² né³, ja³taunh²¹ bíh¹ tsá² hí³ jui³² hi³ tiáunh¹; hi³ jáun² chí¹jmai²¹ hi³ ca³jíe³ tsú² jáun² tí³ ñí¹ hia³² hiú² cuá¹tsau³² chí¹ján³ ta³ ñí¹ tsú² ca³la³ ñí¹ cá¹chó²¹ jmái¹ hi³ ca³háí³² tie³ tá²chi²¹ ñí¹ rón²¹ dáin².
10 Hi³ jáun² jmí¹ ca³jíe³ tsá² quia³lín³ hí³ jmí¹ tsí³ hi³ má²he² tie³, jáun² jlánh¹ ca³lí³ hiún² lín³² tsí³; 11 hi³ jáun² jmí¹ taunh²¹ tsú² jáun² ñéih³ né³, ca³jíen³² dáin² quionh³ Má²réi³ mí¹ziú¹³. Jmí¹jáun² ca³di³jñí³² dí² tiáunh¹ hi³ ca³ma³tsu³ ma³jónh³² dáin² hí³. Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³nia³ tsú² cuó² quioh²¹, hi³ ca³huéh³ cú¹mí¹niau²¹, ziún², jí³ no¹ hi³ lí³ quionh³ há² má²ró³² jmái² mirra ní² siáh³, hi³ lí¹ ca³cuéh³ dí² dáin². 12 Jmí¹ má²lí²niéi³² tsú² jáun² jui³² qui³ ziú³ hi³ tiú²uú² hniáuh³² tsa³tánh¹ tí³ jui³² ñí¹ cuá³ Herodes, hi³ jáun² jui³² siáh³ bíh¹ ja³tanh²¹ tsú² cú²jueh³² tí³ juú²co¹.

Jmí¹ ca³cuóun³ tsú² tí³ hué³² Egipto

13 Jmí¹ má²já²tanh²¹ jáun² tsá² quia³lín³ hí³ jmí¹ tsí³ né³, jáun² jan² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² Juo¹³ dí² ca³jnia³ jéinh³² Sé³² jui³² qui³ ziú³ hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Náu², jan³² dáin² ní² quionh³ mí¹ziú¹³, cuóun³ tí³ hué³² Egipto, ca³la³ ñí¹ cá¹juáh²¹ jná¹³ hi³

cuá¹han² nú² siáh³ hué³² jáun²; quí¹ né³bí¹ ja³hniah²
Herodes dáin² hi³ jngih³.

14 Jmí¹jáun² ca³náu² Sé³² hi³ ca³jan³ dáin²
quionh³ mí¹ziú¹³ hi³ ja³taunh²¹ ta³ já¹niéi² tí³ hué³²
Egipto; 15 jáun² ñí¹ jáun² bíh¹ ca³tiánh³ tsú² ca³la³ tí³
ñí¹ jun¹ Herodes. La³ ní² ca³lí³ hi³ jáun² ca³lí³tí³ la³
cun³ hi³ má²ca³juáh³ Juo¹³ dí² jmí¹tin² cun³quionh³
jan² hla¹ tí³² jē¹ Dió³²: “Tí³ hué³² Egipto bíh¹ ca³teh³
jná¹³ Jón³²”.

Herodes jmu² héih³² hi³ jngih³ tsú² tsá¹míh¹

16 Jmí¹ ca³lí³tsin² jáun² Herodes hi³ tsá² quia³lín³
hí³ jmí¹ tsí³ lí¹ má²lí²cáuh³² cú²nga¹ bíh¹, jáun²
ca³míh³ lín³² tsí³ tsú²; hi³ jáun² ca³jmú³ dí² héih³² hi³
ma³tsan² tsú² la³jín³² tsá¹míh¹ tsá² jmí¹ má²tiáunh¹
tun³ mieh² tí³ la³ hué³² jmí¹ zian² já¹ juú² Belén
jí³ juú² la³ cu³ la³ jéin³ jáun² ní², la³ cun³ tí³ jmá¹
hi³ ca³híe³ jáun² tsá² quia³lín³ hí³ jmí¹ tsí³. 17 La³
jáun² bíh¹ ca³lí³tí³ la³ cun³ hi³ ca³juáh³ jáun² hla¹
Jeremías tí³² jē¹ Dió³²:

18 Ñí¹ja²¹ cáun² mah¹ tí³ juú² Ramá,

hi³ ñí¹ho¹ lín²¹ tsú² hi³ hú¹ quí² hú¹ jngih³² tsí³;

Raquel bíh¹ hí³ tsá² cuá¹ho² hi³ ca³tin¹ jón²zih¹.

Cun³ tiá² ca³lí³hnió³ bíh¹ tsú² hi³ niau²¹ re² tsí³,

quí¹ cun³ñí¹ hi³ jlánh¹ má²ca³hiá² cá²tsan³ jón²zih¹.

19 Hi³ jáun² né³, jmí¹ má²jún¹ jáun² Herodes
ca³jnia³ jan² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² Juo¹³ dí² jéinh³²
Sé³² juí³² qui³ ziú³ tá¹la³ cuá³ jáun² hué³² Egipto, hi³
ca³juáh³ la³ lá²:

20 —Náu², jon¹ dáin² quionh³ mí¹ziú¹³ hi³ cuánh² tí³ hué³² Israel, quí¹ má²cá²tsan³ bíh¹ tsá² jmí¹ hnió³ jngih³ dáin².

21 Jáun² Sé³² ca³náu² hi³ ca³jón³² dáin² la³ má²quionh³ mí¹ziú¹³ hi³ jaunh³ tí³ hué³² Israel.

22 Tí³la³ jmí¹ ca³lí³ ñi³² Sé³² hi³ Arquelao má²cuá¹ho² siáh³ ta²¹ tí³ Judea cha¹³ hla¹ Herodes jméi², jáun² ca³lí³ cóh³² tsú² hi³ tsánh³² tí³ jáun²; tí³la³ jmí¹ má²lí²héi³ tsú² jáun² héih³² jui³² qui³ ziú³ né³, jaunh³ bíh¹ tí³ hué¹³ Galilea. 23 Jmí¹ cá¹chánh²¹ tsú² hué³² jáun² né³, ngau³ hi³ ca³ñí¹cuá² já¹ juú² Nazaret. La³ ní² ca³lí³ hi³ jáun² ca³lí³tí³ la³ cun³ hi³ ca³juáh³ jáun² tsá² jmí¹ ná¹lín³ hí³ tí³² jè¹ Dió³² jmí¹tin² hi³ Jesús téh³ tsú² hná¹ tsá² Nazaret.

3

Juan² tsá² ziau² jmái² hleh³² jái¹³ quioh²¹ Dió³² hué³² quiéin²

(Marcos 1:1-8; Lucas 3:1-20; Juan 1:6-8,15-34)

1 Jmí¹jáun² cuan³ Juan² tsá² ziau² jmái² tí³ hué³² quiéin² lí³ tí³ hué¹³ Judea, hi³ hleh³² jái¹³ quioh²¹ Dió³², 2 hi³ juáh³ la³ lá²:

—jZa¹ náh² jmí¹ honh², quí¹ má²ja³quián³ ma³jnia² bíh¹ Dió³² Tsá² má²cuá¹hiáun¹ hi³ lín¹³ Re²¹!

3 Hi³ ca³tin¹ Juan² ní² bíh¹ jái¹³ hi³ ca³hléh³ jáun² hla¹ Isaías *tí³² jè¹ Dió³², jmí¹ ca³juáh³ jáun² la³ lá²: Tí³ hué³² quiéin² niéih³ cáun² ho³ tsáu², hi³

ñí¹juah²¹:

Jmu³ náh² hua³jan²¹ jui³² ñí¹ já²¹ Juo¹³ dí²;

jmu³ náh² cáun² jui³² cú²tso².

4 Jáun² ha¹ Juan² hí³ né³ jmí¹ lí³ jñú¹³ jáh³ cánh¹ téh²³ tsú² camello, lá² hñéih¹ tsú² jmí¹ lí³ láu², hi³ má³² quioh²¹ tsú² né³ jmí¹ lín³ náih² la³ má²quionh³ jmí²toh¹ hi³ zia³² ja¹ náí². 5 Hi³ jáun² tsá² zian² Jerusalén jmí¹ ja³táunh¹ hi³ náí³² jè¹ tsú², la³ má²quionh³ la³jín³² tsá² hín¹³ tí³ Judea jí³ tsá² zian² hué³² can³² cua³ Jordán ní² siáh³; 6 hi³ jáun² ní¹juáh³ ní¹ má¹lí²ton³ tsú² tso³ quioh²¹, má¹lí³² jáun² tí² ziau² Juan² jmái² cua³ Jordán jáun².

7 Jáun² ca³chó³² cáun² jmái¹ hi³ cua³taunh²¹ tsá² téh²³ tsú² tsá² *fariseos jí³ tsá² *saduceos, [tsá² tun³ nió³ hín¹³ cuáh³² quioh²¹ tsá² *judíos]. Jáun² né³, jmí¹ ca³jíe³ Juan² hi³ juóun³² lín³² bíh¹ tsá² hí³ ja³to¹ ja³lín²³ hi³ hnió³ zón³² jmái², jáun² ca³záih³ dí² la³ lá²:

—jHnoh² dá² jón²zih¹ jón²cho¹ jáh³ hláinh¹ bíh¹! ¿Hin² dá² tsánh² ca³zái³ hnoh² hi³ hniáuh³² cuóunh¹³ náh² ca³tí²¹ uu³mí²tsí³² hi³ má²ja³² má²janh²? 8 Jmu³ náh² lin¹ hi³ tson² má²ca³za² jmí¹ honh² náh², 9 ha³ lí²uú² lí¹ cuí¹ lín¹³ náh² hi³ lí¹³ liáun³ náh² cun³ñí¹ hi³hliá² hnoh² jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ Há²bran²¹; qui¹ jná¹³ juanh³² hi³ hí¹ ca³la³ tí³ quín¹ lá² yáh³ lí¹³ jmu³ Dió³² hi³ lán¹ jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ Há²bran²¹. 10 Qui¹ má²rá¹lí³ bíh¹ hua³jan²¹ mí¹chí¹ hi³ quiúh³² tsú² la³jí³² hmá² tiá² máí³ chu²¹ háí³², hi³ jáun² tsa³toh³ ja¹ sí². 11 Qui¹ tson² bíh¹ jná¹³ ziau² jmái² hnoh² cun³quionh³ jmí² jma³, cáun² lí²¹ hi³ lin¹ hi³ tson² má²lí²záí³²

tsú² jmá¹ tsí³; tí³la³ né³bí¹ já²¹ yáh³ jan² Tsá² tí³
 jlánh¹ bíh¹ quien² la³ cun³ bí¹ jná¹³, quí¹ cun³
 tiá² cu³ tiá² ren³ bíh¹ jná¹³ quiúnh¹ ná¹ Tsá² hí³,
 ca³la³ hí¹juáh³ tiá² ca³tín¹ yáh³ jná¹³ hí³ má¹con²¹
 ná¹ tsú² hí³ cue¹ ná¹ chí² láu² tsi³² ta³. Jáun² Tsá²
 hí³ bíh¹ ziau³ hnoh² jmái² cun³quionh³ Jmí²chí³
 Chun¹ jí³ cun³quionh³ sí² ní² siáh³. 12 Má²zianh³²
 bíh¹ Tsá² hí³ cuah²¹ quioh²¹ hí³ chí³² cuú²miih²¹,
 hí³ jáun² tsa³cuí³² má¹qui³². Chá³² tsú² cu³lí²¹
 cuú²miih²¹ má²jí² jáun² ñéih³ hñu³cuí³ quioh²¹; hí³
 jáun² má¹qui³² jáun² né³, tsa³toh³ ja¹ sí² bíh¹, cáun²
 sí² hí³ tiá² tón³² jmái¹ yéi³².

Jmí¹ cáun³ Jesús jmái²

(Marcos 1:9-11; Lucas 3:21-22)

13 Jmí¹jáun² cua³han³ Jesús tí³ Galilea, hí³
 ca³chó³² can³² cua³ Jordán ñí¹ jmí¹ dí¹zion² Juan²
 tsáu² jmái², hí³ hnió³ ziau³ Juan² jmái². 14 Tí³la³ tiá²
 jmí¹ hei³² yáh³ Juan², hí³ jáun² ca³záih³ dí² Jesús:

—Jná¹³ bíh¹ tí³ hniáuh³² zón³² jmái² hí³ ziau¹³
 hnú²; ¿he³ lí³ sa³ hnú² bíh¹ tí³ ñéih³² ñí¹con² jná¹³?

15 Tí³la³ Jesús né³ ca³juáh³:

—Cuí¹ lí¹³ tén² la³ ní² ta³né³²; quí¹ ca³ta¹ bíh¹ dí²
 jmú¹³ la³jí³² la³ cun³ hí³ hnió³ Dió³².

Jmí¹jáun² né³, ca³ma³tí³² Juan² hí³ ca³zion³ jmái²
 Jesús. 16 Jmí¹ cáun³ jáun² Jesús jmái² né³, cua³han³
 chu³ jmái². Jmí¹jáun² né³ ca³niá³ hñu³mi³cuú², hí³
 jáun² ca³jién³² tsú² Jmí²chí³ Chun¹ joh¹ Dió³² hí³
 má²cuá¹son² ñí¹ quioh²¹ dí², hí³ jniá³ la³jmí¹ jniá³

jan² jái². 17 Jmí¹ jáun² ja³ cáun² mah¹ tí³ hñu³ mi³ cuú² hi³ ñí¹ juah²¹ la³ lá²:

—Tsá² ní² bíh¹ Jón³² jná¹³, Tsá² hno³ lín³² ná¹, Tsá² jlánh¹ lí²hiún² tsin³² jná¹³ hi³ ca³tin¹.

4

Satanás cá² lan²³ Jesús

(Marcos 1:12-13; Lucas 4:1-13)

¹ Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³jan³ Jmí² chí³ Chun¹ Jesús tí³ hué³² quiéin², hi³ jáun² ñí¹ jáun² lí¹³ ca³ lau³ tsá² hláinh¹ quioh²¹ tsú².

² Ñí¹ jáun² ca³ma³hien²¹ tsú² tun³ló³² jmáí¹ jí³ tun³ló³² nie³, jmí¹ lí²¹ jáun² né³ lí³ ñí¹cuóunh²¹.
³ Jáun² tsá² cá² lau²³ hí³ ca³ma³janh³² ñí¹con² Jesús hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Ñí¹juáh³ tson² bíh¹ hnú² Jon² Dió³², jmu³ neh²¹ hi³ quí¹ lá² jeinh²¹ *hí³ cuú²miih²¹.

⁴ Tí³la³ Jesús ca³ngái³:

—Ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³² rá¹juáh³: “Jun³juáh¹³ jmáh³la³ cun³quionh³ hí³ yáh³ lí¹³ zian² tsá²mi³cuóun², quí¹ ja³bí¹ cun³quionh³ ca³la³ jí³² jái¹³ hi³ hleh³² Dió³² bíh¹ siáh³”.

⁵ Hi³ jáun² tsá² hláinh¹ hí³ ca³juá³ tí³ Jerusalén juú² híen¹, jáun² ca³di³chin³ dí² Jesús tsáih³ cuáh³² chín¹, ⁶ hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Ñí¹juáh³ tson² cu³tí³ hi³ hnú² Jon² Dió³², tanh² la³ tí³ hué³² ó³² neh²¹; quí¹ ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³² rá¹juáh³:

Dió³² zen³ tsá²cuú² tsá²ta³ hi³ jmu³ hua³hí¹³ hnú²; hi³ ziau³ tsú² hnú² cun³quionh³ cuo² hmóu³²,

quí¹ ní² lí¹ ca³cuíh³ tanh¹ hnú² cun³quionh³ quín¹.

⁷ Ti³la³ Jesús né³ ca³ngái³:

—Ja³bí¹ ñí¹ Sí² jáun² siáh³ rá¹juáh³: “Ha³ lí² cá² lí² lan³ hnú² Dió³² Juóuh³²”.

⁸ Siáh³ siáh³ cu³ jéin³² ca³ñí¹jau² tsá² hláinh¹ cáun² tsi³ máh³ ñe¹ lín²¹, hi³ jáun² ñí¹ jáun² ca³híeh³ dí² Jesús la³jí³² juú² ñí¹ ná¹hu²¹ cuo² tsá² ná¹ho² ta²¹ tá¹ cáun² hngá¹máh³ jí³ la³jí³² hi³ zia³² quioh²¹ tsá² hí³ ní² siáh³; ⁹ hi³ jáun² ca³záih³ dí² siáh³ la³ lá²:

—Jná¹³ chá¹³ la³jí³² hi³ jniá³ ní² jo³cuonh² hnú² ní¹juáh³ hi³ dí¹jñih²¹ hnú² ta³ ñí³² jná¹³, jí³ hi³ má¹tsú¹ má¹jauh²¹ nú² jná¹³.

¹⁰ Jmí¹jáun² ca³záih³ Jesús tsá² hláinh¹ la³ lá²:

—Cuánh² quián¹³ *Satanás, quí¹ ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³² rá¹juáh³: “Ma³tsú¹ ma³jonh²¹ Dió³² Juóuh³², hi³ ñí¹ jí²¹la³ jan² tán¹ hi³ bíh¹ má¹cú¹ má¹hain²¹ nú²”.

¹¹ Jmí¹jáun² ca³náu² tsá² hláinh¹ tí³ có³² ñí¹con² Jesús, hi³ jáun² cua³taunh²¹ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² hi³ cua³ma³cón³² Jesús.

*Jesús má²liáu³² tá¹³ hué¹³ Galilea
(Marcos 1:14-15; Lucas 4:14-15)*

¹² Jmí¹ ca³nái³² Jesús hi³ Juan² tsá² ziau² jmái² má²cuá¹hún¹ hñu³mí¹ñí², jáun² ngah³ dí² tí³ hué¹³ Galilea. ¹³ Ti³la³ tiú²uú² ca³cuá³ yáh³ tsú² já¹ juú² Nazaret má¹ná¹, quí¹ já¹ juú² Capernaum bíh¹ ngau³ tsú² cú²jueh³² hi³ ca³ñí¹cuá², cáun² juú² nio² can³² jmái² lí¹ ná¹ho³, ñí¹ má²can³² hué¹³ juú² Zabulón quionh³ juú² Neftalí. ¹⁴ Hi³ jáun² ca³lí³tí³

la³ cun³ hi³ ca³juáh³ hla¹ Isaías *ti³² jë¹ Dió³² jmí¹
ca³juáh³ jáun² la³ lá²:

15 Tsá² hué³² Zabolón quionh³ tsá² hué³² Neftalí,
tsá² zian² hué³² nio² hú¹ jui³² ti³ can³² jmí²miih²¹,
tsá² zian² jo²¹ cua³ Jordán, jui³² ñí¹ hia³² hiú²,
la³ má²quionh³ tsá² zian² hué¹³ Galilea ñí¹
má²tionh² *tsá² cá²jo²¹,

16 la³jín³² tsá² ní², tsá² qui³ tionh² ní² ñí¹ já¹nié²
ca³jíe³ cáun² joh¹ zín³ lín³²;
hi³ jáun² tsá² ní², tsá² tionh² ñí¹ quian² heinh²¹
quioh²¹ hmú³²,
má²ca³táin³ cáun² joh¹ hi³ lí³ la³jmí¹ lí³ joh¹ quioh²¹
cáun² jmái¹ hmaí²¹ hi³ ca³jniá³² siáh³.

17 Hi³ jáun² né³, la³ cun³ jmái¹ jáun² bíh¹
ca³ma³liáu³² Jesús hi³ hleh³² já¹³ quioh²¹ Dió³²
hi³ juáh³:

—Za¹ náh² jmí¹ honh², qui¹ má²ca³ma³jnia² bíh¹
Dió³² Tsá² má²cuá¹hiáun¹ hi³ lín¹³ Re²¹.

Jesús téh²³ quiun³ tsá² zanh²³ jáh³ jmái²
(Marcos 1:16-20; Lucas 5:1-11)

18 Jáun² jmí¹; jáun² jmí¹ cuá¹ngi³² Jesús can³² jmái²
lí¹ ná¹ho³ hué¹³ Galilea; ñí¹ jáun² né³ ca³jien³² gon³
tsá² má²tún² rainh²¹, jan² tsá² jmí¹ jmái² Sí¹mu²¹
tsá² ca³lí³ jmái² siáh³ Pé¹, hi³ tsá² jan² né³ jmái²
Tre²¹. Tsá² hi³ jmí¹ lín³ tsá² zanh²³ juo¹³, hi³ jáun²
jmí¹ ná¹tón³² hmá³ quioh²¹ chu³ jmái². 19 Hi³ jáun²
Jesús ca³záih³ tsá² hí³ la³ lá²:

—Ñá²táunh¹ náh² cu³hna³² jná¹³, hi³ jáun² la³jmí¹
jáun²³ náh² ní² juo¹³ janh²¹ náh² siáh³ tsá²mí³cuóun²
hi³ tónh³² jo³uón³² jná¹³.

20 Hi³ jáun² la³ cun³ jmí¹ jáun² bíh¹ ca³ chá³ tsá² hí³ tí³ có³² hmá³ jáun² quioh²¹ hi³ ja³ taunh²¹ cu³ hna²¹ hí³ dí².

21 Ti³ chí¹ ján³ jáun² ca³ lá² ca³ jién³² siáh³ Jesús cónh³¹ gon³ tsá² má² tún² rainh²¹: Jacobo jon² Zebedeo quionh³ Juan² dá¹ jon²¹. Tsá² hí³ jmí¹ tiáunh¹ hñu³ mu² quionh³ jméi², hi³ ná¹ rauh³² hmá³ quioh²¹. Hi³ jáun² Jesús ca³ teh³ siáh³ tsá² hí³, 22 hi³ jáun² la³ cun³ jmí¹ jáun² bíh¹ ca³ quiú² tsú² mu² quioh²¹ hi³ ca³ chan³ tsú² siáh³ jméi², hi³ jáun² ja³ taunh²¹ cu³ hna²¹ Jesús.

Jmah²³ Jesús juóun³² tsá² tsáun¹
(Marcos 3:7-12; Lucas 6:17-19)

23 Hi³ jáun² jmí¹ jáun² jmí¹ cuá¹ tí² cuá¹ ngí³² Jesús tá¹ cáun² hué¹³ Galilea hi³ má² tin² tsáu² hñu³ cuáh³² quioh²¹ tsá² *judíos hi³ táun³ ma³ quin³² ma³ caun³² juú², hi³ hleh³² jú¹ chú³² ca³ tí²¹ hi³ Dió³² má² cuá¹ hinh²³ tsáu² jo³ cuo², jí³ hi³ jmí¹ jmah²³ siáh³ tsáu² ca³ la³ jáh³ dú¹ ñí¹ mí¹ uí³ hi³ ná¹ zian² tsú². 24 Ca³ lí³ ñí³² bíh¹ tsáu² tá¹ cáun² hué³² Siria la³ cun³ ta²¹ hi³ jmu² Jesús, hi³ jáun² ca³ cua³ jan² tsú² la³ jín³² tsá² jmí¹ ná¹ má² tso² tsí³ la³ jáh³ dúh¹ ñí¹ hi³ hlah³, mí¹ uí³, hi³ cúh² hi³ uóu³²; tsá² tiáunh¹ jmí² chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³, tsá² ná¹ jau² mí¹ uí³ tsá¹ lí¹ jún²³ jí³ tsá² hma² ní² siáh³. Hi³ jáun² la³ jín³² bíh¹ tsá² hí³ ca³ jmah³ Jesús.

25 Hi³ jáun² juóun³² lín³² bíh¹ tsáu² ja³ taunh²¹ cu³ hna²¹ tsú², tsá² zian² Galilea, tsá² zian² la³ cáun² ñí¹ tioh³ jáun² tá¹ quia³ juú² míh¹ tiá² cu³ tsa³², tsá²

Jerusalén, ji³ tsá² hín¹³ ti³ Judea ní², ji³ tsá² zian² ti³ jo²¹ cua³ Jordán ti³ juí³² ñí¹ hia³² hiú² ní² siáh³.

5

Jái¹³ hi³ ca³ma³ta² Jesús tsi³ máh³

1 Jmí¹ ca³jién³² jáun² Jesús la³jin³² tsá² hí³ né³, ca³uú³ tsi³ máh³ hi³ jáun² ca³cuá³ ñí¹ jáun². Jáun² tsá² hain²¹ hí³ ti³ con² tsú² ca³tiánh³ la³ cu³ la³ jéin³ ñí¹ cuá³; 2 hi³ jáun² Jesús ca³ma³liáu³² hi³ má²tin² tsá² hí³ jái¹³ lá²:

Tsá² lí¹³ zian² re² tin²
(Lucas 6:20-23)

3 —Jlánh¹ jmí¹ ren² tsá² má²ca³li³tsin² hi³ tia³mií² jmí²chí³ quioh²¹ ñí¹con² Dió³², qui¹ tsá² la³ hí³ bíh¹ tónh³² jo³cuo² tsú².

4 ”Jlánh¹ jmí¹ ren² tsá² nio² hlah³ tsí³, qui¹ Dió³² bíh¹ Tsá² chá³² re² tsí³ tsú².

5 ”Jlánh¹ jmí¹ ren² tsá² tsí¹juí³, qui¹ hí³ bíh¹ tsa³tiánh² cáun² mi³cuú² ñí¹ má²ca³jmú³ Dió³² jái¹³ hi³ cué³².

6 ”Jlánh¹ jmí¹ ren² tsá² dí¹quian¹ hi³ ma³zian² la³ cun³ hi³ ti³² tsí³ Dió³², la³juah²¹ dúh¹ hi³ ñí¹cuóunh²¹ ji³ hi³ hí¹quiéin² tsí³, qui¹ Dió³² bíh¹ jmu³ hi³ conh²¹ hñu³ jmí¹ hñu³ tsí³ tsú².

7 ”Jlánh¹ jmí¹ ren² ní¹juáh³ tsá² ja³² mir³ tsí³ ñí¹con² tsá² siánh³, qui¹ ja³bí¹ Dió³² já³² siáh³ mir³ tsí³ ñí¹con² tsá² la³ hí³.

8 ”Jlánh¹ jmí¹ ren² ní¹juáh³ tsá² ji² hñu³ tsí³, qui¹ tsá² la³ hí³ bíh¹ lí¹³ jién³² Dió³².

9 "Jlánh¹ jmí¹ ren² tsá² jmu² hi³ niau²¹ tie³ ja¹ quioh²¹ tsáu², qui¹ tsá² la³ hí³ bíh¹ lí¹³ juáh³ Dió³² hi³ jon².

10 "Jlánh¹ jmí¹ ren² tsá² má²tso² tsí³ la³ cun³ hi³ jmoh²³ tsáu² cun³ñí¹ hi³ hnió³ jmu³ la³ cun³ hi³ hnió³ Dió³², qui¹ tsá² la³ hí³ bíh¹ tónh³² jo³cuo² Dió³².

11 "Jlánh¹ jmí¹ ren² hnoh² ní¹juáh³ jmí¹ quiú² jmí¹ je²³ tsáu², hi³ ca³la³ hi³ hí¹ tsa¹ tsú² hnoh², jí³ ní¹juáh³ jmí¹ hleh³² tsú² la³jáh³ dúh¹ ñí¹ jú¹ tí¹jái² quián¹³ hnoh² cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ jná¹³.

12 Ma³hiún¹³ náh² honh², tsinh¹ náh² jmu³, qui¹ hñu³mí³cuú² hián¹³ náh² cáun² hi³ jlánh¹ bíh¹ quien²; qui¹ la³ ní² bíh¹ ca³jmúh³² tsú² uá²jai³² tsá² lín³ hí³ *tí³² jē¹ Dió³², tsá² ca³lí³zian² jmí¹tin² la³ cónh³ bíh¹ hnoh².

Ñí¹, jí³ joh¹ sí² hi³ ca³tin¹ hngá¹máh³

(Marcos 4:21-23; 9:50; Lucas 8:16-17; 14:34-35)

13 "Hnoh² bíh¹ lín³ ñí¹ ñí¹con² tsá² zian² ñí¹ hue²¹ lá². Tí³la³ ní¹juáh³ la³ ca³lí³ máh³ bíh¹ ñí¹ né³, ¿jlánh³ yáh³ rón³² lí¹³ jmóuh³² tsú² hi³ jáun² lí³ ñeh¹ siáh³? Tiú²uú² lín¹ ñí¹ jmu³ ta²¹ hí¹ cáun² yáh³; cáun² má²cuí³ bíh¹ tsú², hi³ jáun² ní¹ jáun² ha³ zóh³² tsáu².

14 "Hnoh² bíh¹ lín³ joh¹ sí² ñí¹con² tsá² zian² ñí¹ hue²¹ lá². Jáun² né³, jmú¹³ jái¹³: Cáun² juú² nio² ñí¹ lí³ tsáih³ máh³, tiá² lí¹³ yáh³ hính³². 15 Sa³jun³ héinh²³ yáh³ tsú² cáun² sí² hi³ jáun² zih³² tí³ ñeh² cáun² tsí¹ cuó²; tí³la³ ñí¹ ñe¹ bíh¹ dí²chí³ tsú², hi³ jáun² tain²¹ joh¹ la³jín³² tsá² tionh² ñeíh³. 16 Ja³bí¹

la³ jáun² hnoh² uá²jai³², jmu³ náh² hi³ tai²¹ joh¹
 quián¹³ náh² ñí¹con² tsáu², hi³ jáun² ní¹ má¹ca³jíe³
 tsáu² la³jí³² hi³ chu²¹ hi³ jmuh³² hnoh² jáun²,
 hi³ jáun² ma³quien² tsú² Ñeh² hnoh² Tsá² cuá³
 hñu³mi³cuú².

Jesús má²ta² lánh³ lí³ héih³² quioh²¹ hla¹ Moisés

17 "Ha³ lí² cuí¹ lín¹³ hnoh² hi³ jná¹³ cuan³ hi³
 má¹tau²¹ ná¹ héih³² quioh²¹ hla¹ Moisés, sa³jun³
 hi³ ja³ma³tau²¹ jná¹³ jái¹³ hi³ ca³ma³ta² jáun² tsá²
 ca³lín³ hí³ *tí³² jē¹ Dió³² yáh³; quí¹ jun³juáh¹³
 hi³ ja³ma³tau²¹ yáh³ jná¹³ jái¹³ jáun², quí¹ tí³
 ja³ma³tson¹³ jná¹³ la³ cun³ hi³ hnió³ juáh³ bíh¹.
 18 Quí¹ jú¹ tson² juanh³² jná¹³ ñí¹con² hnoh², hi³
 uá¹ cun³ má²já²hín³ la³jí³² hi³ jniá³ chí³cuú² la³
 má²quionh³ hngá¹máh³ lá², tiá² lí¹³ yáh³ tsa³hín³ hí¹
 cáun² huéh³ quioh²¹ liei²¹, sa³jun³ hí¹ cáun² má³
 pih²¹ quioh²¹ huéh³ jáun², ca³la³ tí³ ñí¹ cá¹chó²¹
 jmái¹ hi³ lí³tí³ la³ cun³ hi³ ca³tí²¹ lí¹³. 19 Cun³ñí¹
 hi³ jáun² bíh¹, ní¹juáh³ tsá² tiá² ta²¹ haih²¹ lí³ua³
 cáun² héih³² hi³ rá¹lí³ jáun², uá¹jinh¹ cáun² hi³ tiá²
 lin¹ nga³ quien², hi³ záih³² tsú² siáh³ tsáu² hi³ tiá²
 hniáuh³² tónh³² ta²¹, hi³ jáun² má²lín³ bíh¹ tsú² jan²
 tsá² tiá² lin¹ ñí¹ quien² ja¹ quioh²¹ la³jín³² tsá²
 tónh³² jo³cuo² Dió³². Tí³la³ ní¹juáh³ tsá² má²tí³²
 héih³² jáun² né³, jí³ hi³ hieh³² siáh³ tsá² siánh³ hi³
 jmu³ la³ jáun², tsá² la³ hí³ bíh¹ lín³ jan² tsá² quien²
 ja¹ quioh²¹ la³jín³² tsá² tónh³² jo³cuo² Dió³². 20 Quí¹
 juah³² jná¹³ ñí¹con² hnoh², hi³ ní¹juáh³ tiá² tí³jlánh¹
 bí¹ re² jmúh¹³ náh² hi³ tí³² tsí³ Dió³² la³ cónh³ bíh¹

ti³² liei²¹ ji³ tsá² *fariseos, hi³ jáun² jmi¹ líh³ bíh¹ tiá² lí¹³ tonh²¹ náh² jo³ cuo² Dió³².

*Jesús hie³² jái¹³ hi³ ca³tin¹ tsá² mih²³ tsí³
(Lucas 12:57-59)*

21 "Hnoh² má²ca³niéih² hi³ hiauh³ tsá² haun³² dí¹hio³ ñú²deh³ dí² héih³² hi³ lí³ la³ lá²: "Ha³ lí² jngih³ tsáu², qui¹ lí³ua³ jan² tsá² jngih² tsáu² ca³tin¹ tá¹tsin¹ héih³²". 22 Ti³la³ jná¹³ juah³², hi³ lí³ua³ jan² tsá² jmu² hian² ñí¹con² rainh²¹, cun³ tá¹tsin¹ bíh¹ tsá² la³ hí³ héih³². Ní¹juáh³ tsá² tú² hió³² rainh²¹, jáun² ñí¹con² tsá² ná¹ho² ta²¹ hi³ chín¹ bíh¹ tá¹tsin¹ tsú² héih³², hi³ ní¹juáh³ tsá² zaih³² rainh²¹ tsá² lín¹ ja³ juón¹, háinh¹³ tsó³² ja¹ sí² quiu³juóu³² bíh¹ tsú².

23 "Hi³ jáun² né³, ní¹juáh³ jmi¹ zia³² hi³ cuá¹cánh¹ hnú² ñí¹hiú¹³ hi³ cuá¹cuéh³ nú² Dió³², hi³ tá¹la³ má²zenh² nú² ñí¹ jáun² né³ tsau³ honh² hnú² hi³ zian² jan² renh² hnú² hi³ hau² nú², 24 chá¹ tín² hi³ quiánh¹ jáun² có³² ñí¹hiú¹³ jáun², hi³ cuánh² tín² hi³ cuá¹jmu³ nú² hi³ niau²¹ tie³ ja¹ quián¹³ nú² quiúnh¹ renh². Má¹jáun² má²ñeih²¹ hnú² siáh³ ñí¹hiú¹³ hi³ ñá¹ma³jnia¹³ nú² hi³ quiánh¹ jáun².

25 "Ní¹juáh³ zian² tsá² ca³hna³ hnú² ñí¹ta²¹, hi³ jáun² jau³ tsú² hnú² ta³ ñí¹ tsá²tan²¹, ma³re¹³ náh² jái¹³ tá¹la³ hí¹cua³táunh¹ náh² jáun² hú¹ jui³² quiúnh¹ tsú², hi³ jáun² tiá² tsa³jau² tsú² ta³ ñí¹ tsá² lín³ jue²¹; qui¹ ní² lí¹ ca³cue³ hnú² jue²¹ hi³ tsá² tú²jái¹³ hi³ tsa³tiaunh² tsú² hnú² hñu³mí¹ñí². 26 Juanh³² jná¹³ hi³ tiá² cáun² lí¹ liáun³ yáh³ hnú², ca³la³ tí³ ní¹ má¹ca³ma³hmah²¹ hnú² ji³lí³² máh³.

Jesús hie³² jái¹³ hi³ ca³tin¹ tsá² juón¹

27 ”Hnoh² má²ca³niéh² hi³ ca³juáh³ tsú² la³ lá²:
 “Ha³ lí² lí¹ jmú² lí¹ cuó³”. 28 Ti³la³ jná¹³ juanh³²
 hi³ li³ua³ jan² tsá² jien³² tsá²mi³ hi³ hu²¹ hlah³ tsí³,
 má²lí²jmú³ bíh¹ tsú² tso³ hñu³ tsí³ quionh³ tsá²mi³
 hí³.

29 ”Ní¹juáh³ mí¹máh¹ tí³ cuá² chu²¹ nú²
 má²lí²jmú³ hi³ ca³tánh³ nú² tso³, chí³ cú²jueh³²
 hi³ jáun² tiáun² ñí¹ uóunh³; qui¹ tí³ re² bíh¹ hi³
 tsa³hín³ cá² má³ mí¹máh¹ nú² la³ cónh³ bíh¹ hi³
 tsa³háin³ nú² tá¹ jan² quiu³juóu³². 30 Hi³ ní¹juáh³
 cuá² chu²¹ quián¹³ nú² jmu² siáh³ hi³ tanh³² hnú²
 tso³, hná¹ cú²jueh³², hi³ jáun² tiáun² ñí¹ uóunh³;
 qui¹ tí³ re² bíh¹ hi³ tsa³háí³ cáun² cuonh² hnú² la³
 cónh³ bíh¹ hi³ cuóh¹³ hnú² tá¹ jan² quiu³juóu³².

*Jesús hie³² jáí¹³ hi³ ca³tin¹ tsá² hnió³ tun³ ñí²cuo²
 (Mateo 19:3-11; Marcos 10:2-12; Lucas 16:18; 1
 Corintios 7:10-16)*

31 ”Ja³bí¹ jáí¹³ lá² siáh³ juáh²³ tsáu² la³ cun³
 jmí¹tin²: “Li³ua³ jan² tsá² hnió³ tsáun³ quionh³
 tsá²mi³ ñí²cuo², hniáuh³² bíh¹ cuéh³² tsú² ñí²cuo²
 cáun² sí² hi³ lin¹ hi³ ca³tsáun³ tsú²”. 32 Ti³la³ jná¹³
 juanh³² ñí¹con² hnoh² hi³ li³ua³ jan² tsá² hnió³
 tun³ tsá²mi³ ñí²cuo² ta³ tiá² lin¹ zia³² jáí¹³ he³ tso³
 lí²jmú³ quionh³ tsá²ñuh² siánh³, cun³quionh³ la³
 jáun² má²cueh³² tsú² tsú² jáí¹³ hi³ jmu³ juón¹ bíh¹;
 hi³ ní¹juáh³ tsá² jéinh³² cuo² quionh³ tsá²mi³ tsá²
 má²ca³tsáun³ quionh³ ñí²cuo² né³, jáun² tsá² la³ hi³
 má²lín³ jan² tsá² juón¹ bíh¹ siáh³.

Jesús hie³² ca³tin¹ tsá² lí¹ hien² Dió³²

33 ”Ja³bi¹ má²ca³niéih² hnoh² hi³ tsá²haun³² hi-
 auh³ héih³² lá² jmí¹tin²: “Ha³ lí² tsunh²¹ jái¹³
 hi³ má²lí²jmuh³ ñí¹con² Dió³², la³ cun³ jái¹³ hi³
 má²lí²ma³tson¹³ nú² jáun² ñí¹con² tsú²”. 34 Ti³la³
 jná¹³ juanh³² hi³ hí¹ cáun² bíh¹ hi³ tiá² hniáuh³²
 hieh¹ náh². Ha³ lí² lí¹ ma³tson¹³ jái¹³ quián¹³
 cun³quionh³ hi³ hieh³² náh² hñu³mi³cuú², qui¹ ñí¹
 jáun² bíh¹ ñí¹ cuá¹quien² Dió³²; 35 sa³jun³ hniáuh³²
 má¹tson¹³ náh² jái¹³ quián¹³ cun³quionh³ hi³ hieh³²
 náh² hngá¹máh³ lá², qui¹ ñí¹ hué²¹ lá² dá² lí³ la³jmí¹
 lí³ cáun² ñí¹ ná¹tsin¹ ta³ bíh¹ Dió³²; hi³ sa³jun³
 hniáuh³² má¹tson¹³ náh² jái¹³ quián¹³ cun³quionh³
 hi³ hieh³² náh² juú² Jerusalén, qui¹ ñí¹ jáun² dá²
 ca³tin¹ Re²¹ Tsá² chín¹ bíh¹. 36 Ha³ lí² lí¹ ma³tson¹³
 jái¹³ quián¹³ cun³quionh³ hi³ hieh³² hnú² chih³²,
 qui¹ hí¹ cá² máih³² yáh³ jñú² chih³² hnú² tiá² lí¹³
 tiáú² ho³ liáh² hi³ jmúh¹³ nú² huen². 37 Ñí¹ jí²¹la³ ti³
 hniáuh³² juáh¹³ hnú²: “Ján³”, ho³lá²dá²: “Já¹han²¹”
 bíh¹; qui¹ la³jí³² jái¹³ hi³ lí¹ má²ná²tsin³ tsú² ñí¹ jái¹³
 ní² ja³² ñí¹con² tsá² hláinh¹ bíh¹.

Jesús hie³² ca³ti²¹ hi³ jeinh³² tsú²
(Lucas 6:29-30)

38 ”Hnoh² má²ca³niéih² náh² jái¹³ hi³ qui³ juáh²³
 tsú² jáun² la³ cun³ jmí¹tin²: “Hniáuh³² jéinh³² tsú²
 la³ cun³ rón³² lí³ hi³ ca³quiúnh³², uá¹la³ cun³ mí¹ñí¹
 tsú², ní¹juáh³ ca³hlih³ tsú² mí¹ñí¹ rainh²¹, ja³bi¹ la³
 jáun² hi³ ca³ti²¹ ján¹ tsú² uá²jai³²”. 39 Ti³la³ jná¹³
 juanh³² ñí¹con² hnoh²: Ha³ lí² jéinh¹ náh² ñí¹con²
 tsá² hian² tsí³; ti³la³ ní¹juáh³ zian² tsá² pá²³ cá² jo²¹

máh¹ náh², tí³ cuéh³ tsú² siáh³ tí³ cá² jo²¹ cáun² cuí¹ pá¹³. 40 Ní¹juáh³ zian² tsá² hnió³ hna³ hnú² ñí¹ta²¹, hí³ hnió³ tsú² quin³ hanh² nú², cuéh³ tsú² la³ jí³ hmih³² cháu³ quián¹³. 41 Ní¹juáh³ zian² tsá² dí²quiaun³ hnú² jmáí¹ hí³ cánh¹ hnú² lío²¹ ñí¹ tí³ cú² mei²¹ quin² ta³ tsú², tí³ re² quián² ñí¹ tí³ tenh³ cu³ jáun². 42 Lí³ua³ jan² tsá² zia³² hí³ mí³² ñí¹con² hnú², cuéh³ tsú², hí³ ha³ lí² ma³zian¹³ siáh³ ñí¹con² tsá² zia³² hí³ chí² ñí¹con² nú².

Hniáuh³² hnió³ tsú² tsá² hau²
(Lucas 6:27-36)

43 "Ja³bí¹ má²ca³niéih² hnoh² hí³ juáh²³ tsú² la³ cun³ jmí¹tin²: "Ma³hno¹ tsá² re² juónh³² quiúnh¹, tí³la³ hon² nú² jmu³ ní¹juáh³ tsá² hau² nú²". 44 Tí³la³ jná¹³ juah³²: Ma³hno¹ náh² tsá² jmu² hian² tsí³ ñí¹con² náh², [hí³ chu²¹ jéinh¹ náh² ñí¹con² tsá² chú² juóu³², jmu³ náh² hí³ chú³² ñí¹con² tsá² hau².] Díó³² lienh¹ quioh²¹ [tsá² quiú² je²³ jí³] tsá² jmu² hian² tsí³ ñí¹con² nú². 45 Jáun² la³ ní² bíh¹ lí³ lin¹ hí³ tson² lín³ hnoh² jon² Díó³² Ñeh² náh², Tsá² cuá³ hñu³mí³cuú²; quí¹ hí³ dá² jmu² hí³ tain³² hiú² tsá² chun¹ la³ jí³ tsá² hláih¹ ní² siáh³, hí³ zen² tsú² siáh³ jmí³ ñí¹con² tsá² zian² la³ cun³ hí³ tí³² tsí³ dí², la³ jí³ ñí¹con² tsá² zian² cun³ tin² tsí³ hmóu³² ní² siáh³. 46 Su³uú² lí¹ lín²³ náh² hí³ zia³² hí³ hián¹³ cun³ñí¹ hí³ hno³ náh² jmáh³la³ tsá² hniau³ náh² hmóu³². Quí¹ hí¹ la³ tí³ *tsá² chí² hmah²¹ yáh³ jmu² la³ jáun². 47 Hí³ ní¹juáh³ cuen²³ hnoh² Díó³² jmáh³la³ tsá² juónh³² náh² re² quiúnh¹, ¿he³ dá² hí³ chu²¹ jmu³² náh² ní¹juáh³ la³ jáun²? Quí¹ hí¹ la³

ti³ tsá² tiá² cuóun³² Dió³² yáh³ ná¹jmu² la³ jáun².
 48 Jmu³ náh² chun¹ la³jmí¹ chun¹ Ñeh² náh² Tsá²
 cuá³ hñu³mi³cuú².

6

Jesús hie³² he³ lánh³ lí³ ta²¹ chu²¹

1 "Ha³ lí² lí¹ ma³ti²¹ náh² cuáh³² jmáh³la³ ñí¹ jíe²³
 tsáu² cun³ñí¹ hi³ hniá¹ náh² hi³ jíe³ tsáu² lánh³
 jmuh³² náh². Quí¹ hí¹ cáun² yáh³ tiú²uú² hi³ hián¹³
 náh² ñí¹con² Ñeh² Tsá² cuá³ hñu³mi³cuú², ní¹juáh³
 la³ jáun² la³ jmuh³² náh².

2 "Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹, ní¹juáh³ jmí¹ ma³hon¹
 hnú² tsá² lí³hniauh²³ ñí¹con², ha³ lí² jmu² hnú²
 chú¹ja²¹ ñí¹con² ca³la³ jánh³ dú¹ tsáu², tsá² zian² ja¹
 hñú³ jí³ tsá² tiáunh¹ hñu³ cuáh³² ní² la³jmí¹ jmu²
 tsá² lín³ la³ cá¹ la³ jéinh¹, cun³ñí¹ hi³ hnió³ hi³
 hléh³² tsáu² re² quioh²¹. Jú¹ tson² juanh³² jná¹³,
 hi³ jí³²la³ jú¹ chu²¹ hi³ hléh³² jáun² tsáu² bíh¹ jéi³²í¹
 hiáuh³ tsú², ha³ tiú²uú² hi³ siáh³ zia³² yáh³. 3 Tí³la³
 ní¹juáh³ ní¹ má¹ca³ma³hon¹ hnú² tsá² lí³hniauh²³
 ñí¹con², jmu³ la³ cun³ lí³ lí¹³ hi³ hí¹ jan² tiá² hin² lí³
 ñí³², uá¹jinh¹ tsá² jlánh¹ re² juónh³² náh² quiúnh¹.
 4 Ta³máih³ bíh¹ hniáuh³² jmúh¹³ hnú², hi³ jáun²
 hián¹³ nú² la³ cun³ hi³ cué³² Ñeh² nú², Tsá² jíe²³ la³
 cun³ hi³ jmuh³² nú² jáun².

Jesús má²ta² he³ lánh³ liéinh³² tsú² Dió³²

(Mateo 7:7-11; Lucas 11:2-4)

5 "Ní¹juáh³ ní¹ má¹ca³lien¹ hnoh² Dió³², ha³ lí²
 jmú² náh² la³jmí¹ jmu² tsá² lín³ la³ cá¹ la³ jéinh¹, hi³

zain³² liéinh³² Dió³² ta³ ná¹táun³ ñí¹ lí³ hñu³ cuáh³²
 quiú¹³ dí² jí³ ñí¹ lí³ cuoh¹ ja¹ hñú³ ní² siáh³, hi³
 jáun² jie³ tsáu². Jú¹ tson² juanh³² jná¹³ hi³ jí³²la³
 jú¹ chu²¹ hi³ hléh³² jáun² tsáu² bíh¹ jéi³²í¹ hiáuh³
 tsú², ha³ tiú²uú² hi³ siáh³ zia³² yáh³. 6 Tí³la³ ní¹
 má¹ca³lienh¹ hnú² Dió³² né³, hen² ñéih³ quián¹³ hi³
 jná¹ ho³hñú¹³, hi³ jáun² ñí¹ zenh² nú² jáun² huen²
 lienh¹ Ñeh². Hi³ jáun² la³ jáun² zia³² hi³ hián¹³ nú²
 ñí¹con² Ñeh², Tsá² jie²³ hi³ jmuh³² hnú² jáun² ta³
 conh¹.

7 "Ní¹ má¹ca³lienh¹ nú² Dió³², ha³ lí² hléh² cú²hiú²
 cú²cuoh³² jái¹³ tiá² lin¹ ñí¹ jmu³ ta²¹ la³jmí¹ jmu²
 tsá² tiá² Dió³² má²cuóun³², qui¹ tsá² hí³ lí¹ lín²³ hi³
 cun³quionh³ hi³ hleh³² jáun² hliáun³ jái¹³ lí¹³ ne³
 Dió³². 8 Lí² jmú² náh² la³jmí¹ jmu² tsá² hí³; qui¹ ñeh²
 bí¹ hi³ míh¹³ náh² má²ñi³² bíh¹ Ñeh² náh² ní¹juáh³
 he³ lí³hniauh²³ ñí¹con² náh². 9 Hi³ jáun² né³, lienh¹
 náh² Dió³² la³ lá²:

Hnú² Tia²¹, Tsá² ñíh³ nú² hñu³mi³cuú²,

cá² ñí¹ hi³ chu²¹ cuí¹ ná¹chan¹ hi³ jmái² hnú².

10 Cuí¹ chau²¹ bíh¹ jmái¹ hi³ la³jín³² tsáu² tónh³²
 jo³cuonh² hnú².

Cuí¹ lí¹³ bíh¹ ñí¹ hué²¹ lá² la³ cun³ hi³ hnáuh² hnú²
 jmúh¹³,

la³jmí¹ lí³ hñu³mi³cuú².

11 Cué¹ tiá³ má³² hi³ hniáuh³² ñí¹con² jnoh¹ né³²,

la³ cun³ hi³ qui³ hniáuh³² quiú¹³ jnoh¹ cun³ jmá²
 cun³ jnia³².

12 Chin³² tiá³ honh² ca³ti²¹ hi³ má²ca³hliáuh² jnoh¹,

la³jmí¹ chin²³ jnoh¹ tsí³ la³ cun³ hi³ má²ca³hliánh²
tsáu² ñí¹con² jnoh¹.

13 Ma³hau¹ tiá³ jnoh¹ hi³ tiá² ca³ tiá² lau³ jnoh¹ tsá²
hláinh¹,

liau¹ tiá³ jnoh¹ ñí¹con² pí³ quioh²¹ tsú².

[Quí¹ hnú² bíh¹ Tsá² hauh³² nú² jái¹³ ñí¹con² ca³la³
jí³lí³²,

Tsá² pin³ cun³ tán¹ cun³ hián²,

Tsá² cuá¹ quien² la³ cun³ jmí¹hi³nio².

Tson² bíh¹ la³ jáun²].

14 "Jáun² né³, ní¹juáh³ hnoh² chíh¹ honh² tsáu¹³
tsá² jmu² hlah³ ñí¹con² náh², jáun² Ñeh² náh² Tsá²
cuá³ hñu³mi³cuú² chí¹³ uá²jai³² tsí³ tsáuh³ hnoh²;

15 tí³la³ ní¹juáh³ tiá² chin²³ yáh³ hnoh² honh² tsáu¹³
tsáu², jáun² sa³jun³ Ñeh² yáh³ hnoh² chin¹³ tsí³
tsáuh³ hnoh².

Jesús hie³² ca³tí²¹ hí³ má²hien²¹ tsú²

16 "Ní¹ má¹ca³ma³hien²¹ hnoh², ha³ lí² hái² náh²
hlah³ máh¹ la³jmí¹ jmu² tsá² lín³ la³ cá¹ la³ jéinh¹;
quí¹ tsá² jmu² hí³ la³ jáun² dá² hnió³ jíe³ tsáu² hí³
hí³ dí² ná¹má²hien²¹. Jú¹ tson² juanh³² jná¹³ hí³
cun³ ní² bíh¹ má²ca³táuh³ la³ cun³ hí³ hiáuh³ tsá²
la³ hí³ ní¹juáh³ la³ jáun². 17 Tí³la³ hnú² má¹na²¹,
ní¹ má¹ca³ma³hien²¹ nú², ráin² máh¹ hí³ siáu¹ siáh³
re² chih³², 18 hí³ jáun² tiá² lí³lieih²¹ tsáu² hí³ hnú²
ñí³ma³hien²¹ nú². Jí³²la³ Ñeh² hnú², Tsá² zenh²
quiúnh¹ hnú² ta³ tiá² jniá³ jáun² bíh¹ lí³ ñí³²; hí³
jáun² hí³ bíh¹ zia³² hí³ cué³² ca³tí²¹ la³ cun³ hí³
jmuh³² hnú² jáun² ta³máih³.

*Tsá² má²nióh³² hi³ quioh²¹ hñu³mi³cuú²
(Lucas 12:33-34)*

19 "Ha³ lí² jmú² dí¹quiaunh²¹ honh² hi³ lí³ zian² náh² hliáun³ ñí¹ hué²¹ lá², ñí¹ lí¹³ tsa³hín³ hi³ quián¹³ cun³quionh³ hi³ cuh³ mí¹cháu² jí³ hi³ hiá³² juóuh³² ní², jí³ ñí¹ lí¹³ hí³ háin² hi³ han³. 20 Tí³ re² jmu³ náh² pí³ hi³ lí³ zian² náh² hliáun³ hñu³mi³cuú², ñí¹ tiá² lí¹³ hí³ mí¹cháu² hi³ cuh³, sa³jun³ hiá³² juóuh³² siáh³, hi³ sa³jun³ háin² lí¹³ tónh³² siáh³ hi³ han³. 21 Quí¹ ní¹juáh³ ñí¹ nio¹ hi³ quián¹³ náh², ñí¹ jáun² bíh¹ uá²jai³² cua³ jmí²chí³ quián¹³ náh².

*Mí¹ñí¹ tsú² cue³² joh¹ quioh²¹ tá¹ jan²
(Lucas 11:34-36)*

22 "Mí¹ñí¹ tsú² lí³ la³jmí¹ lí³ cáun² sí² quioh²¹ tá¹ jan² tsú²; jáun² né³ ní¹juáh³ chu²¹ mí¹máh¹ hnú², jáun² ñí¹con² tá¹ jan² bíh¹ nú² zia³² joh¹; 23 tí³la³ ní¹juáh³ jlánh¹ la³ hláih¹ mí¹máh¹ nú² né³, jáun² tá¹ jan² bíh¹ nú² zenh² já¹niéi². Hi³ ní¹juáh³ cha³ jmí¹ lí³ joh¹ quián¹³ nú² cáun² já¹niéi² bíh¹ la³ lí³, icónh³ bíh¹ tiá² la³ lí³ cáun² já¹niéi² hmíh² ní¹juáh³ la³ jáun²!

*Dió³² jí³ quie³ ní²
(Lucas 16:13)*

24 "Hí¹ jan² tsáu² tiá² lí¹³ ma³tí³² ñí¹con² gon³ juo¹³, quí¹ tiá² tí²¹ yáh³ tsí³ tsú² tsá² jan², hi³ tsá² jan² né³, tí³² lín³² bíh¹ tsí³ tsú²; re² lín³² bíh¹ ma³tí³² tsú² héih³² quioh²¹ jan², hi³ tsá² jan² né³, tiá² ta²¹ tanh² yáh³ tsú². Jáun² né³, cónh³ tiá² lí¹³ bíh¹ hno³

náh² Dió³² cu³t³²sa³² quionh³ hi³ hniá¹ náh² hi³ zia³²
ñí¹ hue²¹ lá².

Dió³² nióh³² hua³hí¹³ tsá² ná¹lín³ jon²
(Lucas 12:22-31)

25 "Juo³ jná¹³ hnoh²: Ha³ lí² cuí¹ hi²¹ honh² náh²
ha³ lánh³ rón³² lí¹³ zian² náh², ca³tí²¹ ha³ jinh¹ já³²
má³² hi³ cúh¹³ náh² ho³ jmái² hi³ húh¹³ náh², jí³
ha³ jinh¹ já³² hmih³² hi³ quíh¹³ náh² siáh³. ¿Há¹
jun³juáh¹³ jmí²chí³ quioh²¹ bíh¹ tsú² tí³ jlánh¹ bíh¹
quien² la³ cónh³ bí¹ má³² dúh¹; hi³ ngú³ quioh²¹
bíh¹ tsú² siáh³ tí³ jlánh¹ bíh¹ quien² la³ cónh³ bíh¹
ha¹ tsú²? 26 Sá¹ní² jie³ ha³ lánh³ zian² quiuh²¹ tan³²,
jáh³ tiá² lin¹ hi³ ñí³² hí¹ cáun², sa³jun³ zia³² bíh¹
cáun² hi³ lau³² quioh²¹ jáh³, hi³ sa³jun³ zeh² bíh¹
siáh³ hñu³cuí³ quioh²¹, tí³la³ cun³ jáun² zia³² bíh¹
má³² hi³ cue³² Ñeh² náh² hi³ cúh² jáh³. ;Tí³la³ hnoh²
má¹ná¹, tí³ jlánh¹ bíh¹ quien² náh² la³ cónh³ bíh¹
tan³²! 27 ¿Hin² yáh³ hnoh² tin² jmúh¹³ hi³ cuóun¹³
cónh³í¹ cá² lí², uá¹jinh¹ hen² lín³² honh² náh² hi³
cuóun¹³ náh²?

28 "Hi³ ¿he³ láih³² hi³² honh² náh² ca³tí²¹ hmih³²
hi³ quíh¹³ náh²? Sá¹ní² jie³ náh² ha³ lánh³ rón³²
cuóun² lí¹³ hi³ tsi²¹ ñí¹ náí², lí¹³ jáun² tiá² lin¹ jáu²
zeh³² yáh³, hi³ sa³jun³ ta³² siáh³ tá³; 29 tí³la³ cun³
jáun² ta³ bíh¹ hla¹ re²¹ Salomón yáh³ tiá² chú³² jmí¹
jniá³ la³jmí¹ jniá³ lí¹³ ní², uá¹jinh¹ jmí¹ zioh² lín³²
tsú². 30 Hi³ jáun² né³, ní¹juáh³ Dió³² jmu² hi³ ca³la³
chú³² lín³² jniá³ náí², cáun² hi³ tsi²¹ ñí¹ náí² né³²,
hi³ jáun² tsa³háu² má²jín³² bíh¹ tsú² tí³ ñeh² cáun²
piéh¹ ní¹ má¹ca³lí³ quiéin², jáun² ní¹juáh³ ta³ bí¹ náí²

yáh³ jmu² Dió³² hi³ chú³² jniá³, icónh³ bíh¹ tiá² jmu³ Dió³² hi³ zia³² hanh² hnoh², hnoh² tsá² cáun² lí¹ hi³² honh² náh²! ³¹ Hi³ jáun² ha³ lí² cú¹ hi²¹ honh² náh², hi³ juáh¹³ náh²: “¿He³ dá² cúh¹³ dí²?” , hi³: “¿He³ dá² hnáih¹³ dí²?” ho³ hi³: “¿He³ dá² quíh¹³ dí²?” ³² Qui¹ la³ jín³² tsá² tiá² Dió³² má² cuóun³² ná¹ hi³² tsí³ ca³ tí²¹ la³ jí³² hi³ ní²; tí³ la³ hnoh² má¹ ná¹, zian² bíh¹ jan² Neh² hnoh², Tsá² cuá³ hñu³ mí³ cuú², Tsá² cuá¹ ñi³² la³ jí³² hi³ lí³ hniauh²³ quián¹³ náh². ³³ Ñí¹ jí²¹ la³ tí³ chan¹³ náh² hmóu³² jo³ cuo² Dió³² bíh¹ hi³ má¹ tíh²¹ náh² re² ñí¹ con² tsú², jí³ hi³ má¹ zían¹³ náh² re² la³ cun³ hi³ tí³² tsí³ tsú², hi³ jáun² bíh¹ hián¹³ náh² ca³ la³ jí³ lí³² hi³ jáun². ³⁴ Ha³ lí² jmú² náh² hi³² honh² ca³ tí²¹ he³ lí¹³ tsa³ háu², quí¹ zia³² bíh¹ jmái¹ tsa³ háu² hi³ lí¹³ hi³² honh² hnoh² ca³ tí²¹ hi³ quioh²¹ tsa³ háu². Qui¹ ma³ quin³² ma³ cú² jmái¹ bíh¹ má² zia³² uu³ mí² tsí³² quioh²¹.

7

Ha³ lí² chú¹ lí² ñih²¹ náh² tsáu²
(Lucas 6:37-42)

¹ ”Ha³ lí² chú¹ lí² ñih²¹ náh² tsáu² hi³ jáun² tiá² ra³ tsa² náh² Dió³² héih³² la³ jáun². ² Qui¹ la³ jáun² bíh¹ ra³ tsí³² tsú² héih³² ñí¹ con² hnoh², la³ jmí¹ rá² tsih³² hnoh² jáun² héih³² ñí¹ con² tsáu² bíh¹. La³ cun³ rón³² lí³ héih³² hi³ chah³² náh² hi³ cueh³² náh² ñí¹ con² tsáu², héih³² la³ jáun² bíh¹ siáh³ chá³² Dió³² hi³ cué³² ñí¹ con² hnoh². ³ ¿Ha³ bí¹ lánh³ rón³² lí¹³ jieh²¹ hnú² má¹ qui³² pih²¹ hi³ hu²¹ mí¹ ñí¹ renh², ní¹ juáh³ tiá² lí² tsín² yáh³ hnú² hi³ hu²¹ cáun² pa²¹

hná¹ hmá² mí¹máh¹ huen²? 4 ¿Ha³ lánh³ rón³² hó³² honh¹ hnú² hi³ juoh¹ nú² renh²: “¡Cuí¹ chí¹³ ná³ má¹qui³² hu²¹ mí¹máh¹ hnú²!” hi³ ní¹juáh³ cáun² pa²¹ hná¹ hmá² bíh¹ la³ hu²¹ quián¹³ hnú² huen² má¹lí³² jáun²? 5 ¡Hnú² tsá² lín³ nú² la³ cá¹ la³ jéinh¹!, la³ñí¹ tín² chí³ hná¹ hmá² pa²¹ hi³ hu²¹ mí¹máh¹ huen², hi³ jáun² má¹jáun² lí¹³ jieh²¹ hnú² re² hi³ chíh¹ nú² má¹qui³² pih²¹ hi³ hu²¹ mí¹ñí¹ renh².

6 “Ha³ lí² lí¹ cué² hi³ híen¹ ñí¹con² tsá² zian² la³jmí¹ zian² tsái², qui¹ ní² lí¹ ca³qui³ ca³jme³ tsú² hi³ chau³ náh² tsú² cú²tiú² cú²jóh³² hó³². Ha³ lí² lí¹ ma³jnia¹³ hi³ quien² quián¹³ ñí¹con² tsá² zian² la³jmí¹ zian² mí²ñí³, qui¹ ní² lí¹ ca³ha³ ca³zauh³ tsú².

*Mí¹ náh², hniauh², hi³ hléh¹ siáh³ ho³hñú¹³
(Lucas 11:9-13)*

7 “Mí¹ náh² ñí¹con² Dió³² hi³ jáun² hian³ náh², hniauh² náh² hi³ jáun² chanh¹ náh², hléh¹ náh² ho³hñú¹³ hi³ jáun² niá³² tsú². 8 Qui¹ ní¹juáh³ tsá² mí³² ñí¹con² tsú², hiáuh¹³ bíh¹ tsú²; ní¹juáh³ tsá² hnauh², choh¹³ bíh¹; hi³ ní¹juáh³ tsá² hleh³² ho³hñú¹³ né³, niá³ bíh¹.

9 “Qui¹ ¿hin² yáh³ tsánh² hnoh² tiá³ honh² hi³ cueh¹ cá² má³ quín¹ jónh³² ní¹juáh³ hí¹miih²¹ bíh¹ la³ cuá¹mí³²? 10 Ho³ ní¹juáh³ cuá¹mí² jan² juo¹³, ¿hí¹ tiá³ honh² náh² hi³ cuen¹³ jan² jáh³ hláinh¹? 11 Hi³ jáun² né³, ní¹juáh³ tu³ bí¹ hnoh² yáh³ tsá² tiá² chun¹ náh², tín² bíh¹ náh² cuéh¹ hi³ chu²¹ ñí¹con² jónh³², ¡tiá¹³ bíh¹ tiá³ Ñeh² náh² Tsá² cuá³ hñu³ mí³cuú² tiá² cué³² hi³ chu²¹ ñí¹con² tsá² hiú² mí³²!

12 "Jáun² jmu³ náh² la³jí³² jmái¹ ñí¹con² tsáu² ní¹juáh³ he³ lánh³ hnáuh² náh² jmu³ tsú² ñí¹con² náh² hmóu³²; quí¹ la³ jáun² bíh¹ lí³ héih³² hi³ jmu² jáun² liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés jí³ ñí¹ Sí² quioh²¹ tsá² ca³lin³ hí³ *tí³² jē¹ Dió³² ní² uá²jai³².

Ho³jní¹³jái³²
(Lucas 13:24)

13 "Tíonh³² náh² tí³ jui³² ho³jní¹³ tsái². Hú³ bíh¹ ho³jní¹³, hí³ ca³la³ hí³ jáu² lín³² bíh¹ jui³² hi³ chau²¹ ñí¹ lí¹³ tsa³hín³ tsú², hí³ juóun³² lín³² bíh¹ tsáu² tsá²táunh¹ jui³² jaun³²; 14 tí³la³ ho³jní¹³ jí³ jui³² hi³ chau²¹ ñí¹ lí¹³ zian² tsú² né³, jái³² lín³² bíh¹ hí³ tiá² lí³ tí¹ lí³ jenh¹, hí³ jáun² cú¹píh²¹ tsáu² bíh¹ tsá² choh²³ jui³² jaun³².

Lin¹ bíh¹ he³ ñí¹ hmá² cun³quionh³ máí³ hi³ háí³²
(Mateo 12:34-35; Lucas 6:43-45)

15 "Hua³hín¹³ náh² ñí¹con² tsá² lí¹ juáh²³ hi³ lín³ tí³² jē¹ Dió³². Tsá² hí³ dá² ja³táunh¹ ñí¹con² hnoh² hi³ ná¹lín³ la³jmí¹ lín³ *já¹ziáh², tí³la³ tí³ ñeh² má¹ná¹ ná¹lín³ tsú² la³jmí¹ lín³ tsí² náí¹ jính¹. 16 Hnoh² lí¹³ lí³ cuóun³² náh² tsú² cun³quionh³ ha³ lánh³ jmu² bíh¹ tsú²; quí¹ tiá² cun³² yáh³ tsú² mí³ uóun²jieh¹³ ja¹ tan³ mí³juíh², hí³ sa³jun³ cun³² yáh³ tsú² mí³ sí² co² tsi³ hmá² ton². 17 La³ ní² bíh¹ lí³ hi³ la³jí³² hmá² chu²¹ háí³² máí³ chu²¹, hí³ la³jí³² hmá² hlah³ né³, háí³² mí³ hlah³. 18 Ní¹juáh³ hmá² chu²¹, tiá² lí¹³ yáh³ hi³ ha³ máí³ hlah³, sa³jun³ hmá² hlah³ lí¹³ ha³ máí³ chu²¹. 19 La³jí³² hmá² tiá² máí³ chu²¹

háí³², quiéih³² bíh¹ tsú² hmá² jáun², hi³ jáun² jín³² tsú². ²⁰ Hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ lí³ cuóun³² hnoh² tsáu² cun³ quionh³ lánh³ jmu² tsú².

Tiá² la³ jín³² tsáu² lí¹³ yáh³ tónh³² jo³ cuo² Dió³²
(Lucas 13:25-27)

²¹ ”Jun³ juáh¹³ la³ jín³² yáh³ tsá² záí³² jná¹³: “¡Hnú² bíh¹ lín³ Juóu³² jná¹³!” lí¹³ tónh³² jo³ cuo² Dió³²; tí³ la³ jí³² la³ tsá² jmu² la³ cun³ hi³ tí³² tsí³ Ñuh³² jná¹³ Tsá² cuá³ hñu³ mi³ cuú² bíh¹ lí¹³ tónh³². ²² Ní¹ má¹ cá² chó³² jmáí¹ jáun², juóun³² lín³² tsáu² záí³² jná¹³: “Hnú² Juo¹³ jnoh¹, jnoh¹ ca³ hléh¹³ cun³ ñí¹ hi³ ca³ tin¹ hnú² jáí¹³ hi³ ca³ hi³ hñu³ tsí³ jnoh¹, hi³ cun³ ñí¹ hi³ ca³ tin¹ hnú² bíh¹ ca³ huen¹³ jnoh¹ jmí² chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ tsáu², hi³ cun³ ñí¹ hi³ ca³ tin¹ hnú² siáh³ ca³ jmú¹³ jnoh¹ hliáun³ hua³ jueh³²”. ²³ Tí³ la³ jná¹³ né³ nga¹ la³ lá² má¹ jáun², hi³ juo¹³ ná¹: “Hí¹ cónh³ yáh³ tiá² ca³ lí³ cuóu³² jná¹³ hnoh². ¡Tí³ có³² quin³² náh² ñí¹ con² jná¹³, hnoh² tsá² jmuh³² náh² hi³ hlah³ hi³ hó³²!”

Jmáh¹ hiah³² pin³, jí³ hi³ tiá² pin³
(Marcos 1:22; Lucas 6:47-49)

²⁴ ”Hi³ jáun² né³, lí³ ua³ jan² tsá² má² tí³² la³ cun³ jáí¹³ hi³ juah³² jná¹³, tsá² la³ hí³ lín³ la³ jmí¹ lín³ jan² tsá² quia³ lín³ jmí¹ tsí³, tsá² ca³ zih³ hñú¹³ cáun² tsí³ hláu². ²⁵ Hi³ jáun² uá¹ jinh¹ tsau³ jmí³, hi³ ca³ lí³ hliáun³ bíh¹ siáh³ cua³, hi³ ja³ bíh¹ siáh³ chí³ tiá³ hi³ jmí¹ hnió³ quíh³ hñú³ jáun², tí³ la³ tiá² cá² quíh³² yáh³, quí¹ ñí¹ hláu² bíh¹ jmí¹ chí¹ hliáun³² jmáh¹ hiah³². ²⁶ Tí³ la³ lí³ ua³ jan² tsá² tiá² má² tí³² la³ cun³

jái¹³ hi³ juah³² jná¹³ má¹ná¹, tsá² la³ hí³ lín³ la³jmí¹ lín³ jan² tsá²ñuh² cáun¹ bíh¹, tsá² ca³zih³ hñú¹³ ñí¹ zá¹ táh¹. ²⁷ Hi³ jáun² jmí¹ tsau²¹ jmí³, hi³ ca³li³ hliáun³ bíh¹ jmí² cua³, hi³ ja³ bíh¹ siáh³ chí³ hi³ hnió³ quíh³ hñú³ jáun², jáun² hñú³ jáun² né³, ca³quí² cá²cuon³ bíh¹.

²⁸ Jmí¹ má²ca³táuh³ hi³ hleh³² jáun² Jesús, lí¹ ca³ja³cáun² tsi³ bíh¹ tsá² jmí¹ ná¹nái³² hi³ ca³ti²¹ jái¹³ hi³ má²ta² tsú² jáun²; ²⁹ quí¹hliá² jmí¹ cuá¹hieh³² tsú² tsáu² la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² ho² jái¹³, jun³juáh¹³ la³jmí¹ jmu² tsá² ná¹lín³ ti³² liei²¹ yáh³.

8

Jesús jmah²³ jan² tsá² lín³ mi³ho²¹ péin³
(Marcos 1:40-45; Lucas 5:12-16)

¹ Jmí¹ ca³son² jáun² Jesús tsi³ máh³, juóun³² lín³² tsáu² ja³taunh²¹ cu³hna²¹. ² Hi³ jáun² cuan³ jan² tsá²ñuh² lín³ mí¹uí³ *mi³ho²¹ péin³, hi³ ca³di³jñí³² ta³ ñí¹ Jesús, hi³ ca³juáh³:

—Hnú² Ti³², ní¹juáh³ hnáuh² hnú², tin² bíh¹ hnú² jmúh¹³ hi³ li³ jin² jná¹³.

³ Jáun² né³, Jesús ca³tí³ cuo² ñí¹ quioh²¹ tsá² hí³, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Hnó³² jná¹³. Hi³ jáun² jcuí¹ lan² hnú²!

Jmí¹ má²lí²juáh³ tsú² jáun² la³ ní² né³, la³jui³² ca³hin³ bíh¹ mí¹uí³ jáun² quioh²¹ tsá² hí³. ⁴ Hi³ jáun² ca³juáh³ Jesús hi³ ca³záih³ tsá² hí³:

—Sá¹ní² jie³, ha³ lí² hin² juouh³² hí¹ jan² ha³ lánh³ rón³² li³ hi³ má²lain³² nú²; jí³² la³ ti³ cuánh² hi³

cuá²ma³jnia¹³ ñí¹con² mí²tsáu² bíh¹, hi³ cuá²cuen²¹ siáh³ jáh³ ñí¹con² Dió³² la³ cun³ hi³ qui³ ca³juáh³ jáun² hla¹ Moisés, hi³ jáun² la³ jáun² lí³ ñí³² tsáu² hi³ má²lain³² nú².

Jesús jmah²³ tsá² quian²¹ hliáu³ tsá² chín¹
(Lucas 7:1-10)

⁵ Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ngah³ siáh³ Jesús já¹ juú² Capernaum. Jáun² jan² hliáu³ tsá² chín¹ tsá² *romano ja³ ñí¹con² tsú² hi³ ca³hiu³ ca³mí³, ⁶ hi³ juáh³ la³ lá²:

—Tí³², tsá² lín³ quian²¹ jná¹³ rón³² rá²tsaun¹ hi³ hma², jí³ hi³ má²tso² tsí³ hi³ cú² uóu³².

⁷ Jáun² Jesús ca³juáh³:

—Ñe¹ bíh¹ jná¹³ hi³ ñí¹ jmah²¹ ná¹ tsú².

⁸ Tí³ la³ hliáu³ tsá² chín¹ hí³ né³ ca³ngái³:

—Tí³², jun³ lin¹ tsáu² yáh³ jná¹³ hi³ juáh¹³ hi³ hnú² cuóh¹³ hñu³² ná¹; ñí¹ jí²¹ la³ tí³ jmúh¹³ hnú² héih³² bíh¹ hi³ jáun² tsá² quian²¹ jná¹³ lan¹³. ⁹ Quí¹ ja³ bí¹ jná¹³ siáh³ zian² juóu³², hi³ ja³ bí¹ lín³ jná¹³ siáh³ hi³ chín¹ ñí¹con² hliáu³. Jáun² ní¹ má¹ cá² jmú³² jná¹³ héih³² ñí¹con² lí³ ua³ jan² tsá² hí³ hi³ tsó³², jáun² tsau³² bíh¹; hi³ ní¹ juáh³ juo¹³ jná¹³ jan²: “¡Ña³²!” jáun² ja³²; hi³ ní¹ juáh³ juo¹³ jná¹³ tsá² lín³ quian²¹ ná¹: “¡Jmu³ hi³ lá²!” jáun² jmu² bíh¹ tsú².

¹⁰ Jmí¹ má² lí² niéi³² Jesús jái¹³ ní² né³, lí¹ ca³ ja³ cáun² bíh¹ tsí³, hi³ jáun² ca³ záih³ tsá² jmí¹ hí¹ já² táunh¹ hí³ cu³ hma²¹ la³ lá²:

—Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ hí¹ jan² yáh³ tsáu² tiá² má² ca³ chanh²¹ jná¹³ ja¹ tsá² *Israel lá², tsá² nio² cáun² tán¹ tsí³ la³ jmí¹ nio² cáun² tsí³ tsá² ñuh² *tsá² cá² jo²¹ lá². ¹¹ Jná¹³ juanh³² ñí¹con²

hnoh², hi³ juóun³² lín³² tsáu² ja³táunh¹ tí³ juí³² ñí¹ hia³² hiú² jí³ tí³ juí³² ñí¹ tá²tsí²¹ hiú² ní² siáh³, hi³ tsa³cuú² tsa³hính² cu³lí²¹ quionh³ hla¹ Há²bran²¹, hla¹ Isaac jí³ hla¹ Jacob ní² hñu³mi³cuú² ñí¹ cuá¹quien² Dió³²; ¹² tí³la³ tsá² jmí¹ ca³tín¹ hi³ tsa³tiánh² ñí¹ cuá¹quien² Dió³² né³, tsá² hí³ dá² chu³ huen³ bíh¹ tsú² hi³ ziu³ cuín³ tsú² ñí¹ lí³ já¹niéi² tí³ cheih³², ñí¹ jáun² tsa³tí² tsa³hoh³² hi³ má²zian² hi³ chéi³ hi³ uóu³².

¹³ Jmí¹jáun² ca³juáh³ Jesús ñí¹con² hliáu³ tsá² chín¹ hí³:

—Cuánh² hñuh³², cuí¹ lí¹³ la³ cun³ hi³ táunh²³ hnú² ní² ta²¹.

Hí³ jáun² la³ cun³ jmí¹jáun² bíh¹ lan³ tsá² quian²¹ tsú².

Jesús jmah²³ mi³ziú¹³ Pé¹

(Marcos 1:29-31; Lucas 4:38-39)

¹⁴ Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ngau³ Jesús hñú¹³ Pé¹, hi³ jáun² ñí¹ jáun² ca³jien³² tsú² mi³ziú¹³ Pé¹ hi³ rá¹tsin² ñí¹ jen³ hi³ rá²tsáun¹ hi³ chéin³. ¹⁵ Jáun² ca³tí³ dí² cuo² cuo² tsá²mi³ hí³, jáun² la³juí³² ca³quin³ hi³ jmí¹ chéin³ tsú²; jmí¹jáun² ca³náu² tsá²mi³ hí³, hi³ ca³jmú³ má³² hi³ cuh³ tsú².

Jesús jmah²³ juóun³² tsá² tsáun¹

(Marcos 1:32-34; Lucas 4:40-41)

¹⁶ Jmí¹ ca³niéi² jáun² né³, cua³jan² tsú² juóun³² lín³² tsá² tiáunh¹ jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ ñí¹con² Jesús; jáun² cun³quionh³ cá² jon¹ jái¹³ bíh¹ ca³huen³ tsú² la³jín³² jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ tsáu², ja³bí¹ ca³jmah³ tsú² siáh³ tsá² jmí¹ ná¹tsáun¹ mí¹uí³ siáh³

siáh³. 17 Cun³quionh³ la³ jáun² ca³li³ti³ la³ cun³ hi³ ca³juáh³ hla¹ Isaías *ti³² jë¹ Dió³², jmí¹ ca³juáh³ jáun² la³ lá²: “Hi³ bíh¹ ca³caun² hi³ jmí¹ lín³ jnoh¹ jáun², ji³ hi³ ca³caun² tsú² siáh³ mí¹uí³ quiú¹³ dí²”.

*Tsá² jmí¹ hnió³ tsa³táunh¹ quionh³ Jesús
(Lucas 9:57-62)*

18 Jmí¹ ca³jé³ jáun² Jesús hi³ juóun³² lín³² bíh¹ tsáu² tionh² cu³ jéin³ quioh²¹, jáun² ca³jmú³ dí² héih³² hi³ hán³² tsú² cú²jueh³² ti³ jo²¹ jmái¹ lí¹ ná¹ho³ jáun². 19 Jmí¹jáun² jan² tsá² lín³ ti³² liei²¹ ja³ hi³ cua³lien³ Jesús, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Hnú² Ti³², ñe¹ bíh¹ jná¹³ quiúnh¹ hnú² lí³ua³ cáun² ñí¹ cuóh¹³ hnú².

20 Jáun² Jesús ca³záih³ tsá² hí³ la³ lá²:

—Jáh³ zia³² tá² hláu² quioh²¹ bíh¹ cuo², hi³ zia³² bíh¹ siáh³ záí² quioh²¹ tan³²; ti³la³ Jon² tsá²mi³cuóun² má¹ná¹, tiá² zia³² yáh³ ñí¹ lí¹³ jnioh¹³.

21 Siáh³ siáh³ jan² tsá² má²hen² ti³ con² tsú² ca³juáh³:

—Ti³², cué¹ tín² jáí¹³ hi³ ñí¹hón²¹ jná¹³ ñuh³² [ní¹ má¹jun²].

22 Ti³la³ Jesús né³, ca³záih³ tsá² hí³:

—Ña³² cu³hna³² jná¹³, hi³ jáun² tsá² ná¹jún¹ [ñí¹con² Dió³²] cuí¹ cha³hón³² hla¹ rainh²¹.

*Jesús jmu² hi³ niau²¹ tie³ jmái² ji³ chí³
(Marcos 4:35-41; Lucas 8:22-25)*

23 Jmí¹jáun² ca³hi³ Jesús cáun² mu², hi³ jáun² tsá² hain²¹ hí³ ti³ con² tsú² já¹taunh²¹ siáh³ quionh³. 24 Hi³ jáun² hú¹ juí³² jáun² né³, cu³diá²jan²

ca³ja³ cáun² chí³ tiá³ lín³² hi³ hí¹ ca³la³ tí³ jmí¹
 má²hí¹conh³² yáh³ jmái² hñu³ mu², hi³ jmí¹
 má²jlái²³ siáh³ mu² ma³ quin³² ma³ cu³ tsin¹
 jmí²miih²¹. Ti³la³ Jesús má¹ná¹, jmí¹ má²rá²cuóun¹
 bíh¹. ²⁵ Jáun² ca³ñí¹ñi¹³ tsú² Jesús, hi³ ca³záih³ dí²
 la³ lá²:

—¡Ti³², liau¹ jnoh¹! ¡Hénh³ máh³ má²tsá²hanh³²
 dí² hñu³ jmái²!

²⁶ Jáun² hí³ né³ ca³ngái³:

—¿He³ láih³² ja³²lí³ ná¹juenh²¹ náh²? ¡Jlánh¹ tiá²
 cáun² la³ nio² honh² náh²!

Hi³ jáun² ca³náu² Jesús hi³ ca³jin³ chí³ jí³
 jmí²miih²¹ ní²; hi³ jáun² jmí¹jáun² ca³hná³ chí³
 hi³ ca³ta³no¹ tie³ pih²¹. ²⁷ Hi³ jáun² tsá² jmí¹ tiáunh¹
 hí³ hñu³ mu² quionh³ Jesús né³, lí¹ ca³ja³cáun² tsí³
 bíh¹, hi³ ca³juánh³ la³ lá²:

—¿Hin² dá² tsánh² tsá² ní² hi³ hí¹ la³ tí³ chí³ jí³
 jmí²miih²¹ máh³ taunh² ta²¹?

*Tsá²ñuh² tiáunh¹ juóun³² lín³² jmí²chí³ hláinh¹
 hñu³ tsí³*

(Marcos 5:1-20; Lucas 8:26-39)

²⁸ Jmí¹ cá¹chó²¹ jáun² Jesús jo²¹ jmái² lí¹ ná¹ho³
 né³, ñí¹ má²lí³ hué³² quioh²¹ tsá² Gadara, jáun²
 ca³huén² gon³ tsá²ñuh² ñí¹ táun³ jéin³ lo¹ ñí¹
 ná¹hón²¹ hla¹, hi³ jáun² ca³ja³taunh²¹ ñí¹ zenh¹
 Jesús. Tá¹ gon³ bíh¹ tsú² jmí¹ tiáunh¹ jmí²chí³
 hláinh¹ hñu³ tsí³; tsá² hí³ jmí¹ hian² lín³² tsí³ hí³
 ca³la³ hí¹ jan² tiá² hin² jmí¹ lí³ ngá¹³ hú¹ juí³² jáun².
²⁹ Jmí¹jáun² ca³ma³liáu³² hóh³² tiá³ lín³² hi³ juáh³:

—¿He³ ca³tin¹ hnú² quiúnh¹ jnoh¹, hnú² Jesús Jon² Dió^{32?} ¿Hí¹ ñeh³ hnú² ñí¹ lá² hi³ ña³jmuh³ nú² hi³ má¹tso¹ jnoh¹ tsí³ ta³ ñeh² bíh¹ hi³ chau²¹ jmái^{1?}

30 Ñí¹ má²janh² jáun² jmí¹ ñi³táunh¹ juóun³² mí²ñí³ hi³ ñi³cúh¹³ háu²; 31 hi³ jáun² jmí²chí³ hláinh¹ hí³ né³, ca³hiu³ ca³mí³ ñí¹con² Jesús, hi³ ca³juáh³:

—Ñí¹juáh³ hi³ hue¹³ nú² jnoh¹, cué¹ tiá³ jái¹³ hi³ tsá¹tauh²¹ jnoh¹ hñu³ tsí³ mí²ñí³ ó³².

32 Jáun² Jesús ca³juáh³:

—¡Huen³ náh²! ¡Cuá²tiónh³² náh²!

Hi³ jáun² ca³huén² jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ tsá²ñuh² hí³ hi³ ca³ñí¹tiónh²¹ hñu³ tsí³ mí²ñí³; la³ cun³ jmí¹jáun² bíh¹ ca³cuóun³ mí²ñí³ hí³ tí³ juí³² dí¹ji²³ ñí¹ hlah³, hi³ jáun² ca³sunh³ chu³ jmái² lí¹ ná¹ho³ jáun², hi³ ca³tsan³.

33 Tsá² jmí¹ ná¹jmu² hua³hí¹³ mí²ñí³ hí³ né³, ca³cuóun³ bíh¹ hi³ ca³ñí¹chá² já¹ juú² la³ cun³ hi³ má²lí³², jí³ la³jí³² hi³ má²lí³² jáun² ñí¹con² tsá²ñuh² tsá² jmí¹ tiáunh¹ hí³ jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ ní² siáh³. 34 Jmí¹jáun² ca³huén² la³jin³² tsá² juú² hi³ ca³ñí¹ma³jéinh³ Jesús; jmí¹ ca³jién³² dí² jáun² né³, ca³hiu³ ca³mí³ dí² ñí¹con² tsú² hi³ cua³han² tsú² hue³² jáun² quioh²¹ dí².

9

Jesús jmah²³ jan² tsá² hma²

(Marcos 2:1-12; Lucas 5:17-26)

1 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ca³hi³ Jesús hñu³ mu², hi³ ca³han³ tí³ jo²¹ jmái² lí¹ ná¹ho³ jáun² hi³ ca³chánh³²

ti³ juú²co¹. 2 Ñí¹ jáun² ca³ñí¹jan² tsáu² jan² tsá²ñuh² tsá² hma², hi³ rá¹tsin² cáun² ñí¹ jmu². Jmí¹ ca³li³tsin² jáun² Jesús hi³ cáun² tán¹ bíh¹ ná¹tioh³ tsí³ tsá² ca³cha³táunh¹ hí³, hi³ jáun² ca³záih³ dí² tsá² tsáun¹ hí³ la³ lá²:

—Hnú² jón³, tiá³ chá¹ honh²; má²cá²hin³ bíh¹ tso³ quián¹³ hnú².

3 Jmí¹jáun² ma³ jan² tsá² ná¹lín³ tí³² liei²¹ ca³lín¹³ la³ lá² hñu³ tsí³: “Tsá²ñuh² ní² cáun² lí¹ chú² lí¹ lén³² Dió³² cun³quionh³ jái¹³ quioh²¹”. 4 Tí³la³ Jesús jmí¹ ñí³² bíh¹ he³ lánh³ ná¹lín²³ tsá² hí³, hi³ jáun² ca³záih³ dí²:

—¿He³ láih³² hlaih³ lín²¹ ná¹tioh³ honh² hnoh²? 5 ¿Hín² jái¹³ hi³ tun³ lá² hi³ jlánh¹ huán¹ tsí³ lí³ lín¹ hi³ zia³² pí³ quioh²¹ tsá² hleh³², hí¹ cun³quionh³ hi³ juáh³ tsú²: “¿Tso³ quián¹³ hnú² má²cá²hin³!” ho³ hi³ juáh³ tsú²: “¿Náu², ngí¹!”? 6 Re² bíh¹, cuí¹ má¹jnia¹³ jná¹³ ñí¹con² hnoh² hi³ jná¹³ Jon² tsá²mi³cuóun² ho² ná¹ jái¹³ ñí¹ hué²¹ lá² hi³ hin¹³ ná¹ tsáu¹³ tsáu².

Hi³ jáun² ca³záih³ dí² siáh³ tsá² hma² hí³:

—¿Náu², quiaun² jmu² quián¹³, cuánh² hñuh³²!

7 Jmí¹jáun² ca³náu² tsá² jmí¹ hma² hí³ hi³ ngah³ hñú¹³. 8 Jmí¹ má²lí²jíe³ tsáu² hi³ lí³ la³ jáun², lí¹ ca³ja³cáun² bíh¹ tsí³, hi³ jáun² ca³ma³quien² tsú² Dió³² Tsá² ca³cué³ pí³ la³ jáun² ñí¹con² tsá²mi³cuóun².

Jesús téh²³ Má²téh³

(Marcos 2:13-17; Lucas 5:27-32)

9 Jmí¹ lí² jáun² né³, cua³han³ Jesús ñí¹ jáun² hi³ ngau³ ñí¹ siáh³, jáun² ca³jien³² tsú² jan² tsá²ñuh²

jmái² Má²téh³, hi³ jmí¹ cuá¹tón²¹ ñí¹ cuá¹cai³²
hmah²¹ [cha¹³ tsá² *romanos], hi³ jáun² ca³záih³
dí²:

—Ña³² cu³hna³² jná¹³.

Jmí¹jáun² ca³náu² Má²téh³ hi³ ngau³ cu³hna²¹
Jesús.

10 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, Jesús jmí¹ cuá¹jmu² má³²
hñú¹³ Má²téh³ hí³, la³ má²quionh³ tsá² hain²¹ hí³ tí³
con². Ja³bí¹ ca³tiánh³ siáh³ juóun³² lín³² *tsá² cai³²
hmah²¹ ñí¹ mesa jáun² quionh³ tsú², la³ má²quionh³
tsá² juáh²³ tsáu² hi³ tiá² chun¹. 11 Jáun² jmí¹ ca³jíe³
tsá² cu³ nió³ téh²³ tsú² *fariseos hi³ jáun² né³, jáun²
ca³záih³ dí² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú²:

—¿Ha³ bí¹ lánh³ rón³² sa³ tí³² juóuh³² hnoh² cáun²
cuú² hính²³ cu³lí²¹ quionh³ tsá² cai³² hmah²¹ jí³ tsá²
ren² tso³ ní²?

12 Jmí¹ ca³nái³² Jesús jái¹³ ní² né³, ca³juáh³:

—Ha³ tiá² tí³² mí³ hniah³ yáh³ ñí¹con² tsá² chun¹,
tí³la³ ñí¹con² tsá² tsáun¹ bíh¹ hniah³. 13 Cuá²tánh¹
náh², hi³ cuá²ma³tin¹³ náh² la³ cun³ hi³ hnió³
juáh³ Sí² tioh³ jái¹³ quioh²¹ Dió³², ñí¹ rá¹juáh³ la³
lá²: “Jná¹³ hnó³² hi³ já³² mí³ honh² bíh¹ náh²,
jun³juáh¹³ hi³ hnó³² jná¹³ hi³ jngih¹³ náh² jáh³ yáh³
ñí¹con² jná¹³”. La³ ní² bíh¹ rá¹juáh³, qui¹ tiá² ja³
yáh³ jná¹³ hi³ ja³te³ ná¹ tsá² chun¹, qui¹ hi³ ja³te³
tsá² ná¹ren² tso³ bíh¹ jná¹³ ja³.

*Nga² tsáu² ñí¹con² Jesús ca³tí²¹ hi³ má²hien²¹ tsú²
(Marcos 2:18-22; Lucas 5:33-39)*

14 Jmí¹jáun² cua³taunh²¹ tsá² hain²¹ tí³ con² Juan²
tsá² ziau² hí³ jmái² ñí¹ zenh¹ Jesús, hi³ ca³ngái³:

—¿He³ láih³² ma³hien²¹ lín²¹ jnoh¹, ji³ tsá² fariseos ní² siáh³, tí³la³ tsá² hain²¹ ní² tí³ con² hnú² né³, sa³ tiá² má²hien²¹ yáh³?

15 Jáun² Jesús ca³juáh³ la³ lá²:

—¿Hí¹ lí¹³ hi³ tsá² ná¹tén¹ ñí¹ jmu² tsú² jmái¹ hi³ jenh² cuo² tsáu² tiánh³ hi³ ná¹hai²¹ hlah³ tsí³ tá¹la³ má²ná¹má²hiún² tsú² tsí³ quionh³ tsá²ñuh² tsá² jenh¹³ hi³ cuo² dúh¹? Tí³la³ chau²¹ bíh¹ jmái¹ hi³ quin³ tí³ có³² tsá²ñuh² jenh¹³ hi³ cuo²; hi³ jáun² má¹jáun² máh³ má²ma³hien²¹ tsá² hí³.

16 "Hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² taun³² cáun² hmih³² tseh¹ quionh³ cá² cuonh²¹ hmih³² hmai²¹; qui¹ tsáuh³² bíh¹ hná¹ hmih³² hmai²¹ jáun², hi³ jáun² cáí³² bíh¹ hmih³² má²tseh¹, hi³ jáun² tí³ jlánh¹ bíh¹ ñí¹ jueh³² má²cái³² má¹lí³² jáun². 17 Hi³ sa³jun³ tah³² tsú² siáh³ mu² ráu³ cun³ ñí¹ dí¹jaun³² hñu³ chí² láu² má²tseh¹; qui¹ ní¹juáh³ hi³ jmu³ tsú² la³ jáun², má²cái³² bíh¹ chí² láu² tseh¹ jáun² lí¹³, hi³ jáun² tsa³hín³ bíh¹ mu² ráu³ la³ má²quionh³ chí² láu² tseh¹ jáun². Hi³ jáun² bíh¹ hniáuh³² táh³² tsú² mu² ráu³ cun³ ñí¹ dí¹jaun³² hñu³ chí² láu² hmai²¹, hi³ jáun² tiá² hi³ láih¹³ tá¹ tun³ hi³ jáun².

Jesús ja³jmah¹ jon² Jairo; hi³ hú¹ juí³² jáun² né³, lan² siáh³ jan² tsá²mi³ tsáun¹

(Marcos 5:21-43; Lucas 8:40-56)

18 Tá¹la³ jmí¹ cuá¹juáh²³ Jesús jái¹³ ní² né³, jan² tsá² chín¹ ñí¹con² tsá² *judíos cuan³, hi³ jáun² ca³dí³jñí³² hi³ ca³jmú³ cuá¹hin³ la³ tí³ hué³² ta³ ñí¹ dí², hi³ ca³juáh³:

—Mí¹míh¹ jón³² jná¹³ cun³ jun³; tí³la³ ní¹juáh³ hnú² ñeih²¹ hí³ ñá¹ra³tsih³² cuonh² ñí¹ quioh²¹ tsú², jenh¹³ bíh¹ tsú².

19 Jmí¹ má²lí²juáh³ jáun² tsá² hí³ la³ ní², ca³náu² Jesús hí³ ngau³ quionh³ tsá² hí³, la³ má²quionh³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con². 20 Hí³ jáun² hú¹ juí³² jáun² né³ ja³ jan² tsá²mi³ tsáun¹ má²janh² cu³hna²¹ Jesús hí³ ca³tí³ cuo² zéi¹ ha¹ tsú². Tsá²mi³ hí³ né³ má²tí³ cun³ quia³tún³ mii² hí³ jmí¹ má²tso² tsí³ hí³ zian² jmí²hán¹. 21 Jáun² tsá²mi³ hí³ né³ ca³lín¹³ hñu³ tsí³ la³ lá²: “Ní¹juáh³ jí³²la³ tí³ tí¹³ jná¹³ uón³² zéi¹ ha¹ bíh¹ tsú², cun³ jáun² bíh¹ má²lan¹³ jná¹³”. 22 Tí³la³ Jesús ca³jinh³ tí³ cu³hna²¹ hí³ ca³jíe³ tí³ ñí¹ cuá¹ja³² tsá²mi³ hí³, hí³ jáun² ca³záih³ dí²:

—Jón³, tiá³ chá¹ honh²; má²lain³² nú² quí¹hliá² lí²cháh¹ cáun² honh².

Hí³ jáun² dá² la³ cun³ jmí¹ jáun² bíh¹ lan³ tsú².

23 Jmí¹ cá¹chó²¹ Jesús hñú¹³ tsá² chín¹ hí³ né³, ca³jíe³ hí³ má²tionh² tí³² tsá² hainh³² [hí³ má²tiáunh¹ hua³jan²¹ hí³ tsa³hón³² hla¹], hí³ tsáu² né³ má²tiáunh¹ tiá³ siaun³² ca³la³ cú²tiú² cú²jan³² nio². 24 Jáun² ca³záih³ dí² tsá² hí³ la³ lá²:

—¡Huen³ náh² ñí¹ lá²! Quí¹ mí¹míh¹ lá² tiá² rá²jún¹ yáh³, quí¹ rá²cuóun¹ bíh¹ tsú².

Tí³la³ tsá² hí³ né³, lí¹ ca³ju³ ca³ngái³ bíh¹ quioh²¹ Jesús. 25 Jmí¹ má²lí²huen³ Jesús tsá² hí³ né³, ca³hí³ ñeih³ ñí¹ rón²¹ mí¹míh¹ hí³ hí³ ca³zanh³ dí² cuo² hla¹ mí¹míh¹ hí³, hí³ jáun² ca³náu². 26 Hí³ jáun² la³ tán¹ la³ cu³ la³ jéin³ jáun² ca³lí³ ñí³² tsáu² la³ cun³ hí³ lí³ jáun².

Jesús jmah²³ gon³ tsá² ten³

27 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³ cua³han³ Jesús ñí¹ jáun², jáun² hú¹ juí³² ja³taunh²¹ gon³ tsá² ten³ cu³hna²¹ tsú² hí³ hí¹hóh³², hí³ hí¹juáh²³:

—Hnú² Tsá² jón²zih¹ jon²cho¹ hla¹ Dá²vi²¹, ¡cuí¹ já² mií³ honh² hnú² quiú¹³ jnoh¹!

28 Jmí¹ hí²¹ jáun² Jesús ñéih³, jáun² tsá² ten³ hí³ taunh³ siáh³ ñéih³, jáun² ca³záih³ Jesús tsá² hí³:

—¿Nió¹ cáun² honh² hnoh² hí³ lí¹³ jmu¹ jná¹³ la³ cun³ hí³ mih³² náh² ní²?

Jáun² tsá² hí³ ca³ngái³:

—Ján³, Tí³².

29 Jmí¹ jáun² ca³tí³ Jesús cuo² mí¹ñí¹ tsá² hí³, hí³ ca³záih³ dí²:

—La³ cun³ hí³ táunh²³ hnoh² ní² ta²¹ cuí¹ lí¹³ ñí¹con² náh².

30 Jáun² la³ cun³ jmí¹ jáun² ca³niá³ mí¹ñí¹ tsá² hí³. Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, jlánh¹ ca³jmú³ Jesús héih³² ñí¹con² tsá² hí³ hí³ ca³juáh³:

—Jmu³ náh² tion³ hí³ hí¹ jan² tsáu² lí² cuí¹ lí³ ñí³² hí³ ní².

31 Tí³la³ cun³ rón³² ná¹huen³² bíh¹ tsú² ñí¹ jáun², la³juí³ ca³chá³ bíh¹ tsú² ñí¹con² tsá² juú² la³ tán¹ la³ cu³ la³ jéin³ jáun² la³ cun³ hí³ má²lí² jmú³ jáun² Jesús.

Jesús jmah²³ jan² tsá² tiá² hleh³²

32 Tá¹la³ hí¹huen³² jáun² tsá² hí³ cua³taunh²¹ ma³ jan² tsáu² ñí¹con² Jesús hí³ ná¹ján² jan² tsá²ñuh² tsá² tiá² hleh³² hí³ jmí¹ hún¹ jan² jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³. 33 La³ cun³ jmí¹ ca³chin² jáun² Jesús jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ tsú², ca³ma³liáu³² hleh³².

Jáun² tsáu² né³, lí¹ ca³ja³caún² tsí³ bíh¹, hi³ jáun² ca³juáh³ la³ lá²:

—Hí¹ cónh³ yáh³ tiá² má²ca³neh²¹ dí² hué³² *Is-rael lá² la³ cun³ hi³ má²lí³² ní².

³⁴ Tí³la³ tsá² fariseos má¹ná¹, jmí¹ ná¹juáh²³:

—Tsá²ñuh² ní² dá² huen² jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ tsáu² cun³quionh³ héih³² quioh²¹ tsá² hláinh¹ juo¹³ jmí²chí³ hláinh¹ bíh¹.

Jesús ja³² mií³ tsí³ ñí¹ con² tsáu²

³⁵ Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³tí³ ca³ngí³ Jesús la³jí³² juú², jí³ juú² míh¹ juú² siún¹ hi³ má²tin² tsáu² hñu³ cuáh³² quioh²¹ tsá² judíos hi³ táun³ ma³ quin³² ma³ caun³² juú², hi³ ñí³hleh²¹ jú¹ chú³² ca³tí²¹ ha³ lánh³ rón³² lí¹³ tónh³² tsáu² jo³cuo² Dió³², jí³ hi³ jmah²³ tsáu² jí³lí³² ñí¹ mí¹uí³ hi³ zian² tsú², jí³ hi³ cú² hi³ uóu³² ní² siáh³. ³⁶ Jmí¹ ca³jien³² tsú² tsá² juóun³² lín³² hí³ né³, ca³ja³ mií³ tsí³ quioh²¹ tsá² hí³, quí¹hliá² jmí¹ ná¹hai²¹ hlah³ tsí³ tsú² jí³ hi³ ná¹lín³ tsú² tsá² tiá² hin² zian² hi³ lí¹³ ma³hau³, la³jmí¹ ñí³táunh¹ *já¹ziáh² tiá² juo¹³ zian². ³⁷ Jmí¹ jáun² ca³záih³ dí² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² la³ lá²:

—iHliáun³ cu³tí³ bíh¹ hi³ má²ca³láu², tí³la³ pih²¹ lín²¹ bíh¹ tsá² jmu² ta²¹ zian²! ³⁸ Hi³ jáun² né³, hiú¹ mí¹ náh² ñí¹con² Tsá² quioh²¹ hi³ má²ca³láu² jáun², hi³ cuí¹ zen¹ tsú² tsá² ja³ quiaun² hi³ má²ca³láu² jáun² quioh²¹.

10

*Jesús téh²³ tsá² quian³tun³ hi³ tsa³hléh² jú¹ chú³²
(Marcos 3:13-19; Lucas 6:12-16)*

1 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ca³teh³ Jesús tán¹ quian³tun³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con², hi³ ca³cuéh³ dí² pí³ hi³ lí¹³ huen³ tsú² jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ tsáu², jí³ hi³ jmah³ tsú² tsá² ná¹tsáun¹ la³jí³² ñí¹ mí¹uí³ jí³ hi³ cú² hi³ uóu³² ní² siáh³.

2 Hi³ lá² bíh¹ hi³ jmái² tán¹ quian³tun³ *tí³² tsá² quian³² jē¹ Dió³²: la³ñí¹ Sí¹mu²¹ tsá² ca³lí³ jmái² siáh³ Pé¹, jí³ Tre²¹ dá¹jon²¹ tsú² ní²; Jacobo jon² Zebedeo la³ má²quionh³ Juan² dá¹jon²¹; 3 Pí²liéi¹, Bartolomé, Tú¹ma²¹ jí³ Má²téh³ ní², tsá² jmí¹ lín³ hí³ *tsá² cai³² hmah²¹; Jacobo jon² Alfeo; jí³ Tadeo; 4 Sí¹mu²¹ tsá² ca³lí³ quionh³ tsá² cu³ nió³ *Cananista ní², jí³ Judas tsá² zian² juú² Queriot, tsá² ca³ñí¹jenh¹³ hí³ Jesús.

*Jesús zen² tsá² quian³tun³ hi³ tsa³hléh² jú¹ chú³²
(Marcos 6:7-13; Lucas 9:1-6)*

5 Jesús ca³zen³ tsá² quian³tun³ hí³ cun³quionh³ héih³² lá²:

—Ha³ lí² cua³táunh¹ náh² hué¹³ *tsá²cá²jo²¹, sa³jun³ cuá¹tíonh³² náh² juú² hín¹³ tí³ Samaria; 6 tí³la³ hniáuh³² cuá¹táunh¹ náh² ñí¹con² tsá² *Israel lá² bíh¹, tsá² ná¹lín³ la³jmí¹ lín³ *já²ziáh² má²já²cuín³. 7 Cuá²táunh¹ náh², cuá²zéih³ náh² tsú² hi³ Dió³² má²cuá¹hinh²³ tsáu² jo³cuo². 8 Jmah²¹ náh² tsá² ná¹lín³ mí¹uí³ *mí³ho²¹ péin³ jí³ tsá² ná¹lín³ mí¹uí³ siáh³ siáh³; jmu³ náh² hi³ jenh¹³ tsá² má²jún¹; huen³ náh² siáh³ jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³

tsáu². Qui¹ hnoh² lí¹ má²hian² bí¹ náh² pí³ ní² ta³
tiá² hmah²¹ quien², jáun² jmuh²¹ náh² ta²¹, tí³la³
ha³ lí² cán² náh² hmah²¹ má¹ná¹.

9 "Ha³ lí² ñi³quián¹ náh² hí¹ cú¹píh²¹ quie³, uá¹ hí³
cú¹mí¹niau²¹, uá¹ hí³ *cú¹tiáu², hí¹ cáun² cú¹dáin³
yáh³. 10 Sa³jun³ hniáuh³² cánh¹ náh² tuh³² hí³ tloh³
hí³ hniáuh³² hú¹ jú³². Ha³ lí² cán² náh² tun³ hanh²,
sa³jun³ tuh³² tloh³ tanh¹, hí³ sa³jun³ cánh¹ náh²
siáh³ hmá²hu²¹; qui¹ tsá² jmu² ta²¹ cun³ ca³tin¹ bíh¹
hiáuh³ la³jí³² la³ cun³ hí³ lí³ hniáuh³² quioh²¹.

11 "Ní¹ má¹ca³cha³táunh¹ náh² cáun² juú²
ho³lá²dá² lí³ua³ cáun² ñí¹nái², hniáh³² náh² jan²
tsá² chú³² tsí³ ñí¹ jáun² hí³ jáun² tianh³ náh² hñú¹³
tsá² hí³ ca³la³ ñí¹ cá¹chó²¹ jmái¹ hí³ huen¹³ náh²
ñí¹ jáun². 12 Ní¹ má¹ca³tiónh³² náh² hñú³ jáun²,
zéih³ tsá² tionh² ñí¹ jáun² hí³ cuí¹ tionh² tsú² cáun²
hí³ re² hí³ tin². 13 Ní¹juáh³ hí³ ca³tin¹ tsá² hí³ hí³
tiánh³ cáun² hí³ re² hí³ tin², lí³ quien² bíh¹ hí³
má²lí²zéih³ náh² tsá² hí³, tí³la³ ní¹juáh³ tiá² ca³tin¹
tsá² hí³ hí³ tiánh³ cáun² hí³ re² hí³ tin², jáun² jái¹³ hí³
má²lí²zéih³ náh² tsú² jáun² jáuh³ bíh¹ siáh³ ñí¹con²
náh² hmóu³². 14 Hí³ ní¹juáh³ lí³ua³ cáun² hñú³ ho³
juú² ñí¹ ca³cha³táunh¹ náh² tiá² ca³he³ náh² tsú²,
hí³ sa³jun³ hnió³ tsú² ne³ jái¹³ quián¹³ náh², hí³
jáun² né³, súh³ náh² hliáu² quian²¹ tanh¹ ní¹ má¹tí³
ñí¹ huen¹³ náh² hñú³ jáun² ho³ juú² jáun². 15 Jú¹
tson² juo³ jná¹³ hnoh², hí³ ní¹ má¹cá²chó³² jmái¹
hí³ ra³tsí³² Dió³² héih³², tí³ jlánh¹ bíh¹ huáh² tsí³ hí³
ma³tson¹³ Dió³² tsá² juú² la³ hí³ la³ cónh³ bíh¹ hí³
ca³quiúnh³² jáun² tsá² jmí¹ zian² juú² Sodoma jí³

Gomorra.

Tsá² tanh² ta²¹ Dió³² zian² ja¹ hniéi²

16 "Ísá¹ ní² jie³! Jná¹³ zei²¹ hnoh² hi³ ná¹ lín³ náh² la³ jmí¹ lín³ *já¹ ziah² tionh² ja¹ tsí² ná¹. Tí³ la³ jmu³ náh² jan²¹ lín²¹ la³ jmí¹ lín³ jáh³ hláinh¹; tí³ la³ tá¹ la³ jáun² né³, jmu³ náh² hi³ chú³² honh² náh² má¹ ná¹ la³ jmí¹ lín³ chí³ jái². 17 Hua³ hín¹³ náh², qui¹ hnoh² jienh³ tsú² jo³ cuo² tsá² tan²¹, jí³ hi³ quiu³ po³ tsú² hnoh² la³ tí³ hñu³ cuáh³² quiú¹³ dí². 18 Hi³ hí¹ ca³ la³ tí³ ñí¹ con² tsá² ná¹ ho² ta²¹ jí³ tsá² ná¹ lín³ re²¹ yáh³ tsa³ jau² tsú² hnoh² cun³ ñí¹ hi³ ca³ tin¹ jná¹³; má¹ jáun² bíh¹ má² lí¹³ cuéh¹ hnoh² jú¹ tson² hi³ ca³ tin¹ jná¹³ ñí¹ con² tsá² hí³ jí³ ñí¹ con² tsá² cá² jo²¹ ní² siáh³. 19 Tí³ la³ ní¹ má¹ ca³ zeh³ tsú² hnoh² ñí¹ ta³ ñí¹ tsá² tan²¹ né³, ha³ lí² jmú² náh² hí³² honh² ní¹ juáh³ he³ juáh¹³ náh² ho³ ní¹ juáh³ he³ lánh³ rón³² hléh¹³ náh²; qui¹ ní¹ juáh³ ní¹ má¹ ca³ tí³ ñí¹ hléh¹³ náh², Dió³² bíh¹ cué³² jái¹³ hi³ cuá¹ hléh¹ náh². 20 Qui¹ jun³ juáh¹³ hnoh² yáh³ tsá² cuá¹ hléh¹ náh², qui¹ Jmí² chí³ joh¹ Ñeh² bíh¹ náh² Tsá² hléh³² cun³ quionh³ honh¹ náh².

21 "Hí¹ la³ tí³ tsá² jan² jméi² mí¹ ziu¹³ quionh³ yáh³ tsú² jienh³ hi³ jngah³ tsáu², jí³ tsá² má² lieih²¹ siáh³ jienh³ jon²; jon² tsáu² jmu³ hniéi² quionh³ jméi² mí¹ ziu¹³, hi³ hí¹ ca³ la³ tí³ jienh³ yáh³ tsú² tsá² má² lieih²¹ hi³ jngah³ tsáu². 22 Tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹ máh³ bíh¹ lí³ hau² hnoh² cun³ ñí¹ hi³ ca³ tin¹ jná¹³; tí³ la³ ní¹ juáh³ tsá² ca³ tion³ tsí³ ca³ la³ tí³ ñí¹ cá¹ táuh³ jmái¹ quioh²¹ hi³ zian² ñí¹ hué²¹ lá² né³, tsá² la³ hí³ bíh¹ liáun³. 23 Ní¹ juáh³ ca³ hí¹

ca³tsa¹ tsú² hnoh² cáun² juú², huen³ náh² ñí¹ jáun² hi³ cuá¹táunh¹ náh² cáun² juú² siáh³; qui¹ jú¹ tson² juah³² jná¹³ hi³ jná¹³ Jon² tsá²mi³cuóun² jáunh¹³ ná¹ ñeh² bíh¹ hi³ táunh³ hnoh² la³jí³² juú²co¹ juú²hñú¹³ tsá² Israel.

24 "Hí¹ jan² yáh³ tsá² má²tin³² tiá² lí¹³ lí³tin² tí³ hliáun³ la³ cónh³ bíh¹ tí³² joh¹, hi³ hí¹ jan² yáh³ tsá² lín³ quian²¹ tiá² tí³ jlánh¹ bíh¹ quien² la³ cónh³ bíh¹ tsá² lín³ juo¹³ tsú². 25 Tsá² cuá¹má²tin³² hi³ dá² ca³tin¹ ma³hiún² tsí³ cun³ jí³²la³ tí³ hi³ chau²¹ jmái¹ hi³ lín¹³ la³jmí¹ lín³ tí³² joh¹ bíh¹, hi³ tsá² lín³ quian²¹ né³ ca³tin¹ ma³hiún² tsí³ hi³ lín¹³ la³jmí¹ lín³ juo¹³. Qui¹ ní¹juáh³ ta³bí¹ tsá² chín¹ cáun² hñú³ yáh³ ca³juáh³ tsáu² hi³ lín³ Beelzebú [tsá² chín¹ juo¹³ jmí²chí³ hláinh¹], ¡cónh³ bíh¹ tiá² tu³ hión³² tsú² tsá² hñú¹³ tsú² ñí¹ hná¹ ní²!

Hin² ñí¹con² hniáuh³² jmú¹³ dí² juénh²
(Lucas 12:4-7)

26 "Hi³ jáun² né³, tiá² hniáuh³² yáh³ jmúh¹³ náh² juénh² ñí¹con² tsáu². Qui¹ lí³ua³ cáun² hi³ jlí²³ tsú², chau³² bíh¹ jmái¹ hi³ jñéih²³, hi³ lí³ua³ cáun² hi³ ná¹hmá¹ né³, chau³² bíh¹ jmái¹ hi³ lí²jnia² siáh³. 27 La³jí³² hi³ juo³ jná¹³ hnoh² ta³ hñú³ niéi², ma³jnia¹³ náh² jái¹³ jáun² ta³ jma²; hi³ lí³ua³ cáun² hi³ juah³² jná¹³ ñí¹con² hnoh² ñí¹ ná¹conh¹ né³, cuá²tí¹ cuá²hoh³ náh² ca³la³ tí³ tsáih³ hñú³ hi³ cháh¹³ náh² hi³ jáun². 28 Ha³ lí² juenh³ náh² tsá² jngih² jmáh³la³ ngú³, hi³ má¹lí³² jáun² né³, tiá² tin² yáh³ tsú² jngih³ jmí²chí³ quián¹³ náh²; tí³ re² juenh³

náh² ñí¹ con² Tsá² lí¹³ jngah³ náh², hi³ má¹ lí³² jáun² né³ lí¹³ zen³ tsú² jmí² chí³ quián¹³ náh² quiu³ juóu³².

29 "¿Há¹ tiá² cuen² tsú² gon³ tan³² pih²¹ la³ cun³ cá² héih³² quie³ dúh¹? Ti³ la³ cun³ jáun² hí¹ jan² yáh³ jáh³ pih²¹ la³ hí³ tiá² jún²³ tá¹ la³ tiá² má² lí² cué³² Ñeh² náh² jái¹³. 30 Hi³ hí¹ ca³ la³ ti³ jñú² chinh³² yáh³ hnoh² ná¹ hí¹³ siáh³ ma³ quin³² ma³ cá² máih³². 31 Jáun² né³, ha³ lí² juenh³ náh², qui¹ ti³ jlánh¹ bíh¹ quien² hnoh² la³ cónh³ bíh¹ tan³² ná¹ juóun²¹.

*Tsá² ton² hi³ hain²¹ ti³ con² Jesús
(Lucas 12:8-9)*

32 "Hi³ jáun² né³, la³ jín³² tsá² má² quien² jná¹³ ñí¹ ta³ ñí¹ tsáu², ja³ bí¹ jná¹³ siáh³ má¹ quien¹³ tsá² la³ hí³ ñí¹ ta³ ñí¹ Ñuh³² ná¹, Tsá² cuá³ hñu³ mi³ cuú²; 33 ti³ la³ lí³ ua³ jan² tsá² tiá² hnió³ má² quien² jná¹³ ñí¹ con² tsáu² né³, ja³ bí¹ jná¹³ siáh³ tiá² má¹ quien¹³ tsá² la³ hí³ ñí¹ con² Ñuh³² Tsá² cuá³ hñu³ mi³ cuú².

*Jesús jmu² hi³ tiú² uú² tiáunh¹ tsáu² cá² hon³
(Lucas 12:51-53)*

34 "Su³ uú² lí¹ cuí¹ lín¹³ hnoh² hi³ jná¹³ ja³ jmú³² hi³ niau²¹ tie³ ñí¹ hué²¹ lá²; qui¹ jun³ juáh¹³ hi³ ja³ chá³ jná¹³ tie³ yáh³, ti³ la³ jná¹³ dá² ja³ hi³ chá¹³ ná¹ hnieí² qui³² bíh¹. 35 Ja³ jná¹³ hi³ ja³ jmú³² hi³ tsá² ñuh² ná¹ háun³ quionh³ jméi², tsá² mi³ ná¹ háun³ quionh³ mí¹ ziu¹³, hi³ ló³² tsú² ná¹ háun³ siáh³ quionh³ mi³ ziu¹³; 36 jáun² la³ jáun² bíh¹ lí¹³ hi³ ma³ quin³² ma³ jan³² tsú² ná¹ hniei²¹ quionh³ má² tún² tsá² hñú¹³.

37 "Ñí¹ juáh³ tsá² ja³² lí³ hnio³ jméi² ji³ mí¹ ziu¹³ cha³ jmí¹ ma³ hniau³ tsú² jná¹³, tsá² la³ hí³ tiá²

ca³tin¹ hen² ti³ con² jná¹³. Hi³ ní¹juáh³ tsá² ja³²lí³ hnió³ tsá²mi³ tsá²ñuh² jon² cha³ jmí¹ ma³hniau³ tsú² jná¹³, tsá² la³ hí³ siáh³ tiá² ca³tin¹ yáh³ hen² ti³ con² jná¹³. 38 Ja³bí¹ tiá² lí¹³ han³ tsú² ti³ con² jná¹³ ní¹juáh³ tsá² tiá² hnió³ cán³ crei²¹ hi³ ma³zian² tsú² la³jmí¹ zian² jná¹³ lá². 39 Ní¹juáh³ tsá² hnió³ liáu³ jmí²chí³ quioh²¹, tsá² la³ hí³ ti³ tsa³hín³ bíh¹; ti³la³ ní¹juáh³ tsá² tsa³hín³ jmí²chí³ quioh²¹ cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ jná¹³ né³, tsá² la³ hí³ bíh¹ ti³ liáu³.

*La³ cun³ hi³ joh¹³ tsú² ñí¹ con² Dió³²
(Marcos 9:41)*

40 "Li³ua³ jan² tsá² he³ hnoh², ja³bí¹ má²lí²he³ jí³ jná¹³ bíh¹ tsú² jaun³²; hi³ lí³ua³ jan² tsá² ca³he³ jná¹³ né³, ja³bí¹ la³ jáun² má²lí²hen³ tsú² la³ jí³ Tsá² ca³ze³ bí¹ jná¹³. 41 Li³ua³ jan² tsá² hen² jan² *ti³² jë¹ Dió³² qui¹ cun³ñí¹ hi³ ja³ tsú² hi³ ja³hléh² jë¹ Dió³², ja³bí¹ tsá² hí³ hiáu¹³ la³ cun³ hi³ hiáu³ jan² ti³² jë¹ Dió³²; hi³ ní¹juáh³ tsá² hen² jan² tsá² zian² la³ cun³ hi³ ti³² tsí³ Dió³² cun³ñí¹ hi³ zian² tsú² la³ jáun², ja³bí¹ hí³ dí² hiáu³ la³ cun³ hi³ hiáu¹³ tsá² zian² hí³ la³ cun³ hi³ ti³² tsí³ Dió³². 42 Li³ua³ jan² tsá² cué³² uá¹jinh¹ cáun² vaso jmí² jma³ cuóuh³ ñí¹ con² lí³ua³ jan² tsá² haín²¹ ti³ con² jná¹³, uá¹jinh¹ jan² tsá² tsí¹juí³, ti³la³ cun³ñí¹ hi³ hen² tsú² ti³ con² jná¹³ bíh¹, ja³bí¹ tsá² hí³ uá²jai³² hiáu³ cáun² hi³ chu²¹ la³ cun³ hi³ ca³tin¹ hiáu³.

11

Juan² tsá² jmí¹ zion² tsáu² jmái² zen² tsáu² ñí¹ con²

*Jesús**(Lucas 7:18-35)*

¹ Jmí¹ cá¹tsan³ jái¹³ hi³ ca³záih³ jáun² Jesús tán¹ quian³tun³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² né³, cua³han³ ñí¹ jáun² hi³ ca³ñí¹hieh¹ dí² tsá² tiáunh¹ juú² la³ cu³ la³ jéin³ jáun², hi³ ca³ñí¹hléh² jú¹ chú³².

² Tá¹la³ jmí¹ cuá¹hún¹ jáun² Juan² tsá² ziau² hí³ jmái² hñu³mí¹ñí² ca³lí³ ñí³² la³ cun³ hi³ jmu² Cristo. Jáun² ca³zen³ dí² gon³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² hi³ tsa³jien³ Jesús, ³ hi³ tsa³ngái³ tsú² la³ lá²:

—¿Hí¹ hnú² uá¹ Tsá² ca³tín¹ já³², ho³ hniáuh³² uá¹ jan¹³ jnoh¹ jan² tsá² siánh³?

⁴ Jáun² Jesús ca³ngái³:

—Cuá²tánh¹ náh², cuá²zéih³ náh² Juan² la³ cun³ hi³ ná¹jíeh³² náh² jí³ hi³ ná¹naih³² náh².

⁵ Cuá²zéih³ náh² tsú² hi³ tsá² ten³ má²jniá³ ñí¹, tsá² hma² má²ñí³táunh¹, hi³ má²lain³² siáh³ tsá² jmí¹ ná¹lín³ mí¹uí³ *mí³ho²¹ péin³, hi³ tsá² jmí¹ te³ cuá¹ né³ má²nái³² bíh¹, má²ca³jenh¹³ bíh¹ tsá² jmí¹ má²nái¹jún¹, hi³ tsá² tia³mii² né³, má²nái¹nái³² bíh¹ jú¹ chú³² ca³tí²¹ ha³ lánh³ rón³² lí¹³ liáun³. ⁶ ¡lánh¹ jmí¹ ren² tsá² tiá² lí¹ cha³² hliáun³ ñéih³ tsí³ hi³ ca³tín¹ jnái¹³!

⁷ Jmí¹ já¹tanh²¹ jáun² tsá² hí³ ca³ma³liáu³² Jesús hleh³² ñí¹con² tsá² tionh² hí³ la³ cu³ la³ jéin³ ñí¹ zenh¹ hi³ ca³tín¹ Juan² tsá² ziau² hí³ jmái², hi³ juáh³ la³ lá²:

—¿He³ dá² jaun³² ca³ñí¹jíeh¹³ hnoh² ñí¹ lí³ hué³² quiéin²? ¿Hí¹ ca³ñí¹jíeh¹³ hnoh² cáun² hmá² tá² náí² hi³ lí¹ qui² lí¹ jíeh²³ cun³quionh³ chí³ juáh¹³?

8 Hi³ ní¹juáh³ tiá² la³ jáun² né³, ħhe³ bíh¹ ca³ñí¹jieh¹³ náh²? ħHí¹ ca³ñí¹jien¹ náh² jan² tsá²ñuh² quih³² hmih³² jlánh¹ bí¹ huá¹? Sá¹ní² dú¹ jie³ náh², tsá² ná¹quih³² hmih³² hi³ jlánh¹ bí¹ huá¹ tionh² re² tin² ñéih³ hñú¹³ tsá² ná¹lín³ re²¹ bíh¹. 9 Hi³ jáun² né³, ħhe³ bíh¹ ca³ñí¹jieh¹³ náh²? ħHí¹ ca³ñí¹jien¹ náh² jan² *ti³² jē¹ Dió³²? Qui¹ tson² bíh¹ cu³tí³, tí³la³ tsá² hí³ má¹ná¹, tí³ jlánh¹ bíh¹ quien² la³ cónh³ bíh¹ lí³ua³ jan² tí³² jē¹ Dió³². 10 Qui¹ ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³² rá¹ja³² jái¹³ hi³ ca³tin¹ Juan² tsá² ziau² hí³ jmái², hi³ juáh³ la³ lá²:

Sá¹ní² jie³, jná¹³ zein²¹ jan² tsá² tsa³can³² jái¹³ ta³ tin² la³ cun³ bíh¹ hnú²,

tsá² hí³ bíh¹ jmu³ hua³jan²¹ juí³² ñí¹ cuóh¹³ hnú².

11 Jmí¹ má²lí²chá³² Jesús jái¹³ ní² né³, ca³záih³ siáh³ tsá² hí³ la³ lá²:

—Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ tiá² hin² zian² hí¹ jan² yáh³ tsá² jlánh¹ bíh¹ quien² ja¹ la³jín³² tsá² ca³lí³zian² ñí¹ hué²¹ lá² la³ cónh³ bíh¹ Juan² tsá² ziau² hí³ jmái²; tí³la³ cun³ jáun² tsá² tiá² lin¹ ñí¹ quien² ja¹ quioh²¹ tsá² má²tionh² jo³cuo² Dió³², tsá² la³ hí³ bíh¹ tí³ jlánh¹ quien² la³ cónh³ bíh¹ Juan².

12 "Hi³ jáun² ca³la³ cun³ jmí¹ cuan¹ Juan² tsá² ziau² hí³ jmái² hi³ la³ tí³ ta³né³², héih³² quioh²¹ Dió³² cáun² cuá²zá² cuá²tsó³ bíh¹ ja¹ hnieí² hi³ tí³ lí³mí¹ tsá²lí³quien², hi³ tsá² jlánh¹ ná¹cueh³² pí³ né³, má²ná¹cah²³ bíh¹ jmái¹ hi³ lí¹³ tónh³² jo³cuo² Dió³².

13 Jmí¹ tí² quien² bíh¹ la³jí³² hi³ rá¹juáh³ ñí¹ Sí² quioh²¹ tsá² lín³ hí³ tí³² jē¹ Dió³², jí³ lieí²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés siáh³, ca³la³ tí³ ñí¹ cá¹chó²¹ jmái¹ hi³

cuan³ Juan² tsá² ziau² hí³ jmái²; 14 jáun² Juan² hí³ bíh¹ lín³ Líh³, tsá² jmí¹ lín³ hí³ tí³² jē¹ Dió³², tsá² ca³tín¹ hí³ já³² ní¹juáh³ hí³ hnáuh² hnoh² táunh¹³ ta²¹. 15 Ní¹juáh³ tsá² tsi²¹ cuá¹, cuí¹ nie¹³.

16 ”¿He³ ñí¹ tsáu² lí¹³ cunh²¹ jná¹³ quionh³ tsá² zian² jmái¹ hí³ ziáun² dí² lá²? Lí¹³ juáh¹³ la³ lá²: Jmu² tsú² la³jmí¹ jmu² tsá¹míh¹ ñí³co¹ ja¹ hmah²¹. Ná¹hóh³² tsú² hí³ jéinh³² hlah³, hí³ zaih³² rainh²¹ la³ lá²: 17 “Sa³ tiá² ca³lí³ hnáuh² yáh³ hnoh² tsan¹³ jmí¹ lí¹jiéi¹³ jnoh¹ jáun² hmá² tá² le²; hí³ sa³jun³ lí²uoh³ yáh³ hnoh² jmí¹ lí¹jmú¹³ jnoh¹ siáh³ sun¹ ca³tí²¹ jmái¹ hí³ nio² hlah³ tsí³ tsú²”. 18 Juanh³² jná¹³ la³ ní², quí¹ cuan³ Juan² tsá² tiá² cú² tiá² hính²³, hí³ jáun² tsáu² né³ juáh³: “Tsá² hún¹ jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ bíh¹ hí³”. 19 Jáun² né³, cuan³ siáh³ jná¹³ Jon² tsá²mi³cuóun², tsá² cú² tsá² aih³² ná¹, tí³la³ má¹lí³² jáun² né³ juáh²³ siáh³ tsáu²: “¡Tsá² jlién³ bíh¹ ní³², hí³ hính²³ siáh³ jmái², tsá² juónh²³ re² quionh³ tsá² ren² tso³ jí³ *tsá² chí² hmah²¹ ní² siáh³!” Tí³la³ cun³quionh³ la³jí³² hí³ ná¹lí²³ bíh¹ lí² lin¹ hí³ Dió³² jan² Tsá² quia³lín³ jmí¹ tsí³.

Tsá² juú² tiá² nieh³
(Lucas 10:13-15)

20 Jmí¹jáun² ca³ma³líáu³² Jesús jí²³ hí³ ca³tín¹ tsá² juú² ñí¹ má²ca³jmú³ tsú² hliáun³ hua³jueh³², quí¹ cun³ñí¹ hí³ tsá² hí³ tiá² má²ca³za³ yáh³ jmí¹ tsí³. Hí³ ca³juáh³:

21 —¡lánh¹ juon²³ hnoh² tsá² juú² Corazín!
 ¡lánh¹ juon²³ siáh³ hnoh² tsá² juú² Betsaida! Quí¹

sá¹jmí¹ hi³ ca³li³ la³ji³² hua³jueh³² já¹ tsá² jmí¹ zian²
 juú² Tiro ji³ juú² Sidón dúh¹, la³jmí¹ má²li³² ní² ja¹
 quián¹³ hnoh², hi³ jáun² má²hia³ jáun¹³ máh³ jmí¹
 má²ca³za³ tsú² jmí¹ tsí³, hi³ jmí¹ má²ca³jmú³ tsú²
 lin¹ cun³quionh³ hi³ jmí¹ quíh²¹ tsú² jáun² tú²cho¹,
 ji³ hi³ jmí¹ sén²¹ tsú² siáh³ juá² hmóu³². ²² Hi³ jáun²
 tí³ jlánh¹ bíh¹ huáh² tsí³ hi³ má¹tsoh¹ hnoh² honh²
 má¹tí³ ñí¹ ra³tsí³² Dió³² héih³², la³ cónh³ bíh¹ tsá²
 jmí¹ zian² jáun² jmí¹tin² já¹ juú² Tiro quionh³ juú²
 Sidón. ²³ Hi³ hnoh² siáh³ tsá² juú² Capernaum, çhí¹
 ná¹lín²³ hnoh² hi³ cuá¹tánh¹ náh² hñu³mi³cuú²?
 Hnoh² dá² cuá¹tánh¹ la³ tí³ quiu³juóu³² bíh¹. Qui¹
 sá¹jmí¹ hi³ ca³li³ hua³jueh³² la³ ní² já¹ juú² Sodoma
 jmí¹tin² la³jmí¹ lí²¹ ní² ja¹ quián¹³ hnoh², hi³ jáun²
 jmí¹ nio² bíh¹ juú² jáun² la³ tí³ ta³né³² dúh¹ sá¹jmí¹
 hi³ lí³ la³ jáun². ²⁴ Hi³ jáun² jná¹³ né³ juanh³², hi³
 tí³ jlánh¹ bíh¹ huáh² tsí³ hi³ má¹tsoh¹ hnoh² honh²
 jmá¹ hi³ ra³tsí³² Dió³² héih³² la³ cónh³ bíh¹ tsá²
 jmí¹ zian² jáun² juú² Sodoma jmí¹tin².

*Ñá²táunh¹ náh² ñí¹con² jná¹³, jáun² tianh¹³ náh²
 tie³*

(Lucas 10:21-22)

²⁵ Jmá¹ jáun² ca³juáh³ Jesús la³ lá²:

—Hnú² Tia²¹, Tsá² lín³ nú² Juo¹³ tsá² zian²
 hñu³mi³cuú² ji³ tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá² ní² siáh³,
 cué²³ jná¹³ tiá¹hmah¹ qui¹hliá² ca³hmáh¹ hnú² jú¹
 tson² hi³ jáun² tiá² lí¹³ há¹ ngí¹³ tsá² quia³lín³ jmí¹
 tsí³, ji³ tsá² ñí² tsá² lieih²¹ ní² siáh³; tí³la³ ñí¹con²

tsá² tsí¹ tsá² juí³ bíh¹ ca³niah²¹ hnú² jú¹ tson² jáun².
 26 Ján³, quí¹ la³ jáun² jlánh¹ re² tí³ honh² hnú² Tia²¹.

27 "Sá¹ní² jie³ náh², jo³uón³² jná¹³ má²ca³chá³
 Ñuh³² jná¹³ ca³la³ jí³lí³². Hnga² bíh¹ Dió³² cuóun³²
 re² Jon², hi³ hnga² bíh¹ siáh³ Jon² Dió³² cuóun³²
 re² Jméi²; hi³ lí³ua³ jan² tsá² hnió³ dí² ma³jnia²
 Jméi² ñí¹con² siáh³, lí³ cuóun³² bíh¹ tsú² Jméi² dí².

28 Ná²táunh¹ náh² ñí¹con² jná¹³, la³jín³² náh² tsá²
 má²cá²huon³ náh² hi³ ná¹jmuh³² náh² ta²¹ jí³ hi³
 ná¹quiánh¹ náh² lio²¹, hi³ jáun² jná¹³ chau²¹ tie³.

29 Hen³ náh² hi³ ñí¹táunh¹ náh² ná¹cunh² quiúnh¹
 jná¹³ la³jmí¹ ñí³táunh¹ cuá¹juí² quiáh² hué³², hi³
 jáun² cuí¹ lí³ tin² náh² la³ cun³ hi³ tin² jná¹³, quí¹
 jná¹³ jan² tsá² juenh² tsí³ bíh¹, jan² tsá² tiá² jmu²
 quien² hnga², hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ lí¹³ niau²¹ tie³
 jmí¹ honh² náh². 30 Qui¹ la³ cun³ ta²¹ hi³ jmúh¹³
 náh² ta³ ná¹cunh² náh² quiúnh¹ jná¹³ lí³ cáun² ta²¹
 huá¹ bíh¹, hi³ sa³jun³ héi² yáh³ lio²¹ hi³ cué¹³ jná¹³
 siáh³.

12

*Tsá² hain²¹ tí³ con² Jesús cun³² cuú²miih²¹ jmái¹
 nio² tie³*

(Marcos 2:23-28; Lucas 6:1-5)

1 Jmí¹jáun² né³ jmí¹ cuá¹ngi³² Jesús ja¹ ñí¹ zia³² hi³
 jná¹ quioh²¹ tsáu² cáun² *jmái¹ nio² tie³. Jáun² tsá²
 hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² ca³lí³ ñí¹cuóunh²¹, hi³ jáun²
 ca³ma³liáu³² tsú² hi³ cai³² chí² hieh² cuú²miih²¹ hi³
 jná¹ ñí¹ jáun², hi³ jáun² hí¹cúh² dí² mái³ jáun². 2 Jmí¹

ca³jíe³ tsá² *fariseos hi³ jáun² né³, jáun² ca³záih³ tsú² Jesús la³ lá²:

— Sá¹ní² jie³, tsá² hain²¹ ní² tí³ con² hnú² jmu² ta²¹ hi³ tiá² ca³tí²¹ jmu³ tsú² jmáí¹ nio² tie³.

³ Tí³la³ hí³ má¹ná¹, ca³juáh³:

— ¿Tiá¹ má²ca³híh³ hnoh² ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³², ñí¹ rá¹juáh³ hi³ he³ ca³jmú³ hla¹ re²¹ Dá²vi²¹ cu³ jéin³² jmí¹ lí²¹ ñí¹cuóunh²¹ quionh³ tsá² quionh³? ⁴ Tsá² hí³ dá² ca³ñí¹hi³² ñéih³ hñu³ cuáh³² lí³ hmih³² hi³ ca³ñí¹cúh² *hí³ cuú²miih²¹ hien¹ quionh³ tsá² quionh³, cáun² hi³ tiá² jmí¹ ca³tin¹ cuh³, qui¹ hí³ jáun² dá² jmí¹ ná¹chan¹ hi³ cuh³ jmáh³la³ tsá² ná¹lín³ mí²tsáu² bíh¹. ⁵ Ho³ ¿tiá¹ má²ca³híh³ hnoh² liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés ñí¹ rá¹juáh³ hi³ mí²tsáu² tsá² jmu² ta²¹ hñu³ cuáh³² chín¹ tiá² tianh³² yáh³ tie³ ní¹juáh³ jmáí¹ nio² tie³, tí³la³ cun³ jáun² tiá² tso³ yáh³ hi³ jáun²? ⁶ Tí³la³ jná¹³ juanh³² hi³ ñí¹ lá² zia³² cáun² hi³ tí³ jlánh¹ bíh¹ quien² la³ cónh³ bíh¹ cuáh³² chín¹. ⁷ Tiá² la³ má²ca³ngí¹³ máh³ hnoh² la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ jáun² ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³², hi³ juáh³ jáun² la³ lá²: “Jná¹³ dá² hnó³² hi³ já³² mií³ honh² bíh¹ hnoh², jun³juáh¹³ hi³ jngih¹³ náh² jáh³ ñí¹con² jná¹³ yáh³”. Sá¹jmí¹ hi³ má²ca³ngí¹³ náh² jáí¹³ ní² dúh¹, jáun² tiá² cáun² lí¹ jmí¹ cueh¹ yáh³ náh² tso³ tsá² tiá² hi³ lí²jmú³ hí¹ cáun². ⁸ Qui¹ uá¹ hi³ jmáí¹ nio² tie³, cun³ jáun² cáun² ho² bíh¹ Jon² tsá²mi³cuóun² jáí¹³.

Jesús jmah²³ jan² tsá² má²ca³náí³ cáun² cuo²
(Marcos 3:1-6; Lucas 6:6-11)

⁹ Jmí¹jáun² cua³han³ Jesús ñí¹ jáun², hi³ jáun² ca³ñí¹hi³² hñu³ cuáh³² quioh²¹ tsá² *judíos zeh² já¹

juú² jáun². 10 Ní¹ jáun² jmí¹ cuá³ jan² tsá²ñuh² jmí¹ má²ca³náí³ cáun² cuo²; tí³la³ tsá² tionh² ní¹ jáun² má¹ná¹, jmí¹ hnió³ choh¹³ ha³ lánh³ rón³² lí¹³ chá³² dí² tsáu¹³ tsú², hí³ jáun² ca³ngáih³ dí²:

—¿Hí¹ lí¹³ jmah³ tsú² jan² tsá² tsáun¹ ní¹juáh³ jmái¹ nio² tie³ juáh¹³?

11 Jáun² Jesús ca³ngáí³ ní¹con² tsá² hí³:

—¿Hin² dá²lí³ua³jan²hnoh², ní¹juáh³ hí³ ca³tánh³ jan² *já¹ziáh² joh² náh² cáun² ní¹ hlah³, há¹ tiá² cuá¹chin³² náh² jáh³ hí³ joh² uá¹jinh¹ jmái¹ nio² tie³?

12 Tí³la³ jti³ jlánh¹ bíh¹ quien² jan² tsáu² la³ cónh³ bíh¹ jan² já¹ziáh²! Jáun² né³, zia³² bíh¹ já¹³ hí³ jmu³ tsú² hí³ chu²¹ jmái¹ nio² tie³.

13 Jmí¹jáun² ca³záih³ dí² tsá² lí³ hí³ cuo² la³ lá²:

—Ñéih¹ cuonh².

Jmí¹ jáun² ca³ñeh³ tsá² hí³ cuo², hí³ jáun² la³ bíh¹ la³ cun³ rón³² lí³ cuá² cáun². 14 Jmí¹jáun² ca³huén² tsá² fariseos tí³ cheih³², hí³ ca³juu³ ca³hlénh³ ha³ lánh³ rón³² lí¹³ jngih³ dí² Jesús.

Jái¹³ hí³ ca³juáh³ jan² tí³² jë¹ Dió³² jmí¹tin² hí³ ca³tin¹ Jesús

15 Jmí¹ ca³lí³ ñí³² Jesús jái¹³ jáun² né³, cua³han³ bíh¹ cú²jueh³² ní¹ jáun²; jmí¹jáun² ja³taunh²¹ juóun³² lín³² tsáu² cu³hna²¹ tsú². Jesús ca³jmah³ la³jín³² tsá² jmí¹ ná¹tsáun¹, 16 hí³ jáun² jmu² dí² héih³² hí³ hí¹ jan² tiá² hin² záih³² tsáu² hí³ hin² tsánh² hí³ dí².

17 La³ ní² lí³, hí³ jáun² ca³lí³tí³ la³ cun³ hí³ ca³juáh³ hla¹ Isaías *tí³² jë¹ Dió³², jmí¹ ca³juáh³ jáun² la³ lá²:

18 Tsá² lá² bíh¹ Tsá² lín³ quian²¹ jná¹³,

Tsá² má² cá² quiánh³² jná¹³,
 Tsá² jlánh¹ hno³ jná¹³
 ji³ hi³ jlánh¹ tsah¹ jná¹³ hi³ ca³ tin¹ tsú².
 Cuen²¹ jná¹³ Jmí² chí³ joh² ñí¹ con² tsú²,
 jáun² ngái³² tsú² ñí¹ con² tsá² zian² tá¹ cáun²
 hngá¹ máh³ jái¹³ he³ lánh³ rón³² rá¹ tsi³² jná¹³
 héih³².
 19 Tiá² hniéi² jmu³ yáh³ tsú²,
 sa³ jun³ ti³ hóh³² tsú²,
 hi³ hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² ne³ hi³ jmu² tsú² tiá³
 siaun³² ja¹ hñú³.
 20 Hí¹ juáh³ cáun² hmá² tá² má² ca³ jñáh³ yáh³ tiá²
 jau³ tsú²,
 sa³ jun³ ye³ tsú² cáun² sí² jmí² cau³² pih²¹ hi³ tion³
 chí¹ hún¹,
 ca³ la³ ti³ ñí¹ cá¹ chó²¹ jmái¹ hi³ jmu³ tsú² hi³ jú¹
 tson² cah¹³ jmái¹ la³ tán¹.
 21 Hí³ jáun² tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹ máh³ ha³ tsí³
 ñí¹ con² Tsá² hí³.

Juáh³ tsáu² hi³ Jesús quian³² pí³ quioh²¹ tsá² hláinh¹

(Marcos 3:20-30; Lucas 11:14-23; 12:10)

22 Jmí¹ jáun² ca³ ñí¹ jan² tsú² ñí¹ con² Jesús jan²
 tsá² ñuh² ten³ ji³ hi³ tiá² hleh³² siáh³, hi³ jmí¹ hún¹
 jmí² chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³. Jáun² Jesús ca³ jmah³ tsá²
 hí³, hi³ jáun² tsá² ñuh² hí³ ca³ jnia³ ñí¹ ji³ hi³ ca³ lí³
 siáh³ hléh³². 23 Jáun² la³ jín³² tsáu² ca³ ja³ cáun² tsí³,
 hi³ jáun² ca³ juáh³:

—¿Hí¹ hí³ dá² jón² zih¹ jón² cho¹ hla¹ Dá² vi²¹ tsá²
 ní² juáh¹³, [tsá² qui³ ná¹ jan²³ dí² hí³]?

24 Ti³la³ jmí¹ má²lí²niéi³² jáun² tsá² fariseos jái¹³ jáun² né³, ca³juáh³ la³ lá²:

—Tsá²ñuh² ní² dá² huen² jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ tsáu² cun³quionh³ pí³ quioh²¹ Beelzebú tsá² hláinh¹ tsá² chín¹ bíh¹.

25 Ti³la³ Jesús jmí¹ dí¹ñi³² bíh¹ ha³ lánh³ jmí¹ ná¹lín²³ tsá² hí³, hi³ jáun² ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Ní¹juáh³ zia³² hniéi² ja¹ cu³ nió³ má²tún² hmóu³² tsá² ná¹lín³ ta²¹, jáun² la³jín³² bíh¹ tsú² tsa³hín³; ja³bí¹ la³ jáun² ní¹juáh³ cáun² juú², ho³lá²dá² tsá² má²tún² cáun² hñú³ ñí¹ tionh¹ lí³ ná¹tsoh³ ja¹ má²tún² hmóu³² hi³ ná¹quiú² ná¹tín²³, ha³ tiá² lí³ uén³ yáh³ tsá² la³ hí³. 26 Jáun² ja³bí¹ la³ jáun² bíh¹ siáh³ lí³ uá²jai³² ní¹juáh³ *Satanás la³ chin² cheih³² hnga², jáun² ñí¹con² hnga² bíh¹ tsú² má²jmu² hniéi²; jáun² né³ ¿ha³ ya³ lánh³ rón³² lí¹³ ma³híe² pí³ quioh²¹ tsú²? 27 Hnoh² juánh³ náh² hi³ jná¹³ huen² ná¹ jmí²chí³ hláinh¹ cun³quionh³ pí³ quioh²¹ Beelzebú; jáun² ní¹juáh³ la³ ní² né³, ¿hin² cun³quionh³ pí³ quioh²¹ huen² tsá² hain²¹ tí³ con² hnoh² jmí²chí³ hláinh¹ tiáunh¹ hñu³ tsí³ tsáu²? Hi³ jáun² né³, cun³quionh³ ta²¹ hi³ jmu² ní² tsá² hain²¹ ní² tí³ con² bí¹ náh² má²lí²lin¹ hi³ lí¹ ná¹tsá²con² bí¹ náh². 28 Ti³la³ jná¹³ má¹ná¹, huen² ná¹ jmí²chí³ hláinh¹ cun³quionh³ Jmí²chí³ joh¹ Dió³² bíh¹; hi³ jáun² la³ ní² né³ má²lí²lin¹ hi³ jná¹³ bíh¹ tsá² ca³hiáu³² Dió³² hi³ lín¹³ ná¹ Re²¹, Tsá² qui³ ná¹jan²³ hnoh² hí³.

29 ”Né³² né³, ¿lánh³ bíh¹ rón³² lí¹³ hí³ jan² tsáu²

hñú¹³ jan² tsá² pin³ lín³² hi³ quin³ tsú² la³jí³² hi³
nio² hñú¹³ tsú², ní¹juáh³ tiá² la³ hñe³ yáh³ tsú² tín²
tsá² hñú¹³ hí³? Quí¹ jí³²la³ la³ jáun² bíh¹ lí¹³ quin³
tsú² hi³ quioh²¹ tsú².

30 "Hi³ jáun² né³, lí³ua³ jan² tsá² tiá² hen² tí³ con²
jná¹³, tsá² la³ hí³ tiá² hún¹ yáh³ cá²hon³ quiúnh¹
jná¹³; hi³ lí³ua³ jan² tsá² tiá² cha³² cu³lí²¹ quiúnh¹
jná¹³, tsá² la³ hí³ tí³ toh² tiú² jóh³² bíh¹.

31 "Hi³ jáun² bíh¹ juanh³² jná¹³ hi³ zia³² bíh¹
uu³i³tso³ quioh²¹ la³jí³² tso³ hi³ jmu² tsá²mí³cuóun²,
jí³ la³jí³² jú¹ hlah³ hi³ hleh³² tsú² ní² siáh³; tí³la³
ní¹juáh³ tsá² tú² hió³² Jmí²chí³ Chun¹ má¹ná¹, ha³
tiú²uú² uu³i³tso³ zia³² yáh³ quioh²¹. 32 Lí³ua³ jan²
tsá² tú² hiáu³² jná¹³ Jon² tsá²mí³cuóun², zia³² bíh¹
uu³i³tso³ quioh²¹ tsú²; tí³la³ ní¹juáh³ tsá² ca³tu³
ca³hió³² Jmí²chí³ Chun¹ né³, tiú²uú² uu³i³tso³ zia³²
yáh³ quioh²¹ tsá² la³ hí³, sa³jun³ mí³cuú² lá² hi³
sa³jun³ mí³cuú² cáun².

*Cun³quionh³ má³ hi³ há³² bíh¹ hmá² lí²lin¹
(Mateo 7:17-20; Lucas 6:43-45)*

33 "Né³² né³, má³ chu²¹ bíh¹ há³² ní¹juáh³ hmá²
chu²¹; jáun² ní¹juáh³ hmá² hlah³ né³, mí³ hlah³ bíh¹
há³². Quí¹ cun³quionh³ má³ hi³ há³² bíh¹ hmá² lí¹³
lí³ cuoh² tsú². 34 ;Hnoh² dá² jón²zih¹ jón²cho¹ jáh³
hláinh¹ bíh¹! ;Ha³ bíh¹ lánh³ rón³² lí¹³ hléh¹³ hnoh²
já¹³ chu²¹ ní¹juáh³ chín¹dí¹ hmóu³² bíh¹ hnoh² tiá²
chun¹ náh²? Quí¹ lí³ua³ cáun² hi³ ná¹canh² hñu³
jmí¹ hñu³ tsí³ tsú², hi³ jáun² bíh¹ hue³² ho³ tsú².
35 Tsá² chun¹ hleh³² jú¹ chu²¹ quí¹hliá² hi³ chu²¹

zia³² hñu³ tsí³; tí³la³ tsá² hláih¹ tsá² hon² má¹ná¹,
 hleh³² hi³ hlah³ qui¹hliá² hi³ jáun² bíh¹ zia³² hñu³
 tsí³ tsú². 36 Hi³ jáun² jná¹³ juanh³² ñí¹con² hnoh²
 hi³ ní¹ má¹cá²chó³² jmái¹ hi³ ra³tsi³² Dió³² héih³²,
 la³jín³² tsáu² bíh¹ tsa³jienh¹ jú¹ tson² quioh²¹ ca³tí²¹
 la³jí³² jái¹³ tiá² tsú²ta²¹ hi³ má²lí²tá² lí²hi³² tsú².
 37 Qui¹ la³ cun³ lí³ jái¹³ quián¹³ bíh¹ nú² tá¹tsin¹ nú²
 héih³², má¹jáun² lí³ lin¹ ní¹juáh³ tá¹can¹ nú² tso³ ho³
 tiá² tso³ hauh³² nú².

*Tsá² hláih¹ mí³² cáun² lí²¹ hi³ lí³ hua³jueh³²
 (Marcos 8:12; Lucas 11:29-32)*

38 Jáun² né³, ma³ jan² tsá² fariseos quionh³ tsá²
 ná¹lín³ tí³² liei²¹ ca³juáh³ ñí¹con² Jesús la³ lá²:

—Tí³², hnáu² jnoh¹ neh²¹ hi³ jmúh¹³ hnú² cáun²
 lí²¹ hi³ lí³ hua³jueh³².

39 Tí³la³ Jesús né³ ca³ngái³:

—Tsá² hláih¹ hon², tsá² tiá² má²tí³² jē¹ mí³²
 cáun² lí²¹ hi³ lí³ hua³jueh³²; tí³la³ tiú²uú² lí²¹ siáh³
 hiáuh³ yáh³ tsú², jí³²la³ lí²¹ hi³ ca³jé³ jáun² tsáu²
 hi³ ca³tín¹ hla¹ Jonás bíh¹, tsá² jmí¹ lín³ hí³ *tí³² jē¹
 Dió³². 40 Qui¹ la³jmí¹ ca³hi³ jáun² hla¹ Jonás hñi³²
 jmái¹ hñi³² nie³ hñu³ héin¹ jan² jáh³ jmái² pan¹
 lín²¹, ja³bí¹ la³ jáun² hniáuh³² tsa³hi³² siáh³ Jon²
 tsá²mí³cuóun² hñi³² jmái¹ hñi³² nie³ hñu³ hué³².

41 Jáun² ní¹ má¹cá²chó³² jmái¹ hi³ cán³ Dió³² jú¹
 tson² ñí¹con² la³jín³² tsáu², má¹jáun² nu³ tiánh³ tsá²
 jmí¹ zian² juú² Nínive hi³ chá³² tso³ hi³ ca³tín¹ tsá²
 zian² né³², qui¹ hí³ dí² ca³ja³conh² bíh¹ tsí³ tso³
 quioh²¹ jmí¹ ca³nái³² jái¹³ quioh²¹ hla¹ Jonás. Ján³,

chá³² tsá² hí³ tsáu¹³ tsá² zian² né³², qui¹ ñí¹ lá²
zenh² jan² tsá² tí³ jlánh¹ bíh¹ quien² la³ cónh³ bíh¹
hla¹ Jonás hí³. 42 Ja³bí¹ hla¹ tsá²mi³ tsá² jmí¹ chín¹
hué³² tí³ la³ quián³ nó³² ní¹ má¹cá²chó³² jmáí¹ hí³
cán³ Dió³² jú¹ tson², hí³ jáun² tsá²mi³ hí³ chá³² tsáu¹³
tsá² zian² né³²; qui¹ hla¹ tsá²mi³ hí³ ja³ cáun² hué³²
ñí¹ jlánh¹ bíh¹ uóunh³ hí³ cua³niéí³ jáí¹³ quioh²¹
hla¹ re²¹ Salomón tsá² jlánh¹ jmí¹ quia³lín³ hí³ jmí¹
tsí³. Ján³, tsá²mi³ hí³ chá³² tsáu¹³ tsá² zian² né³²,
quí¹ ñí¹ lá² zenh² jan² tsá² tí³ jlánh¹ bíh¹ quien² la³
cónh³ bíh¹ hla¹ re²¹ Salomón hí³.

Jmí²chí³ hláinh¹ jáunh²³ siáh³ hñu³ tsí³ tsáu²
(Lucas 11:24-26)

43 "Ní¹juáh³ má¹cuá²han³ jmí²chí³ hláinh¹ hñu³
tsí³ tsáu², jáun² tsá²ngí² ñí¹ quiéin², hí³ tsá²hniauh²
ñí¹ lí¹³ cuá³² tie³; hí³ jáun² ní¹juáh³ tiá² ca³chóh¹³
né³, jáun² lín²³ la³ lá²: 44 "Cuí¹ ñih²¹ jná¹³ cú²jueh³²
hñu³² ñí¹ cuá¹han³ ná¹". Jáun² ní¹ má¹cá²chánh³²
tsú² jáun² né³, chanh²¹ tsú² tsá² hí³ hí³ má²lín³
la³jmí¹ lí³ cáun² hñú³ má²jáu², hí³ má²rá²hiah¹³ jí³
hí³ má²dí¹lí³ re² tin² lín³² ñéih³. 45 Má¹jáun² tsau³²
hí³ tsá²quian³ cónh³í¹ quiaun³ jmí²chí³ hí³ tí³ jlánh¹
bíh¹ hláinh¹ la³ cónh³ bí¹ hnga², hí³ jáun² la³jín³²
jáun² bíh¹ taunh³² hñu³ tsí³ tsá² hí³, hí³ jáun² tí³
jlánh¹ bíh¹ hlaíh³ má²lí²³ quioh²¹ tsá² hí³ ní¹ má¹lí³²
jáun² la³ cónh³ bíh¹ jmí¹tin². La³ ní² bíh¹ lí¹³ ñí¹con²
tsá² hláih¹ tsá² hon² zian² jmáí¹ hí³ ziáun² dí² lá².

Mí¹ziú¹³ Jesús má²já²jie³ quionh³ tsá¹ raính²¹
(Marcos 3:31-35; Lucas 8:19-21)

46 Tá¹la³ dí¹liéinh³² jáun² tsá² hí³ bíh¹ Jesús, cuan³ mí¹ziú¹³ la³ má²quionh³ tsá¹ rainh²¹ dí². Jáun² ca³ta³tonh¹ tsú² cheih³² hi³ jmí¹ hnió³ liéinh³² Jesús.

47 Jmí¹jáun² ca³juáh³ tsáu² ñí¹con² Jesús la³ lá²:

—Mí²ziúh² hnú² quionh³ tsá¹ renh² nú² tionh² cheih³² ní² hi³ hnió³ liéih³² hnú².

48 Jáun² Jesús ca³záih³ tsá² má²lí²ngái³² hí³ jái¹³:

—¿Hin² dá² tsánh² hí³ mí²zia³² jná¹³ dúh¹, hi³ hin² dá² tsánh² hí³ renh² jná¹³?

49 Jáun² né³ ca³hien³ dí² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con², hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Tsá² lá² bíh¹ ná¹lín³ mí²zia³² jná¹³ jí³ jon³ renh² jná¹³ ní² siáh³. 50 Quí¹ lí³ua³ jan² tsá² jmu² la³ cun³ hi³ hnió³ Ñuh³² jná¹³ Tsá² cuá³ hñu³ mí³cuú², tsá² la³ hí³ bíh¹ lín³ tsá² mí³ tsá²ñuh² renh² jná¹³, jí³ mí²zia³² jná¹³ ní² siáh³.

13

*Jesús jmu² cáun² jái¹³ ca³tin¹ jan² tsá² súh²³ jún²
(Marcos 4:1-9; Lucas 8:4-8)*

1 Jmái¹ jáun² cua³han³ Jesús hñú³ jáun² hi³ ca³ñí¹cuá² can³² jmái² lí¹ ná¹ho³. 2 Tí³la³ juóun³² lín³² bíh¹ tsáu² ca³cuú² ca³ngih³² la³ cu³ la³ jéin³ ñí¹ cuá³ Jesús, hi³ jáun² ca³hi³ tsú² cú²jueh³² cáun² hñu³ mu², hi³ jáun² ca³cuá³ tsú² tí³ ñeh² jáun², hi³ jáun² la³jín³² tsá² hí³ ca³ta³tonh¹ can³² jmái². 3 Jmí¹jáun² ca³ma³tin² dí² tsáu² hliáun³ ñí¹ lín²¹ jái¹³ cun³quionh³ jái¹³ hi³ jmu² dí², hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Jmí¹ zian² jan² tsá² ca³ñí¹suh³² jún² ñí¹nái² quioh²¹. 4 Tá¹la³ jmí¹ hí¹súh²³ tsú² jáun² jún² né³,

la³ ca³súh³² ca³lá² hú¹ juí³², hi³ jáun² cua³taunh²¹ quiuh²¹ tan³² hi³ ca³cúh². ⁵ Ja³bí¹ ca³súh³² siáh³ ca³lá² ñí¹ lí³ ja¹ quín¹, ñí¹ tiá² hliáun³ cuáh¹ jmí¹ tón²¹; hi³ jáun² tia³juí³² lín³² bíh¹ ca³hiá² jún² jáun² quí¹ cun³ñí¹ hi³ tiá² hliáun³ cuáh¹ jmí¹ zia³². ⁶ Tí³la³ jmí¹ cá¹chéi²¹ hiú² né³, ca³lí³ quiéin² bíh¹ quí¹ cun³ñí¹ hi³ tiá² ñí¹ ñe¹ jmí¹ tioh³ chí² jmu² quioh²¹. ⁷ Ja³bí¹ ca³súh³² siáh³ ca³lá² ñí¹ la³ hiau² ton², tia³juí³² lín³² bíh¹ ca³quí² cá²cuon³ ton² jáun², hi³ jáun² lí¹ ca³juón³ bíh¹ jún² jáun² jmí¹ ca³hiá². ⁸ Tí³la³ la³jí³² jún² ñí¹ hná¹ jáun² né³ ca³súh³² ñí¹ chu²¹ hué³², hi³ jáun² re² lín³² bíh¹ ca³láu²; ma³ cá² mái³ jún² jáun² ca³cué³ ma³ hñá³láu³ mái³, ma³ cá² mái³ ca³cué³ ma³ hñah³² nio² quiú³ mái³, hi³ zia³² ma³ cá² mái³ né³, ca³cué³ ma³ quiu³quia³ mái³. ⁹ Ní¹juáh³ tson² tsi²¹ cuáh³ náh², jáun² niéi² náh².

Jesús jmu² na²¹ he³ láih³² hleh³² dí² cun³quionh³ hi³ jmu² dí² jái¹³

(Marcos 4:10-12; Lucas 8:9-10)

¹⁰ Jmí¹ jáun² ca³ma³janh³² tsá² hain²¹ tí³ con² Jesús ñí¹ cuá³ jáun², hi³ ca³ngáih³ dí² la³ lá²:

—¿He³ lí³ sa³ cá² ñí¹ jmuh³² jái¹³ bíh¹ hnú² ní¹ má¹tí³ ñí¹ lienh¹ hnú² tsáu²?

¹¹ Jáun² hí³ né³ ca³ngáí³ la³ lá²:

—Hnoh² bíh¹ tsá² ca³tin¹ náh² hi³ lí³ ñíh¹³ jái¹³ hi³ jmí¹ ná¹hmá¹ ná¹jní¹ hi³ ca³tí²¹ ha³ lánh³ rón³² lí¹³ tónh³² tsáu² jo³cuo² Dió³²; tí³la³ tsá² ñí¹ hná¹ ní² né³, tiá² lí¹³ yáh³ hi³ há¹ ngí¹³. ¹² Jáun² né³, ní¹juáh³ tsá² zia³² quioh²¹, tí³ hiáuh³ bíh¹ tsú² hná¹ jáun²; hi³

jáun² lí³ zia³² hliáun³ quioh²¹ ca³la³ hi³ lí¹ má²tú² má²ziáun²³. Tí³la³ ní¹juáh³ tsá² tiá² zia³² quioh²¹ né³, tí³ quin³ bíh¹ la³ cun³ cú¹píh²¹ hi³ zia³² quioh²¹ tsú². ¹³ Hí³ jáun² bíh¹ lienh¹ jná¹³ tsáu² cun³ quionh³ jái¹³ hi³ jmu² ná¹. Quí¹ tsá² ní² dá² jé²³ bíh¹, hi³ má¹lí³² jáun² tá²tonh¹ la³jmí¹ lí³ tiá² hi³ lí²jé³ bíh¹; náí³² bíh¹ tsú², tí³la³ tiá² ngí²³ yáh³, la³jmí¹ lí³ tiá² lí²niéí³² bíh¹ tsú² lí²³. ¹⁴ La³ cun³ hi³ ná¹lí²³ ñí¹con² tsá² ní² má²lí³tí²³ la³ cun³ hi³ ca³juáh³ hla¹ Isaías *tí³² jē¹ Dió³², jmí¹ ca³juáh³ jáun² la³ lá²:

Lí³ dá² náih¹ náh² re² lín³², tí³la³ tiá² ngí¹³ yáh³ náh²;
Lí³ dá² jieh²¹ náh² siáh³, tí³la³ tiá² lí³tsin² yáh³ náh²
he³ jaun³² ná¹jieh³².

¹⁵ Cún¹tio¹ bíh¹ má²cá²jéinh³² tsí³ tsá² lá², hi³ jáun² tiá² ngí¹³ tsú²;

má²ca³jní³ bíh¹ tsú² cuá¹, hi³ jáun² tiú²uú² ne³;

má²ca³jní³ bíh¹ tsú² siáh³ ñí¹, hi³ jáun² tiá² lí¹³ jé³;

Cónh³ tiá² jeinh³² bíh¹ tsú² jmí¹ tsí³ hi³ jmí¹ lí³ jmah²¹ jná¹³.

¹⁶ "Tí³la³ hi³ ca³tin¹ hnoh² má¹ná¹, jlánh¹ jmí¹ ren² hnoh², quí¹hliá² jieh³² hnoh² cun³quionh³ mí¹máh¹, jí³ hi³ naih³² hnoh² siáh³ cun³quionh³ cuáh³. ¹⁷ Quí¹ jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ juóun³² tsá² ca³lín³ *tí³² jē¹ Dió³² jí³ tsá² jmí¹ ná¹zian² la³ cun³ hi³ tí³² tsí³ Dió³² ní² siáh³ jmí¹ hniá¹ jé³ la³ cun³ hi³ jieh³² hnoh² lá², tí³la³ tiá² ca³lí³ yáh³ jé³ tsú², hi³ jmí¹ hniá¹ siáh³ ne³ la³ cun³ hi³ naih³² hnoh² la³, tí³la³ tiá² ca³lí³ yáh³ ne³ tsú².

*Jesús jmu² na²¹ jái¹³ ca³tin¹ tsá² súh²³ hí³ jún²
(Marcos 4:13-20; Lucas 8:11-15)*

18 "Sá¹ní² niéi² hnoh² he³ hnió³ juáh³ jái¹³ hi³ má²lí²jmu³² jná¹³ hi³ ca³tin¹ tsá² súh²³ jún².
19 Ní¹juáh³ tsá² náí³² jái¹³ ca³ti²¹ ha³ lánh³ rón³² lí¹³ tónh³² tsú² jo³cuo² Dió³², hi³ ní¹juáh³ tiá² ngí²³ yáh³ tsú² má¹lí³² jáun², jáun² tsá² la³ hí³ lín³ la³jmí¹ lí³ hú¹ jui³² ñí¹ ca³súh³² jáun² jún²; jáun² ja³² tsá² hláinh¹ hi³ quin²³ jú¹ chú³² hi³ má²jná¹ jáun² hñu³ tsí³ tsú². 20 Jáun² tsá² he² jái¹³ tia³jui³² lín³² né³, hi³ ca³la³ hi³ hiún² lín³² tsí³ jmu², tsá² la³ hí³ dá² lín³ la³jmí¹ lí³ ja¹ quín¹ ñí¹ cá¹súh²¹ jáun² jún²; tia³jui³² lín³² bíh¹ ca³hiá² jmí¹ ca³hiá², 21 tí³la³ cun³ñí¹ hi³ tiá² hliáun³ chí² jmu² chá²³ yáh³, hi³ jáun² tiá² lí³ uén²³. Hi³ jáun² ní¹ má¹ca³lí³ zia³² uu³mí²tsí³², ho³ zian² tsá² hnió³ jmoh³ hian² tsí³, jáun² tí³ có³² bíh¹ nau³² tsú² cú²jueh³². 22 Ja³bí¹ zian² tsá² náí³² jái¹³ quioh²¹ Dió³² lín³ la³jmí¹ lí³ hué³² ñí¹ ca³hiau² ton² ñí¹ cá¹súh²¹ jáun² jún². Quí¹ cun³ñí¹ hi³ jlánh¹ lí¹ quí² lí¹ cha³² tsú² hliáun³ ñéih³ tsí³ ca³ti²¹ hi³ zia³² ñí¹ hué²¹ lá², jí³ hi³ lí¹ lí²can² tsú² siáh³ hi³ lí²hniá¹ hi³ lí³ zioh² hliáun³, hi³ jáun² tiú²uú² lí²quien² yáh³ jái¹³ quioh²¹ Dió³² hñu³ tsí³ tsú², hi³ jáun² tiú²uú² hi³ lau³² yáh³ ñí¹con² tsá² la³ hí³. 23 Tí³la³ tsá² ngí²³ jái¹³ quioh²¹ Dió³² má¹ca³náí³² né³, lín³ la³jmí¹ lí³ hué³² chu²¹ ñí¹ cá¹súh²¹ jáun² jún², hi³ jáun² ca³láu² bíh¹ re². Ma³ jan² tsáu² lín³ la³jmí¹ lí³ ñí¹ ca³cué³ ma³ hña³láu³ máí³ máí³ la³ cun³ cá² máí³, ma³ jan² lín³ la³jmí¹ lí³ ñí¹ ca³cué³ ma³ hnaih³² nio² quiú³

mái³ máí³, hi³ ma³ jan² né³ lín³ la³ jmí¹ lí³ ñí¹ ca³ cué³
ma³ quiu³ quia³ máí³ máí³ la³ cun³ cá² máí³ jún².

Jái¹³ hi³ ca³ tin¹ náí² hlah³ hi³ tsi²¹ ja¹ cuú² miih²¹

²⁴ Jmí¹ jáun² ca³ jmú³ siáh³ Jesús cónh³ í¹ cáun² jáí¹³
hi³ lí³ la³ lá²:

—Jmái¹ hi³ cán³ Dió³² jú¹ tson² quioh²¹ tsáu²
lí¹³ la³ jmí¹ lí²¹ jmái¹ hi³ ca³ jñí³ jan² tsá² ñuh² jún²
chu²¹ hué³² quioh²¹, ²⁵ tí³ la³ tá¹ la³ má² ná¹ cuóun¹
tsú² la³ jín³² né³, ca³ ñí¹ hi³² jan² tsáu² ñí¹ náí² jáun²,
tsá² hau² tsá² quioh²¹ ñí¹ náí² jáun², hi³ ca³ jñí³
náí² hlah³ ja¹ cuú² miih²¹, hi³ jáun² jmí¹ lí²¹ jáun²
ngah³. ²⁶ Ca³ cuon³ bíh¹ cuú² miih²¹ jmí¹ cá¹ cuon³,
hi³ jáun² ca³ hiá² mih³, ja³ bí¹ la³ jáun² ca³ cuon³ siáh³
náí² hlah³ ja¹ jáun². ²⁷ Jmí¹ jáun² né³, tsá² quian²¹
ca³ ñí¹ zeh¹ tsá² quioh²¹ ñí¹ náí²: “Tí³², já² jún² chu²¹
bíh¹ ca³ jñí³ hnú² ñí¹ náí² quián¹³, ¿ha³ yáh³ jinh¹
ja³ náí² hlah³ hi³ má² tsi²¹ ja¹ jáun²?” ²⁸ Jáun² tsá²
quioh²¹ ñí¹ náí² ca³ juáh³: “Cun³ zian² tsá² hian² tsi³
ca³ jñí³ bíh¹ náí² hlah³ jáun²”. Jáun² tsá² quian²¹
hí³ ca³ ngái³: “¿Hnáuh¹ hnú² hi³ tsá¹ cáí¹³ jnoh¹ náí²
hlah³ jáun²?” ²⁹ Tí³ la³ tsá² quioh²¹ ñí¹ náí² ca³ juáh³:
“Tiá² jáun² yáh³, quí¹ ní² lí¹ ca³ quiéih² yáh³ náh²
cu³ diá² jan² cuú² miih²¹ ní¹ má¹ ca³ quiéih² náh² náí²
hlah³ jáun². ³⁰ Tí³ re² cáun² ní² cuí¹ cuóun² tín²
cu³ tsa³² ca³ la³ tí³ ñí¹ ca³ láu² máí³; má¹ jáun² zein²¹
jná¹³ tsá² jmu² ta²¹ hi³ tsa³ quiéí³ tín² náí² hlah³
jáun², hi³ jáun² hñe³ tsú² ma³ cá² tsu²¹, hi³ jáun²
tsa³ toh³ ja¹ sí² hi³ có³², hi³ jáun² má¹ lí³² jáun² né³

tiú³² tsú² cuú²miih²¹, jáun² caun¹³ tsú² hi³ tóh³²
ñéih³ hñu³cuí³ quion²¹ jná¹³”.

*Tsá² tónh³² jo³cuo² Dió³² lín¹³ la³jmí¹ lí³ jún²
mostaza*

(Marcos 4:30-32; Lucas 13:18-19)

³¹ Jesús ca³jmú³ siáh³ cáun² jái¹³ lá²:

—Tsá² tónh³² jo³cuo² Dió³² lín¹³ la³jmí¹ lí³ cá² mái³
jún² mostaza hi³ ca³jñí³ jan² tsáu² ñí¹nái² quioh²¹.
³² Máí³ jáun² bíh¹ máí³ hi³ jlánh¹ bíh¹ pih²¹ la³ cónh³
bíh¹ ñí¹ jí³lí³² jún²; tí³la³ ní¹ má¹cá²cuon³ né³, lí²³
cáun² náí² má²ró³² tí³ jlánh¹ bíh¹ pa²¹, hi³ lí²tí³ la³
cun³ jmí¹ tí³ cáun² hmá², hi³ hí¹ ca³la³ tí³ quioh²¹
tan³² yáh³ ja³táunh¹ hi³ ná²tsí³ za³ ja¹ chí² cuoh²
hmá² jáun².

Tsá² tónh³² jo³cuo² Dió³² lín¹³ la³jmí¹ lí³ tie³

(Lucas 13:20-21)

³³ Já³bí¹ ca³jmú³ tsú² siáh³ cáun² jái¹³ la³ lá²:

—Tsá² tónh³² jo³cuo² Dió³² lín¹³ la³jmí¹ lí³ tie³ hi³
ca³jan³ jan² tsá²mí³ quia³ hmá² juí²¹ cuú²miih²¹, hi³
jáun² tá¹ cá² pienh¹ bíh¹ cán¹ cáu³.

He³ ca³tí²¹ jmúh³² Jesús ta²¹ jái¹³ hi³ jmu²

(Marcos 4:33-34)

³⁴ Jáun² né³, Jesús ca³ma³tin² tsáu² jmáh³la³
cun³quionh³ jái¹³ hi³ jmu², hí¹ cáun² yáh³ tiá² hi³
jmí¹ zaih³² tsú² tsáu² ta³ tiá² quionh³ cáun² jái¹³ hi³
jmu² tsú². ³⁵ La³jí³² hi³ ní² ca³lí³, hi³ jáun² ca³lí³tí³
la³ cun³ hi³ ca³juáh³ hla¹ tí³² jē¹ Dió³² jmí¹ ca³juáh³
jáun² la³ lá²:

Cun³quionh³ hi³ jmu¹ jái¹³ bíh¹ jná¹³ hléh¹³ ní¹
 má¹ti³ ní¹ hléh¹³;
 juo¹³ jná¹³ tsáu² la³jí³² la³ cun³ hi³ jmí¹ ná¹hmá¹
 ca³la³ cun³ jmí¹tin²,
 jmí¹ ca³jmú³ Dió³² hngá¹máh³ lá².

*Jesús jmu² na²¹ jái¹³ hi³ ca³tin¹ náí² hlah³ hi³ tsi²¹
 ja¹ cuú²mih²¹*

³⁶ Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³hah² Jesús jái¹³ ní¹con² tsá²
 hí³, hi³ jáun² ngau³ siáh³ ñéih³, hi³ jáun² ní¹ jáun²
 ja³taunh²¹ tsá² hain²¹ hi³ ti³ con² tsú² hi³ ca³ñí¹zeh¹
 dí² la³ lá².

—Jmu³tiá³na²¹ ní¹con²jnoh¹ jái¹³ hi³ ca³tin¹ náí²
 hlah³ hi³ hia³² jáun² ní¹nái².

³⁷ Jáun² Jesús ca³záih³ tsá² hí³ la³ lá²:

—Jná¹³ Jon² tsá²mi³cuóun² bíh¹ lín³ tsá² jñi³² jún²
 chu²¹ jáun², ³⁸ hngá¹máh³ lá² bíh¹ dá² jaun³² niéih¹
 jái¹³ hi³ lí³ ní¹nái². Tsá² tionh² jo³cuo² Dió³² bíh¹ hí³
 hi³ niéih¹ jái¹³ jún² chu²¹, náí² hlah³ jáun² né³ niéih¹
 jái¹³ tsá² joh¹ tsá² hláinh¹ bíh¹. ³⁹ Hi³ jáun² tsá²
 hian² tsí³ hi³ ca³jñí³ náí² hlah³ jáun² né³, hnga² bíh¹
 tsá² hláinh¹ hí³. Jmáí¹ hi³ ló³² jáun² máí³ né³ niéih¹
 jái¹³ jmáí¹ hi³ tsa³hín³ hngá¹máh³ lá² bíh¹, hi³ jáun²
 tsá² caun¹³ máí³ hi³ ló³² jáun² né³, tsá²cuú² tsá²ta³
 Dió³² bíh¹ hí³. ⁴⁰ Jáun² la³jmí¹ caun² tsú² náí² hlah³
 jáun² hi³ tóh³² ja¹ sí² hi³ jáun² có³², la³ jáun² bíh¹ lí¹³
 ní¹ má¹ti³ ní¹ tsa³hín³ hngá¹máh³ lá². ⁴¹ Jná¹³ Jon²
 tsá²mi³cuóun² zein²¹ ná¹ tsá²cuú² tsá²tán² tá¹ cáun²
 ní¹ hu²¹ uón³² ná¹ hi³ quianh³ la³jín³² tsá² jmu² hi³
 tsá² siánh³ jmu³ tso³, jí³ tsá² jmu² hi³ hlah³ hi³ hó³².
⁴² Jáun² tsa³tionh³ dí² ní¹ nio² sí² chéi³ lín³², ní¹ jáun²

tsa³tí² tsa³hoh³² hi³ tsa³ma³zian² cáun² hi³ chéi³ hi³
uóu³². ⁴³ Tí³la³ tsá² zian² la³ cun³ hi³ tí³² tsí³ Dió³²
má¹na²¹, tsá² la³ hí³ bíh¹ lí¹³ jnia³ la³jmí¹ jniá³ joh¹
hiú² ca³la³ cú²tú¹ cú²lí¹³ ñí¹ cuá¹quien² Dió³² Jméi²
tsú². Ní¹juáh³ hnoh² chi²¹ cuáh³, jáun² niéi² náh².

Jái¹³ hi³ ca³tín¹ cú¹mí¹niau²¹ hi³ jmí¹ ná¹hmá¹

⁴⁴ "Hi³ taunh³² tsú² jo³cuo² Dió³² lí³ cáun² hi³
quien² lín³² bíh¹, la³jmí¹ lí²¹ ñí¹con² jan² tsá²
ca³choh¹³ cú¹mí¹niau²¹ hi³ tloh³ hñu³ hué³² ñí¹ lí³
ñí¹nái² quioh²¹ tsáu²; hi³ jáun² tí³ ca³jlá² bíh¹ tsú²
siáh³ ñí¹ tloh³ jáun². Ca³la³ má²hiún² lín³² tsí³ tsú²
ngah³ hi³ ca³ñí¹hnáih¹ la³jí³² hi³ jmí¹ zia³² quioh²¹,
hi³ jáun² ca³lau² hué³² jáun².

*Jái¹³ hi³ ca³tín¹ má³ zín³ hu²¹ hñu³ cuáh¹ jáh³
jmái²*

⁴⁵ "Ja³bí¹ hi³ taunh³² tsú² jo³cuo² Dió³² lí³ cáun²
hi³ quien² lín³², la³jmí¹ lí²¹ ñí¹con² jan² tsá²ñuh² tsá²
ca³tí³ ca³ngí³ tí³ hlá² tí³ ní² hi³ hnauh² má³ zín³
hi³ téh²³ tsú² jáun² perla, má³ jlánh¹ bíh¹ chu²¹,
ní¹juáh³ hin² zia³² quioh²¹; ⁴⁶ jáun² jmí¹ ca³choh¹³
tsú² jáun² hi³ jlánh¹ bíh¹ hmuh²¹ né³, ngah³ hñú¹³
hi³ ca³ñí¹hnáih¹ la³jí³² hi³ zia³² quioh²¹, hi³ jáun²
ca³lau² má³ zín³ jáun².

Jái¹³ hi³ ca³tín¹ hmá³

⁴⁷ "Ja³bí¹ jmái¹ hi³ cán³ Dió³² jú¹ tson² quioh²¹
tsáu² lí¹³ la³jmí¹ lí³ jmái¹ hi³ ñeih³² tsú² hmá³ hñu³
jmí²miih²¹, hi³ jáun² jáun²³ la³jáh³ dúh¹ ñí¹ jáh³
jmái². ⁴⁸ Jáun² ní¹ má¹ca³canh² jáh³ hmá³ jáun² né³,

tsá² zanh²³ jáh³ jmái² chí² hmá³ tí³ can³² jmái² hi³
 jáun² tiánh²³ hi³ quianh²³ jáh³; jáun² jáh³ chun¹
 tónh³² tsú² mí²tá², hi³ jáun² cuin²³ bíh¹ tsú² jáh³ tiá²
 chun¹. 49 La³ ní² bíh¹ lí¹³ ñí¹ táuh³ jmái¹ ñí¹ hué²¹
 lá²; hi³ ja³táunh¹ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² hi³ ja³quianh³
 ja¹ tsá² hláih¹ tsá² chun¹, 50 hi³ jáun² tsá² hláih¹
 tónh³² tsú² ja¹ sí² chéi³ lín³², hi³ jáun² ñí¹ jáun² ho³
 jngih³ jí³ hi³ lí¹³ zian² cáun² hi³ chéi³ hi³ uóu³².

*Cun³ quien² bíh¹ jú¹ tson² uá¹ hi³ yeh³ uá¹ hi³
 hmaí²¹*

51 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ca³ngái³ Jesús ñí¹ con² tsá² hí³:

—¿Má¹ca³ngí¹³ hnoh² la³jí³² jái¹³ hi³ má²lí²jmú³²
 jná¹³ ní²?

Jáun² tsá² hí³ ca³ngái³:

—Ján³ Tí³².

52 Jmí¹ jáun² né³ ca³záih³ dí² siáh³ tsú² la³ lá²:

—Lí³ua³ jan² tí³² liei²¹, tsá² má²lí²hí³ jo³cuo² Dió³²,
 tsá² hí³ lín³ la³jmí¹ lín³ jan² tsá² hánh³, hi³ tin²
 huéh³ hi³ quien² ja¹ hi³ quioh²¹, uá¹ hi³ yeh³ uá¹
 hi³ hmaí²¹.

*Jesús tsánh³² siáh³ juú² Nazaret ñí¹ cá¹cuon³
 (Marcos 6:1-6; Lucas 4:16-30)*

53 Jmí¹ má²ca³táuh³ hi³ jmu² Jesús la³jí³² jái¹³
 ní² né³, cua³han³ ñí¹ jáun² 54 hi³ jáun² ca³chánh³²
 juú²co¹. Ñí¹ jáun² né³ ca³ma³liáu³² tsú² hi³ hieh³²
 tsáu² hñu³ cuáh³² quioh²¹ tsá² *judíos hi³ zeh² juú²
 jáun², hi³ jáun² tsáu² né³ jmí¹ ná¹tsá²cáun² tsí³ hi³
 juáh³ la³ lá²:

—¿Ha³ dá² jinh¹ ca³ñí¹ma³tin³² tsá²ñuh² ní², hi³ jáun² sa³ jlánh¹ yáh³ quiáh¹ jmí¹ tsí³? ¿Ha³ bí¹ lánh³ rón³² tin² tsú² siáh³ jmu² hua³jueh³²? 55 Já² jon² hla¹ tí³² hmá² bíh¹ ní³², hi³ Má²réi³ bíh¹ mí¹ziú¹³ tsú². ¿Há¹ jun³juáh¹³ rainh²¹ Jacobo bíh¹ ní³² quionh³ Sé³², Sí¹mu²¹ ní², jí³ Judas ní² siáh³ dúh¹? 56 Ja³bí¹ tsá²mi³ rainh²¹ tsú² siáh³ tionh² já¹ juú² lá². Jáun² né³ ¿jinh¹ dá² ca³ñí¹ziú¹ ñí¹liáuh¹ tsá² ní² jái¹³ hi³ jlánh¹ ñi³² ní²?

57 Jáun² cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ tiá² ca³quiú¹ ca³jeín¹³ dí² tsú². Tí³la³ Jesús né³ ca³záih³ tsá² hí³:

—Jí³²la³ ja¹ quioh²¹ tsá²co¹ jí³ ja¹ quioh²¹ tsá² jún¹ tsá² rainh²¹ bíh¹ jan² *tí³² jē¹ Díó³² tiá² lí³ quien².

58 Hi³ jáun² tiá² hliáun³ hua³jueh³² ca³jmú³ yáh³ Jesús ñí¹ jáun², qui¹ tiá² ta²¹ jmí¹ taunh² yáh³ tsá² hí³ quioh²¹ tsú².

14

*Jmí¹ jun¹ Juan² tsá² ziau² jmái²
(Marcos 6:14-29; Lucas 9:7-9)*

1 Jmái¹ jáun², Herodes tsá² cuá¹lín³ ta²¹ hue¹³ Galilea ca³lí³ ñi³² hi³ ca³tin¹ Jesús, 2 hi³ jáun² ca³záih³ tsú² tsá²cuú² tsá²ta³ la³ lá²:

—Juan² tsá² tí² zion² tsáu² jmái² bíh¹ ní³², hi³ má²ca³jenh¹³ ja¹ hla¹. Hi³ jáun² bíh¹ zia³² pí³ jáun² quioh²¹ tsú² hi³ jmu² hua³jueh³².

3 Qui¹hliá² Herodes jmí¹ má²ca³tanh² Juan² hñu³mí¹ñí² hi³ cuá¹tson³, hi³ cuá¹hñei²¹ quionh³ cá²den¹ná¹ cun³ñí¹ hi³ tsáu¹³ tsá²mi³ Herodías, tsá² jmí¹ ñí²cuo² Pí²liéi¹ rainh²¹ tsá² lín³ ta²¹ hí³.

4 Ca³tanh² tsú² Juan² hñu³mi¹ñí² qui¹ cun³ñí¹ hi³ Juan² hi³ jlánh¹ chí¹ñí¹ ca³juáh³ la³lá²:

—Tiá² ca³tin¹ yáh³ hnú² hi³ ján³ nú² tsá²mi³ ní².

5 Herodes jmí¹ hnió³ jngih³ Juan², tí³la³ cun³ñí¹ hi³ la³jín³² tsáu² bíh¹ jmí¹ ná¹juáh²³ hi³ Juan² lín³ jan² *tí³² jē¹ Dió³², jáun² jmí¹ juénh² tsú² ñí¹con² la³jín³² tsá² hí³. 6 Tí³la³ jmí¹ ca³jmú³ Herodes jmái¹ hi³ ca³tsin¹³ mieh² né³, ñéi¹ tsá¹mái¹³ jon² tsá²mi³ Herodías hí³ hi³ ca³ñí¹tsan³² ñí¹ ta³ ñí¹ jí³lin² tsá² ná¹tén¹ jmái¹ jáun², hi³ jáun² Herodes né³ jlánh¹ ca³tí³ lín³² tsí³. 7 Jmí¹jáun² ca³jmú³ dí² jái¹³ ca³la³ hi³ hien² Dió³² hi³ cuéh³² dí² mí¹ hí³ lí³ua³ cáun² hi³ mí³². 8 Jáun² mí¹ hí³ né³, cun³ñí¹ hi³ ca³ma³cau² tín² mí¹ziú¹³, hi³ jáun² ca³ñí¹zeh¹ Herodes la³lá²:

—Mí³ chí¹ Juan² tsá² ziau² hí³ jmái² bíh¹ hnó³² jná¹³ cuéh¹ nú², hi³ ná¹hu²¹ cáun² hñu³ uon².

9 Hlah³ lín²¹ bíh¹ ca³ta³no¹ tsí³ re²¹ jmí¹jáun²; tí³la³ Dió³² yáh³ má²lí²hien³ tsú², hi³ hí¹ ca³la³ tí³ tsá² ná¹tén¹ yáh³ má²lí²niéi³² jái¹³ jáun². 10 Jáun² ca³jmú³ dí² héih³² hi³ tsa³quiéih³ tsú² lái¹ Juan² hñu³mi¹ñí². 11 Jáun² quiaun² bíh¹ tsú² mi³ chí¹ Juan² hi³ ná¹hu²¹ cáun² uon² hi³ ca³cuéh³ dí² mí¹ hí³, hi³ jáun² ca³ñí¹jienh¹³ tsú² mí¹ziú¹³.

12 Jáun² cua³taunh²¹ tsá² jmí¹ hain²¹ tí³ con² Juan² hi³ cua³quión³² hla¹, hi³ jáun² ca³ñí¹hón²¹ dí²; jmí¹ lí²¹ jáun² ja³taunh²¹ dí² hi³ ca³ñí¹zeh¹ dí² Jesús.

Jesús cue³² hi³ cuh³ hñá³ mei²¹ tsáu²
(Marcos 6:30-44; Lucas 9:10-17; Juan 6:1-14)

13 Jmí¹ ca³li³ ñi³² Jesús hi³ li³ la³ jáun², jáun² cua³han³ ñi¹ jáun² hi³ hi³ cáun² mu² hi³ ngau³ ñi¹ ti³ có³² ñi¹ lí¹³ cuá³ hnga². Ti³la³ ca³li³ ñi³² bíh¹ tsáu² hín² juíh³² ngau³ tsú², hi³ jáun² tsá² zian² juú² la³ cu³ la³ jéin³ jáun² ca³huén² hi³ já¹taunh²¹ juí³² ta³ ti³ ñi¹ ngau²¹ tsú². 14 Cua³han³ bíh¹ Jesús hñu³ mu² jmí¹ cuá¹han³, ti³la³ jmí¹ ca³jé³ tsú² hi³ sa³ juóun³² lín³² bíh¹ tsáu² má²tionh² ñi¹ jáun², hi³ jáun² ca³ja³ mií³ tsí³ dí² ñi¹con² tsá² hí³ hi³ ca³jmah³ dí² tsá² tsáun¹ hi³ jmí¹ ná¹jan² tsú². 15 Ti³la³ jmí¹ má²ca³hláu³ bíh¹, hi³ jáun² tsá² hain²¹ hí³ ti³ con² Jesús ca³ma³janh³² ñi¹ zenh¹ hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Já² má²ca³hláu³ bíh¹ la³², hi³ hi¹ jan² yáh³ tiá² hin² zian² ñi¹ má²janh² lá². Jáun² chú³² juoh¹ nú² tsá² ní² hi³ tsa³tánh¹, hi³ jáun² cuí¹ cha³lia³² má³² cuh³ ñi¹ táun³ hñú³.

16 Ti³la³ Jesús ca³juáh³:

—Tiá² lin¹ li³ hniáuh³² yáh³ tsa³tánh¹ tsú²; hnoh² bíh¹ hniáuh³² cueh¹ tsú² hi³ cuh³.

17 Jáun² tsá² hí³ né³ ca³juáh³:

—Tiá² hi³ zia³² yáh³ quiú¹³ jnoh¹, jí³²la³ hñá³ *hi³ cuú²miih²¹ quionh³ gon³ hma²¹ bíh¹ zia³².

18 Jáun² Jesús ca³juáh³:

—Ñá²cán¹ ñi¹ lá².

19 Jmí¹jáun² ca³jmú³ dí² héih³² hi³ chan³ tsú² tsáu² hué³² ja¹ mí¹ñéi². Jmí¹jáun² ca³zanh³ dí² tá¹ hñá³ hí³ jáun² quionh³ tá¹ gon³ hma²¹, hi³ jáun² ca³jé³ tsú² ti³ hñu³mi³cuú² hi³ ca³cuéh³ tiá¹hmah¹ Dió³², jmí¹ lí²¹ jáun² ca³ca³ tsú² hí³ cuú²miih²¹ jáun², hi³ jáun² ca³cuéh³ dí² tsá² hain²¹ ti³ con², hi³ jáun² tsá²

hí³ siáh³ ca³tsóh³ ñí¹con² tsá² tionh² hí³. 20 La³jín³² bíh¹ tsáu² ca³cúh² ca³la³ lah³ má³² re²; jmí¹ má²lí³² jáun² né³ ca³cóh³² quia³tún³ mí²tá² chí² juoh¹ hí³ ca³ziaun³. 21 La³ cun³ tsá² ca³cúh² má³² jáun² né³ jmí¹ tín³ hñá³ mei²¹ jmáh³la³ tsá²ñuh², tí³la³ tiá² ná¹hín¹³ yáh³ tsá²mi³ quionh³ tsá¹míh¹.

Jesús cuá¹ngí³² ñí¹ jmái²

(Marcos 6:45-52; Juan 6:16-21)

22 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³jmú³ Jesús héih³² hí³ tónh³² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² hñu³ mu² hí³ hán³² tí³ jo²¹ jmái² lí¹ ná¹ho³ ta³ tin² tá¹la³ dí¹hah² dí² jái¹³ ñí¹con² tsá² ná¹ngih³² hí³. 23 Jmí¹ má²lí²heh² tsú² jáun² jái¹³ quionh³ tsá² tionh² hí³ né³, ca³uú³ tsi³ máh³ hí³ ca³ñí¹lien¹³ Dió³² hnga² tán¹; jáun² ñí¹ jáun² bíh¹ jmí¹ cuá³ tsú² cú² hnga² pih²¹ la³ ñí¹ ca³nié². 24 Tá¹la³ jáun² né³ má²hí¹tsau³² mu² ñí¹ chu³ jo² jmái² lí¹ ná¹ho³ jáun². Jmái² hí³ ja³² ma³ cu³ tsin¹ jáun² jmí¹ má²hí¹hlia³² mu² tí³ hlá² tí³ ní² quí¹hliá² jmí¹ ja³² chí³ tí³ jui³² ñí¹ hí¹tsá²táunh¹ tsú² jáun². 25 Jmí¹ má²já²jnia² jáun² né³ ngau³ Jesús jui³² ñí¹ hí¹tsá²táunh¹ tsú² jáun², hí³ chí¹ngí³² ñí¹ jmái². 26 Jmí¹ ca³jé³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² hí³ cuá¹ngí³² dí² ñí¹ jmái², jáun² ca³hiá²han¹ lín²¹ bíh¹ tsú², hí³ jáun² ta³ juénh² jáun² bíh¹ tsú² ca³hóh³² hí³ ca³juáh³ la³ lá²:

—jJan² tsá² le¹ bíh¹ ó³²!

27 Tí³la³ Jesús ca³liéinh³² tsá² hí³ hí³ ca³juáh³ la³ lá²:

—jTiá³ chá¹ náh² honh²; ha³ lí² juenh³ náh², quí¹ jná¹³ bíh¹ la³²!

28 Hi³ jáun² Pé¹ né³ ca³záih³ Jesús la³ lá²:

—Tí³², ní¹juáh³ hnú² bí¹ ní³², jmu³ héih³² hi³ lí¹³ ngí¹³ jná¹³ uá²jai³² ñí¹ jmái² hi³ ñe¹ ná¹ la³ tí³ ñí¹ hí¹ñeih³² hnú² ní².

29 Jáun² Jesús ca³juáh³:

—Ñá³² jaun³².

Jáun² Pé¹ cua³han³ hñu³ mu² hi³ ca³ma³liáu³² hi³ ca³ngí³ ñí¹ jmái² hi³ ngau³ tí³ jui³² ñí¹ cuá¹ja³² Jesús.
30 Tí³la³ jmí¹ ca³lí³lieih²¹ tsú² hi³ tiá³ lín³² bíh¹ he² chí³, jmí¹jáun² ca³juénh²; hi³ jáun² ca³ja³hanh³² bíh¹ tsú² hñu³ jmái². Tá¹la³ má²hí¹tsá²hanh³² tsú² jáun² né³, ca³hóh³² hi³ ca³juáh³:

—¡Liau¹ tiá³ Tí³²!

31 La³ cun³ jmí¹jáun² bíh¹ ca³zanh³ Jesús cuo² tsú², hi³ ca³juáh³:

—¡lánh¹ tiá² re² la³ nio² cáun² honh² hnú²! ¿He³ láih³² lí²cháh¹ hnú² tun³ honh²?

32 Jmí¹ taunh²¹ tsú² jáun² hñu³ mu² né³, ca³hná³ bíh¹ chí³. 33 Hi³ jáun² tsá² ñí¹ hná¹ jmí¹ tiáunh¹ hí³ hñu³ mu² né³, ca³ma³tsu³ ma³juáh³² dí², hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—¡Tson² bíh¹ cu³tí³, hi³ la³ Jon² Dió³² bíh¹ hnú²!

*Jesús jmah²³ tsá² ná¹tsáun¹ hué³² Genesaret
(Marcos 6:53-56)*

34 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³hán² bíh¹ tsú² tí³ jo²¹ jmái² lí¹ ná¹ho³ jáun², hi³ ca³cha³táunh¹ hué³² Genesaret.

35 Jmí¹ ca³lí³ cuóun³² tsá² zian² hué³² jáun² Jesús, ca³nga³ tsú² jái¹³ la³ tá¹ cáun² hué³² jáun², hi³ jáun² ca³cua³jan² tsú² la³jín³² tsá² ná¹tsáun¹ ñí¹ jmí¹ zenh¹ Jesús. 36 Hi³ jáun² ca³hiu³ ca³mí³ tsú² ñí¹con² dí² hi³

cué³² dí² jái¹³ hi³ hliéih³ tsá² tsáun¹ cuo² uá¹jinh¹
jmáh³la³ zéi¹ ha¹ bíh¹ dí²; hi³ jáun² la³jín³² tsá² ca³tí³
hí³ cuo² ha¹ tsú² né³, lan³ bíh¹.

15

Hi³ jmu² hi³ tiá² jin² tsá² mi³ cuóun²
(Marcos 7:1-23)

1 Jmí¹jáun² cua³taunh²¹ ma³ jan² tsá² *fariseos
ní¹con² Jesús quionh³ tsá² ná¹lín³ tí³² liei²¹; tsá² hí³
má²já²taunh²¹ já¹ juú² Jerusalén, hi³ jáun² ca³ngáih³
dí² Jesús:

2 —¿He³ láih³² tiá² má²tí³² tsá² hain²¹ ní² tí³ con²
hnú² la³ cun³ hi³ ná¹ngí²³ tsá²daun³²? Qui¹ tiá²
má²tí³² yáh³ tsú² ca³tí²¹ ha³ lánh³ rón³² hniáuh³² sí³
ren³ tsú² cuo² la³ cun³ ca³tí²¹ ní¹ má¹tí³ ní¹ jmu³
tsú² má³².

3 Tí³la³ Jesús né³ ca³záih³ tsá² hí³:

—¿Hi³ he³ láih³² sa³ tiá² ma³tih²¹ siáh³ hnoh²
uá³jaí³² héih³² quioh²¹ Dió³²? Já² ma³tih²¹ bí¹ náh²
cáun² hi³ ná¹héh³ chinh³² náh² hmóu³². 4 Qui¹ Dió³²
ca³juáh³ la³ lá²: “Tianh³² náh² ta²¹ ñeh² mí²ziúh²”.
Hi³ juáh³ siáh³: “Lí³ua³ jan² tsá² chú² juóun³² jméi²
mí¹ziú¹³, tsá² la³ hí³ ca³tin¹ jún³ bíh¹”. 5 Tí³la³
hnoh² né³ juánh³ hi³ lí¹³ bí¹ néh¹ hi³ záih³² tsáu²
jméi² mí¹ziú¹³ la³ lá²: “Tiú²uú² lí¹³ yáh³ má¹hau¹
jná¹³ hnú², qui¹ ní¹con² Dió³² bíh¹ má²ná¹chan¹
la³jí³² hi³ zia³² quion²¹ jná¹³”. 6 Hi³ jáun² ní¹juáh³
lí³ua³ jan² tsá² má²lí²juáh³ la³ ní² néh¹, tiú²uú² tion³
hniáuh³² yáh³ ma³hon³ tsú² jméi² mí¹ziú¹³. Jáun²
cun³quionh³ la³ ní² bíh¹ má²ná¹jmu³² hnoh² hi³

tiá² quien² cu³ti¹³ héih³² quioh²¹ Dió³², cun³ quionh³
 hi³ ná¹jmuh³² náh² quien² la³ cun³ hi³ jlánh¹
 ná¹héh³ chih³² náh² hmóu³². 7 jHnoh² tsá² lín³
 náh² la³ cá¹ la³ jéinh¹! Jú¹ tson² cu³ti³ bíh¹ ca³juáh³
 hla¹ Isaías *ti³² jë¹ Dió³² hi³ ca³tin¹ hnoh² jmí¹
 ca³juáh³ jáun² la³ lá²:

8 Tsá² ní² dá² má²quien² jná¹³ cun³ quionh³ jmáh³ la³
 ho³ bíh¹,

ti³ la³ jun³ juáh¹³ la³ jonh³ jmí¹ tsí³ yáh³ tsú² hniau³
 jná¹³.

9 Hí¹ cáun² tiá² lín¹ ñí¹ quien² yáh³ hi³ má²tsú²
 má²jáuh³² tsú² jáun² jná¹³,

quí¹ héih³² quioh²¹ tsá²mi³cuóun² bíh¹ jaun³² hieh³²
 tsú² tsá² la³ juah²¹ dúh¹ héih³² quion²¹ jná¹³.

10 Jmí¹ jáun² ca³teh³ tsú² tsá² tionh² hí³ hi³
 ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Niéi² náh² jái¹³ lá², ji³ hi³ cuí¹ ngi¹³ náh² ní²
 siáh³: 11 Jun³ juáh¹³ hi³ tsá²toh³ ho³ yáh³ tsú² jmu²
 hi³ tiá² jin² tsú². Quí¹ la³ jí³² hi³ hue³² hñu³ tsí³ bíh¹
 tsú² jmu² hi³ hliánh².

12 Jmí¹ jáun² ca³ma³janh³² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con²
 Jesús ñí¹ zenh¹ hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—¿Cá¹ lí³ tsin² hnú² hi³ jlánh¹ ca³míh³ tsí³ tsá²
 fariseos jmí¹ lí¹niéi²¹ jái¹³ hi³ lí²juah²¹ hnú² jáun²?

13 Tí³ la³ hí³ dí² né³ ca³juáh³:

—Lí³ ua³ cáun² hmá² hi³ tiá² lí² jñí³² Ñuh³² jná¹³,
 hniáuh³² tsa³ca³ bíh¹ ca³la³ tí³ chí² jmu². 14 Ha³ lí²
 hí¹³ cán² he³ jmu² tsá² ní²; quí¹ tsá² ten³ bíh¹ ní³² hi³
 lín³ tsá² quian³² ñí¹ jui³² ñí¹ con² te³ rainh²¹. Quí¹
 ní¹ juáh³ jan² tsá² ten³ la³ hieh³² jui³² jan² tsá² ten³

rainh²¹, jáun² né³, chau²¹ jmái¹ hi³ tán¹ gon³ bíh¹
tsú² sunh³ cu³tsa³² ní¹juáh³ ñí¹ hó²¹ táu².

¹⁵ Jáun² Pé¹ ca³záih³ Jesús:

—Hnú² Tí³², jmu³ tiá³ na²¹ jái¹³ jáun² ñí¹con²
jnoh¹.

¹⁶ Jesús ca³juáh³:

—¿Hí¹ chín¹dí¹ hnoh² uá¹ tiá² la³ ngí²³ náh² siáh³?

¹⁷ ¿Tiá¹ má²ñíh¹ hnoh² hi³ la³ji³² hi³ tsá²toh³ ho³
tsú² chau³² hñu³ héin¹ bíh¹ tsú², ní¹ má¹lí³² jáun²
né³ hue³² tí³ cheih³²? ¹⁸ Tí³la³ hi³ hue³² ho³ tsú²
má¹ná¹, ja³² la³ tí³ hñu³ tsí³ bíh¹ tsú²; hi³ jáun² bíh¹
ján¹ tson² jmu² hi³ hliáh² jmí¹ tsí³ tsú². ¹⁹ Qui¹
hñu³ tsí³ bíh¹ tsú² ja³² la³ji³² hi³ hlah³, uá¹la³ cun³
hi³ lí¹ chin² tsú² chí¹, hi³ jngih² tsú² tsáu², hi³ lí¹
jmu² tsú² juón¹ quionh³ tsá² hlá² tsá² ní², hi³ jmu²
hi³ hlah³ hi³ hó³², hi³ lín³ tsú² tsá² háin² siáh³,
hi³ jmu² tsú² jú¹ tí¹jái², jí³ hi³ lí¹ tú² lí¹ hión³² tsú²
tsáu² ní² siáh³. ²⁰ Hi³ ní² bíh¹ jmu² hi³ tiá² jin²
tsú² ta³ ñí¹ Dió³². Tí³la³ ní¹juáh³ tsá² ca³cúh² ta³
tiá² má²lí²ma³tí³² hi³ ma³ji² tín² cuo² la³ cun³ hi³
ná¹ngí²³ tsáu² né³, jun³juáh¹³ hi³ jáun² yáh³ jmu² hi³
hliánh² tsú².

*Jan² tsá²mi³ tsá²cá²jo²¹ tanh² ta²¹ Jesús
(Marcos 7:24-30)*

²¹ Jmí¹ lí²¹ jáun² né³ cua³han³ Jesús ñí¹ jáun² hi³
ngau³ la³cáun² juú² Tiro jí³ juú² Sidón. ²² Jáun²
hué³² jáun² né³ jmí¹ cuá³ jan² tsá²mi³ tsá² hué³²
Canaán. Tsá² hí³ né³, ja³ ñí¹con² Jesús hi³ hí¹hóh³²
hi³ juáh³ la³ lá²:

—¡Hnú² Tí³², jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ Dá²vi²¹, cuí¹ já² mií³ honh² hnú² ñí¹con² jná¹³! Mí¹míh¹ jón³² jná¹³ hún¹ jan² jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³, hi³ jáun² má²tso² lín³² tsí³.

²³ Tí³la³ Jesús tiá² hi³ ca³ngái³ hí¹ cáun² yáh³. Hi³ jáun² tsá² hain²¹ tí³ con² tsú² cua³taunh²¹ hi³ ca³hiu³ ca³mí³ hi³ ca³juáh³:

—Chanh²¹ tsá² ó³², quí¹ jlánh¹ tiú² jan³² hí¹jmú² cu³hna²¹ dí².

²⁴ Hi³ jáun² Jesús ca³záih³ tsá²mi³ hí³ la³ lá²:

—Dió³² ca³ze³ jná¹³ jmáh³la³ ñí¹con² tsá² *Israel bíh¹, tsá² ná¹lín³ la³jmí¹ lín³ *já¹ziáh² má²já²cuin³.

²⁵ Tí³la³ tsá²mi³ hí³ má¹ná¹, ja³ la³ tí³ ta³ ñí¹ tsú² hi³ ca³di³jñí³² hi³ juáh³ la³ lá²:

—¡Tí³², ma³hau¹ tiá³ jná¹³!

²⁶ Tí³la³ Jesús ca³juáh³:

—Tiá² re² jniá³ yáh³ hi³ quin¹³ dí² má³² quioh²¹ tsá¹míh¹ hi³ cue¹³ dí² tsái².

²⁷ Tí³la³ tsá²mi³ hí³ né³, ca³juáh³:

—Tson² bíh¹ la³ jáun² Tí³²; tí³la³ cun³ jáun² cúh² bíh¹ tsái² chí² juoh¹ má³² hi³ suh³² ñí¹ mesa quioh²¹ juo¹³.

²⁸ Jáun² Jesús ca³juáh³:

—¡Tsá²mi³, jlánh¹ cáun² la³ nio² honh² hnú²! ¡Cuí¹ lí¹³ la³ cun³ hi³ hnáuh² hnú²!

Hi³ jáun² la³ cun³ jmí¹ jáun² bíh¹ lan³ mí¹míh¹ jon² tsú².

Jesús jmah²³ juóun³² lín³² tsá² tsáun¹

²⁹ Jmí¹ lí²¹ jáun² né³ cua³han³ siáh³ Jesús ñí¹ jáun², hi³ jáun² ca³nga² can³² jmái² lí¹ ná¹ho³ hi³ téh²³

tsú² Galilea; hi³ jáun² ca³uú³ cáun² tsi³ máh³, ñí¹ jáun² né³ ca³cuá³. 30 Jáun² juóun³² lín³² bíh¹ tsáu² ca³cha³táunh¹ ñí¹ cuá³ tsú² jáun², hi³ ná¹jan² tsá² hma², tsá² ten³, tsá² cáun¹, tsá² hliánh² ní² siáh³, hi³ juóun³² lín³² siáh³ tsá² ná¹jau² mí¹uí³ siáh³ ñí¹ hná¹ ní². Jáun² ca³chan³ tsú² ñí¹ hó²¹ñí¹ Jesús, hi³ jáun² hi³ né³ ca³jmah³ tsá² hí³. 31 Hi³ jáun² lí¹ ca³lín³ bíh¹ tsáu² jmí¹ ca³jíe³ hi³ tsá² jmí¹ cáun¹ hí³ má²hle³² bíh¹, hi³ tsá² hliánh² má²lain³², tsá² hma² má²ñí³táunh¹, hi³ jáun² tsá² ten³ né³ má²lí²³ jíe³. Hi³ jáun² jmí¹jáun² ca³ma³quien² tsú² Dió³² Juo¹³ tsá² Israel.

Jesús cue³² hi³ cuh³ quiún³ mei²¹ tsáu²
(Marcos 8:1-10)

32 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ca³teh³ Jesús tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Jlánh¹ ja³² mií³ tsin³² jná¹³ ñí¹con² tsá² lá², qui¹hliá² hni³² jmá¹ máh³ má²tí³ hi³ tionh² tsú² ñí¹ lá² quiúnh¹ jná¹³, hi³ hí¹ cú¹pih²¹ yáh³ hi³ cuh³ tsú² tiú²uú² zia³². Tiá² hnó³² yáh³ jná¹³ chanh²¹ tsú² hñú¹³ ta³ tiá² hi³ má²lí²cuh³, qui¹ ní² lí¹ ca³huán³ tsú² hú¹ juí³².

33 Jáun² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² ca³juáh³:

—Tí³la³ ¿ha³ bíh¹ jinh¹ tsá¹cán¹³ jnoh¹ má³² hi³ cuh³ tsá² juóun³² lín³² lá²? Já² hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² zian² ñí¹ lá².

34 Jáun² hí³ né³ ca³ngáih³ tsá² hí³:

—¿Cónh³ bíh¹ *hí³ cuú²mih²¹ zia³² quián¹³ hnoh² dúh¹?

Jáun² tsá² hí³ né³ ca³juáh³:

—Quiau³ hí³ quionh³ gon³ gáun³ juo¹³ pih²¹ bíh¹ zia³².

³⁵ Jmí¹ jáun² ca³ jmú³ dí² héih³² hi³ tiánh³² tsá² hí³ hué³², ³⁶ jáun² ca³ zanh³ dí² tá¹ quiau³ hí³ jáun² la³ má² quionh³ juo¹³ pih²¹ hí³, hi³ ca³ cuéh³ dí² tiá¹ hmah¹ Dió³². Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³ ca³ tsú² hí³ cuú² miih²¹ jáun² hi³ ca³ cuéh³ dí² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con², hi³ jáun² tsá² hí³ né³ ca³ tsóh³ ñí¹ con² tsá² má² tionh² hí³. ³⁷ Jáun² la³ jín³² bíh¹ tsáu² ca³ cúh² ca³ la³ lah³ má³² re² lín³². Ca³ lí³¹ máh³ ca³ cónh³² quiau³ mí² tá² chí² juoh¹ hi³ ziau³. ³⁸ Tsá² ca³ jmú³ hí³ má³² né³ jmí¹ tín³ quiún³ mei²¹ jmáh³ la³ tsá² ñuh², ha³ tiá² ná¹ hín¹³ yáh³ tsá² mí³ quionh³ tsá¹ míh¹. ³⁹ Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³ hah² Jesús jái¹³ ñí¹ con² tsá² jmí¹ tionh² hí³, hi³ hi³ hñu³ mu² hi³ ngau³ tí³ hué¹³ juú² Magadán.

16

Tsá² fariseos quionh³ tsá² saduceos mí³² cáun² lí²¹ hí³ lí³ hua³ jueh³²

(Marcos 8:11-13; Lucas 12:54-56)

¹ Hi³ jáun² né³, ca³ chó³² siáh³ cáun² jmái¹ hi³ ñí¹ táunh¹ tsá² *fariseos quionh³ tsá² *saduceos hí³ ca³ ñí¹ jien¹³ Jesús; hi³ cun³ ñí¹ hi³ hnió³ dí² ca³ lan³ tsú² né³, jáun² ca³ mí³ dí² hi³ hie³² Jesús cáun² lí²¹ hí³ lí³ hua³ jueh³² hi³ já³² tí³ hñu³ mí³ cuú².

² Tí³ la³ hí³ má¹ ná¹ ca³ ngái³:

—Ní¹ má¹ ca³ hláu³ juánh³ hnoh² la³ lá²: “Jlánh¹ re² jniau¹³ hiú², hi³ jáun² bíh¹ dáin³ chí³ cuú²”. ³ Hi³ jáun² tí³ hú² nié² né³ juánh³ hnoh² la³ lá²: “Ne³²

chau¹³ jmí³, quí¹ jlánh¹ dáin³ jnie²". [jHnoh² tsá² lín³ náh² la³ cá¹ la³ jéinh¹!] Já² tin² bíh¹ hnoh² chú¹ ñih²¹ ha³ lánh³ jniá³ chí³cuú², tí³la³ tiá² la³ tin² yáh³ hnoh² chú¹ ñih²¹ jmái¹ hí³ ziaún² dí² lá² ta³né³².
 4 Tsá² hláih¹ hon², tsá² tiá² má²tí³² jē¹ mī³² cáun² lí²¹; tí³la³ tiá² lí²¹ siáh³ hiáuh³ yáh³ tsú², jí³²la³ lí²¹ hí³ ca³jíe³ jáun² tsáu² hí³ ca³tin¹ hla¹ Jonás bíh¹.

Jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ngah³ dí²; hí³ tsá² hí³ né³, lí¹ ca³ta³tonh¹ bíh¹ ní¹ jáun².

Tie³ quioh²¹ tsá² fariseos
(Marcos 8:14-21)

5 Jmí¹ ca³hán² tsú² jáun² tí³ jo²¹ jmái² lí¹ ná¹ho³ jáun² né³, sa³ la³ ca³ja³có³ bíh¹ tsí³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² hí³ jmí¹ cán³ ca³lá² má³². 6 Jmí¹ jáun² ca³záih³ Jesús tsá² hí³:

—Sá¹ní² jie³, hua³hín¹³ náh² jmu³ ca³tí²¹ tie³ quioh²¹ tsá² fariseos jí³ tsá² saduceos ní² siáh³.

7 Jáun² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² ca³ma³liáu³² hí³ juónh²³ la³ lá² ja¹ hmóu³²:

—Cun³ñí¹ hí³hliá² tiá² quián¹ má³² bíh¹ dí² ní³², hí³ jáun² la³ ní² ñí¹juah²¹ tsú².

8 Tí³la³ Jesús ca³lí³tsin² bíh¹ hí³ jáun², hí³ jáun² ca³juáh³ siáh³ la³ lá²:

—¿He³ láih³² ná¹juónh³² náh² hí³ tiá² quiánh¹ má³²? ¡jlánh¹ tiá² re² la³ nio² cáun² honh² náh²!
 9 ¿Tiá¹ má²ngí²³ máh³ hnoh², hí³ sa³jun³ chau² siáh³ honh² náh² ca³tí²¹ hñá³ *hí³ cuú²miih²¹ hí³ ca³tsóh³² jná¹³ jáun² ní¹con² hñá³ mei²¹ tsáu², hí³ ha³ cónh³ mí²tá² ca³ziau³ siáh³? 10 ¿Hí¹ sa³jun³ chau² siáh³ honh² náh² ca³tí²¹ quiau³ hí³ cuú²miih²¹ jáun²

hi³ ca³tsóh³² jná¹³ jáun² ñí¹con² quiún³ mei²¹ tsáu²,
 jì³ hi³ cónh³ mí²tá² ca³ziau³ siáh³ jmí¹ lí²¹ jáun²?
 11 ¿Lánh³ bíh¹ rón³² hi³ tiá² ca³lí³tsin² hnoh² hi³
 jun³juáh¹³ ca³tí²¹ quioh²¹ má³² yáh³ dí¹hléh²³ jná¹³
 jmí¹ lí¹juáh²¹ jná¹³ hi³ jmúh¹³ náh² hua³hín¹³ ca³tí²¹
 tie³ quioh²¹ tsá² fariseos quionh³ tsá² saduceos?

12 Jmí¹jáun² bíh¹ ca³lí³tsin² tsú² hi³ tiá² la³
 ca³juáh³ yáh³ Jesús hi³ jmu³ tsú² hua³hín¹³ ca³tí²¹
 tie³ quioh²¹ cán¹ hí¹miih²¹, tí³la³ la³ ca³juáh³ tsú²
 hi³ jmu³ dí² hua³hín¹³ ca³tí²¹ jáí¹³ hi³ hie³² bíh¹ tsá²
 fariseos quionh³ tsá² saduceos.

*Pé¹ juáh³ hi³ Jesús bíh¹ Tsá² lín³ Cristo
 (Marcos 8:27-30; Lucas 9:18-21)*

13 Jáun² jmí¹ cá¹chó²¹ Jesús cu³ jén³ juú² Cesarea
 quioh²¹ Pí²liéí¹, jáun² ñí¹ jáun² ca³ngáih³ dí² tsá²
 hain²¹ hí³ tí³ con² hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—¿Hin² tsánh² jná¹³ Jon² tsá²mí³cuóun² juáh³
 tsáu²?

14 Jáun² tsá² hí³ ca³ngái³:

—Zian² tsá² juáh³ hi³ hnú² bíh¹ néh¹ hla¹ Juan²
 tsá² tí² ziau² hi³ jmái²; zian² tsá² juáh³ siáh³ hi³
 hnú² bí¹ néh¹ Líh³ tsá² jmí¹ lín³ hí³ *tí³² jè¹ Dió³²
 jmí¹tin², hi³ zian² siáh³ tsá² juáh³ hi³ hnú² bíh¹ hla¹
 tí³² jè¹ Dió³² Jeremías, ho³lá²dá² lí³ua³ jan² tsá² jmí¹
 lín³ tí³² jè¹ Dió³² jmí¹tin² ñí¹ hná¹ hí³.

15 Jáun² ca³záih³ dí² siáh³:

—Hí³ hnoh² né³, ¿hin² tsánh² jná¹³ juánh³ hnoh²?

16 Jáun² Sí¹mu²¹ Pé¹ né³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Hnú² bíh¹ Tsá² lín³ Cristo Jon² Dió³² Tsá²
 juú²tsáun².

17 Jáun² Jesús ca³juáh³:

—Jlánh¹ jmí¹ ren² hnú² Sí¹mu²¹, jon² Jonás, quí¹ hí¹ jan² yáh³ tsáu² tiá² má²ca³híe³ hnú² jái¹³ ní², quí¹ Ñuh³² jná¹³ Tsá² cuá³ hñu³mi³cuú² bíh¹ má²ca³híe³ hi³ ní². 18 Hnú² bíh¹ jmái² nú² Pé¹ (hi³ hnió³ juáh³ “Quín¹”). Jná¹³ né³ juanh³² hi³ ñí¹ quín¹ lá² bíh¹ chan²¹ jná¹³ tsá² cu³ nió³ joh² ná¹; hi³ ca³la³ hí¹juáh³ pí³ quioh²¹ hmú³² yáh³ tiá² cah¹³ jmái¹ quionh³ tsá² hí³. 19 Jáun² jná¹³ cué¹³ llaves, hi³ hauh³² hnú² jái¹³ hi³ tonh¹ hnú² tsáu² jo³cuo² Dió³²; li³ua³ cáun² hi³ hñeih²¹ hnú² ñí¹ hué²¹ lá², má²chí¹hñeih²³ bíh¹ siáh³ hñu³mi³cuú², hi³ li³ua³ cáun² hi³ zaih²¹ hnú² ñí¹ hué²¹ lá² né³, má²záih³ bíh¹ siáh³ hñu³mi³cuú².

20 Jmí¹ li²¹ jáun² né³ ca³jmú³ Jesús héih³² ñí¹con² tsá² hí³ hi³ hí¹ jan² tiá² hin² záih³² tsú² hi³ hí³ bíh¹ dí² Tsá² lín³ Cristo.

Jesús juáh³ hi³ jún³

(Marcos 8:31-9:1; Lucas 9:22-27)

21 La³ cun³ jmái¹ jáun² máh³ ca³ma³liáu³² Jesús hi³ hieh³² jú¹ tá²na²¹ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con², hi³ hniáuh³² tsó³² dí² tí³ Jerusalén; hi³ ñí¹ jáun² né³, tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ juú², jí³ tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ quionh³ tsá² ná¹lín³ tí³² liei²¹ ní² jmu³ hi³ ma³tso² lín³² dí² tsí³. Ca³juáh³ dí² siáh³ hi³ hí¹ ca³la³ tí³ jngah³ yáh³ tsá² hí³, tí³la³ ñí¹ má²cá²hí² jmái¹ má¹ná¹, jenh¹³ bíh¹ dí². 22 Jmí¹ jáun² ca³ñí¹jau² Pé¹ ñí¹ tí³ có³², hi³ jáun² ca³ma³liáu³² dí² hi³ quiú² jin²³ Jesús, hi³ juáh³ la³ lá²:

—¡Len³ jná¹³ ca³la³ hí¹juáh³ tiá² hnió³ yáh³ Dió³² hi³ lí¹³ la³ ní² Ti³²! ¡Tiá² ca³tin¹ yáh³ hnú² hi³ quiunh²¹ la³ ní²!

23 Ti³la³ Jesús ca³jinh³ ti³ ñí¹ zenh¹ Pé¹, hi³ jáun² ca³záih³ dí² la³ lá²:

—¡Ti³ có³² quin³² ñí¹con² jná¹³ *Satanás! Hnú² dá² lí¹ chí¹cuú² chí¹jnaí³² bíh¹ ñí¹con² jná¹³. Tiá² lín²³ yáh³ hnú² la³jmí¹ lín²³ Dió³², hnú² dá² lín²³ la³ cun³ qui³ lín²³ tsá²mí³cuóun² bíh¹.

24 Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³záih³ Jesús tsá² hain²¹ hí³ ti³ con² la³ lá²:

—Ní¹juáh³ zian² tsá² hnió³ já³² cu³hna³² jná¹³, hniáuh³² chá³² tsú² ti³ có³² la³jí³² hi³ dí¹quiaunh²¹ tsí³ hnga², hi³ jáun² cuí¹ quián¹³ tsú² crei²¹ quioh²¹, [la³ cun³ hi³ cuéh³² tsú² jáun² tsí³ uá¹jinh¹ ca³la³ ñí¹ ca³cáin³ jmí²chí³ quioh²¹,] hi³ jáun² cuí¹ já² cu³hna³² jná¹³. 25 Qui¹ ní¹juáh³ tsá² hnió³ lión³² hnga², tsá² la³ hí³ ti³ tsa³hín³ bíh¹; ti³la³ ní¹juáh³ tsá² tsa³hín³ cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ jná¹³ má¹ná¹, jáun² tsá² la³ hí³ bíh¹ ti³ liáun¹. 26 Qui¹ ¿ha³ dá² jinh¹ quien² ní¹juáh³ ca³láih¹³ tsú² la³jí³² hi³ zia³² ñí¹ hué²¹ lá², ní¹juáh³ la³ ja³hín³ bíh¹ jmí²chí³ quioh²¹ tsú² má¹lí³² jáun²? Qui¹ ¿he³ yáh³ cun³quionh³ lí¹³ joh¹³ tsú² siáh³ jmí²chí³ quioh²¹? 27 Qui¹ Jon² tsá²mí³cuóun² dá² jáunh³ hi³ lin¹ hi³ quien² la³jmí¹ quien² Jméi², la³ má²quionh³ tsá²cuú² tsá²ta³, hi³ jáun² má¹jáun² cué³² hmah²¹ ñí¹con² ma³ quin³² ma³ jan³² tsáu² la³ cun³ rón³² lí³ ta²¹ hi³ lí²jmú³. 28 Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ zian² tsá² ja¹ ñí¹ tiauh¹ dí² lá²

tiá² má²jún³ yáh³ ta³ tiá² má²lí²jíe³ hi³ jná¹³ Jon²
tsá²mi³cuóun² má²cuá¹ho² ná¹ jái¹³.

17

Dió³² jmu² hi³ zan² Jesús

(Marcos 9:2-13; Lucas 9:28-36)

¹ Jmí¹ la³ má²jñéi³ jmái¹ jáun² né³, Jesús ca³jan³
Pé¹, Jacobo ji³ Juan² dá¹jon²¹ Jacobo ní² siáh³, hi³
ja³taunh²¹ cáun² tsi³ máh³ ñe¹ ñí¹ lí¹³ tiánh³ hmóu³²;
² hi³ jáun² ñí¹ jáun² ca³za² ho¹ñí¹ tsú² ñí¹ ta³ ñí¹
tsá² hí³. La³jmí¹ jniá³ joh¹ hiú² jniá³ ñí¹ tsú² lí³,
hi³ jáun² ha¹ tsú² né³ lí³ tiáu² lín³² la³jmí¹ jniá³
joh¹. ³ Hi³ jáun² cu³diá²jan² jmí¹ ca³jien³² tsá² hí³
Moisés quionh³ Líh³, hi³ ná¹juónh²³ quionh³ Jesús.
⁴ Jmí¹jáun² ca³juáh³ Pé¹ hi³ ca³záih³ Jesús:

—Hnú² Tí³², jhénh³ ma³ chú³² má²tiauh² dí²
ñí¹ lá²! Ní¹juáh³ hnáuh² hnú², jmu¹ jná¹³ hni³²
hñú³reh³; cáun² quián¹³ hnú², cáun² quioh²¹ Moisés
hi³ cáun² siáh³ quioh²¹ Líh³.

⁵ Tá¹la³ jmí¹ dí¹hle³² jáun² bíh¹ Pé¹ ja³ cáun² jnie²
zín³ lín³² hi³ ca³tsáinh³² tsú² ji³lin²; hi³ jáun² ja¹
jnie² jáun² ñí¹ca³hléh³ jan² tsáu² hi³ ñí¹juah²¹:

—Tsá² lá² bíh¹ Jón³² jná¹³, jan² Tsá² hno³ lín³²
ná¹, Tsá² jlánh¹ lí²hiún² tsin³² jná¹³ hi³ ca³tin¹. Nié²
náh² la³ cun³ hi³ juáh³ tsú².

⁶ Jmí¹ má²lí²niéi³² jáun² tsá² hí³ jái¹³ ní² né³,
ca³juénh² lín³² bíh¹, hi³ jáun² ca³di³jñí³² ca³la³ hi³
ca³jmú³ rá¹hin³. ⁷ Hi³ jáun² Jesús ca³ja³janh³² ñí¹
tionh¹ tsú², hi³ ca³tí³ cuo² quioh²¹ tsú², hi³ ca³záih³
dí² la³ lá²:

—Nú¹ tianh³ náh²; ha³ lí² juenh³.

⁸ Hi³ jáun² jmí¹ ca³jíe³ tsú² né³, tiú²uú² hin² zian² hí¹ jan² yáh³, jí³²la³ hnga² bíh¹ jéi³²í¹ Jesús zenh².

⁹ Tá¹la³ ná¹son² tsú² jáun² tsi³ máh³ né³, ca³jmú³ Jesús héih³² hi³ ca³juáh³:

—Ha³ lí² hin² juoh² náh² hí¹ jan² la³ cun³ hi³ má²lí²jíeh³, ca³la³ tí³ ní¹ má¹ca³jenh¹³ jná¹³ Jon² tsá²mi³cuóun² ja¹ hla¹ máh³.

¹⁰ Jmí¹jáun² ca³ngái³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² Jesús hi³ ca³juáh³:

—¿He³ láih³² sa³ juáh³ tsá² ná¹lín³ tí³² liei²¹ hi³ Lih³ tsá² jmí¹ lín³ hí³ tí³² jē¹ Dió³² bí¹ néh¹ tín² jáunh³ la³ñí¹?

¹¹ Jáun² hí³ né³ ca³ngái³:

—Tson² bíh¹ cu³tí³ hi³ Lih³ bíh¹ tín² jáunh³, hi³ ja³ma³re² jí³lí³². ¹² Tí³la³ jná¹³ juanh³² hi³ má²cuán² bíh¹ Lih³, tí³la³ tiá² hin² ca³lí³ cuóu³² yáh³, hi³ jáun² dá² ca³jmúh³² bíh¹ tsú² tsú² la³ cun³ hi³ hnió³ jmu³. La³ jáun² bíh¹ siáh³ ma³tso² Jon² tsá²mi³cuóun² tsi³ hi³ jmu³ tsá² hí³.

¹³ Jmí¹jáun² ca³lí³tsin² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² hi³ hla¹ Juan² tsá² tí² ziau² jmái² bíh¹ la³ hí¹hien² tsú².

*Jesús jmah²³ jan² ñú²míh¹ zian² tsá¹ lí¹ jún²³
(Marcos 9:14-29; Lucas 9:37-43)*

¹⁴ Jmí¹ ca³cha³tánh¹ tsú² siáh³ ñí¹ tionh¹ jáun² tsá² juóun³² lín³² hí³ né³, ja³ jan² tsá²ñuh² ñí¹con² Jesús hi³ ca³di³ñí³² ñí¹ hó²¹ñí¹ tsú² hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

15 —Tí³², cuí¹ já² mií³ honh² nú² quioh²¹ jón³² jná¹³, qui¹hliá² zian² tsú² tsá¹ lí¹ jún²³ hi³ jáun² má²tso² lín³² tsú² tsí³; qui¹ hiú² cuóh³² bíh¹ quinh² tsú² chu³ sí² ho³lá²dá² chu³ jmái² siáh³. 16 Cua³jan³² jná¹³ tsú² ñí¹con² tsá² hain²¹ lá² tí³ con² hnú², tí³la³ tiá² ca³tioh²¹ yáh³ tsú² hi³ jmah³.

17 Jáun² Jesús ca³ngái³:

—¡Hnoh² tsá² tiá² ta²¹ táunh²³ náh², tsá² cáun² lí¹ cháunh²³ chinh³² la³ siáh³! ¿Jáh³ jmái¹ máh³ hniáuh³² hi³ ngí¹³ jná¹³ quiúnh¹ hnoh² dúh¹? ¿Jáh³ jmái¹ máh³ hniáuh³² hi³ tion¹ jná¹³ tsin³² hi³ ca³tin¹ hnoh²? Ná²jan³² ñú²míh¹ tí³ lá².

18 Jmí¹jáun² ca³jin³ Jesús jmí²chí³ hláinh¹, hi³ ca³jmú³ dí² héih³² hi³ cua³hain³² hñu³ tsí³ ñú²míh¹ hí³, hi³ jáun² la³ cun³ jmí¹jáun² lan³ tsú².

19 Jmí¹ má²lí³² jáun² ca³liéih³² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² Jesús cáun² ñí¹ tí³ có³², hi³ ca³ngái³ jáí¹³ lá²:

—¿He³ láih³² sa³ tiá² ca³tiau¹³ yáh³ jnoh¹ hi³ chin¹³ jmí²chí³ hláinh¹ hí³?

20 Jáun² Jesús ca³juáh³:

—Cun³ñí¹ hi³ tiá² re² má²nio² cáun² honh² bíh¹ hnoh². Qui¹ jú¹ tson² juanh³² jná¹³ ñí¹con² hnoh², sá¹jmí¹ hi³ ná¹tioh³ cáun² honh² náh² uá¹jinh¹ ma³ pih²¹ lín²¹ la³ cun³ tí³ cá² máí³ mi³ mostaza, jmí¹ lí¹³ bíh¹ juoh¹ náh² máh³ zeh² ní² la³ lá²: “¡Quin³² ñí¹ lá², tí³ ó³² cua³²!”, hi³ jáun² máh³ ní² jmí¹ lí¹³ quin³. Hí¹ cáun² yáh³ tiá² hi³ juóuh³² lí¹³ ní¹juáh³ hi³ tson² nio² cáun² honh² náh². 21 [Tí³la³ jmí²chí³ hláinh¹ la³

ní² má¹ná¹, jí³²la³ cun³quionh³ hi³liéinh³² tsú²Dió³²
jǐ³ hi³ má²hien²¹ bíh¹ tsú² lí¹³ tloh²¹ hi³ chin¹³.]

*Jesús juáh³ siáh³ cónh³ hi³ né³bí¹ jún³
(Marcos 9:30-32; Lucas 9:43-45)*

²² Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, tá¹la³ jmí¹ ñi³táunh¹ tsú²
cu³lí²¹ hué¹³ Galilea, Jesús ca³záih³ siáh³ tsá² hí³ la³
lá²:

—Jná¹³, Jon² tsá²mi³cuóun² jienh³ tsú² jo³cuo²
tsáu², ²³ hi³ jáun² jngah³ tsú², tí³la³ ñí¹ má²cá²hni²
jmáí¹ jáun² né³, jenh¹³ bíh¹ jná¹³.

Hlah³ lín²¹ bíh¹ ca³ta³no¹ tsí³ tsá² hí³ cun³quionh³
jáí¹³ ní².

*Má²hmah¹ tsú² hmah²¹ hi³ chi² tsú² quioh²¹
cuáh³² chín¹*

²⁴ Jmí¹ cá¹chánh²¹ Jesús já¹ juú² Capernaum
quionh³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² né³, jáun² *tsá² chí²
hmah²¹ tiáunh¹ cuáh³² chín¹ ca³cha³táunh¹ hi³ mi³²
tun³ *cú¹tiáu², hi³ ca³záih³ Pé¹ la³ lá²:

—¿Tiá¹ ma³hmah¹ tí³² juóuh³² hnoh² hmah²¹ hi³
ca³tín¹ cuáh³² chín¹?

²⁵ Jáun² Pé¹ ca³juáh³:

—Ján³.

Hi³ jáun² né³, jmí¹ hein²¹ Pé¹ ñéih³ né³, Jesús tín²
ca³hléh³ la³ñí¹ hi³ ca³juáh³:

—¿He³ lánh³ lín²³ hnú² Sí¹mu²¹? ¿Hin² ñí¹con²
cai³² tsá² ná¹lín³ re²¹ ñí¹ hué²¹ lá² hmah²¹ jí³ la³jí³²
que³ hi³ lí³ hniáuh³²: hí¹ tsá²co¹ tsú², ho³ tsá²
siánh³ uá¹?

²⁶ Jáun² Pé¹ ca³juáh³:

—Tsá² siánh³ bíh¹.

Hi³ jáun² Jesús ca³juáh³:

—Hi³ jáun² tiá² la³ má²hmah¹ yáh³ tsá²co¹ tsú².
 27 Tí³la³ hí¹ jan² yáh³ tsáu² tiá² hniáuh³² jmú¹³
 dí² hi³ míh³ tsí³, jáun² cua³² tí³ ñí¹ nio¹ jmáí²
 lí¹ ná¹ho³, hi³ cuá²héi³ mi³quie³; hi³ jáun² ho³
 juo¹³ la³ñí¹ hi³ janh²¹ nú² hí³ bíh¹ hu²¹ cáun²
 quie³ hu²¹ quiún³ cú¹tiáu² hi³ la³ cun³ má²tsin¹³
 hi³ má¹hmah²¹ nú² quioh²¹ hmah²¹ hi³ chi² tsú²
 quion²¹ jná¹³ jí³ hi³ quián¹³ nú² huen² ní² siáh³; hi³
 jáun² cuá²ma³hmah²¹ ní¹ má¹lí³² jáun².

18

¿Hin² bíh¹ tsánh² jlánh¹ quien²?

(Marcos 9:33-37; Lucas 9:46-48)

1 Jmáí¹ jáun² ca³ja³janh³² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con²
 Jesús ñí¹ zenh¹ hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—¿Hin² bíh¹ tsánh² tsá² má²tionh² jo³cuo² Dió³²
 jlánh¹ lí³ quien²?

2 Jmí¹jáun² ca³teh³ Jesús jan² tsá¹míh¹, hi³
 ca³zinh³ dí² ja¹ quioh²¹ tsá² hí³, 3 hi³ ca³záih³
 dí² la³ lá²:

—Jú¹ tson² juanh³² jná¹³ hi³ ní¹juáh³ tiá² zan¹³
 náh² hi³ lín¹³ náh² la³jmí¹ lín³ jan² tsá¹míh¹, tiá² lí¹³
 yáh³ háuh¹ hnoh² jái¹³ quiúnh¹ jná¹³. 4 Hi³ jáun²
 la³ ní² bíh¹ lí³, hi³ lí³ua³ jan² tsá² jmu² hi³ tiá² lín¹
 quien² hnga², hi³ jmu² tsú² la³jmí¹ lín³ jan² tsá¹míh¹
 lá², tsá² la³ hí³ bíh¹ tsá² jlánh¹ lí³ quien² ja¹ quioh²¹
 la³jín³² tsá² má²tionh² jo³cuo² Dió³². 5 Hi³ lí³ua³ jan²
 tsá² hen³ jan² tsá¹míh¹ la³ lá² chá³² jná¹³, má²lí²he³
 jí³ jná¹³ bíh¹ tsú² jaun³².

Jesús hie³² jái¹³ hi³ ca³tin¹ tsá² jmu² hi³ tanh³² tsáu² tso³

(Marcos 9:42-48; Lucas 17:1-2)

6 "Jáun² né³, li³ua³ jan² tsá² jmu³ hi³ tánh³² tso³ tsá¹míh¹ tsá² taunh² jná¹³ lá² ta²¹, tí³ jlánh¹ bíh¹ re² sá¹jmí¹ hi³ tónh³² tsú² zió³ lá¹ tsá² la³ hí³ hi³ chí¹hñéih²³ cáun² tá² quín¹ pa²¹ lín²¹, hi³ jáun² jmí¹ taun³ tsú² ca³la³ tí³ ñeh² jmí²míih²¹. 7 jlánh¹ hlah³ quioh²¹ tsá² zian² hngá¹máh³ lá² cun³ñí¹ hi³ jlánh¹ hliáun³ ñí¹ hi³ zia³² hi³ lí¹³ jmu³ hi³ tánh³² tsú² tso³! Tiú² nio² bíh¹ lí³ zia³², tí³la³ jlánh¹ bíh¹ juo²³ tsá² jmu³ hi³ tánh³² tsáu² tso³!

8 "Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹, ní¹juáh³ cuonh² hnú² ho³lá²dá² tanh¹ nú² jmu² hi³ tanh³² hnú² tso³, tí³ re² hná¹ hi³ jáun² tiáun² ñí¹ uóunh³; qui¹ tí³ re² bíh¹ hi³ cuánh¹³ nú² ta³ tiúnh¹ cáun² cuonh² ho³ hi³ tiúnh¹ cáun² tanh¹ ñí¹ lí¹³ zian² nú² cun³ jmí¹hi³nio² la³ cónh³ bí¹ hi³ cuóh¹³ nú² ja¹ sí² cun³ jmí¹hi³nio² quionh³ tá¹ tun³ cuonh² ho³ tá¹ tun³ tanh¹. 9 Hi³ ní¹juáh³ mí¹máh¹ nú² jmu² siáh³ hi³ tanh³² nú² tso³, chí³ cú²jueh³² hi³ jáun² tiáun² ñí¹ uóunh³; qui¹ tí³ re² bíh¹ cuánh¹³ nú² cun³quionh³ cá² má³ mí¹máh¹ ñí¹ lí¹³ zian² nú² cun³ jmí¹hi³nio², la³ cónh³ bíh¹ hi³ cuóh¹³ nú² quiu³juóu³² quionh³ tá¹ tun³ má³ mí¹máh¹.

Jái¹³ hi³ ca³tin¹ já¹ziáh² má²;já²hain³

(Lucas 15:3-7)

10 "Hi³ jáun² né³, ha³ lí² jmú² náh² hi³ tiá² jéin²³ náh² lí³ua³ jan² tsá² tiá² má²hún¹ tsí³ la³jmí¹ lín³ tsá¹míh¹ lá². Qui¹ jná¹³ juanh³² hi³ tsá²cuú² tsá²ta³

Ñuh³² jná¹³, la³ cun³ tsá² tanh² hó¹ñí¹ tsá² la³ ní², tsá² hí³ bíh¹ tionh² ñí¹ hó²¹ñí¹ Ñuh³² jná¹³ jmáí¹ ca³la³ jí³² tí³ hñu³mi³cuú². 11 [Qui¹ jná¹³ dá² Jon² tsá²mi³cuóun² ja³ ná¹ hí³ ja³hnáh³² tsá² ná¹cuín² bíh¹.]

12 ”¿Ha³ lánh³ lín²³ hnoh²? Ní¹juáh³ jan² tsáu² tíonh³² hña³láun³ *já¹ziáh², hí³ ní¹juáh³ la³ ja³háin³ jan² jáh³ hí³ né³, ¿há¹ tiá² chan³ tsú² jáh³ quiéinh³ nio² quiú³ tsi²¹ quia³ñu³ hí³ ñí¹ má²zenh² jáun², hí³ jáun² tsa³tí² tsa³ngí² hí³ hnah² jáh³ ja³háin³ hí³? 13 Hí³ ní¹juáh³ ca³chanh²¹ tsú² né³, tí³ jlánh¹ bíh¹ tsah³ tsú² cun³ñí¹ hí³ tsanh²¹ jáh³ jan² hí³ la³ cónh³ bíh¹ hí³ ca³tin¹ jáh³ quiéinh³ nio² quiú³ tsi²¹ quia³ñu³ hí³ tiá² já²cuín³ hí³. 14 Ja³bí¹ la³ jáun² Ñeh² hnoh² Tsá² cuá³ hñu³mi³cuú² tiá² hnió³ yáh³ hí³ lí¹ tsa³hín³ lí³ua³ jan² tsá² lín³ la³jmí¹ lín³ tsá¹míh¹ lá².

dí² Ca³ta¹ dí² chí¹³ tsí³ tsáu¹³ tsá²mi³cuóun² rainh²¹
(Lucas 17:3-4)

15 ”Ní¹juáh³ jan² renh² nú² jmu² cáun² hí³ hlah³ ñí¹con² nú², cuá²lien¹ tín² ñí¹ hnga² hí³ cuá²zéih³ la³ cun³ hí³ lí²jmú³. Ní¹juáh³ ca³ngí¹³ tsú² jáí¹³, jáun² má²ca³janh²¹ bíh¹ nú² tsú². 16 Tí³la³ ní¹juáh³ tiá² jáí¹³ ngí²³ yáh³ tsú², jáun² né³, tiéh³ conh³í¹ jan² ho³ gon³ tsáu², hí³ jáun² tsá² hí³ lín³ tsá² nau³² jáí¹³ ní¹juáh³ ha³ lánh³ ca³juáh³ tsú². 17 Hí³ ní¹juáh³ cun³ jáun² bíh¹ tiá² jáí¹³ ca³ngí¹³ tsú², hí³ jáun² zéih³ cú²jueh³² la³jín³² tsá² cuáh³². Hí³ ní¹juáh³ cun³ jáun² bíh¹ tiá² jáí¹³ ca³ngí¹³ tsú² ñí¹con² tsá² lín³ cuáh³², jáun²

jien¹ tsú² cú²jueh³² la³jmí¹ jien¹ nú² jan² tsá² tiá²
Dió³² má²cuóun³², ho³ la³jmí¹ jien¹ nú² jan² *tsá²
chi² hmah²¹.

18 "Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ lí³ua³ cáun² hi³
hñeih²¹ hnoh² ñí¹ hué²¹ lá², má²chí¹hñeih²³ bíh¹
siáh³ hñu³mi³cuú², hi³ jáun² lí³ua³ cáun² hi³ zaih²¹
hnoh² ñí¹ hué²¹ lá² né³, ja³bí¹ hñu³mi³cuú² siáh³
má²záih³ bíh¹.

19 "Ja³bí¹ juanh³² jná¹³ siáh³, ní¹juáh³ gon³ náh²
jmúh¹³ náh² cá²hoh¹ ñí¹ hué²¹ lá² hi³ lienh¹ náh²
Dió³² ca³ti²¹ cáun² hi³ hnáuh² náh² míh¹, jáun² cue³²
bíh¹ Ñuh³² jná¹³ Tsá² cuá³ hñu³mi³cuú². 20 Quí¹
ní¹juáh³ ñí¹ ná¹ngih³² tsú² gon³ gáun³ cun³ñí¹ hi³
ca³tin¹ jná¹³, jáun² ja¹ quioh²¹ tsá² hí³ bíh¹ zenh²
jné¹³.

21 Jáun² Pé¹ ngau³ hi³ ca³ñí¹ngah¹ Jesús:

—Tí³², ¿já³ jéin³² lí¹³ chin²¹ jné¹³ tsin³² hi³ ca³ti²¹
hi³ hlah³ hi³ jmu² renh² jné¹³ ñí¹con² ná¹? ¿Hí¹ la³
tí³ quiau³ jéin³²?

22 Jmí¹jáun² ca³záih³ Jesús Pé¹ la³ lá²:

—Tiá² juanh³² yáh³ jné¹³ quiau³ jéin³², tí³la³ la³
tí³ hñaih³² nio² quiú³ tsí²¹ quia³ nio² ma³ quiau³
máh³.

Jái¹³ hi³ ca³ti²¹ hi³ hñiáuh³² jmu³ tsú² juenh² tsí³

23 "Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ juanh³² jné¹³, hi³ Dió³²
bíh¹ jan² Tsá² juenh² lín³² tsí³ ñí¹con² tsá² má²tionh²
jo³cuo²; la³jmí¹ ca³jmú³ jan² re²¹ hi³ ca³lí³hnió³
caun¹³ quie³ hi³ jmí¹ nio² jo³cuo² ma³ quin³² ma³
jan³² tsá² joh¹. 24 Tá¹la³ má²cuá¹jé²³ tsú² ní¹juáh³
hin² tsánh² ca³dánh² hi³ hin² tsánh² tiá² ca³dánh²,

jmí¹jáun² cua³jan² tsú² jan² tsá² jmí¹ la³ ca³dánh²
 hliáun³ mí²yaun²¹ cu³tí¹³ héih³² quie³. 25 Tí³la³
 tsá² hí³ má¹ná¹, tiá² jmí¹ zia³² yáh³ he³ lánh³
 rón³² cháu³² quie³ jáun², jáun² re²¹ hí³ né³ ca³jmú³
 héih³² hi³ hna³ tsú² cú²jueh³² tsá² hí³ hi³ lín¹³
 *tsá² dí¹hlánh¹ la³ má²quionh³ la³jín³² tsá² hñú¹³,
 jì³ la³jí³² la³ cun³ hi³ zioh² tsú² ní² siáh³, hi³ jáun²
 lí³hmáh¹ la³jí³² hi³ ca³lí³ren² tsú² jáun². 26 Jmí¹jáun²
 ca³dí³jñí³² tsá² hí³ ta³ ñí¹ re²¹ hí³, hi³ jáun² ca³hiu³
 ca³mí³ hi³ juáh³: “Hnú² juóu³² jná¹³, juenh² lín³²
 jmu³ honh² hi³ ca³tin¹ jná¹³, má¹hmah²¹ bíh¹ jná¹³
 jì³lí³²”. 27 Jáun² re²¹ hí³ né³ ca³ja³ mií³ tsí³, hi³ jáun²
 ca³chin² dí² cú²jueh³² tsí³ ca³tí²¹ la³jí³² hi³ ca³dánh²
 tsá² hí³, hi³ jáun² ca³lión³² bíh¹ dí² cú²jueh³².

28 ”Tí³la³ tsá² hí³ né³, la³ cun³ jmí¹ cuá¹han³ jáun²
 bíh¹ ca³jenh² jan² tsá² quian²¹ rainh²¹, tsá² jmí¹ la³
 ren² hña³láu³ *cú¹tiáu² quioh²¹. Jáun² ca³cuíh³ dí²
 láí¹ tsá² hí³ hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²: “iMa³hmah²¹
 la³ cun³ hi³ ren² nú² quion²¹ ná¹!” 29 Jáun²
 tsá² hí³ siáh³ ca³dí³jñí³² ñí¹ hó²¹ñí¹ dí² hi³ ca³hiu³
 ca³mí³ ñí¹con² tsú², hi³ juáh³ la³ lá²: “Juenh² jmu³
 honh² ñí¹con² jná¹³, má¹hmah²¹ bíh¹ jná¹³ la³jí³² hi³
 quián¹³ hñú²”. 30 Tí³la³ tsá² hí³ má¹ná¹, tiá² ca³jmú³
 yáh³ juenh² tsí³, hñu³mí¹ñí² bíh¹ ca³tanh² dí² ca³la³
 ñí¹ ca³ma³hmah¹ jì³lí³² hi³ jmí¹ ren². 31 Jmí¹ ca³jé³
 tsá² quian²¹ ñí¹ hná¹ jáun² hi³ ca³jmú³ tsá² hí³
 la³ jáun², jáun² hlah³ lín²¹ bíh¹ ca³jeinh²¹, hi³ jáun²
 já¹tanh²¹ hi³ ca³ñí¹zeh¹ juo¹³ la³jí³² la³ cun³ hi³
 má²lí³² jáun². 32 Jmí¹jáun² ca³jmú³ juo¹³ tsú² héih³²

hi³ ca³ñí¹tieh¹ tsú² tsá² hí³, hi³ ca³záih³ dí²: “;Hnú² tsá² quian²¹ hláih¹! Jná¹³ lí²chín³² tsin³² la³jí³² hi³ jmí¹ ren² nú² jáun², quí¹hliá² lí²hiú¹ lí²míh¹ hnú²; ³³ ja³bí¹ hnú² siáh³ jmí¹ hniáuh²¹ jmúh¹³ juenh² honh² hi³ ca³tin¹ renh² nú² la³jmí¹ lí¹jmú²¹ jná¹³ juenh² tsin³² ñí¹con² hnú²”. ³⁴ Jáun² juo¹³ tsú² hí³ ca³míh³ lín³² bíh¹ tsí³, hi³ jáun² ca³jmú³ tsú² héih³² hi³ ma³tson¹³ tsú² tsá² quian²¹ hi³ ca³la³ ñí¹ ca³ma³hmah¹ tsú² la³jí³² hi³ ren².

³⁵ Jmí¹jáun² ca³ma³táuh³² Jesús jái¹³, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Ja³bí¹ la³ ní² siáh³ jmu³ Ñuh³² jná¹³ Tsá² cuá³ hñu³mi³cuú² ñí¹con² ma³ quin³² ma³ jan³² hnoh² ní¹juáh³ tiá² chin¹³ náh² honh² ca³la³ jonh³ jmí¹ honh² náh² tsáu¹³ renh² náh².

19

Jesús hie³² jái¹³ hi³ ca³tin¹ tsá² hnió³ tsáun³ quionh³ ñí²cuo²

(Mateo 5:31-32; Marcos 10:1-12; Lucas 16:18; 1 Corintios 7:10-16)

¹ Jmí¹ má²lí²juáh³ jáun² Jesús la³jí³² jái¹³ ní² né³, cua³han³ hué¹³ Galilea hi³ ngau³ tí³ hué¹³ Judea nio² jo²¹ cua³ Jordán juí³² ñí¹ hia³² hiú². ² Juóun³² lín³² bíh¹ tsáu² ja³taunh²¹ cu³hna²¹ tsú², hi³ jáun² ñí¹ jáun² ca³jmah³ tsú² juóun³² lín³² tsá² tsáun¹.

³ Jáun² ma³ jan² tsá² *fariseos ca³ma³janh³² ñí¹ zenh¹ Jesús hi³ ca³ca³ ca³lan³ dí² tsú²; hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—;Hí¹ lí¹³ tun³ tsú² ñí²cuo² cun³ñí¹ hi³ ca³tí²¹ lí³ua³ cáun² uu³mí²tsí³² pih²¹ hi³ zia³²?

4 Jáun² hí³ dí² né³ ca³ngái³ la³ lá²:

—¿Tiá¹ má²ca³híh³ hnoh² ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió^{32?}, ñí¹ rá¹juáh³ jáun² hí³ Tsá² ca³jmú³ la³ cu³ la³ juéh³ mí³cuú²: “Tsá²mí³ tsá²ñuh² bíh¹ ca³jmú³ tsú²”.
 5 Ja³bí¹ ca³juáh³ tsú² siáh³ la³ lá²: “Cun³ñí¹ hí³ jáun² bíh¹ chan³ tsá²ñuh² jméi² mí¹ziú¹³ tí³ có³², hí³ jáun² ma³zian² cu³lí²¹ quionh³ tsá²mí³ ñí²cuo², hí³ jáun² la³juah²¹ dúh¹ jan² tsáu² bíh¹ má²lín¹³ tsú² tá¹ gon³”.
 6 Hí³ jáun² né³, tiú²uú² lí³ yáh³ gon³ tsú², quí¹ jan² tsáu² bíh¹ má²lín³ tsú². Cun³ñí¹ hí³ jáun² bíh¹ tiá² ca³tín¹ tsá²mí³cuóun² tson³ cáun² hí³ má²lí²cunh³ Dió³².

7 Jáun² jmí¹jáun² ca³ngáih³ tsú² Jesús:

—¿Ní¹juáh³ la³ ní² né³, jáun² he³ láih³² ca³jmú³ hla¹ Moisés héih³² hí³ hniáuh³² hiáuh³ tsá²mí³ cáun² sí² hí³ ca³tí²¹ hí³ tsáun³ quionh³ ñí²cuo², hí³ jáun² má¹jáun² má²lí¹³ tún³ tsú²?

8 Jáun² Jesús ca³juáh³ siáh³:

—Cun³ñí¹ hí³ jlánh¹ tiá² jái¹³ ngí²³ hnoh² bíh¹ jaun³², hí³ jáun² bí¹ ca³cué³ hla¹ Moisés jái¹³ hí³ lí¹³ tsáun³ tsú² quionh³ tsá²mí³ ñí²cuo²; tí³la³ tiá² la³ ní² jmí¹ lí³ yáh³ jmí¹ ca³jmú³ Dió³² la³ cu³ la³ juéh³ mí³cuú². 9 Jná¹³ juanh³² hí³ lí³ua³ jan² tsá² tun²³ tsá²mí³ ñí²cuo², hí³ jáun² jéinh³² siáh³ cuo² quionh³ tsá²mí³ siánh³, cun³quionh³ la³ jáun² má²lí²jmú³ tsú² tso³ juón¹ bíh¹. Jí³²la³ tí³ ní¹juáh³ hnga² bíh¹ tsá²mí³ ñí²cuo² tsú² tín² ca³liéinh³² tsá²ñuh² siánh³, jáun² bíh¹ zia³² jái¹³ tun³ tsú² tsá²mí³. [Ja³bí¹ má²lín³ jan² tsá² lí¹ jmú² lí¹ tsau³² bíh¹ tsú² ní¹juáh³ hí³

ca³jéinh³² cuo² quionh³ jan² tsá²mi³ tsá² má²lí²te³ tsáu².]

10 Jáun² jmí¹jáun² ca³juáh³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú²:

—Ní¹juáh³ la³ ní² bíh¹ la³ lí³ hi³ ca³tin¹ tsá²ñuh² quionh³ tsá²mi³ ñí²cuo², tiá² lin¹ ñí¹ quien² yáh³ hi³ la³ jéinh³² tsú² cuo².

11 Jáun² Jesús ca³juáh³:

—Tiá² la³jín³² tsáu² ngi²³ yáh³ hi³ ní², jí³²la³ tsá² hí³ bíh¹ ngi²³ tsá² má²ca³hiah³ jái¹³ hi³ ngi¹³ bíh¹.

12 Zia³² bíh¹ hliáun³ ñí¹ ca³ti²¹ he³ láih³² tiá² lí¹³ jéinh³² tsáu² cuo²: qui¹ zian² tsá²ñuh² tsá² má²tiéh³ la³ cun³ ní¹ má¹ca³lí³zian² máh³, zian² né³ *tsá² tiéh³ hi³ ca³jmú³ tsá²mi³cuóun² bíh¹, hi³ zian² né³ tsá² jmu² hnga² hi³ lín³ la³juah²¹ dúh¹ tsá² tiéh³ cun³ñí¹ hi³ hnió³ hi³ ma³zian² tán¹ hián² cu³tí¹³ ñí¹con² Dió³². Jáun² lí³ua³ jan² tsá² lí¹³ ngi¹³ jái¹³ ní², cui¹ ngi¹³ tsú² re².

Jesús má²mih² tsá¹míh¹

(Marcos 10:13-16; Lucas 18:15-17)

13 Jáun² né³, jmí¹jáun² cua³jan² tsáu² ma³ jan² tsá¹míh¹ ñí¹con² Jesús, hi³ hnió³ tsú² hi³ ra³tsi³² Jesús cuo² ñí¹ quioh²¹ tsá¹míh¹ jí³ hi³ liéinh³² dí² siáh³ Dió³²; tí³la³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² né³, ca³jín³ bíh¹ tsá² ná¹jan² hí³ tsá¹míh¹. 14 Tí³la³ Jesús né³ ca³záih³ tsá² hí³:

—Cuéh³ náh² tsá¹míh¹ ní² jái¹³, cui¹ ja³táunh¹ ñí¹con² jná¹³, ha³ lí² jní² náh² jui³² quioh²¹; qui¹ tsá² lín³ la³jmí¹ lín³ tsá¹míh¹ ní² bíh¹ lí¹³ tónh³² jo³cuo² Dió³².

15 Jáun² ca³ra³tsi³² tsú² cuo² ñí¹ quioh²¹ tsá¹míh¹;
jmí¹ lí²¹ jáun² né³, cua³han³ tsú² ñí¹ jáun² hi³ ngah³.

Jan² tsá¹ñú¹ hánh³ líéinh³² Jesús

(Marcos 10:17-31; Lucas 18:18-30)

16 Jáun² né³, ca³chó³² cáun² jmáí¹ hi³ ñéí¹ jan² tsá²
tsá¹ñú¹ hi³ ca³ñí¹jien¹³ Jesús, hi³ ca³ngái³ hi³ juáh³
la³ lá²:

—Hnú² Tí³², ¿he³ ñí¹ hi³ chu²¹ hniáuh³² jmu¹
jná¹³ hi³ jáun² lí¹³ lí³ zian² jná¹³ la³ cun³ jmí¹hi³nio²?

17 Jáun² Jesús ca³ngái³ hi³ ca³juáh³:

—¿He³ láih³² hngaih³² hnú² ca³tí²¹ hi³ chu²¹?
Quí¹ jí³²la³ jan² tán¹ bíh¹ Tsá² chun¹ zian². Tí³la³
ní¹juáh³ hi³ hnáuh² hnú² hi³ lí¹³ zian² nú² la³ cun³
jmí¹hi³nio², ma³tí²¹ ca³la³ jí³² héih³² quioh²¹ Dió³².

18 Jáun² ca³juáh³ tsá¹ñú¹ hí³ la³ lá²:

—¿La³ cun³ he³ jaun³² né³?

Hi³ jáun² Jesús ca³juáh³:

—Ha³ lí² jngih³ náh² tsáu², ha³ lí² jmu² náh² juón¹,
ha³ lí² háin², ha³ lí² lí¹ ma³tson¹³ cáun² jú¹ tí¹jái²,
19 tianh³² ta²¹ ñeh² mí²ziúh², hi³ ma³hno¹ siáh³
tsá²mi³cuóun² renh² nú² la³jmí¹ hno³ nú² huen².

20 Jáun² tsá² tsá¹ñú¹ hí³ ca³juáh³:

—La³jí³² bíh¹ hi³ ní² má²ca³ma³tí²¹ jná¹³; ¿zia²¹
siáh³ cáun² hi³ lí³hniauh²³ ñí¹ hná¹ ní²?

21 Jmí¹;jáun² ca³juáh³ Jesús:

—Ní¹juáh³ hi³ hnáuh² hnú² hi³ lín¹³ nú² jan² tsá²
chun¹ cun³ tán¹ cun³ hián², jáun² cuánh², cuá²hnái¹
la³jí³² hi³ zia³² quián¹³, hi³ jáun² tsoh³ quie³ jáun²
ñí¹con² tsá² tia³mii², hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ lí¹³ lí³

hánh³ nú² hñu³mi³cuú²; ní¹ má¹lí³² jáun² né³, ña³² cu³hna³² jná¹³.

22 Ti³la³ jmí¹ má²lí²niéi³² jáun² tsá² tsá¹ñú¹ hí³ jái¹³ ní² né³, jmí¹jáun² ngah³ hi³ má²hí¹uín³ lín³² tsí³, qui¹hliá² jlánh¹ jmí¹ hánh³ tsú².

23 Hi³ jáun² Jesús né³ ca³juáh³ hi³ ca³záih³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con²:

—Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ jlánh¹ bíh¹ juóuh³² hi³ hí³ jan² tsá² hánh³ jo³cuo² Dió³².

24 Juanh³² jná¹³ siáh³ ñí¹con² hnoh², hi³ tí³ jlánh¹ bíh¹ huán¹ tsí³ hi³ ngá¹³ jáh³ cánh¹ téh²³ tsú² camello chí² léh¹³ mi³quie³ la³ cónh³ bíh¹ hi³ hí¹³ jan² tsá² hánh³ jo³cuo² Dió³².

25 Jmí¹ má²lí²niéi³² tsú² jái¹³ ní² né³, ca³ja³cáun² lín³² bíh¹ tsí³ tsú², hi³ jáun² ca³ngáih³ rainh²¹ tsá²ján² tsá²ján² hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—¿Hi³ jáun² né³, hin² bí¹ dá² tsánh² la³ lí¹³ liáun³ jaun³²?

26 Jáun² Jesús ca³jie³ ñí¹ tionh¹ tsú², hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Tiá² tin² yáh³ tsá²mi³cuóun² jmu³ hi³ ní², tí³la³ ñí¹con² Dió³² má¹ná¹, hí¹ cáun² yáh³ hi³ juóuh³² tiá² zia³².

27 Jáun² jmí¹jáun² ca³juáh³ Pé¹ la³ lá²:

—Sa¹ní² jie³, jnoh¹ má²ca³chá¹³ tí³ có³² la³ji³² hi³ jmí¹ zia³² quiú¹³, hi³ jáun² má²ngí¹ jnoh¹ quiúnh¹ hnú². Jáun² né³ ¿he³ dá² lí³ zia³² quiú¹³ jnoh¹?

28 Jáun² jmí¹jáun² ca³záih³ siáh³ Jesús tsá² hí³ la³ lá²:

—Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ jmái¹ hi³ la¹³ jáun² hmai²¹ ca³la³ jí³² hi³ zia³², jmái¹ hi³ tá¹cuón¹ jáun² Jon² tsá²mi³cuóun² ñí¹ hmá²si¹ quien² quioh²¹, ja³bí¹ hnoh² uá²jai³² lí³ zia³² quia³tún³ hmá²si¹ ñí¹ cuá¹tianh³ náh², hi³ cuá¹quiánh² náh² jú¹ tson² quioh²¹ tá¹ quia³tún³ tsoh³ tsá² *Israel. ²⁹ Hi³ jáun² la³jín³² tsá² má²ca³chan³ jméi² mí¹ziú¹³, jí³ tsá²mi³ tsá²ñuh² rainh²¹, jí³ jón²zih¹, jí³ hi³ má²ca³tú³ siáh³ hñú¹³, jí³ hué³² quioh²¹ ní² siáh³ cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ jná¹³, tsá² la³ hí³ bíh¹ hiáuh³ hña³láu³ nió³ tí³ hliáun³ la³ cónh³ bíh¹ hi³ lí²chá³² jáun² tí³ có³²; ja³bí¹ hiáuh³ tsú² siáh³ jái¹³ hi³ lí¹³ zian² la³ cun³ jmí¹hi³nió². ³⁰ Tí³la³ juóun³² tsá² ná¹lín³ tsá² la³ñí¹ ta³né³², tsá² la³ hí³ dá² lín¹³ tsá² ñí¹ ca³táuh³ bíh¹ má¹jáun², hi³ jáun² juóun³² tsá² ná¹lín³ tsá² ñí¹ cá¹táuh³ ta³né³² né³, tsá² la³ hí³ dá² tí³ lín¹³ tsá² la³ñí¹ bíh¹ má¹jáun².

20

Jái¹³ hi³ ca³tin¹ tsá² jmu² ta²¹

¹ "Quí¹ sá¹ní² jie³: Ní¹ má¹tí³ ñí¹ hiáuh¹³ tsá² tionh² jo³cuo² Dió³² la³ cun³ hi³ hnió³ Dió³² cué³², lí¹³ la³jmí¹ ca³jmú³ jan² tsá² zia³² cáun² ñí¹nái² quioh²¹. Jmí¹ ca³juú² mi³ uóun²jie¹³ ñí¹nái² quioh²¹ tsú², ngau³ tsú² hú²niéi² hi³ já¹tieh¹ tsá² jmu³ ta²¹ ñí¹nái² quioh²¹. ² Jáun² ca³ma³ren²¹ tsú² jái¹³ quionh³ tsá² jmu³ ta²¹ hi³ ma³hmah¹ dí² cáun² *cú¹tiáú², la³ cun³ tí³ quie³ hi³ hlánh¹ tsú² cú² jmái¹ ta²¹ ñí¹nái², jmí¹jáun² ca³zen³ dí² tsá² hí³ hi³ ja³jmú³ ta²¹ ñí¹nái² jáun² quioh²¹ dí². ³ Má²cu³lé³

jáun² cua³han³ tsú² siáh³ cun³ la³ nió¹ ñu³ tí³ hú²niéi², hi³ jáun² ja¹ hmah²¹ né³ ca³jenh² tsú² tsá² lí¹ ñi³taunh¹. ⁴ Jáun² ca³záih³ dí² tsá² hí³: “Cuá²jmu³ uá²jai³² hnoh² ta²¹ ñí¹nái² quion²¹ jná¹³, hi³ jáun² má¹hmah²¹ jná¹³ quián¹³ hnoh² la³ cun³ hi³ ca³ti²¹”. Hi³ jáun² tsá² hí³ ja³taunh²¹ bíh¹. ⁵ Tsá² quioh²¹ ñí¹nái² cua³han³ siáh³ la³ cun³ chí³hiú², jáun² siáh³ siáh³ cua³han³ cun³ la³ nio¹ hni³² tí³ ca³hláu³, hi³ la³ má²jmu² jáun² bíh¹ hi³ zen² tsáu² ñí¹nái² quioh²¹. ⁶ Hi³ siáh³ siáh³ cua³han³ tsú² cun³ la³ nio¹ hñá³ tí³ ca³hláu³ hi³ ngau³ siáh³ tí³ ja¹ hmah²¹, jáun² ñí¹ jáun² ca³jenh² tsú² siáh³ ma³ jan² tsá² lí¹ ñi³taunh¹, hi³ jáun² ca³záih³ dí² la³ lá²: “¿He³ láih³² lí¹ tionh¹ hnoh² ñí¹ lá², hi³ tiá² ta²¹ ná¹jmu³² náh^{2?}” ⁷ Jáun² tsá² hí³ ca³juáh³: “Qui¹ hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² má²lí²tié³ jnoh¹ hi³ jmú¹³ ta²¹”. Jáun² jmí¹:jáun² ca³záih³ dí² la³ lá²: “Jáun² cuá²taunh¹ hnoh² uá²jai³² hi³ cuá¹jmu³ ta²¹ ñí¹nái² quion²¹ jná¹³”.

⁸ ”Ti³la³ jmí¹ ca³niéi² jáun² né³, tsá² quioh²¹ ñí¹nái² jáun² ca³záih³ tsá² nio² ta²¹ jo³cuo² la³ lá²: “Cuá²tieh³ tsá² ná¹jmu² ta²¹, hi³ jáun² ma³hmah²¹ la³ cun³ hmah²¹ quioh²¹ tsú², hi³ má¹liauh²¹ nú² má¹hmah²¹ tín² ñí¹con² tsá² taunh³ chí¹cáin², hi³ jáun² táuh³ ñí¹con² tsá² taunh³ la³ñí¹”. ⁹ Jmí¹:jáun² cua³tanh²¹ tsá² ca³taunh³ hná¹ ta²¹ cun³ la³ nio¹ hñá³, hi³ jáun² ma³ quin³² ma³ jan³² ca³héi³ cáun² cú¹tiáu² quioh²¹ jmí¹ cuá¹tanh²¹, la³ cun³ hmah²¹ quioh²¹ cú² jmái¹ ta²¹. ¹⁰ Jmí¹ lí²¹ jáun² né³ tin³ tsá² taunh³ ta²¹ hú²niéi²; tsá² hí³ jmí¹ ná¹lín²³ hi³ he³ hmah²¹ chí¹lí³ la³ cónh³ bí¹ tsá² taunh³ cáin²; tí³la³ cun³ jáun² cáun² cú¹tiáu² bíh¹ ca³héi³ tsú²

ma³ quin³² ma³ jan³². 11 Jmí¹ tí³ ñí¹ he³ tsú² jáun² hmah²¹ quioh²¹ né³, ca³ma³liáu³² jmu² liúnh¹ ñí¹con² tsá² quioh²¹ ta²¹, 12 hi³ juáh³ la³ lá²: “Já² cáun² o¹rá¹ tán¹ bíh¹ ta²¹ lí²jmu³ tsá² taunh³ ní² chí¹cáin², hi³ cá²ren² bíh¹ má²lí²ma³hmah²¹ hnú² quioh²¹ tsú² quiúnh¹ jnoh¹, tsá² má²lí²má¹tso¹ jnoh¹ tsí³ hná¹ ta²¹ tán¹ jmái¹ jí³ hi³ chéi³ hiú² ní²”. 13 Tí³la³ tsá² quioh²¹ ta²¹ ca³juáh³ la³ lá² hi³ ca³záih³ jan² tsá² hí³: “Sá¹ní² jie³ dúh¹, ha³ tiá² cuá¹jmu² yáh³ jná¹³ hí¹ cáun² hi³ tiá² ca³tí²¹. ¿Há¹ jun³juáh¹³ lí²jmu³ hnú² jái¹³ quiúnh¹ jná¹³ hi³ má¹hmah²¹ jná¹³ cáun² cú¹tiáú² la³ cun³ tí³ quioh²¹ cú² jmái¹ ta²¹ bíh¹ dúh¹? 14 Jánh³² hmah²¹ quián¹³ jáun² cuánh². Quí¹ jná¹³ dá² hnó³² má¹hmah²¹ ñí¹con² tsá² taunh³ ní² chí¹cáin² cá²ren² la³ cun³ hi³ má¹hmah²¹ jná¹³ quián¹³ hnú² bíh¹. 15 ¿Hí¹ tiá² ca³tín¹ jná¹³ hi³ jmu²¹ ta²¹ quie³ quion²¹ la³ cun³ tí³² tsín³² huen² dúh¹? ¿Ho³ hi³ uóu³² honh² uá¹ hnú² cun³ñí¹ hi³ jná¹³ chú³² tsín³²?”

16 “La³ ní² bíh¹ lí³, hi³ tsá² ñí¹ ca³táuh³ lín¹³ tsá² la³ñí¹, hi³ jáun² tsá² la³ñí¹ né³ lín¹³ tsá² ñí¹ ca³táuh³ bíh¹. [Quí¹ juóun³² lín³² bíh¹ tsá² ná¹tén¹, tí³la³ cú¹pih²¹ tsáu² bíh¹ tsá² quiánh³ —ca³juáh³ Jesús.]

*Jesús juáh³ siáh³ ñí¹ má²hnaih³² jéin³² hi³ jún³
(Marcos 10:32-34; Lucas 18:31-34)*

17 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, tá¹la³ má²hí¹hún¹ jáun² Jesús juí³² hi³ hí¹uú²³ tí³ juú² Jerusalén, jáun² ca³teh³ dí² ñí¹ tí³ có³² tsá² quian³tun³ hí³ hí³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

18 —Sá¹ní² jie³, ta³né³² má²hí¹uú²³ dí² tí³ já¹ juú² Jerusalén, ñí¹ jienh³ tsú² jáun² jná¹³ Jon²

tsá²mi³cuóun² ñí¹con² tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ ji³ tsá² ná¹lín³ ti³² liei²¹ ní² siáh³, hi³ jáun² tsá² hí³ jmu³ héih³² hi³ ma³nga² tsú² jná¹³. 19 Jienh³ tsú² jná¹³ ñí¹con² *tsá²cá²jo²¹ hi³ jáun² qui³ cáuh³² tsú² cú²nga¹ ji³ hi³ quiu³ po³ dí², hi³ má¹hí³² jáun² né³ taun³ tsú² jná¹³ ñí¹ crei²¹; ti³la³ ñí¹ má²cá²hní² jmái¹ jáun² má¹ná¹ jenh¹³ bíh¹ jná¹³ ja¹ hla¹.

La³cun³ hi³ ca³mí³ mí¹ziú¹³ Jacobo quionh³ Juan² (Marcos 10:35-45)

20 Jmí¹ jáun² ca³ma³janh³² ñí²cuo² Zebedeo ñí¹con² Jesús quionh³ tá¹ gon³ jon²; tsá²mi³ hí³ né³ ca³di³jñí³² ta³ ñí¹ Jesús hi³ ca³mí³ cáun² hi³ chú³². 21 Hi³ jáun² Jesús ca³ngái³:

—¿He³ jmí¹ hnáuh² hnú²?

Jáun² tsá²mi³ hí³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Jmu³ tiá³ hi³ chú³², hi³ ní¹ má¹ti³ ñí¹ má²ñi³quien² hnú², tá¹ gon³ jón³² jná¹³ lá² tiánh³² cu³henh¹ hnú², jan² ti³ cuá² chu²¹ hi³ jan² ti³ cuá² cáun¹.

22 Ti³la³ Jesús né³ ca³ngái³:

—Hnóh² dá² hí¹juáh³ tiá² ñíh¹ bíh¹ náh² he³ ná¹mih³². ¿Hí¹ quinh¹ náh² jmái¹ hi³ há¹ ngá¹³ náh² la³ cun³ hi³ há¹ ngá¹³ jná¹³, [ji³ hi³ zón³² náh² siáh³ jmái² hi³ má¹tsoh¹ honh² la³jmí¹ zón²¹ jná¹³]?

Jáun² tsá² hí³ né³ ca³juáh³:

—Lí¹³ bíh¹.

23 Jáun² ca³juáh³ siáh³ Jesús:

—Tson² bíh¹ cu³ti³ hi³ hnóh² ha¹ ngá¹³ náh² la³ cun³ hi³ há¹ ngá¹³ jná¹³, [ji³ hi³ zón³² náh² siáh³ jmái² la³jmí¹ zón²¹ jná¹³;] ti³la³ hi³ ca³ti²¹ hi³

cuá¹tianh³ náh² cu³hén² jná¹³, jan² cuá² chu²¹ hi³
jan² ti³ cuá² cáun¹ má¹ná¹, tiá² ca³tin¹ yáh³ jná¹³
cué¹³, qui¹ ñí¹ jáun² má²lí³ hua³jan²¹ hi³ tsa³tiánh²
tsá² má²ca³quianh³ hnga² bíh¹ Ñuh³² jná¹³.

24 Jmí¹ ca³nái³² tsá² quian³ ñí¹ hná¹ jáun² jái¹³
jáun² né³, ca³míh³ tsí³ ñí¹con² tsá² gon³ má²tún²
rainh²¹ hí³. 25 Ti³la³ Jesús má¹ná¹, ca³teh³ jí³lin² tsá²
hí³ hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Hnoh² ná¹ñí¹ hi³ tsá² ná¹ho² ta²¹ ma³ quin³²
ma³ caun³² hué³² jmu² quien² ñí¹con² tsá² zian²
hué³² jáun², hi³ jáun² tsá² ná¹quien² hí³ né³ cáun²
jmu² héih³² ñí¹con² tsá² tionh² hí³ jo³cuo². 26 Ti³la³
tiá² ca³ti²¹ yáh³ hi³ lí¹³ la³ jáun² ja¹ quián¹³ hnoh².
Qui¹ ní¹juáh³ tsá² hnió³ lí³ quien² ja¹ quián¹³ hnoh²,
hniáuh³² lín³ tsú² jan² tsá² quian²¹ bíh¹ ñí¹con² tsá²
ñí¹ hná¹ jáun²; 27 hi³ lí³ua³ jan² hnoh² tsá² hnáuh²
náh² lín¹³ tsá² la³ñí¹, hniáuh³² jmúh¹³ náh² hi³ lín³
la³jmí¹ lín³ jan² *tsá² má²dí¹hlánh¹ joh¹ tsá² ñí¹
hná¹ jáun² bíh¹. 28 Hniáuh³² jmu³ tsú² la³jmí¹ jmu²
jnë¹³ bíh¹ Jon² tsá²mi³cuóun². Qui¹ jné¹³ dá² cuan³
ná¹ hi³ ja³ma³con²¹ bí¹ ná¹ tsáu², jun³juáh¹³ hi³ ti³
ma³cáu³² yáh³ tsáu² jné¹³; jí³ hi³ cuan³ ná¹ siáh³
hi³ jienh²¹ ná¹ huen² hi³ jun³, hi³ lí³ cáun² hmah²¹
ca³ti²¹ hi³ lí¹³ liáun³ juóun³² lín³² tsáu².

Jesús jmah²³ gon³ tsá² ten³

(Marcos 10:46-52; Lucas 18:35-43)

29 Jáun² né³, tá¹la³ jmí¹ má²hí¹huen³² tsú² jáun² já¹
juú² Jericó, juóun³² lín³² bíh¹ tsáu² jmí¹ hí¹já²táunh¹
cu³hna²¹ Jesús. 30 Can³² hú¹ jui³² ñí¹ jmí¹ hí¹ja³tánh¹

tsú² jáun² jmí¹ tionh¹ gon³ tsá² ten³; hi³ jáun² jmí¹ ca³nái³² tsú² hi³ cuá¹ja³² Jesús, jáun² ca³hóh³² tiá³ hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—jHnú² Ti³², jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ Dá²vi²¹, cuí¹ já² mií³ honh² hnú² quiú¹³ jnoh¹!

31 Jáun² tsá² jmí¹ hí¹já²táunh¹ hí³ né³ ca³jin³ tsá² ten³ hí³, hi³ jmí¹ hnió³ tsú² hi³ tiánh³ tsú² ta³máih³; tí³la³ tsá² hí³ má¹ná¹, tí³ lí³mí¹ tiá³ ca³hóh³² bíh¹, hi³ ca³juáh³:

—jHnú² Ti³², jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ Dá²vi²¹, cuí¹ já² mií³ honh² hnú² quiú¹³ jnoh¹!

32 Jáun² Jesús ca³náu², hi³ ca³teh³ dí² tsá² hí³, hi³ jáun² ca³ngáih³ dí²:

—¿He³ jmí¹ hnáuh² hnoh² hi³ jmu¹ jná¹³ ñí¹con² náh²?

33 Jáun² tsá² ten³ hí³ né³ ca³juáh³:

—Ti³², hnáu² jnoh¹ hi³ jnia³ siáh³ mí¹ñí¹.

34 Jmí¹jáun² ca³ja³ mií³ tsí³ Jesús ñí¹con² tsá² hí³, hi³ jáun² ca³tí³ dí² cuo² mí¹ñí¹ tsú². Hi³ jáun² la³ cun³ jmí¹jáun² bíh¹ ca³jnia³ siáh³ mí¹ñí¹ tsá² hí³, hi³ jáun² ja³taunh²¹ cu³chin¹ cu³hna²¹ Jesús.

21

Jesús má²hí³ já¹ juú² Jerusalén

(Marcos 11:1-11; Lucas 19:28-40; Juan 12:12-19)

1 Jmí¹ má²ja³quián³ chá¹táunh¹ tsú² juú² Jerusalén, ca³cha³táunh¹ tsú² có³² juú² Betfagé can³² máh³ míh¹ Olivos; jmí¹jáun² ca³zen³ Jesús gon³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con², 2 hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Cuá²táunh¹ náh² juú² míh¹ nio² tí³ chí¹ján³ ní². Jáun² ñí¹ ní² la³juí³² chanh²¹ náh² jan² lo¹ búh¹ quionh³ jáh³ míh¹ jon², hi³ cuá¹hñéih¹. Cuá²zanh¹ náh² jáh³, hi³ jáun² ñá²jan³² ñí¹ lá². ³ Hi³ jáun² ní¹juáh³ zian² tsá² zia³² hi³ ca³juáh³ ñí¹con² hnoh², jáun² juoh¹ náh² tsú²: “Hliá² má²hniah³ ñí¹con² Tí³² Juo¹³ bíh¹ jnoh¹ jáh³, hi³ jáun² la³juí³ já¹jon¹ jnoh¹ siáh³ ñí¹ tionh¹ lá²”.

⁴ La³ ní² ca³lí³ hi³ jáun² ca³lí³tí³ la³ cun³ hi³ ca³juáh³ hla¹ *tí³² jë¹ Dió³², jmí¹ ca³juáh³ jáun² la³ lá²:

⁵ Zéih³ náh² tsá² zian² tí³ ñí¹ zeh¹ máh³ Sión la³ lá²: Sá¹ní² jie³, Re²¹ Juóuh³² hnoh² cuá¹ja³² ñí¹con² náh²; jan² Tsá² tsí¹juí³ bíh¹ hí³, hi³ cuá¹tsin¹ jan² lo¹ búh¹ míh¹, la³ cun³ lo¹ pih²¹ jon² jan² jáh³ qui³ cán²³ lío²¹.

⁶ Jáun² ja³taunh²¹ bíh¹ tsá² gon³ hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² hi³ ca³jmú³ la³ cun³ hi³ má²lí²juáh³ tsú² jáun².

⁷ Ná¹jón²¹ bíh¹ tsú² ló¹ búh¹ la³ má²quionh³ jon² jmí¹ ca³cha³tánh¹, hi³ jáun² ca³na³tsí³ tsú² ha¹ cu³hna²¹ jáh³, hi³ jáun² ca³cua³tsin¹ Jesús. ⁸ Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, juóun³² lín³² bíh¹ tsáu² ca³qui³ ca³ja³ ha¹ hú¹ juí³²; hi³ ma³ jan² né³ ca³quieh³ cuú² ñeh¹ hmá² hi³ ca³ja³ siáh³ hú¹ juí³². ⁹ Tsá² jmí¹ hí¹tsá²táunh¹ chí¹ján³, jí³ tsá² jmí¹ hí¹ja³táunh¹ chí¹cáin² ní² ca³ma³líáu³² hi³ tí³ hóh³² tiá³ hi³ juáh³ la³ lá²:

—¡Cuí¹ lí³quien² bíh¹ jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ re²¹ Dá²vi²¹! ¡Cuí¹ lí³quien² bíh¹ Tsá² cuá¹ja³² cun³quionh³ héih³² quioh²¹ Dió³² Juo¹³ dí²! ¡Héh³ ma³ chun¹ Dió³² Tsá² cuá³ hñu³mi³cuú²!

10 Hi³ jáun² jmí¹ hi²¹ Jesús já¹ juú² Jerusalén, la³jín³² bíh¹ tsá² juú² ca³ja³caun² tsí³ hi³ qui² ngaih³² rainh²¹ hi³ juáh³:

—¿Hin² dá² tsánh² tsá² ó³²?

11 Hi³ jáun² tsá² hí¹ja³tú² ja³lín²³ hí³ cu³chin¹ cu³hna²¹ Jesús né³ ca³juáh³:

—Jesús Tsá² lín³ tí³² jē¹ Dió³² bíh¹ ó³², Tsá² juú² Nazaret hín¹³ tí³ Galilea.

Jesús má²ji² cuáh³² chín¹

(Marcos 11:15-19; Lucas 19:45-48; Juan 2:13-22)

12 Jmí¹ lí²¹ jáun² hi³ Jesús hñu³ cuáh³² chín¹, hi³ jáun² ca³huen³ dí² tí³ cheih³² la³jín³² tsá² jmí¹ ná¹hna² jí³ tsá² jmí¹ ná¹la³² ñí¹ jáun². Ca³ziu³ ca³cuí³ tsú² mesa quioh²¹ tsá² jmí¹ ná¹zai³² que³ quioh²¹ hué³² siáh³ jí³ hmá²si¹ quioh²¹ tsá² jmí¹ ná¹hna² chí³ jái² ní² siáh³; 13 hi³ jáun² ca³záih³ dí²:

—Ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³² rá¹juáh³ la³ lá²: “Hñu³² jná¹³ dá² jmái²: hñú³ ñí¹ liéinh³² tsú² Dió³²” bíh¹. ¡Tí³la³ hnoh² né³, tá² hláu² quioh²¹ háin² bíh¹ má²ca³jmuh³ náh²!

14 Hñu³ cuáh³² jáun² né³, cua³taunh²¹ ma³ jan² tsá² ten³ jí³ tsá² hma² ní² siáh³ ñí¹ zenh¹ Jesús, hi³ jáun² ca³jmah³ dí². 15 Tí³la³ jmí¹ ca³jíe³ tsá² ná¹lín³ mí³jmú³ quionh³ tsá² ná¹lín³ tí³² liei²¹ hua³jueh³² hi³ jmu² jáun² Jesús, jí³ hi³ ca³nái³² tsú² siáh³ hi³ jlánh¹ ná¹tí² ná¹hóh³² tsá¹míh¹ hñu³ cuáh³² hi³ juáh³ la³ lá²: “¡Cuí¹ lí³quien² bíh¹ jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ re²¹ Dá²vi²¹!”, ca³míh³ lín³² bíh¹ tsí³ tsú². 16 Hi³ jáun² ca³záih³ dí² Jesús la³ lá²:

—¿Naih²¹ hnú² la³ cun³ hi³ ñí¹juah²¹ tsú² ní²?

Hi³ jáun² Jesús ca³juáh³:

—Ján³, ti³la³ ¿tiá¹ má²ca³híh³ hnoh² ñí¹ Sí²
quioh²¹ Dió³² ñí¹ rá¹juáh³ la³ lá² dúh¹?:

Má²ca³jmuh³ hnú² hi³ tsá¹míh¹ pih²¹,

ji³ dáin² tiúh²³ ní² siáh³,

ná¹má²quí² ma³quien² hnú².

17 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³ta³tonh¹ bíh¹ tsá² hí³, quí¹
cua³han³ bíh¹ Jesús já¹ juú² Jerusalén, hi³ ngau³
juú² Betania, hi³ jáun² ñí¹ jáun² ca³jnioh².

Jesús jin²³ hmá² sí² co² tiá² má³ hai²¹

(Marcos 11:12-14, 20-26)

18 Hú²nié² jmí¹ cá¹jniá²¹ jáun² má²cuá¹tsau³²
siáh³ Jesús ti³ já¹ juú² Jerusalén, jáun² tá¹la³ hí¹hún¹
jáun² juí³² ca³ráun³ ñí¹cuóunh²¹. 19 Can³² juí³² jáun²
jmí¹ chi²¹ cáun² hmá² sí² co², jáun² ngau³ tsú² jmíh¹
hmá² hi³ ca³ñí¹jie¹³ ní¹juáh³ hai²¹ má³, ti³la³ hí¹ cá²
má³yáh³ má³tiá² tsoh³ tsú², jí³²la³ mu²¹ bíh¹ hmá²
jmí¹ tsi²¹. Jáun² Jesús ca³záih³ hmá² sí² jáun² la³ lá²:

—¡Hí¹ cónh³ yáh³ tiú²uú² chau²¹ jmái¹ hi³ ha³
hnú² má³!

Jáun² la³ cun³ jmí¹jáun² bíh¹ ca³lí³ quiéin² hmá²
sí² jáun². 20 Jmí¹ ca³jie³ jáun² tsá² hain²¹ hí³ ti³ con²
tsú² hi³ lí³ la³ jáun², jáun² jlánh¹ ca³ja³cáun² tsí³, hi³
jáun² ca³ngáih³ dí² Jesús:

—¿Ha³ bíh¹ lánh³ rón³² sa³ cu³tiá³ pih²¹ la³ lá²
máh³ la³ ca³lí³ quiéin² hmá² sí² ní²?

21 Jáun² Jesús ca³ngái³ la³ lá²:

—Jú¹ tson² juanh³² jná¹³ ñí¹con² hnoh², hi³
ní¹juáh³ cáun² nio² honh² náh², hi³ tiá² tioh³ hliáun³

ñéih³, jun³juáh¹³ jí³²la³ la³ cun³ hi³ lí²jmú³² jná¹³
 ñí¹con² hmá² sí² ní² yáh³ lí¹³ jmúh¹³ hnoh², quí¹
 hí¹ la³ tí³ lí¹³ bíh¹ hi³ juoh¹ hnoh² máh³ ní² la³
 lá²: “¿Quin² hnú² ñí¹ ní², hñu³ jmí²miih²¹ cuá²hú³²!”
 hú¹tá¹ lí³tí³ bíh¹ la³ jáun². 22 Quí¹ la³jí³² hi³
 míh¹³ bíh¹ náh² ñí¹con² Dió³², cun³ héih¹ bíh¹ náh²
 ní¹juáh³ hi³ cu³tí³ nio² cáun² honh² náh².

*Nga² tsáu² ñí¹con² Jesús hi³ ha³ jinh¹ hiauh³ dí²
 jái¹³ hi³ ho²*

(Marcos 11:27-33; Lucas 20:1-8)

23 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³ hi³ Jesús cuáh³² chín¹, hi³
 jáun² tá¹la³ jmí¹ dí¹hieh³² tsú² tsáu² ñí¹ jáun² né³
 cua³taunh²¹ tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ jí³ tsá²daun³² tsá²
 ná¹ñí¹ juú² ní² siáh³, hi³ ca³ngáih³ Jesús la³ lá²:

—¿Hin² ca³cué³ héih³² hi³ jmuh³² nú² ta²¹ ní²?
 ¿Hin² tsánh² ca³cué³ jái¹³ hi³ hauh³² hnú² ní²?

24 Jáun² Jesús ca³juáh³:

—Ja³bí¹ jná¹³ siáh³ nga¹ cáun² jái¹³ ñí¹con² hnoh²;
 ní¹juáh³ hi³ ngáih¹ hnoh² jái¹³ hi³ nga¹ jná¹³ lá²,
 jáun² má¹jáun² juanh²¹ jná¹³ hi³ hin² ca³cué³ jná¹³
 jái¹³ hi³ jmu² la³jí³² hi³ lá². 25 ¿Hin² tsánh² ca³ze³
 hla¹ Juan² hi³ cua³zion³ tsáu² jmái²? ¿Hí¹ Dió³², ho³
 tsá²mi³cuóun² uá¹?

Tí³la³ tsá² hi³ né³ cáun² lí¹ ca³juu³ ca³hlénh³ ja¹
 má²tún² hmóu³² bíh¹ hi³ ca³juónh³ la³ lá²:

—Ní¹juáh³ hi³ juáh¹³ dí² hi³ Dió³² bíh¹ ca³ze³ tsú²,
 hi³ jáun² tsá² ní² né³ lí¹³ nga³: “Hi³ jáun² né³, ¿he³
 láih³² sa³ tiá² ta²¹ ca³tianh³² yáh³ náh² tsú²?” 26 Hi³
 ní¹juáh³ hi³ juáh¹³ dí² siáh³ hi³ tsá²mi³cuóun² bíh¹

ca³ze³ tsú², já² cáu² bíh¹ he² quiú¹³ dí² ñí¹ con² tsáu²,
qui¹ la³jin³² bíh¹ tsáu² ná¹lín²³ hi³ hla¹ Juan² jmí¹
lín³ jan² tí³² jē¹ Dió³².

27 Hi³ jáun² cu³tsa³² ca³záih³ tsú² cú²jueh³² Jesús:
—Tiá² né¹ yáh³ jnoh¹.

Jáun² Jesús né³ ca³juáh³ siáh³:

—Hi³ jáun² sa³jun³ jná¹³ yáh³ juanh²¹ siáh³ hi³
hin² tsánh² ca³cué³ jái¹³ hi³ jmu² jná¹³ la³ji³² ta²¹
lá².

Jái¹³ hi³ jmu² tsú² ca³tín¹ gon³ jon² jan² tsáu²

28 Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³juáh³ siáh³ Jesús la³ lá²:

—¿He³ lánh³ lín²³ hnoh² ca³tí²¹ jái¹³ hi³ jmu¹
jné¹³ lá²? Jan² tsá²ñuh² jmí¹ zian² gon³ jon²,
jáun² ca³záih³ dí² tsá² má²ján³ la³ lá²: “Jón³, cua³²,
cuá²jmu³ ta²¹ ñí¹ jná¹ mí³ uóun²jieh¹³ quiú¹³ né³²”.

29 Jáun² jon² tsú² ca³ngái³: “¡Tiá² hno³² nia²¹ ñe¹!”
Tí³la³ jmí¹ má²cu³lé³ jáun² né³, ca³za² bíh¹ tsí³ tsú²,
hi³ jáun² ngau³ hi³ ñí¹jmu¹³ ta²¹. 30 Jmí¹ lí²¹ jáun²
né³ ngau³ tsá² má²lieih²¹ hí³ hi³ ca³ñí¹lien¹³ siáh³
tsá² cáin² hi³ ca³ñí¹zeh¹ dí² siáh³ la³ jáun²; hi³ jáun²
tsá² hí³ né³ ca³ngái³: “Re² bíh¹ tia²¹, ñe¹ jná¹³”.
Tí³la³ tiá² ñeí¹ yáh³ tsú² jmí¹ lí²¹ jáun². 31 ¿Hin²
bíh¹ tsánh² tsá² gon³ hí³ ca³jmu³ la³ cun³ hi³ hnió³
jméi²?

Jáun² tsá² hí³ ca³juáh³:

—Tsá² má²ján³ hí³ bíh¹.

Hi³ jáun² Jesús ca³záih³ siáh³ tsá² hí³:

—Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ *tsá² cai³²
hmah²¹ jí³ tsá²mí³ juón¹ bíh¹ tín² má²ná¹taunh³²
jo³cuo² Dió³² la³ cónh³ bíh¹ hnoh². 32 Qui¹ hla¹

Juan² tsá² tí² ziau² jmái² cuan³ hi³ cua³ma³ta²
 hnoh² ha³ lánh³ rón³² má¹zián¹³ náh² la³ cun³ tí³²
 tsí³ Dió³², tí³la³ tiá² ca³tianh³² yáh³ hnoh² tsú² ta²¹;
 tí³la³ tsá² cai³² hmah²¹ quionh³ tsá²mi³ tsá² lí¹ jmú²
 lí¹ tsau³² má¹na²¹, ca³tanh² bíh¹ ta²¹ tsá² hí³. Tí³la³
 hnoh² né³, uá¹jinh¹ ca³jieh³ náh² hi³ jáun², cun³
 jáun² bíh¹ tiá² ca³zah¹ hnoh² jmí¹ honh² hi³ juáh¹³
 hi³ jmí¹ lí³ tanh¹³ náh² ta²¹ tsá² hí³.

*Jái¹³ hi³ jmu² Jesús ca³tin¹ tsá² hláih¹
 (Marcos 12:1-12; Lucas 20:9-19)*

³³ "Nié² náh² siáh³ jái¹³ hi³ jmu¹ jná¹³ lá²: Jan²
 tsáu² ca³jñí³ mi³ uóun²jieh¹³ ñí¹nái² quioh²¹; hi³
 jáun² ca³jmú³ jní¹³ la³ cu³ la³ jéin³ jáun², hi³ ca³zih³
 siáh³ cáun² ñí¹ lí¹³ quiáuh³² jmai^h²¹ mi³ uóun²jieh¹³,
 jí³ hi³ ca³jmú³ tsú² siáh³ cáun² hñú³ ñe¹ lín²¹ ñí¹
 lí¹³ di³chín³² tsá² jmu³ hua³hí¹³ ñí¹nái² jáun². Jmí¹
 lí²¹ jáun² né³, ca³quiú² tsú² ñí¹nái² jáun² jo³cuo² tsá²
 lí¹³ jmu³ ta²¹, hi³ jáun² tsá² jmu² hí³ ta²¹ né³ jmí¹
 ma³hmah¹ ca³lá² quioh²¹ hué³² jáun² cun³quionh³
 hi³ jéinh³² cú¹pih²¹ la³ cun³ hi³ ló³² jáun². Jmí¹
 lí²¹ jáun² ngau³ ñí¹ uóunh³. ³⁴ Jmí¹ cá¹chó²¹ jmái¹
 hi³ ca³láu² mi³ uóun²jieh¹³ né³, ca³zen³ tsú² ma³
 jan² *tsá² má²ná¹hlánh¹ joh¹ hi³ ca³ñí¹mái¹ ñí¹con²
 tsá² jmu² ta²¹ la³ cun³ hi³ ca³tin¹ dí². ³⁵ Tí³la³ tsá²
 jmu² hí³ ta²¹ né³ ca³zanh³ bíh¹ tsá² ca³zen³ hí³ tsá²
 quioh²¹ ñí¹nái², hi³ ca³qui³ ca³quiunh³ dí², ma³ jan²
 ca³jngih³ dí² hi³ ma³ jan² né³ ca³qui³ ca³jláin³² dí²
 quín¹. ³⁶ Jáun² tsá² quioh²¹ ñí¹nái² jáun² ca³zen³
 siáh³ juóun³² tsá² quian²¹ la³ cónh³ bíh¹ jmí¹tin²;

ti³la³ tsá² jmu² ta²¹ hí³ má¹ná¹, siáh³ bíh¹ siáh³ ca³jmúh³² tsú² tsá² hí³.

37 "Ñí¹ cá¹táuh³ né³ cu³tsa³² ca³zen³ tsú² cú²jueh³² jon², qui¹ ca³lín¹³ tsú² la³ lá²: "Cun³ tanh¹³ bíh¹ tsú² ta²¹ jón³² jná¹³". 38 Ti³la³ jmí¹ ca³jien³² tsá² ná¹jmu² hí³ ta²¹ jon² tsá² quioh²¹ ñí¹nái² né³, ca³juónh³ ja¹ hmóu³² hí³ ca³juáh³ la³ lá²: "Já² tsá² ní² bíh¹ lí³quioh²¹ ñí¹nái² lá² ní¹ má¹jun² jméi²; chú³² cuí¹ jngih¹³ dí² tsú² hí³ jáun² lí³ quiú¹³ dí² ñí¹nái² lá²". 39 Hí³ jáun² ca³chin² tsú² tsá² hí³ ti³ cheih³² hí³ jáun² ca³jngih³ dí² tiáunh¹.

40 Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³ngái³ Jesús ñí¹con² tsá² hí³:

—Ñí¹ má¹cuanh³² tsá² quioh²¹ hí³ ñí¹nái² jáun² né³, ¿he³ lín²³ hnoh² jmu³ tsú² ñí¹con² tsá² jmu² hí³ ta²¹?

41 Tsá² hí³ ca³juáh³:

—Tsá² hláih¹ hí³ dá² jngih³ bíh¹ tsú², ca³la³ hí¹ cú¹pih²¹ mií³ tiá² já³² tsí³; hí³ jáun² ñí¹nái² jáun² cuéh³² tsú² tsá² siánh³ bíh¹ hí³ jmu³ siáh³ ta²¹, la³ cun³ tsá² lí³ jienh³² la³ cun³ hí³ ca³tin¹ tsú² caun¹³ ní¹ má¹ca³láu².

42 Jmí¹jáun² ca³juáh³ siáh³ Jesús la³ lá²:

—¿Tiá¹ má²ca³híh³ hnoh² ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³², ñí¹ rá¹juáh³ jáun² la³ lá²?:

Quín¹ hí³ tiá² ca³jeih²¹ jáun² tsá² ná¹lín³ tí³² hiah³², ta³né³² má²lí³ cá² má³ quín¹ hí³ jlánh¹ bíh¹ quien², quín¹ hí³ hu²¹ cuoh¹ hiah³².

Hí³ ní² dá² ca³jmú³ Juo¹³ bíh¹ dí², cáun² hí³ lí¹³ lí³ tsa³cáun² tsí³ dí².

43 Hi³ jáun² bíh¹ juanh³² jná¹³ ñí¹con² hnoh², hi³ tiú²uú² lí¹³ yáh³ hián¹³ hnoh² jái¹³ hi³ tonh²¹ náh² jo³cuo² Dió³², la³ cun³ hi³ jmí¹ ca³tin¹ náh² hián¹³; hi³ jáun² tsá² hué³² siáh³ bíh¹ má²hiáuh¹³, tsá² jmu² la³ cun³ hi³ tí³² Tsí³ Dió³². 44 [Tí³la³ hi³ ca³tin¹ quín¹ jáun² né³, lí³ua³ jan² tsá² cá²hính³² quionh³ quín¹ jáun², ca³la³ juoh¹ mí¹ siún¹ nio² bíh¹ tsú² lí¹³; hi³ ní¹juáh³ quín¹ jáun² la³ ca³táh³ ñí¹ quioh²¹ lí³ua³ jan² tsáu² né³, jáun² ca³la³ juí²¹ nio² bíh¹ tsú² lí¹³.]

45 Jmí¹ ca³nái³² tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ jí³ tsá² *fariseos jái¹³ hi³ jmu² jáun² Jesús, jmí¹jáun² ca³lí³tsin² tsú² hi³ ca³tin¹ hí³ bíh¹ dí² jái¹³ hi³ má²lí²hléh³² tsú² jáun². 46 Jmí¹jáun² jmí¹ má²hnió³ dí² zanh³ Jesús, tí³la³ jmí¹ juénh² bíh¹ tsú² ñí¹con² tsá² ná¹ngih³² hí³, quí¹ jmí¹ ná¹juáh²³ bíh¹ tsá² hi³ hi³ Jesús lín³ jan² tí³² jē¹ Dió³².

22

Jái¹³ hi³ jmu² Jesús ca³tin¹ tsá² ná¹tén¹ ñí¹ jmu³ tsú² jmái¹ hi³ jenh¹³ cuo² tsáu²

(Lucas 14:15-24)

1 Jesús ca³ma³liáu³² hi³ liéinh³² siáh³ tsá² hí³ cun³quionh³ jái¹³ hi³ jmu², hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

2 —Jmái¹ hi³ téh³ Dió³² tsá² lí¹³ tónh³² jo³cuo² lí¹³ la³jmí¹ lí²¹ jmí¹ ca³jmú³ jan² re²¹ jmái¹ hi³ ca³jenh² cuo² jon². 3 Ca³zen³ tsú² *tsá² má²ná¹hlánh¹ joh¹ hi³ tsa³tieh¹ tsú² tsá² má²ná¹tén¹, tí³la³ tsá² ná¹tén¹ hí³ né³ tiá² ca³he³ yáh³ hi³ ja³táunh¹. 4 Jáun² ca³zen³ tsú² siáh³ tsá² má²ná¹hlánh¹ joh¹ ñí¹ hná¹ jáun² hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²: “Cuá²zéih³ náh² tsá² ná¹tén¹

hi³ má²ná¹lí³ bíh¹ hua³jan²¹ má³² quion²¹ jná¹³. Má²lí²jmú³² jná¹³ héih³² hi³ jngih³ tsú² cuá¹juí² jí³ la³jín³² jáh³ húnh¹ ní² siáh³, hi³ jáun² la³jí³² bíh¹ má²ná¹lí³ hua³jan²¹; cuí¹ ja³táunh¹ tsú² jmái¹ ñí¹ jenh¹³ cuo² jón³² jná¹³”. ⁵ Tí³la³ tsá² ná¹tén¹ hi³ má¹ná¹, ca³la³ ua¹ tiá² náí³² bíh¹ ca³jmú³. Ma³ jan² tsá² hí³, ta²¹ bíh¹ ca³ñí¹jmú¹³ ñí¹nái² quioh²¹, ma³ jan² né³ ca³ñí¹jmú¹ ñí¹hnáih¹, ⁶ hi³ ma³ jan² né³, ca³zanh³ bíh¹ tsá² hí³ joh¹ re²¹, hi³ ca³quiu³ ca³pan³ dí² ca³la³ ñí¹ ca³jngih³ dí² tiáunh¹. ⁷ Jmí¹jáun² ca³míh³ lín³² bíh¹ tsí³ re²¹ hí³, hi³ jáun² ca³zen³ hliáu³ joh¹ hi³ ca³ñí¹ma³tsan² tsá² hláih¹ tsá² hon² hí³, jí³ hi³ ca³ñí¹jín² tsú² juú²co¹ tsá² hí³. ⁸ Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³záih³ dí² tsá² hí³ joh¹: “La³jí³² bíh¹ má²ná¹lí³ hua³jan²¹ quioh²¹ hi³ jenh¹³ cuo² jón³² jná¹³, tí³la³ tsá² jmí¹ ná¹tén¹ hí³ né³, tiá² jmí¹ la³ ca³tí²¹ yáh³ hi³ te¹ jná¹³ tsá² hí³. ⁹ Hi³ jáun² cuá²táunh¹ náh² cú²jueh³² la³ tán¹ ja¹ hñú³, hi³ cuá²tiéh³ náh² ñí¹ lá² la³jín³² tsá² jenh¹³ náh² ñí¹ jáun²”. ¹⁰ Hi³ jáun² tsá² hí³ né³, ca³huén² bíh¹ hi³ ja³taunh²¹ ja¹ hñú³ hi³ ca³ñí¹tieh¹ la³jín³² lí³ua³ jan² tsá² ca³jenh², cuí¹ tsá² chun¹ cuí¹ tsá² hláih¹; hi³ jáun² ca³cónh³² bíh¹ tsáu² ñéih³.

¹¹ ”Jmí¹jáun² hi³ re²¹ ñéih³ hi³ ca³ñí¹jien¹³ tsá² má²ca³lí³tén¹ hí³, hi³ jáun² ca³jien³² tsú² jan² tsá²ñuh² hi³ jmí¹ cuá¹tón²¹ ñí¹ jáun², tí³la³ tiá² jmí¹ cuá¹quih³² yáh³ tsú² hmih³² la³ cun³ hi³ qui³ quih³² tsú² ñí¹ jenh² cuo² tsáu². ¹² Hi³ jáun² ca³záih³ dí² la³ lá²: “Hnú² tsá²ñuh², ¿ha³ lánh³ rón³² lí²húh³²

hnú² ñí¹ lá² ta³ tiá² quíh¹ nú² hmih³² hi³ ca³ti²¹ quíh³² tsú² jmái¹ hi³ jenh² cuo² tsáu²?” Ti³la³ tsá² hí³ má¹na²¹, cáun² lí¹ ca³cuá³ tie³ bíh¹. 13 Jáun² re²¹ hí³ ca³záih³ tsá² ná¹ná²tsí³ má³² ñí¹ mesa, hi³ ca³juáh³ la³ lá²: “Hñéi³ náh² cuá² ta³ tsá² lá², hi³ jáun² cuá²tion³ ti³ cheih³² ñí¹ já¹niéi², hi³ jáun² ñí¹ jáun² tsa³ti² tsa³hoh³², hi³ tsa³qui³ tsa³hon³²”.

14 Jáun² ca³juáh³ siáh³ Jesús la³ lá²:

—Quí¹ juóun³² lín³² bíh¹ tsáu² má²ná¹tén¹, ti³la³ cú¹pih²¹ bíh¹ tsá² quiánh³.

Jesús juáh³ hi³ ca³ta¹ dí² má¹hmah²¹ ñí¹con² tsá² chi² hmah²¹

(Marcos 12:13-17; Lucas 20:20-26)

15 Jmí¹ lí²¹ jáun² ja³tanh²¹ tsá² *fariseos hi³ ca³ñí¹jmú¹³ cá²hon³ ha³ lánh³ tsa³ca³ tsa³lian³ dí² Jesús, hi³ jáun² zia³² lánh³ rón³² tánh³² tsú² tso³ cun³quionh³ jái¹³ hi³ hléh³². 16 Hi³ jáun² ca³zen³ dí² ma³ jan² tsá² hain²¹ ti³ con² la³ má²quionh³ ma³ jan² tsá² cu³ nió³ joh¹ Herodes, hi³ ca³ñí¹zeh¹ Jesús la³ lá²:

—Hnú² Ti³², né¹ jnoh¹ hi³ jmáh³la³ jú¹ tson² bíh¹ hieh³² hnú², hnú² bíh¹ hieh³² jú¹ tson² ca³ti²¹ juí³² quioh²¹ Dió³², hi³ né¹ jnoh¹ siáh³ hi³ tiá² jmuh³² yáh³ hnú² jan² quien² hi³ jan² tiá² quien². 17 Jáun² hnáu² jnoh¹ hi³ hnú² juáh¹³ la³ cun³ hi³ lín²³ hnú²: ¿Hí¹ ca³ti²¹ má¹hmah²¹ jnoh¹ quie³ hi³ mi³² *tsá² cuá¹lín³ mi³chí¹ juú² Roma, ho³ tiá² hniáuh³²?

18 Ti³la³ Jesús má¹ná¹, ca³lí³tsin² bíh¹ la³ cun³ hi³ hlah³ hi³ hó³² hi³ jmí¹ ná¹tioh³ jáun² tsí³ tsá² hí³, hi³ jáun² ca³záih³ dí² la³ lá²:

—¿Hnoh² tsá² lín³ náh² la³ cá¹ la³ jéinh¹! ¿He³ láih³² cá² lau²³ hnoh² jná¹³? 19 Híe¹ náh² cáun² quie³ hi³ qui³ ma³hmah²¹ náh² jáun² neh²¹.

Hi³ jáun² tsá² hí³ ca³cué³ cáun² *cú¹tiáu². 20 Jmí¹ jáun² ca³ngáih³ Jesús tsá² hí³:

—¿Hin² mi³ ñí¹ tá²láí¹ ñí¹ lá², hi³ hin² hi³ jmái² tón³² lá² siáh³?

21 Jáun² tsá² hí³ ca³ngái³:

—Quioh²¹ *tsá² cuá¹lín³ mi³chí¹ bíh¹ ni³².

Jáun² Jesús ca³záih³ tsá² hí³ la³ lá²:

—Jáun² cuéh³ náh² tsá² cuá¹lín³ mi³chí¹ la³ cun³ hi³ ca³tin¹ hiáuh³, hi³ cuéh³ náh² siáh³ Dió³² la³ cun³ hi³ ca³tin¹.

22 Jmí¹ má²lí²niéi³² tsú² jái¹³ jáun² né³, lí¹ ca³ta³ná¹jíe³² bíh¹, hi³ jáun² ja³tanh²¹ bíh¹, jáun² hnga² bíh¹ Jesús jéi³²í¹ ca³ta³zanh¹.

Nga² tsáu² ca³ti²¹ hi³ jenh¹³ tsú²

(Marcos 12:18-27; Lucas 20:27-40)

23 Jmái¹ jáun² siáh³ cua³taunh²¹ ma³ jan² tsá² *saduceos hi³ cua³jien³ Jesús. Tsá² cu³ nió³ tsá² saduceos hí³ tiá² ta²¹ haih²¹ yáh³ hi³ jenh¹³ tsá² má²cá²tsan³, hi³ jáun² bí¹ jlánh¹ ca³ñí¹ngah¹ dí² Jesús jái¹³ lá²:

24 —Ti³², hla¹ Moisés ca³juáh³ hi³ ní¹juáh³ jan² tsá²ñuh² ca³jéinh³² cuo², hi³ jun³ bíh¹ ta³ tiá² jon² ca³li³zian² quionh³ tsá²mi³ hí³, jáun² dá¹jon²¹ tsú² ca³tin¹ jéinh³² cuo² quionh³ tsá²mi³ hnái³ hí³ hi³ jáun² li³zian² jon² ca³tin¹ hla¹ rainh²¹. 25 Jáun² né³, ja¹ quiú¹³ jnoh¹ jmí¹ zian² cá² mí¹zionh² tsá²ñuh² hi³ jmí¹ ná¹lín³ quiaun³ má²tún² rainh²¹ jan² jméi²

mí¹ziú¹³. Tsá² má²ján³ né³ ca³jéinh³² cuo² quionh³ tsá²mi³, ti³la³ jun³ bíh¹ ta³ tiá² jon² ca³li³zian² hí¹ jan², hí³ jáun² dá¹jon²¹ bíh¹ hla¹ hí³ ca³jéinh³² siáh³ cuo² quionh³ tsá²mi³ hnái³ hí³. 26 La³ jáun² bíh¹ siáh³ lí³ ñí¹con² tsá² ñí¹ má²gon³ hí³ ca³la³ ñí¹ jun¹; jáun² tsá² ñí¹ má²gáun³ siáh³ ca³jan³ tsá²mi³ hí³. La³ jáun² bíh¹ lí³ quioh²¹ tán¹ quiaun³ tsá²ñuh² hí³. 27 Jáun² ñí¹ ca³táuh³ né³, jun³ bíh¹ siáh³ tsá²mi³ hí³ hnga². 28 Hí³ jáun² né³, ní¹ má¹ti³ ñí¹ ca³jenh¹³ tsú², ħhin² dá² tsánh² tsá² quiaun³ hí³ lí¹³ ñí¹cuo² tsá²mi³ hí³, quí¹ tán¹ quiaun³ bíh¹ tsú² ca³jéinh³² cuo² quionh³ tsá²mi³ hí³?

29 Jáun² Jesús ca³ngái³, hí³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Hnoh² dá² lí¹ ná¹tsá²con² bíh¹ náh², quí¹ cun³ñí¹ hí³ tiá² cuin² náh² Sí² quioh²¹ Dió³², hí³ sa³jun³ pí³ quioh²¹ Dió³². 30 Quí¹ ní¹ má¹ca³jenh¹³ tsú² ja¹ hla¹, tiá² hin² jéinh³² yáh³ cuo², hí³ sa³jun³ cuen³ yáh³ tsú² jon² hí³ jéinh³² cuo², quí¹ má¹jáun² dá² má²lín¹³ tsú² la³jmí¹ lín³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² bíh¹, tsá² tionh² hí³ hñu³mi³cuú². 31 Ti³la³ hí³ ca³ti²¹ jái¹³ ní¹juáh³ hí³ tson² jenh¹³ tsá² má²cá²tsan³ né³, ħtiá¹ má²ca³híh³ hnoh² la³ cun³ jái¹³ hí³ ca³juáh³ jáun² Dió³² hnga² dúh¹?, jmí¹ ca³juáh³ jáun² la³ lá²: 32 “jNá¹³ bíh¹ la³² Dió³² Juo¹³ Há²bran²¹, Isaac jí³ Jacob ní² siáh³!” Quí¹ Dió³² dá² lín³ Dió³² Juo¹³ tsá² zian² bíh¹, tiá² lí¹³ yáh³ lín³ tsú² Dió³² Juo¹³ tsá² má²jún¹.

33 Jmí¹ má²lí²niéi³² tsá² tionh² la³ cu³ la³ jéin³ hí³ jái¹³ ní² né³, lí¹ ca³ja³cáun² bíh¹ tsí³ tsú² ca³ti²¹ jái¹³ hí³ hleh³² jáun² Jesús.

*Héih³² hi³ jlánh¹ bíh¹ quien²
(Marcos 12:28-34; Lucas 10:25-28)*

³⁴ Jmí¹ ca³li³ ñi³² tsá² fariseos hi³ Jesús ca³jmú³ hi³ tsá² saduceos lí¹ tiá² ñi³² he³ nga³, hi³ jáun² ca³ngih³² dí² tiáunh¹. ³⁵ Hi³ jáun² jan² tsá² hí³, tsá² lín³ tí³² liei²¹, jmí¹ hnió³ ca³ lan³ Jesús, hi³ ca³ngáih³ dí² la³ lá²:

³⁶ —Hnú² Tí³², ñí¹ ca³la³ jí³² héih³² zia³² ñí¹ liei²¹, ¿hín² bíh¹ héih³² hi³ jlánh¹ bíh¹ quien²?

³⁷ Jáun² Jesús ca³záih³ tsá² hí³ la³ lá²:

—“Ma³hno¹ Dió³² Juóuh³² ca³la³ jonh³ jmí¹ honh², la³jí³² jmí²chí³ quián¹³ jí³ la³jí³² hi³ lín²³ nú² ní² siáh³”. ³⁸ Hi³ ní² bíh¹ héih³² la³ñí¹, héih³² hi³ jlánh¹ bí¹ quien² ñí¹ ca³la³ jí³² héih³². ³⁹ Hi³ héih³² ñí¹ má²tun³ né³ míh¹ tiá² cá²ren² bíh¹, hi³ juáh³ la³ lá²: “Ma³hno¹ tsá²mi³cuóun² renh² la³jmí¹ hno³ nú² huen²”. ⁴⁰ Tá¹ tun³ héih³² ní² bíh¹ lí³ mí¹zloh²¹ quioh²¹ tá¹ cáun² liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés jí³ la³jí³² la³ cun³ hi³ ca³hie³ tsá² ca³lín³ hí³ *tí³² jë¹ Dió³² ní² siáh³.

*¿Hin² bíh¹ jón²zih¹ jón²cho¹ Tsá² lín¹³ Cristo?
(Marcos 12:35-37; Lucas 20:41-44)*

⁴¹ Tá¹la³ jmí¹ ná¹ngih³² jáun² tsá² fariseos hí³, ⁴² jáun² Jesús ca³ngái³:

—¿He³ lánh³ lín²³ hnoh² hi³ ca³tín¹ Tsá² lín¹³ Cristo? ¿Hin² jón²zih¹ jón²cho¹ hí³?

Tsá² hí³ né³ ca³juáh³:

—Jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ Dá²vi²¹ bíh¹ hí³.

⁴³ Jmí¹ jáun² ca³juáh³ Jesús la³ lá²:

—Ní¹juáh³ la³ ní² né³, ħhe³ bí¹ lánh³ rón³² sa³ ca³juáh³ yáh³ hla¹ Dá²vi²¹ hnga² cun³quionh³ Jmí²chí³ Chun¹, hi³ Juo¹³ bíh¹ dí² Tsá² lín³ Cristo? Quí¹ hla¹ Dá²vi²¹ ca³juáh³ la³ lá²:

44 Dió³² Juóu³² jná¹³ ca³záih³ Tí³² Juóu³² jná¹³:

Tí³ cuá² chu²¹ quion²¹ jná¹³ ñí³,
ca³la³ tí³ ñí¹ cá¹chó²¹ jmái¹ hi³ jmu¹ jná¹³ hi³ tsá²
hau² hnú² lín¹³ la³jmí¹ lí³ cáun² jli²¹ hi³ hí¹
cú¹pih²¹ tiá² quien²,

hi³ ná¹tsin²¹ hnú² tanh¹.

45 Jáun² né³, ħha³ bí¹ lánh³ rón³² lí¹³ hi³ Tsá² lín¹³ Cristo lín³ jan² tsá² jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ Dá²vi²¹, ní¹juáh³ ta³bí¹ hnga² yáh³ hla¹ Dá²vi²¹ la³ ca³juáh³ hi³ Juo¹³ bíh¹ tsú² Tsá² lín¹³ hi³ Cristo?

46 Hi³ jáun² hí¹ jan² yáh³ tsá² hi³ tiú²uú² ca³lí³ nga³ hí¹ cáun² jái¹³; hi³ jáun² la³ cun³ jmái¹ jáun² né³, hí¹ jan² yáh³ tiú²uú² hin² ca³tia³ tsí³ hi³ nga³ hí¹ cáun² jái¹³ ñí¹con² tsú².

23

Jesús jñéh²³ tsáu¹³ tsá² fariseos jí³ tí³² liei²¹

(Marcos 12:38-40; Lucas 11:37-54; 20:45-47)

1 Jmí¹jáun² ca³juáh³ Jesús ñí¹con² tsá² ñí³tú¹ ñí³lín¹³ chí¹cá¹ chí¹tón²¹ cu³hén¹ tsú², jí³ ñí¹con² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² dí², hi³ juáh³ dí² la³ lá²:

2 —Tsá² ná¹lín³ tí³² liei²¹ jí³ tsá² *fariseos ní² ná¹ho² jái¹³ hi³ tìn² niá³² jái¹³ hi³ rá¹tioh³ liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés. 3 Hi³ jáun² né³, tionh² náh² ta²¹ la³ cun³ la³jí³² jái¹³ hi³ juáh³ tsú² jáun²; tí³la³ ha³ lí² cán² náh² nóh³² quioh²¹ tsú² má¹ná¹, quí¹

tsá² hí³ dá² hie³² cáun² jú¹ tson², tí³la³ má¹lí³² jáun² né³, la³ siáh³ bíh¹ jmu² tsú² hmóu³². 4 Quí¹ tsá² hí³ dá² jlánh¹ jmu² héih³² huáh² tsí³ ñí¹con² tsáu², héih³² hí³ hí¹juáh³ hmóu³² tsú² tiá² hnió³ ma³tí³². 5 La³jí³² hí³ jmu² tsú² jáun², jmu² tsú² cun³ñí¹ hí³ hnió³ tsú² jie³ tsáu² bíh¹. Tsá² hí³ jlánh¹ zain³² pí³ tsáih³ hná¹ hmih³² hú³ má²ná¹tón²¹ jái¹³ quioh²¹ Dió³² la³cáun² chí¹quie¹³ jí³ cuo² tsú² ní² siáh³, hí³ zain³² tsú² quíh³² siáh³ hmih³² hí³ hai²¹ láuh¹³ tí³ jlánh¹ bíh¹ cuo² la³ cónh³ bí¹ hí³ quíh³² lí³ua³ jan² tsáu². 6 Tsá² hí³ siáh³ jlánh¹ hniá¹ tiánh³ ñí¹ chu²¹ ní¹ má¹ca³cha³táunh¹ lí³ua³ cáun² ñí¹ nio² jmái¹, hí³ hniá¹ siáh³ tiánh³ ñí¹ jlánh¹ bí¹ quien² hñu³ cuáh³² quioh²¹, 7 hí³ jlánh¹ hniá¹ tsú² siáh³ hí³ tsáu² cuen³ Dió³² ní¹ má¹ca³jenh² dí² tsáu² ja¹ hmah²¹, hí³ hniá¹ tsú² siáh³ hí³ té³ tsáu²: “;Tí³²!”

8 ”Tí³la³ hnoh² má¹ná¹, tiá² hniáuh³² yáh³ jmúh¹³ hnoh² hniá¹ hí³ tsáu² té³ “Tí³²”. Quí¹ má²tún² renh² bíh¹ hnoh² la³jín³² náh², hí³ jí³²la³ jan² tán¹ bíh¹ Tí³² Juóuh³² náh² zian². 9 Ha³ lí² lí¹ teh² náh² “Tia²¹” lí³ua³ jan² tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá², quí¹ jí³²la³ jan² tán¹ bíh¹ Ñeh² náh² zian², Tsá² cuá³ hñu³mi³cuú². 10 Sa³jun³ jmúh¹³ náh² hí³ té³ tsáu² hnoh² tsá² chín¹, quí¹ jí³²la³ jan² tán¹ Tsá² lín³ Cristo bíh¹ lín³ Tsá² chín¹ ñí¹con² hnoh². 11 Quí¹ ní¹juáh³ jan² tsá² má²cón³² tsá² ñí¹ hná¹ ní², tsá² hí³ bíh¹ tsá² tí³ jlánh¹ quien² ja¹ quián¹³ hnoh². 12 Lí³ua³ jan² tsá² jmu² quien², tí³ méih³ bíh¹ hí³ quien² tsú², hí³ ní¹juáh³ tsá² tiá² jmu² quien² né³, tsá² la³ hí³ tí³ lí³ quien² bíh¹.

13 ”jłánh¹ juon²³ hnoh² ti³² liei²¹ ji³ hnoh² tsá² fariseos tsá² lín³ náh² la³ cá¹ la³ jéinh¹!, quí¹ hnoh² dá² qui² jna²³ bíh¹ ñí¹ con² tsáu², hi³ jáun² tiá² lí¹³ tónh³² tsú² jo³ cuo² Dió³². Tiá² hnáuh² yáh³ hnoh² tonh²¹ hmóu³², hi³ sa³ jun³ cueh³² yáh³ hnoh² jái¹³ hi³ tónh³² tsá² hnió³ tónh³². 14 [”jłánh¹ juon²³ hnoh² ti³² liei²¹ ji³ hnoh² tsá² fariseos, tsá² lín³ náh² la³ cá¹ la³ jéinh¹!, quí¹ hnoh² dá² quin³² náh² la³ ji³ sí¹ hñú¹³ tsá² mi³ hnái³, má¹ lí³² jáun² né³ má² raih³² náh² máh¹ cun³ quionh³ hi³ lienh¹ náh² Dió³² ué³ lín³². Cun³ ñí¹ hi³ jáun², ti³ jlánh¹ bí¹ huáh² tsí³ héih³² hi³ tá¹ tsin¹ hnoh² ní¹ má¹ jáun².]

15 ”jłánh¹ juon²³ hnoh² ti³² liei²¹ ji³ hnoh² tsá² fariseos, tsá² lín³ náh² la³ cá¹ la³ jéinh¹! Hnoh² jlánh¹ ñí³ táunh¹ náh² tá¹ cáun² cuá¹ hué²¹ hi³ jmuh³² náh² pí³ lín³² hi³ janh²¹ náh² uá¹ jinh¹ jan² tsáu² bíh¹, hi³ jáun² ní¹ má¹ ca³ janh²¹ náh² tsú² né³, jmuh³² náh² hi³ tsá² hí³ ti³ jlánh¹ bíh¹ má² ca³ tin¹ tsa³ táunh¹ quiu³ juóu³² la³ cónh³ bíh¹ hmóu³² náh².

16 ”jłánh¹ juon²³ hnoh², hnoh² tsá² ten³ tsá² ná¹ quiánh¹ náh² ñí¹ jui³²! Quí¹ hnoh² juánh³: “Ní¹ juáh³ jan² tsá² jmu² jái¹³ hi³ hie³² cuáh³² chín¹, jáun² tiá² lin¹ tion³ hniáuh³² ma³ ti³² yáh³ tsú² jái¹³ jáun²; ti³ la³ ní¹ juáh³ hi³ hie³² tsú² cú¹ mí¹ niau²¹ hi³ tloh³ hñu³ cuáh³² né³, hi³ jáun² bíh¹ hú¹ tá¹ má² hniáuh³² ma³ ti³² tsú²”. 17 ;Tsá² cáun¹ te³! ;He³ dá² ti³ jlánh¹ bíh¹ quien²: hí¹ cú¹ mí¹ niau²¹, ho³ cuáh³² hi³ ca³ ma³ hien²¹ uá¹ cú¹ mí¹ niau²¹? 18 Ja³ bí¹ juánh³ siáh³ hnoh² la³ lá²: “Lí³ ua³ jan² tsá² jmu² jái¹³ hi³ hie³² ñí¹ hiú¹³ ní¹ má¹ ca³ jmu³ jái¹³, tiá² lin¹

tion³ hniáuh³² ma³ti³² tsú² jái¹³ jáun²; ti³la³ ní¹juáh³ tsá² hie³² la³ cun³ hi³ má²lí²cuéh³² tsú² Dió³² né³, hi³ ná¹tsi²¹ ñí¹hiú¹³, jáun² jái¹³ la³ jáun² bíh¹ hú¹tá¹ hniáuh³² ma³ti³² tsú²”. 19 ¡Tsá² cáun¹ te³! ¿He³ bíh¹ ti³ jlánh¹ quien²: hí¹ hi³ ná¹tsi²¹ ñí¹hiú¹³, ho³ hnga² uá¹ ñí¹hiú¹³, ñí¹ jmu² hi³ lí²hien¹ hi³ lí¹ cue³² tsú² jáun²? 20 Quí¹ ní¹juáh³ tsá² hie³² ñí¹hiú¹³ ní¹ má¹ca³jmu³ jái¹³, jun³juáh¹³ má²lí²hie³² jmáh³la³ ñí¹hiú¹³ yáh³ tsú², quí¹ ji³ la³ji³² hi³ ná¹tsi²¹ bíh¹ ñí¹ jáun² má²lí²hie³² tsú²; 21 hi³ ní¹juáh³ tsá² hie³² cuáh³² chín¹ ní¹ má¹ca³ma³tson² jái¹³ quioh²¹ né³, jun³juáh¹³ má²lí²hie³² jmáh³la³ cuáh³² yáh³ tsú², quí¹ hi³ má²lí²hien³ tsú² ji³ Dió³² bíh¹, Tsá² cuá³ ñí¹ jáun². 22 Ja³bí¹ ní¹juáh³ tsá² hie³² hñu³mi³cuú² ní¹ má¹ca³ma³tson² jái¹³ quioh²¹, jáun² má²hie³² tsú² siáh³ la³ ji³ hmá²si¹ quioh²¹ bíh¹ Dió³², ji³ hnga² Dió³² Tsá² cuá¹tsi²¹ siáh³ hmá²si¹ jáun².

23 ”¡Jlánh¹ juon²³ hnoh² tsá² ná¹lín³ ti³² liei²¹ ji³ hnoh² siáh³ tsá² fariseos, hnoh² tsá² lín³ náh² la³ cá¹ la³ jéinh¹! Re² bíh¹ má²ná¹cueh³² hnoh² cáun² la³ cun³ quia³ ñí¹con² Dió³² la³ji³² ñí¹ hi³ zia³² quián¹³, hí¹ la³ ti³ zié² yáh³ cueh³² náh² la³ jáun², ji³ má²hna³ eneldo ji³ má²hna³ comino ní² siáh³. Ti³la³ má¹lí³² jáun² né³ tiá² ma³quien¹³ yáh³ náh² héih³² hi³ jlánh¹ bíh¹ quien² hi³ rá¹tioh³ ñí¹ liei²¹, la³ cun³ hi³ jmí¹ lí³ rá¹tsih³² náh² héih³² cú²tso², hi³ ja³² mií³ honh² náh², ji³ hi³ lín³ náh² tsá² ma³ti³² jē¹ ní² siáh³. Ti³la³ jun³juáh¹³ hi³ cháh¹ ti³ có³² la³ cun³ hi³ má²ná¹jmu³² jáun² yáh³ náh² hi³ jmúh¹³

náh² hi³ ní². 24 jHnoh² tsá² ten³ tsá² quiánh¹ náh² ñí¹ juí³², hnoh² jlánh¹ ma³jíh¹³ má³² hi³ cuín²³ náh² lú¹³, tí³la³ jáh³ cánh¹ jáh³ la³ camello né³ cáun² nah¹ bíh¹ náh²!

25 ”jJlánh¹ juon²³ hnoh² tí³² liei²¹ jí³ hnoh² tsá² fariseos, tsá² lín³ náh² la³ cá¹ la³ jéinh¹!, quí¹ hnoh² dá² jlánh¹ sí² rainh³² náh² cuá¹uon² jmáh³la³ tí³ coh³ bíh¹, tí³la³ hñu³ honh² náh² né³, jmáh³la³ hi³ hlah³ hi³ hó³² bíh¹ tiu³ canh², hi³ tsính² náh² hi³ quioh²¹ tsáu², jí³ hi³ dí¹quian¹ náh² má¹zián¹³ siáh³ cun³ tín² honh² hmóu³². 26 Hnoh² tsá² fariseos te³, la³ñí¹ tín² ma³jí¹³ náh² tí³ ñeh² cuá¹uon², hi³ jáun² má¹jáun² lí³ jí² bíh¹ siáh³ tí³ coh³.

27 ”jJlánh¹ juon²³ hnoh² tí³² liei²¹ jí³ tsá² fariseos ní², tsá² lín³ náh² la³ cá¹ la³ jéinh¹!, quí¹ hnoh² dá² ná¹lín³ náh² la³jmí¹ lí³ jéin³ lo¹ quioh²¹ hla¹ hi³ lí³ tiáu² jmáh³la³ tí³ coh³ hi³ jáun² jlánh¹ re² jniá³, tí³la³ tí³ ñeh² né³ ná¹cónh²¹ hná¹ mú²¹ jí³ la³jí³² hi³ hlah³ hi³ hó³² quioh²¹ hla¹. 28 La³ jáun² bíh¹ lín³ hnoh²; ñí¹ ta³ ñí¹ tsáu² jniá³ hnoh² chun¹ lín²¹, tí³la³ hñu³ honh² náh² né³, jmáh³la³ tí¹jái² bíh¹ ná¹cónh²¹ jí³ la³jí³² hi³ hlah³ hi³ dí¹quiaunh²¹ honh² náh² ní² siáh³.

29 ”jJlánh¹ ma³ juon²³ hnoh² tí³² liei²¹ jí³ hnoh² tsá² fariseos, tsá² lín³ náh² la³ cá¹ la³ jéinh¹! Hnoh² ná¹jmóuh¹ náh² tá²hón³² quioh²¹ tsá² ca³lín³ hí³ *tí³² jē¹ Dió³², jí³ hi³ jmuh³² náh² siáh³ re² jniá³ jéin³ lo¹ ná¹táun³ ñí¹ ná¹hú¹hón²¹ tsá² chun¹ hí³, 30 hi³ má¹lí³² jáun² né³, juánh³ náh²: “Sá¹jmí¹ jnoh¹ bíh¹ má²ziáun² jmái¹ hi³ jmí¹ zian² tsá²haun³² dí¹hio³

ñú¹deh³ dí² jmí¹tin², ha³ tiá² jmí¹ jmú¹³ yáh³ dí²
 cá²hon³ quiúnh¹ tsú² jmí¹ ca³ma³tsan² tsú² jáun² tsá²
 jmí¹ ná¹lín³ hí³ tí³² jē¹ Dió³²". 31 Cun³quionh³ jái¹³
 ní² má²ná¹má²lih²¹ hnoh² hi³ hnoh² bíh¹ jón²zih¹
 jón²cho¹ tsá² ca³ma³tsan² hí³ *tí³² jē¹ Dió³². 32 Jáun²
 né³, jma³tau^h²¹ náh² hná¹ ta²¹ hi³ ca³ma³liáu³² jáun²
 dí²hioh³ ñú²deh³ náh² jmí¹tin²!

33 "iTsá² ná¹lín³ jáh³ hláinh¹ bíh¹ hnoh², jón²zih¹
 jón²cho¹ jáh³ hláih¹ jáh³ hon²! ¿Ha³ bí¹ lánh³ rón³²
 liáun³ hnoh² ca³tí²¹ hi³ cuá¹ma³tsoh¹ náh² honh²
 quiú³juóu³²? 34 Cun³ñí¹ hi³ ca³tí²¹ hi³ jáun² bíh¹
 zein²¹ jná¹³ ñí¹con² hnoh² tsá² ná¹lín³ tí³² jē¹ Dió³²,
 tsá² quia³lín³ jmí¹ tsí³, jí³ tsá² ná¹lín³ tí³² ní² siáh³.
 Tí³la³ hnoh² má¹ná¹, jngih¹³ bíh¹ náh² tsá² hí³, hi³
 ma³ jan² tsá² hí³ ton¹³ náh² crei²¹, ma³ jan² quiú¹
 pan¹³ náh² ca³la³ tí³ hñu³ cuáh³² quián¹³ náh², jí³
 hi³ cuá¹hí¹ cuá¹tsin²¹ náh² tsú² siáh³ ma³ quin³²
 ma³ caun³² juú². 35 Hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ lí¹³ hi³
 tá¹can¹ hnoh² ca³tí²¹ jmí² hi³ ca³táin² quioh²¹ tsá²
 chun¹ tsá² ca³ma³tsau² hí³ tsáu², ca³la³ cun³ jmái¹
 hi³ ca³táin² jáun² jmí²hán¹ hla¹ Abel tsá² chun¹
 hi³ la³ tí³ jmái¹ hi³ ca³táin² jáun² jmí²hán¹ hla¹
 Zacarías jon² hla¹ Barachías tsá² ca³jngih³² hnoh²
 hí³ ja¹ quioh²¹ ñí¹hiú¹³ quionh³ ñí¹jlánh¹ bíh¹ hien¹
 quioh²¹ cuáh³² chín¹ ní² siáh³. 36 Jú¹ tson² bíh¹ juo³
 jná¹³ hnoh², hi³ tsá² zian² né³² bíh¹ tá¹can¹ jmí²hán¹
 la³jín³² tsá² ca³ma³tsan² tsú² hí³.

*Jesús jéinh³² hlah³ hi³ ca³tin¹ tsá² zian² Jerusalén
 (Lucas 13:34-35; 19:41-44)*

37 ”;Hnú² juú² Jerusalén, hnú² bíh¹ tsá² jngih²³ nú² tí³² jē¹ Dió³², tsá² zen² Dió³² ñí¹con² nú², hí³ quí¹ jlan¹ nú² quín¹! ;Hliáun³ jéin³² bíh¹ jmí¹ hnó²¹ jná¹³ hí³ chan²¹ jon³zih¹ hnú² la³jmí¹ chan² cá¹hio³ cu³lí²¹ jon² ñeh² chí¹pí¹³; tí³la³ hnú² má¹ná¹, tiá² ca³lí³hnáuh² yáh³ la³ jáun²! 38 Sá¹ní² jie³, tiú²uú² taunh²¹ yáh³ jná¹³ hó¹ñi³², [jáun² má²ca³ta³huen¹³ bíh¹ hnú²]. 39 Hí³ juanh³² jná¹³ siáh³, tiú²uú² jie¹ yáh³ hnú² jná¹³ ca³la³ tí³ ní¹ má¹cá²chó³² jmái¹ hí³ juáh¹³ nú²: “;Héñh³ ma³ chun¹ Tsá² cuá¹jáunh²³ cun³quionh³ héih³² quioh²¹ Dió³² Juo¹³ dí²!”

24

*Jesús juáh³ hí³ chau²¹ jmái¹ tsúnh¹³ cuáh³² chín¹
(Marcos 13:1-2; Lucas 21:5-6)*

1 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, Jesús cua³han³ hñu³ cuáh³² chín¹, hí³ tá¹la³ má²cuá¹tsanh³² tsú² jáun² né³ ca³ma³janh³² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² ñí¹con², hí³ ca³ma³líáu³² hí³ hie³² hná¹ hiah³² cuáh³² ñí¹con² dí².
2 Tí³la³ Jesús né³ ca³juáh³ la³ lá²:

—;Jíeh²¹ hnoh² la³jí³² hí³ lá²? Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hí³ ñí¹ lá² chau²¹ jmái¹ lí¹³ hí³ hí¹ cá² má¹ quín¹ tiú²uú² ná¹juin¹ ñí¹ quín¹ rainh²¹; la³jí³² bíh¹ juú¹ tsúnh¹³.

*Ha³ lánh³ rón³² lí³ lin¹ ñí¹ táuh³ jmái¹
(Marcos 13:3-23; Lucas 21:7-24; 17:22-24)*

3 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ngau³ siáh³ Jesús tsi³ máh³ Olivos; hí³ tá¹la³ jmí¹ má²cuá¹tón²¹ tsú² tsi³ máh³ jáun² né³, tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² ja³taunh²¹ ñí¹

cuá³ tsú² hi³ ca³ñí¹zeh¹ dí¹ la³ lá² tá¹la³ tiá² hin² zian²:

—Hnú² jnoh¹ hi³ juáh¹³ hnú² ha³ líh³ lí¹³ hi³ má²lí²juah²¹ hnú² jáun². ¿He³ dá² lí²¹ lí³ zia³² ní¹ má¹tí³ ñí¹ ñeih²¹ hnú², jí³ jmái¹ hi³ táuh³ tá¹ cáun² ñí¹ hué²¹ lá²?

4 Jmí¹jáun² ca³juáh³ Jesús la³ lá²:

—Hua³hín¹³ lín³² náh² jmu³, hí¹ jan² lí² hin² cuí¹ má¹cau² náh². 5 Quí¹ juóun³² lín³² tsáu² ja³táunh¹ hi³ ja³jmú³ hi³ lín³ la³juah²¹ dú¹ jná¹³, hi³ ja³juah²¹. “¡Jná¹³ bíh¹ lín³ Cristo!”, jáun² juóun³² lín³² bíh¹ tsáu² ma³can² tsú². 6 Hnoh² náih¹ náh² hi³ má²zia³² hniéi² tí³ hlá² tí³ ní²; tí³la³ ha³ lí² juenh³ náh² má¹ná¹, quí¹ la³ jáun² ca³tí²¹ lí¹³ bíh¹ tín²; tí³la³ jun³juáh¹³ hi³ má²tsa³hín³ yáh³ jaun³². 7 Quí¹ tsá² zian² cáun² hué³² jmu³ hniéi² quionh³ tsá² zian² hué³² siáh³, jí³ tsá² hín¹³ hué³² ñí¹ hliáun³ siáh³ quiu³ tín³ quionh³ tsá²ján² tsá²ján²; hi³ ñí¹ hliáun³ siáh³ lí³ zia³² ho³cuóun³ jí³ hi³ qui³ jieh³ hué³² tiá³ lín³². 8 Tí³la³ jí³lí³² hi³ ní² má¹ná¹, cu³ ja¹ má²ca³lí³liau³ bíh¹ hi³ ma³tso² tsáu² tsí³, jun³juáh¹³ má²hnáu² yáh³.

9 “Má¹jáun² jienh³ tsú² hnoh² ñí¹ cuá¹ma³tsoh¹ náh² honh², jí³ hi³ jngah³ tsú² ní² siáh³; hi³ tá¹ cáun² hngá¹máh³ bíh¹ lí³hau² tsú² hnoh² cun³ñí¹ hi³ ca³tín¹ jná¹³. 10 Jmái¹ jáun² né³ juóun³² lín³² tsáu² tiánh³ tí³ có³² ca³tí²¹ la³ cun³ hi³ taunh³² ta²¹, hi³ lí³hó² lí³uon² tsú² rainh²¹, jí³ hi³ tsá²ján² tsá²ján² bíh¹ tsú² tu³ hna³ rainh²¹. 11 Má¹jáun² ma³jnia³² juóun³² lín³² tsá² tí¹ jáin², hi³ juáh³ hi³

lín³ *tí³² jē¹ Dió³², hi³ jáun² juóun³² lín³² bíh¹ tsáu² lí³ can². 12 Cun³ ní¹ hi³ cun³ jmá² cun³ jnia³² tí³ lí³ mí¹ tsá² lí² hliáun²³ hi³ hlah³ hi³ hó³², jáun² juóun³² bíh¹ tsáu² tiú² uú² lí³ hnáu³ lí¹³. 13 Tí³ la³ ní¹ juáh³ tsá² nio² cáun² tsí³ la³ má² nio² jáun² ca³ la³ tí³ ní¹ cá¹ táuh³ jmái¹ né³, tsá² hí³ bíh¹ liáun³. 14 Hi³ jú¹ chú³² ca³ tí²¹ ha³ lánh³ rón³² lí¹³ tónh³² tsú² jo³ cuo² Dió³² né³, há¹ ngá¹³ tá¹ cáun² hngá¹ máh³, hi³ jáun² la³ jín³² tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹ máh³ lí¹³ lí³ cuoh²; hi³ jáun² má¹ jáun² máh³ má² lí³ liau³ hi³ táuh³ jmái¹.

15 ”Hla¹ Daniel tí³² jē¹ Dió³² ca³ hléh³ hi³ ca³ tí²¹ hi³ hlah³ hi³ hó³², hi³ jmu² jáun² hi³ hliáh¹³ ní¹ hien¹. Jáun² ní¹ juáh³ má² jéh³² hnoh² hi³ hi³ jáun² má² nio² ní¹ hien¹ né³, —ní¹ juáh³ tsá² hi³² jái¹³ lá², cuí¹ ngí¹³ tsú²—, 16 hi³ jáun² jmái¹ jáun² má² hniáuh³² cuon³ tsá² hín¹³ tí³ Judea ní¹ lí³ máh³. 17 Jáun² ní¹ juáh³ tsá² cuá¹ tsi²¹ tsáih³ hñú³ mái² tsáih³ quioh²¹, ha³ lí² cuí¹ son² tsú² hi³ tsa³ quián³ hi³ nio² ñéih³ quioh²¹, hniáuh³² la³ jui³² cuon³ bíh¹ tsú²; 18 hi³ ní¹ juáh³ tsá² cuá¹ hún¹ ní¹ náí² né³, tiá² hniáuh³² yáh³ tsánh³² tsú² hi³ tsa³ quián³ ha¹. 19 Tí³ la³ jlánh¹ juo²³ tsá² mí³ tsá² ná¹ quián² jon² jmái¹ jáun², jí³ tsá² ná¹ jan² dáin² tiúh²³ ní² siáh³! 20 Mí¹ náh² ní¹ con² Dió³² hi³ jáun² tiá² lí³ hniáuh³² cuóunh¹ náh² jmí¹ ní² cuóu³, hi³ sa³ jun³ *jmái¹ hi³ tionh² tsú² tie³; 21 quí¹ jmái¹ jáun² lí³ zia³² cáun² uu³ mí² tsi³² huáh² tsí³ cu³ tí¹³, cáun² hi³ hí¹ cónh³ tiá² má² lí³² la³ cun³ jmí¹ lí²¹ hngá¹ máh³ lá², hi³ sa³ jun³ lí³ zia³² bíh¹ siáh³ tí³ chí¹ cáin² jáun². 22 Sá¹ jmí¹ hi³ Dió³² tiá² hná³² jmái¹ jáun² dúh¹,

jáun² ca³la³ jín³² bíh¹ tsáu² jmá¹ hiá¹ jmá¹ tsán¹³;
 tí³la³ cun³ñí¹ hi³ ca³tín¹ tsá² má²ná¹quiánh¹ bíh¹,
 hi³ jáun² bíh¹ má²ca³hná³ Dió³² jmá¹ jáun².

23 "Jáun² né³, ní¹juáh³ má¹jáun² má²zian² tsá²
 juáh³ ñí¹con² hnoh²: "¡Sá¹ní² jie³, ñí¹ lá² má²cuá³
 Tsá² lín³ Cristo!", ho³: "¡Sá¹ní² jie³, ñí¹ zio¹
 má²cuá³!", ha³lí²lí¹ táunh³ náh² ta²¹. 24 Qui¹ juóun³²
 bíh¹ tsáu² ja³táunh¹ hi³ ja³ma³cau² hi³ juáh³ hi³
 lín³ Cristo, ji³ tsá² juáh³ siáh³ hi³ ná¹lín³ tí³² jē¹
 Dió³², hi³ jmu³ siáh³ lí²¹ hi³ cáu² hi³ jueh³² lín³² ji³
 hua³jueh³² ní² siáh³ hi³ jáun² lí³can² tsáu², hi³ hí¹
 la³ tí³ tsá² má²ca³quianh³ hnga² yáh³ Dió³² ma³can²
 tsú² siáh³ ní¹juáh³ hi³ lí¹³. 25 Sá¹ní² jie³ né³, ta³ ñeh³
 bíh¹ má²lí²juo³ jná¹³ hnoh² jái¹³ ní². 26 Cun³ñí¹ hi³
 jáun² né³, ní¹juáh³ zian² tsá² juáh³: "¡Sá¹ní² jie³, ó³²
 má²zenh² ñí¹ lí³ cuá¹ quiéin²!", ha³ lí² cua³táunh¹
 náh² ñí¹ jáun². Ho³ ní¹juáh³ hi³ juáh³ tsú²: "¡Sá¹ní²
 jie³, lá² má²cuá³ tsú² ñéih³ lá²!", ha³ lí² ta²¹ táunh³
 náh². 27 Qui¹ la³jmá¹ hia³² sí² quioh²¹ miíh³² tí³ má¹
 hi³ jáun² tai³² ca³la³ tí³ ñí¹ tá²tsi²¹ hiú², la³ jáun² bíh¹
 lí¹³ ní¹ má¹jaunh³² jná¹³, Jon² tsá²mi³cuóun². 28 Lí³
 lin¹ bíh¹ jmá¹ jáun² la³jmá¹ lí²lin¹ ñí¹ rá²jún¹ jáh³
 cun³quionh³ hi³ jlánh¹ cuú² ngih³² tú²jue³².

Jmá¹ hi³ jáunh³ Jon² tsá²mi³cuóun²

(Marcos 13:24-37; Lucas 21:25-33; 17:26-30, 34-36)

29 "Jáun² la³ cun³ ní¹ má¹ca³táuh³ uu³mí²tsi³²
 huáh² tsí³ ní² né³, má¹jáun² má²nieh¹³ hiú², hi³
 zih² siáh³ tiú²uú² joh¹ cué³², ji³ hi³ ziu³ súh³² siáh³

chi¹jmaí²¹ hai²¹ chi³cuú², hi³ hí¹ ca³la³ tí³ pí³ hi³
jniá³ chi³cuú² yáh³ ru³ juá³ siáh³. 30 Má¹jáun² jie³
tsú² lí²¹ hñu³mi³cuú² hi³ lin¹ hi³ má²cuá¹jáunh²³
Jon² tsá²mi³cuóun², hi³ jáun² tsá² zian² tá¹ cáun²
hngá¹máh³ bíh¹ ho³ jngih³ má¹jáun², quí¹ hi³ jien³²
tsú² Jon² tsá²mi³cuóun² hi³ cuá¹jáunh²³ juí³² ja¹
jnie² chi³cuú² quionh³ pí³ hi³ cáu² hi³ jueh³² hi³
lin¹ hi³ quien² lín³² tsú². 31 Má¹jáun² zen³ tsú²
tsá²cuú² tsá²ta³ hi³ jieí³² tiá³ lín³² mí¹ñí², hi³ chan³
cu³lí²¹ tsá² má²ná¹quiánh¹ hí³ joh¹ tsú², tsá² zian²
tá¹ quiún³ cuoh¹ mi³cuú², la³ tí³ jo²¹ cá² táun² cá²
táun².

32 "Cuí¹ ngí¹³ náh² jáí¹³ hi³ jmu¹ jná¹³ lá²
cun³quionh³ hmá² sí² co²: Jíeh³² hnoh² ní¹juáh³
jmí¹ tá¹jmu¹³ hmá² hi³ má²ná¹hion² siáh³ mu²¹
zih³, jáun² má²ñih¹ hnoh² hi³ má²má²janh² bíh¹
jmí¹ ñí²hiú². 33 Ja³bí¹ la³ jáun² bíh¹ siáh³, ní¹juáh³
má²jíeh³² hnoh² hi³ má²lí²³ la³jí³² hi³ má²lí²juánh³²
jné¹³ jáun², jáun² má²ñih¹ náh² hi³ ho³hñú¹³ bíh¹
má²zenh² jné¹³ Jon² tsá²mi³cuóun². 34 Jú¹ tson²
juo³ jné¹³ hnoh², hi³ la³jí³² hi³ ní² lí¹³ ñeh² bíh¹
hi³ hiá¹ tsán¹³ tsá² zian² jmáí¹ hi³ ziaun² dí² lá².
35 Chau²¹ jmáí¹ tsa³hín³ la³jí³² hi³ jniá³ chi³cuú² la³
má²quionh³ hngá¹máh³ lá², tí³la³ jáí¹³ quion²¹ jné¹³
má¹ná¹, tiá² tón³² jmáí¹ tsa³hín³ yáh³.

36 "Tí³la³ hi³ ca³tí²¹ hín² jmáí¹ ho³ hín² la³ nio¹ lí¹³
la³ jáun² né³, hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² ñí³². Hí¹juáh³
tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² tsá² tionh² hñu³mi³cuú² yáh³
tiá² ñí³², hi³ sa³jun³ hnga² yáh³ Jon² Dió³² ñí³² siáh³;
jí³²la³ hnga² bíh¹ Dió³² Jméí² tsú² ñí³².

37 "Hi³ jáun² né³, la³jmí¹ lí²¹ jmái¹ hi³ jmí¹ zian² jáun² hla¹ Noé, la³ jáun² bíh¹ uá²jai³² lí¹³ ní¹ má¹jaunh³² jná¹³ Jon² tsá²mi³cuóun². 38 Qui¹ jmái¹ jáun², ñeh² bíh¹ hi³ ja³tsauh²¹ jmái², jmí¹ ná¹cú² ná¹hinh²³ tsú², hi³ ná¹jéinh³² tsú² cuo² jí³ hi³ ná¹cuen² tsú² tsá²mi³ jon² hi³ jéinh³² cuo², ca³la³ tí³ ñí¹ cá¹chó²¹ jmái¹ hi³ ca³hi³ hla¹ Noé hñu³ cuó² jueh³² jáun². 39 Tsá² hí³ né³, tiá² ca³lí³tsin² yáh³ he³ lí¹³ ca³la³ tí³ ñí¹ cá¹chó²¹ jmái¹ hi³ ca³ja³tsauh²¹ jmái², hi³ jáun² ca³hiá² cá²tsan³ bíh¹ jí³lín² tsá² hí³. La³ jáun² bíh¹ siáh³ lí¹³ ní¹ má¹jaunh³² Jon² tsá²mi³cuóun². 40 Jmái¹ jáun² tiáunh¹ gon³ tsá²ñuh² ñí¹nái²; jan² bíh¹ tsá² hí³ tsánh³², hi³ jan² né³ tá¹zanh¹ bíh¹. 41 Jmái¹ jáun² siáh³, gon³ tsá²mi³ ná¹quiuh³² cán¹; jan² bíh¹ tsá² hí³ tsánh³², hi³ jan² né³, tá¹zanh¹ bíh¹.

42 "Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, ná¹ñí¹ hnoh² tianh³, qui¹ tiá² ñíh¹ yáh³ náh² ha³ líh³ jáunh³ Juóuh³² náh². 43 Tí³la³ cuí¹ lí³ ñíh¹ hnoh² jái¹³ lá²: Sá¹jmí¹ hi³ ñí³² tsá² hñú¹³ hín² la³ nio¹ cuán¹³ háin² ta³ já¹niéi², hi³ jáun² jmí¹ lí¹³ bíh¹ cuá³² tsú² cuá¹ñí¹, hi³ tiá² jmí¹ cué²¹ yáh³ tsú² jái¹³ hi³ hí³ háin² hñú¹³. 44 Hi³ jáun² bíh¹ hniáuh³² tionh² hnoh² hua³jan²¹; qui¹ cáun² jmái¹ hi³ tiá² lín²³ bíh¹ hnoh² jáunh¹³ jná¹³ Jon² tsá²mi³cuóun².

Tsá² quian²¹ chun¹ jí³ tsá² quian²¹ hláih¹
(Lucas 12:41-48)

45 "Né³² né³, ní¹juáh³ zian² jan² tsá² quian²¹ chun¹, tsá² jlánh¹ quia³lín³ jmí¹ tsí³, hi³ jáun² juo¹³ tsú² chan³ la³jín³² tsá² quian²¹ ñí¹ hná¹ jáun²

jo³cuo² hí³ dí² hi³ jmu³ dí² héih³² ñí¹con² tsá² hí³,
 ji³ hí³ jmu³ tsú² siáh³ héih³² hín² la³ nio¹ lí¹³ jmu³
 tsú² má³². 46 Jlánh¹ jmí¹ ren² tsá² quian²¹ la³ hí³
 ní¹juáh³ hi³ cuá¹má²tí³² tsú² héih³² quioh²¹ juo¹³
 ní¹ má¹cuanh³². 47 Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³
 juo¹³ tsá² hí³ má²chá³² la³ji³² hi³ zioh² jo³cuo² tsú²,
 hi³ jáun² tí³ má²zó³² bíh¹ tá¹³ tsú² lí¹³. 48 Tí³la³
 ní¹juáh³ tiá² la³ chun¹ yáh³ tsá² quian²¹ hí³ né³,
 hi³ cuá¹lín²³ hi³ tiá² má²jáunh³ yáh³ juo¹³, 49 hi³
 jáun² tsá² quian²¹ rainh²¹ bíh¹ cuá¹quí² cuá¹quiunh²
 ji³ hi³ cuá¹cú² cuá¹hính²³ hi³ cuá¹má²héinh³² siáh³
 quionh³ tsá² hen²; 50 jáun² juo¹³ tsú² né³, cuánh³²
 cáun² jmái¹ hi³ tiá² cuá¹jan²¹ bíh¹ tsú², caun² o¹rá¹
 hi³ tiá² ñí³² tsú² siáh³. 51 Hi³ jáun² má¹jáun²
 ma³tson¹³ tsú² tsá² hí³ chí¹nga² cu³tí³, hi³ jáun²
 má¹lí³² jáun² zen³ tsú² ñí¹ ca³tín¹ tsa³táunh¹ tsá²
 lín³ la³ cá¹ la³ jéinh¹. Hi³ jáun² ñí¹ jáun² tsa³hó²
 tsa³jngih³² tiáunh¹, ji³ hi³ tsa³quí² tsa³hon³² lín³² ní²
 siáh³.

25

Jmu² tsú² jái¹³ hi³ ca³tín¹ quian³ tsá¹mái¹³

1 "Jáun² né³, jmái¹ hi³ lí³ lín¹ hin² tsánh² lí¹³
 tónh³² jo³cuo² Dió³² lí¹³ la³jmí¹ cá¹quiúnh²¹ quian³
 tsá¹mái¹³ tsá²ca³lí³ tén¹ ñí¹ca³jenh² cuo² tsáu². Tsá²
 hí³ ca³can³ sí² quioh²¹ la³ má²quionh³ jmí² no¹, hi³
 jáun² ja³taunh²¹ hi³ ca³ñí¹hen¹³ tsá²ñuh² tsá² jenh¹³
 cuo². 2 Tí³la³ hñá³ tsá² hí³ tiá² hua³jan²¹ jmí¹ tiáunh¹
 yáh³, hi³ hñá³ né³ lín³ tsá² zian² tsí³. 3 Tsá² tiá²

hua³jan²¹ tiáunh¹ hí³ né³, ca³can³ sí² quioh²¹, ti³la³
 tiá² ca³can³ yáh³ jmí² no¹ hi³ táuh³²; 4 ti³la³ tsá²
 zian² tsí³ hí³ né³ ca³can³ sí² quioh²¹ la³ má²quionh³
 zí³ ha²¹ jmí² no¹. 5 Tsá²ñuh² tsá² jenh¹³ cuo² hí³
 né³ ca³lén³ bíh¹ ca³lá², jáun² ziú³ bíh¹ ca³tóh³ ñí¹
 tsá¹mái¹³ hí³, hi³ jáun² ca³cuóun² la³jín³². 6 Hi³
 jáun² ta³ hua² ca³nái³² tsú² cáun² mah¹ hi³ ñí¹juah²¹:
 “¡Lá² má²jaunh³² tsá²ñuh² tsá² jenh¹³ cuo²; huen³
 náh² hi³ ñá²hinh²¹ náh² tsú²!” 7 Hi³ jáun² la³jín³²
 tsá¹mái¹³ hí³ ca³nu³ ca³tiánh³ hi³ ca³héinh³ siáh³
 sí² quioh²¹. 8 Jmí¹jáun² ca³juáh³ tsá² hñá³ tiá²
 hua³jan²¹ jmí¹ tiáunh¹ hi³ ca³záih³ tsá² hñá³ jmí¹
 tiáunh¹ hí³ hua³jan²¹: “Cué¹ tiá³ ca³lá² jmí² no¹
 quián¹³ ñí¹con² jnoh¹, quí¹ má²ñí¹yéi²¹ bíh¹ sí²
 quiú¹³ jnoh¹”. 9 Ti³la³ tsá¹mái¹³ tsá² ná¹tiáunh¹
 hí³ hua³jan²¹ né³ ca³záih³ rainh²¹ la³ lá²: “Tiá²
 jáun² yáh³, quí¹ ní² lí¹ tiá² ca³lain²¹ yáh³ quiú¹³ dí²
 la³jái³²”. Ti³re² cuá²táunh¹ náh² ñí¹ hna² tsú² jmí²
 no¹ hi³ cuá¹liáh³ náh² quián¹³ hmóu³². 10 Ti³la³
 tá¹la³ ca³ñí¹lia³² tsá¹mái¹³ hñá³ hí³ jmí² no¹ quioh²¹
 né³, cuanh³ bíh¹ tsá²ñuh² tsá² jenh¹³ cuo². Jáun²
 tsá¹mái¹³ tsá² jmí¹ tiáunh¹ hí³ hua³jan²¹ né³, taunh³
 bíh¹ ñéih³ quionh³ tsá²ñuh² hí³ ñí¹ ca³jenh² cuo²
 tsú², hi³ jáun² ca³jna² bíh¹ ho³hñú¹³ jmí¹ lí² jáun².
 11 Hi³ jmí¹ má²cu³lé³ jáun² né³ cua³tanh²¹ tsá²mí³
 hñá³ tiá² hua³jan²¹ jmí¹ tiáunh¹ hí³ hi³ ca³juáh³ la³
 lá²: “¡Nia²¹ tiá³ ho³hñú¹³ hi³ tauh²¹ jnoh¹!” 12 Ti³la³
 tsá²ñuh² hí³ ca³ngái³ hi³ juáh³: “Ha³ tiá² hnoh²
 cuóu³² yáh³ jná¹³ tsá²mí³”.

13 Hi³ jáun² jmí¹ jáun² ca³ juáh³ Jesús la³ lá²:

— Jáun² né³, tianh³ náh² ná¹ ñí¹ náh², quí¹ tiá² ñíh¹ yáh³ hnoh² ha³ líh³ chau²¹ jmái¹, ho³ hín² la³ nio¹ jáunh³ Jon² tsá² mi³ cuóun².

Jái¹³ hi³ ca³ tin¹ tsá² zia³² hi³ nio² jo³ cuo²
(Lucas 19:11-27)

14 ”Ja³ bí¹ la³ jáun² siáh³ lí¹³ ní¹ má¹ ti³ ñí¹ quianh³ Dió³² tsá² tónh³² jo³ cuo² la³ jmí¹ lí²¹ jmái¹ hi³ ngau³ jan² tsá² ñuh² ñí¹ uóunh³; hi³ jmí¹ tí³ ñí¹ cua³ hain³² tsú² né³, ca³ teh³ tsá² quian²¹, hi³ jáun² ca³ chá³ dí² quie³ quioh²¹ jo³ cuo² tsá² hí³. 15 Jo³ cuo² jan² tsá² quian²¹ hí³ ca³ chá³ tsú² hñá³ tuh³² tioh³ quiu³ quia³ mei²¹ héih³² quie³ *cú¹ tiáu² cun³ tá¹ hñá³, hi³ jan² né³ ca³ cuéh³ dí² tun³ tuh³² tioh³ quia³ tún³ mei²¹ héih³² quie³ cú¹ tiáu² cun³ tá¹ tun³, hi³ jan² né³ ca³ cuéh³ dí² cáun² tuh³² tioh³ jñéi³ mei²¹ héih³² quie³ cú¹ tiáu²; ma³ quin³² ma³ jan³² tsá² hí³ hiauh³ lin¹ la³ cun³ rón³² hi³ lí³ cah¹³ jmái¹ hi³ cóh³². Jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ngau³. 16 Tsá² quian²¹ tsá² ca³ héi³ hñá³ tuh³² cú¹ tiáu² jáun² ca³ jmú³ ta²¹ hi³ ca³ ra³ tsi³² quie³ jáun², hi³ jáun² ca³ ta³ tsaih²¹ cónh³¹ hñá³ tuh³² quie³ jáun². 17 La³ jáun² bíh¹ siáh³ ca³ jmú³ tsá² ca³ hiauh³ tun³ tuh³² cú¹ tiáu², hi³ ca³ ta³ tsaih²¹ siáh³ cónh³¹ tun³ tuh³² quie³ jáun². 18 Tí³ la³ tsá² ca³ héi³ hí³ cáun² tuh³² tán¹ cú¹ tiáu² má¹ ná¹, ngah³ bíh¹ hi³ ca³ ñí¹ ho³² cáun² táu² hué³² hi³ ca³ hmá³ quie³ jáun² quioh²¹ juo¹³.

19 ”Jmí¹ má² já² uén³ lín³² jáun² né³, cuanh³ bíh¹ juo¹³ tsú². Jmí¹ cuanh²¹ jáun² tsú² né³ ca³ ngáih³ tsá² quian²¹ hi³ he³ cónh³ quie³ má² ta³ tsaih²¹ tsú²

la³ ma³ quin³² ma³ jan³². 20 Tsá² ca³héi³ hñá³ tuh³² cú¹tiáu² cuan³ la³ñí¹, hi³ jáun² ca³jienh³ juo¹³ cónh³í¹ hñá³ tuh³² cú¹tiáu² hi³ má²ta³tsai²¹ jáun², hi³ ca³juáh³ la³ lá²: “Tí³², lá² nio² hñá³ tuh³² cú¹tiáu² hi³ jmí¹ ca³cuéh¹ hnú² jáun², hi³ lá² nio² siáh³ cónh³í¹ hñá³ tuh³² hi³ ca³ta³tsai²¹ jná¹³”.

21 Jáun² juo¹³ tsú² ca³juáh³: “Jlánh¹ re² la³ ní², hnú² bíh¹ jan² tsá² quian²¹ chun¹, tsá² má²tí³² la³ cun³ rón³² lí³ héih³² hi³ hiáuh²³. Cun³ñí¹ hi³ ca³jmuh³ hnú² re² la³ cun³ rón³² lí³ cú¹pih²¹ hi³ ca³chá³ jná¹³ jo³cuonh² hnú², hi³ jáun² tí³ hliáun³ bíh¹ má²chá¹³ jná¹³ jo³cuonh² hnú² ta³né³². Hú³² ñéih³ hi³ má¹hiúnh¹³ nú² honh² quiúnh¹ jná¹³”.

22 Jmí¹ lí²¹ jáun² cuan³ siáh³ tsá² quian²¹ tsá² ca³héi³ tun³ tuh³² cú¹tiáu², hi³ ca³juáh³: “Tí³², tun³ tuh³² cú¹tiáu² jmí¹ ca³cuéh¹ hnú² jná¹³, hi³ lá² nio² cónh³í¹ tun³ tuh³² cú¹tiáu² hi³ ca³ta³tsai²¹ jná¹³”.

23 Jmí¹ jáun² ca³juáh³ juo¹³ tsú²: “Jlánh¹ re² la³ ní², hnú² bíh¹ jan² tsá² quian²¹ chun¹, tsá² má²tí³² la³ cun³ rón³² lí³ héih³². Hi³ cun³ñí¹ hi³ ca³ma³tih²¹ nú² la³ cun³ rón³² lí³ cú¹pih²¹ hi³ ca³chá³ jná¹³ jáun² jo³cuonh² hnú², hi³ jáun² tí³ hliáun³ bíh¹ hi³ má²chá¹³ jná¹³ jo³cuonh² hnú² ta³né³². Hú³² ñéih³ hi³ má¹hiúnh¹³ nú² honh² quiúnh¹ jná¹³”.

24 ”Tí³la³ jmí¹ cuan¹ tsá² quian²¹ tsá² ca³héi³ hí³ cáun² tuh³² tán¹ cú¹tiáu² né³, tsá² hí³ ca³juáh³ hí³ ca³záih³ juo¹³ la³ lá²: “Tí³², jmí¹ má²ño¹ bíh¹ jná¹³ hi³ hnú² jan² tsá² huáh² tsí³, hi³ caun²³ hnú² cáun² hi³ tiá² lí²jñíh³, jí³ hi³ caun²³ hnú² siáh³ cáun² hi³ tiá² lí²páh³ nú². 25 Hi³ jáun² bíh¹ jmí¹ juénh² jná¹³,

hi³ jáun² cu³tsa³² ca³hmá³ jná¹³ cú²jueh³² quiéh³
 hnú² hñu³ hué³². Sá¹ní² jie³, lá² bíh¹ rón³² la³ cun³
 rón³² hi³ jmí¹ ca³cuéh¹ hnú² quián¹³”. 26 Jáun² juo¹³
 tsú² ca³ngái³: “Hnú² tsá² quian²¹ hláih¹, juoh². Jmí¹
 la³ má²ñíh¹ bíh¹ hnú² hi³ jná¹³ jan² tsá² caun²
 cáun² hi³ tiá² lí²jñí³², jí³ hi³ caun³² jná¹³ siáh³ cáun²
 hi³ tiá² lí²pá³ ná¹ hí¹ cú¹píh²¹; 27 hi³ jáun² jmí¹
 hniáuh²¹ bíh¹ jmuh²¹ hnú² ta²¹ quie³ ní² quion²¹
 jná¹³, uá¹jinh¹ hñú³ ñí¹ rá²tsí³² tsú² quie³ bíh¹ jmí¹
 cuá¹tionh² nú², hi³ jáun² jmí¹ cuanh²¹ jná¹³ jmí¹
 má²lí¹³ héih¹ jná¹³ hi³ má²tsin² bíh¹ quie³ quion²¹”.
 28 Hi³ jáun² ca³záih³ tsú² tsá² jmí¹ tionh¹ ñí¹ jáun²
 la³ lá²: “Quin³² náh² tuh³² tloh³ quie³ ní², hi³ jáun²
 cuéh³ tsá² quian³² quia³ tuh³² cú¹tiáu². 29 Quí¹
 ní¹juáh³ tsá² zia³² quioh²¹, tí³ hiáuh³ bíh¹, hi³ jáun²
 tí³ lí¹ tú² lí¹ ziáun²³ bíh¹ quioh²¹ tsú² lí¹³; tí³la³
 ní¹juáh³ tsá² tiá² zia³² quioh²¹ né³, tí³ quin³ bíh¹
 tsú² la³ cun³ cú¹píh²¹ hi³ zia³² quioh²¹ tsú². 30 Hi³
 jáun² tí³ cheih³² ñí¹ já¹niéi² tion³ náh² tsá² quian²¹
 tiá² lin¹ ñí¹ jmu³ ta²¹ ní², hi³ jáun² ñí¹ ní² cú¹
 cha³háu³ jí³ hi³ cú¹ cha³quí² cha³hon³²”.

*Jmáí¹ hi³ tá¹tsin¹ héih³² tsá² zian² tá¹ cáun²
 hngá¹máh³*

31 ”Jáun² né³, ní¹ má¹jaunh³² Jon² tsá²mi³cuóun²
 hi³ lin¹ hi³ quien², quionh³ tsú² jí³lin² tsá²cuú²
 tsá²ta³ tsá² tionh² hñu³mi³cuú², hi³ jáun² má¹jáun²
 né³ cuá³² tsú² ñí¹ hmá²si¹ quioh²¹, ñí¹ lí³ cú²tú¹
 cú²lí¹³. 32 Má¹jáun² cuú¹ ngih¹³ la³jín³² tsá² zian²
 tá¹ cáun² hngá¹máh³ ñí¹ hó²¹ñí¹ tsú², hi³ jáun² tson³

dí² tsá² hí³ la³ jmí¹ jmu² jan² tsá² jmu² hua³ hí¹³ jáh³,
 hi³ cánh³ chan² tsú² *já¹ ziah², hi³ cánh³ chan² tsú²
 siáh³ zéin¹. 33 Já¹ ziah² chan³ tsú² tí³ cuá² chu²¹
 quioh²¹, hi³ jáun² zéin¹ né³ chan³ tsú² tí³ cuá² cáun¹.

34 "Má¹ jáun² né³, Tsá² lín³ hí³ Re²¹ záih³² tsá²
 tionh² tí³ cuá² chu²¹ quioh²¹: "Ñá² táunh¹ hnoh²
 tsá² má² ca³ ma³ mieh² Ñuh³² jná¹³; tíonh³² náh² ñí¹
 cuá¹ quien² Dió³², ñí¹ má² ná¹ lí³ hua³ jan²¹ quián¹³
 náh² ca³ la³ cun³ jmí¹ ca³ jmú³ Dió³² tá¹ cáun²
 mí³ cuú². 35 Quí¹ jmí¹ ca³ lí³ ñí¹ cuóun²¹ jná¹³, hnoh²
 bíh¹ ca³ cuéh¹ má³² hí³ ca³ cúh³²; jmí¹ lí²¹ hí¹ quiéin²
 tsin³² jná¹³, hnoh² bíh¹ ca³ cuéh¹ jmái² hí³ ca³ áih³²
 jná¹³; jmí¹ lí¹ ca³ tí³ ca³ ngí³ jná¹³, hnoh² bíh¹
 ca³ cuéh¹ hñú³. 36 Jmí¹ lí²¹ hí³ tiá² zia³² hán²
 jná¹³, ca³ cuéh¹ bíh¹ hnoh²; jmí¹ ca³ lí³ tsáun¹ jná¹³,
 ca³ ñí¹ jie¹ bíh¹ hnoh²; hí³ ca³ ñí¹ jie¹ bíh¹ siáh³ hnoh²
 jmí¹ cá¹ hú²¹ jná¹³ hñu³ mí¹ ñí²".

37 "Hí³ jáun² tsá² má² ca³ ma³ zian² hí³ la³ cun³ hí³
 tí³² tsí³ Dió³² né³ lí¹³ juáh³ la³ lá²: "Tí³², ħín² dá²
 jmí¹ ca³ neh²¹ jnoh¹ hnú² hí³ ñí¹ cuon¹³, hí³ jáun²
 jnoh¹ ca³ cué¹³ hí³ ca³ quiéih³? Ho³ ħín² dá² jmái¹
 ca³ neh²¹ jnoh¹ hnú² hí³ hí¹ quiéin² honh², hí³ jáun²
 jnoh¹ ca³ cué¹³ jmái²? 38 ħLíh³ dá² ca³ neh²¹ jnoh¹
 hí³ hnú² lí¹ ñí³ tí¹ ñí³ ngíh¹, hí³ jáun² jnoh¹ ca³ cué¹³
 hñú³? Ho³ ħlíh³ ca³ lí³ hniauh³ hanh² nú², hí³ jáun²
 jnoh¹ ca³ cué¹³? 39 ħHín² jmái¹ ca³ lí³ tsáun¹ hnú², ho³
 hí³ ca³ húh³² hnú² hñu³ mí¹ ñí², hí³ jáun² jnoh¹ né³
 ca³ ñí¹ neh²¹?"

40 "Hí³ jáun² Re²¹ hí³ né³ nga³ la³ lá²: "Jú¹ tson²
 juanh³² jná¹³, hí³ lí³ ua³ cáun² hí³ ca³ jmuh³ náh²

ñí¹con²li³ua³jan²tsá²tsí¹juí³renh²jnë¹³lá², ñí¹con²jnë¹³bíh¹lí²jmuh³hnoh²hi³jaún²”.

41 ”Ní¹má¹lí³²jaún²né³záih³²tsú²tsá²tionh²hí³tí³cuá²cáun¹la³lá²: “Tí³ní²cuá²táunh¹hnoh², hnoh²tsá²má²ca³ta³tonh¹ñí¹hlah³, cuá²táunh¹náh²ja¹sí²tiá²tón³²jmái¹yéi³²ñí¹má²ná¹lí³hua³jan²¹quioh²¹tsá²hláinh¹la³má²quionh³tsá²cuú²tsá²ta³. 42 Qui¹jmí¹lí²¹ñí¹cuóun²¹jnë¹³, tiá²ca³cuéh¹yáh³hnoh²má³²cuh²¹jnë¹³; jmí¹lí²¹hí¹quíein²tsin³²jnë¹³, ha³tiá²ca³cuéh¹yáh³hnoh²jmái²hi³aih²¹jnë¹³; 43 jmí¹lí¹ca³tí³ca³ngí³jnë¹³siáh³, ha³tiá²hñú³ca³cuéh¹yáh³hnoh². Jmí¹lí²¹hi³tiá²zia³²hán²jnë¹³, tiá²lí¹ca³cuéh¹yáh³hnoh²hí¹cá²tsonh². Jmí¹ca³lí³tsáun¹jnë¹³ji³hi³ca³hú³²jnë¹³siáh³hñú³mí¹ñí², ha³tiá²hnoh²ca³ñí¹jie¹yáh³jnë¹³”.

44 ”Má¹jaún²né³, tsá²hí³lí¹³nga³: “Tí³², ¿líh³dá²ca³neh²¹jnioh¹hi³hnú²ñí³ngíh¹ñí¹cuon¹³ho³hi³ñí¹húh²nú²jmái²? ¿Líh³ca³neh²¹jnoh¹hi³hnú²lí¹tí¹lí¹ngíh¹? Ho³¿hín²dá²jmí¹ca³lí³tsáun¹hnú², ho³hi³ca³húh³²hnú²hñú³mí¹ñí², hi³jaún²jnoh¹né³, tiá²ca³má¹hau¹?”

45 ”Jaún²Re²¹né³nga³la³lá²: “Jú¹tson²juo³jnë¹³hnoh², lí³ua³cáun²hi³tiá²lí²jmuh³náh²ñí¹con²lí³ua³jan²tsá²tsí¹juí³lá², ñí¹con²jnë¹³bíh¹tiá²lí²jmuh³náh²”.

46 ”Má¹lí³²jaún²tsa³táunh¹tsá²hí³ja¹sí²ñí¹tsa³ma³tso²tsí³la³cun³jmí¹hi³nio², tí³la³tsá²

ca³ma³zian² hí³ la³ cun³ hi³ tí³² tsí³ Dió³² má¹ná¹,
tsa³tánh¹ ñí¹ lí¹³ zian² la³ cun³ jmí¹hi³nio² bíh¹.

26

Má²ren²¹ tsú²jái¹³ hi³ zanh³ Jesús
(*Marcos 14:1-2; Lucas 22:1-2; Juan 11:45-53*)

¹ Jmí¹ má²lí²juáh³ jáun² Jesús la³jí³² jái¹³ ní² né³,
jmí¹jáun² ca³záih³ dí² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con²:

² —Má²ná¹ñíh¹ hnoh² hi³ yó³² tí²¹ *Jmí¹hien¹; hi³
jáun² jná¹³ né³, Jon² tsá²mi³cuóun², ton³ tsú² crei²¹
jmái¹ jáun².

³ Hi³ jáun² né³, jmí¹jáun² ca³cuú² ca³ngih³² tsá²
ná¹lín³ mi³jmú³ ñí¹ lí³ ñí¹ta²¹ quioh²¹ Caifás tsá²
cuá¹lín³ mí²tsá² hien¹, quionh³ tsú² tsá²daun³² tsá²
ná¹ñí¹ juú². ⁴Hi³ jáun² ñí¹ jáun² ca³ma³cú¹ ma³ren²¹
tsú² jái¹³ hi³ zanh³ Jesús ta³máih³, hi³ jáun² jngih³
dí². ⁵Jáun² ca³juónh³ tsú² siáh³ la³ lá²:

—Ha³ tiá² zanh¹³ yáh³ dí² tsú² tá¹la³ jmái¹
má¹ná¹, quí¹ ho³ sa³ ní² lí¹ ca³taunh³ tsáu² tiá³
siaun³².

Jan² tsá²mi³ sé²³ jmí² má²ró³² chí¹ Jesús
(*Marcos 14:3-9; Juan 12:1-8*)

⁶ Hi³ jáun² né³, tá¹la³ jmí¹ cuá¹tón²¹ Jesús já¹
juú² Betania, hñú¹³ Sí¹mu²¹ tsá² jmí¹ téh²³ tsú² hí³
“tsá² lín³ *mi³ho²¹ péin³”, ⁷ hi³ jáun² ca³chó³² jan²
tsá²mi³ hi³ quian³² cáun² tse³ míh¹ hi³ lí³ cún¹ tiáu²
alabastro, hi³ ha²¹ no¹ má²ró³², cáun² hi³ hmuh²¹
lín²¹. Tá¹la³ cuá¹tón²¹ jáun² Jesús ñí¹ mesa ca³sé³
tsá²mi³ hí³ no¹ má²ró³² jáun² chí¹ tsú². ⁸Jmí¹ ca³je³

tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² hi³ jáun², jáun² ca³míh³ tsí³, hi³ jáun² ca³juu³ ca³hlénh³ hi³ juáh³:

—¿He³ láih³² sa³ lí¹ qui² lí¹ hin²³ yáh³ tsú² hi³ ní²?
 9 Hi³ ní² dá² cáun² hi³ jmí¹ lí¹³ tsa³hnái¹ hmuh²¹ bíh¹, hi³ jáun² quie³ jáun² jmí¹ lí¹³ cuéh³² tsú² tsá² tia³mii².

10 Jesús né³ ca³nái³² jái¹³ jáun², hi³ jáun² ca³juáh³:

—¿He³ láih³² ma³tsan¹³ hnoh² tsí³ tsá²mi³ lá²?
 Qui¹ cáun² hi³ chu²¹ bíh¹ la³² má²lí²jmú³ tsú² ñí¹con² jná¹³. 11 Qui¹ la³jí³² jmái¹ bíh¹ zian² tsá² tia³mii² ja¹ quián¹³ hnoh², tí³la³ jná¹³ né³, jun³juáh¹³ jmái¹ ca³la³ jí³² yáh³ cuon¹ jná¹³ ja¹ quián¹³ hnoh². 12 Hi³ jáun² la³ cun³ hi³ má²lí²jmú³ tsá²mi³ lá² ñí¹con² jná¹³, hi³ má²lí²sé³² tsú² jná¹³ no¹ má²ró³², má²lí²jmú³ tsú² hua³jan²¹ hi³ ca³tí²¹ jmái¹ hi³ tsa³haun³ bíh¹ jná¹³. 13 Qui¹ jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ lí³ua³ cáun² ñí¹ tsa³hléh² tsú² jú¹ chú³² tá¹ cáun² hngá¹máh³, ja³bí¹ tsa³chá² tsú² síáh³ la³ cun³ hi³ má²lí²jmú³ tsá²mi³ lá², hi³ jáun² chau¹³ tsí³ tsáu² hi³ ca³tín¹ tsú².

Judas jienh²³ Jesús

(Marcos 14:10-11; Lucas 22:3-6)

14 Jáun² né³, jan² tsá² quian³tun³ joh¹ tsú², tsá² jmái² Judas tsá² ja³ hí³ tí³ juú² Queriot ñéi¹ hi³ ca³ñí¹lien¹³ tsá² ná¹lín³ mi³jmú³, 15 hi³ ca³ñí¹juah²¹ la³ lá²:

—¿Cónh³ cuéh¹ hnoh² ní¹juáh³ hi³ jienh²¹ jná¹³ Jesús?

Jáun² tsá² hí³ né³ ca³cué³ quiu³quia³ héih³² quie³ hu²¹ quiún³ *cú¹tiáu² la³ ma³ cáun². 16 La³ cun³

jmí¹jáun² ca³hnauh² Judas tsí³ he³ lánh³ rón³² lí¹³
jienh³ dí² Jesús ní¹con² tsá² hí³.

Jesús jmu² má³² hi³ lí³ nóh³² ca³ti²¹ hi³ jún³

*(Marcos 14:12-25; Lucas 22:7-23; Juan 13:21-30;
1 Corintios 11:23-34)*

17 Jmí¹ cá¹chó²¹ jmái¹ hi³ cua³hlau³ Jmí¹hien¹,
jmái¹ hi³ cúh² tsá² *judíos *hí³ cuú²miih²¹, la³ cun³
hí¹miih²¹ tiá² tie³ jan² yáh³, jáun² tsá² hain²¹ hí³ tí³
con² Jesús ca³ja³janh³² hi³ ca³ngái³, hi³ juáh³ la³ lá²:

—¿Ha³ jinh¹ hnáuh² hnú² tsá¹jmú¹³ jnoh¹
hua³jan²¹ má³² quioh²¹ Jmí¹hien¹ lá² hi³ cúh¹³
hnú²?

18 Jáun² hí³ né³ ca³ngái³:

—Cuá²táunh¹ náh² já¹ juú², hñú¹³ jan² tsá²ñuh²,
hi³ cuá²zéih³ náh² la³ lá²: “Tí³² Juo¹³ jnoh¹ ní¹juah²¹:
Má²ñí¹chau²¹ héih³² quion²¹ jná¹³, hi³ jáun² hñuh³²
hnú² jmu¹ jná¹³ má³² quioh²¹ Jmí¹hien¹ lá² quiúnh¹
ná¹ tsá² hain²¹ tí³ con² ná¹”.

19 Hí³ jáun² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² Jesús ca³jmú³
la³ cun³ hi³ má²lí²juáh³ jáun², hi³ ca³ñí¹jmú¹³
hua³jan²¹ má³² quioh²¹ Jmí¹hien¹.

20 Jmí¹ má²ca³zi³² jáun² né³ ca³cuá³ Jesús ní¹ mesa
quionh³ tán¹ quian³tun³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con²;
21 hi³ tá¹la³ ná¹jmu² tsú² jáun² má³² né³, ca³juáh³ dí²
la³ lá²:

—Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ ja¹ quián¹³ náh²
ní² zian² jan² tsá² né³bí¹ jienh³ jná¹³.

22 Jmí¹jáun² jlánh¹ hlah³ ca³niau²¹ tsí³ tsá² hí³,
hi³ jáun² ca³ma³liáu³² tsú² hi³ ca³ngáih³ Jesús ma³
quin³² ma³ jan³², hi³ juáh³:

—Hnú² Tí³², ¿hí¹ jná¹³ juáh¹³?

²³ Hi³ jáun² Jesús ca³juáh³:

—Tsá² hí³ bíh¹ jienh³ jná¹³, tsá² cáun² uon² cuh³² jná¹³ quiúnh¹ bíh¹. ²⁴ Qui¹ jná¹³ Jon² tsá²mi³cuóun², cuá¹tsau³² bíh¹ hná¹ he² jui³² hi³ ca³tin¹, la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³²; tí³la³ jjuo²³ bíh¹ tsá²ñuh² tsá² jienh³ jná¹³! Tí³ jlánh¹ bíh¹ jmí¹ re² quioh²¹ tsá² hí³ sá¹jmí¹ hi³ cu³tsa³² tiá² ca³li³zian² bíh¹ tsú² cú²jueh³² dúh¹.

²⁵ Jmí¹jáun² ca³hléh³ Judas tsá² jienh³ hí³ Jesús, hi³ ca³juáh³:

—Tí³², ¿hí¹ jná¹³ juáh¹³?

Jáun² ca³juáh³ Jesús:

—Ján³, la³ má²lí²juah²¹ hnú² ní² bíh¹.

²⁶ Tá¹la³ ná¹cúh² tsú² jáun² né³, Jesús ca³can³ hí³ cuú²miih²¹, hi³ jáun² ca³cuéh³ tiá¹hmah¹ Dió³²; jmí¹ lí²¹ jáun² ca³ca³ dí², hi³ jáun² ca³tsóh³ dí² ñí¹con² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con², hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Quiéh³ náh², qui¹ hi³ lá² bíh¹ ngú³ quion²¹ jná¹³.

²⁷ Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³can³ dí² siáh³ cáun² copa, hi³ jáun² ca³cuéh³ tiá¹hmah¹ Dió³²; jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ca³nga³ dí² siáh³ ñí¹ tionh¹ tsá² hí³, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Hính³ náh² la³jín³² hi³ lá², ²⁸ qui¹ hi³ ní² bíh¹ jmí²hán¹ jná¹³ hi³ táin³² cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ juóun³² tsáu², hi³ jáun² lí¹³ hin³ tso³ quioh²¹ tsú²; la³ jáun² bíh¹ lí³ lin¹ hi³ má²quien² cáun² nió³² hmai²¹. ²⁹ Jú¹ tson² juanh³² jná¹³ ñí¹con² hnoh², hi³ tiú²uú² aih²¹ yáh³ jná¹³ mu² ráu³ mi³ uóun²jieh¹³ lá², ca³la³ tí³

ní¹ má¹ cá² chó³² jmái¹ hi³ aih²¹ jná¹³ mu² ráu³ lin¹³
cu³lí²¹ quiúnh¹ hnoh² máh³ jmái¹ hi³ má²cuá¹ho²
jné¹³ jái¹³ cun³quionh³ héih³² quioh²¹ Ñuh³².

Jesús juáh³ hi³ Pé¹ nó³² tí³ có³²

(Marcos 14:26-31; Lucas 22:31-34; Juan 13:31-38)

³⁰ Jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ca³híe³ tsú² cáun² sun¹
quioh²¹ Dió³², hi³ jáun² jmí¹ lí²¹ jáun² ja³taunh²¹ tí³
máh³ Olivos. ³¹ Jmí¹ jáun² ca³juáh³ Jesús la³ lá²:

—La³jín³² bíh¹ hnoh² tianh¹³ tí³ có³² ca³tín¹ jné¹³
já¹niéi² lá²; quí¹ ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³² rá¹juáh³:
“Jngih²¹ jné¹³ Tsá² jmu² hua³hí¹³ *já¹ziáh², hi³ jáun²
já¹ziáh² hí³ né³ lí¹ tiú¹ lí¹ hán¹ bíh¹ lí¹³”. ³² Tí³la³ ní¹
má¹ca³jenh¹³ jné¹³ jáun² má¹ná¹, ñih²¹ jné¹³ chí¹ján³
la³ cónh³ bíh¹ hnoh² tí³ hué¹³ Galilea.

³³ Hí³ jáun² Pé¹ né³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Uá¹jinh¹ la³jín³² tsá² ñí¹ hná¹ lá² ca³ta³tonh¹ tí³
có³² ñí¹con² hnú², tí³la³ jné¹³ má¹ná¹, cun³ tiá² jáun²
yáh³.

³⁴ Tí³la³ Jesús né³ ca³záih³ Pé¹ la³ lá²:

—Jú¹ tson² juo³ jné¹³ hnú², hi³ já¹niéi² lá² bíh¹
cánh³², ñeh² bíh¹ hi³ hau³ cá¹háu², juánh¹³ hnú²
hnaih³² jéin³² hi³ tiá² cuóu³² nú² jné¹³.

³⁵ Tí³la³ hí³ né³ ca³juáh³:

—Uá¹jinh¹ ca³la³ tí³ jmí²chí³ quion²¹ yáh³ jné¹³
ca³cáin³ hi³ jún³ jné¹³ cu³lí²¹ quiúnh¹ hnú², cun³
tiá² zeih²¹ bíh¹ jné¹³ hnú² tí³ có³².

La³jín³² bíh¹ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² ñí¹ hná¹
jáun² ca³juáh³ cá²ren².

Jesús liéinh³² Jméi² ñí¹ lí³ ja¹ hmá² hi³ jná¹ quioh²¹ tsáu², ñí¹ téh²³ tsú² Getsemaní

(Marcos 14:32-42; Lucas 22:39-46; Juan 18:1; Hebreos 5:7-8)

³⁶ Jmí¹ jáun² ca³ cha³ táunh¹ Jesús quionh³ tsá² quionh³ cáun² ñí¹ téh²³ tsú² Getsemaní, hi³ jáun² ca³ záih³ dí² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² la³ lá²:

—Tianh³ hnoh² ñí¹ lá² tá¹ la³ ñí¹ lienh¹ jná¹³ Dió³² ñí¹ zio¹.

³⁷ Jáun² jí³² la³ gáun³ tsáu² bíh¹ ca³ jan³ tsú²: Pé¹, la³ má² quionh³ tá¹ gon³ jon² Zebedeo; jmí¹ jáun² ca³ lí³ liau³ hi³ ca³ ta³ no¹ hlah³ lín²¹ tsí³ tsú², jí³ hi³ ca³ la³ hi³ ca³ hu³ ca³ jngih³ lín³² tsí³ tsú². ³⁸ Jáun² ca³ záih³ dí² tsá² gáun³ hí³ la³ lá²:

—Jlánh¹ ñí¹ jún³ jná¹³ lí²³ cun³ ñí¹ hi³ ja³² lí³ hlah³ nio² tsin³². Tí³ la³ hnoh² tianh³ náh² ñí¹ lá², hi³ ná¹ ñí¹ náh² quiúnh¹ jná¹³.

³⁹ Jáun² né³ Jesús ngau³ ca³ lá² tí³ chí¹ ján³, hi³ jáun² ca³ jmú³ cuá¹ jñi²³ hi³ ca³ hiéih³ ñí¹ la³ tí³ hué³² hi³ ca³ mí³ ñí¹ con² Dió³², hi³ ca³ juáh³ la³ lá²:

—Hnú² Tia²¹, sá¹ jmí¹ hi³ lí¹³ bíh¹ hi³ liau¹ nú² tiá³ jná¹³ hi³ ca³ tí²¹ jmái² tsíh³² hi³ ca³ tin¹ jná¹³ aih²¹; tí³ la³ ha³ lí² cuí¹ lí¹³ la³ cun³ hi³ hno³² jná¹³ má¹ ná¹, cuí¹ lí¹³ bíh¹ la³ cun³ hi³ hnáuh² hnú².

⁴⁰ Jmí¹ lí²¹ jáun² ngah³ dí² tí³ ñí¹ tionh¹ jáun² tsá² gáun³ hain²¹ hí³ tí³ con², jáun² sa³ ná¹ cuóun¹ bíh¹ tsá² hí³ jmí¹ cá¹ chánh²¹ dí² jáun²; jáun² ca³ záih³ dí² Pé¹:

—¿Hí¹ hí¹ juáh³ cu³ tiá³ pih²¹ uá¹ tiá² ca³ tion¹³ hnoh² hi³ tianh¹³ náh² ná¹ ñí¹ quiúnh¹ jná¹³?

⁴¹ Tianh³ náh² ná¹ ñí¹ hi³ lienh¹ náh² siáh³ Dió³², hi³

jáun² tiá² lí¹³ tánh³² náh² tso³. Qui¹ hua³jan²¹ lín²¹
bích¹ hún¹ jmí²chí³ quián¹³ náh², tí³la³ ngú³ quián¹³
bí¹ náh² jlánh¹ tiá² pin³.

42 Jáun² ngau³ siáh³ tsú² ca³tí³ tenh³ hi³
ca³ñí¹lien¹³ Dió³² la³ lá²:

—Hnú² Tia²¹, ní¹juáh³ tiá² lí¹³ yáh³ hi³ tiá² há¹
ngá¹³ jná¹³ uu³mí²tsí³² lá², cuí¹ lí¹³ bích¹ la³ cun³ hi³
hnáuh² hnú².

43 Jáun² cuanh³ tsú² siáh³, sa³ siáh³ bích¹ siáh³
má²ná¹cuoun¹ tsá² hí³ jmí¹ cuanh²¹ dí², qui¹
cun³ñí¹ hi³hliá² jlánh¹ má²tioh³ zió³ ñí¹ tsú².

44 Jáun² ca³chan³ tsú² tsá² hí³ hi³ ngau³ siáh³ ñí¹
má²hnaih³² jéin³² hi³ ca³ñí¹lien¹³ Dió³² hi³ ñí¹ zeh¹
dí² la³ cun³ hi³ má²lí²zéih³² dí² jmí¹tin². 45 Jmí¹ lí²¹
jáun² né³, ngah³ dí² siáh³ ñí¹ tionh¹ tsá² hain²¹ hi³
tí³ con²; hi³ jáun² ca³záih³ dí² siáh³ la³ lá²:

—¿Hí¹ la³ má²tionh² jáun² uá¹ hnoh² tie³ hi³
ná¹cuoun¹ náh²? Sá¹ní² jie³, má²cá²chó³² bích¹ jmái¹
hi³ jienh³ tsú² jná¹³ Jon² tsá²mí³cuoun² jo³cuo² tsá²
ná¹ren² tso³. 46 Nú¹ tianh³ náh², ma³tsáu¹³; qui¹ ní²
bích¹ má²cuá¹ja³² tsá² jienh³ jná¹³.

Má²jan² tsú² Jesús hi³ tson³

(Marcos 14:43-50; Lucas 22:47-53; Juan 18:2-11)

47 Tá¹la³ jmí¹ dí¹hleh³² jáun² bích¹ Jesús cuan³
Judas, jan² tsá² jmí¹ lín³ tsá² quian³tun³ joh¹ tsú²,
hi³ má²hí¹quionh³ tsú² juoun³² lín³² tsá² ná¹quian³²
mí¹tái³ hmu³ tá¹ tun³ jo²¹ jí³ tsá² ná¹quian³² hmá²
ní² siáh³. Tsá² zéi¹ tsá² ná¹lín³ mí³jmú³ jí³ tsá²daun³²
tsá² ná¹ñí¹ juú². 48 Judas tsá² ca³jienh³ hí³ bích¹
Jesús ca³jmú³ jái¹³ ha³ lánh³ rón³² hien³ dí² Jesús,

hi³ ca³juáh³ la³ lá²: “Ní¹juáh³ tsá² ca³hen³ jná¹³ ñí¹, tsá² hí³ bíh¹ jan¹³ náh² tson³”.

49 Jmí¹jáun² ca³ja³janh³² tsú² ñí¹con² Jesús hi³ ca³juáh³:

—¡Hia² nú² Tí³²!

Hi³ jáun² ca³hen³ dí² ñí¹ tsú². 50 Jáun² Jesús ca³ngái³:

—Há²mei²¹ quiú¹³, tia³juí³² jmu³ la³ cun³ hi³ má²ca³lín¹³ nú² jmúh¹³.

Hi³ jáun² la³ cun³ jmí¹jáun² ja³taunh²¹ tsá² ñí¹ hná¹ hí³ hi³ ca³zanh³ Jesús, hi³ ca³jan³ dí² tson³.

51 Jmí¹jáun² né³, jan² tsá² quionh³ Jesús ca³chí² mí¹tái³ hmu³ tá¹ tun³ jo²¹ quioh²¹, hi³ ca³jmú³ cu³ ngá¹³ mí¹tái³ cuá¹ jan² *tsá² má²dí¹hlánh¹ joh¹ mí²tsá² hien¹. 52 Jáun² Jesús ca³záih³ tsá² hí³ la³ lá²:

—Tiáunh¹ mí¹tái³ quián¹³ ñí¹ jmí¹ hu²¹; quí¹ ní¹juáh³ tsá² jmu² hniéi² cun³quionh³ mí¹tái³, ja³bí¹ cun³quionh³ mí¹tái³ bíh¹ siáh³ jún³ tsú² hnga².

53 ¿Há¹ tiá² ñíh¹ nú² hi³ jná¹³ jmí¹ lí¹³ mí¹³ ñí¹con² Ñuh³², hi³ jáun² hí³ jmí¹ lí¹³ zen³ cun³ quiéinh³ nio² quiú³ mei²¹ tsá²cuú² tsá²ta³, tsá² jmí¹ lí¹³ ma³hau³?

54 Tí³la³ sá¹jmí¹ la³ jáun² né³, jáun² tiú²uú² jmí¹ zia³² yáh³ ha³ lánh³ rón³² lí³tí³ la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³² ñí¹ rá¹juáh³ jáun² hi³ ca³tí²¹ lí¹³ la³ lá².

55 Jmí¹jáun² ca³záih³ Jesús tsá² cuá²taunh²¹ hí³ la³ lá²:

—¿Hí¹ má²ñá²taunh²¹ hnoh² hi³ ná¹quiánh¹ náh² mí¹tái³ jí³ hmá² ní², hi³ jau¹³ náh² jná¹³ hi³ tson³ la³jmí¹ lí³ hi³ jná¹³ bíh¹ jan² tsá² háin²? Jmái¹ ca³la³

jí³² bíh¹ jmí¹ ñi³² jná¹³ ja¹ quián¹³ hnoh², hi³ jmí¹ ma³ta¹³ jná¹³ hnoh² hñu³ cuáh³² chín¹, tí³la³ hí¹ cónh³ yáh³ tiá² lí¹ ca³ziaunh² náh² jná¹³ hi³ tson³ ná¹. ⁵⁶ Tí³la³ la³ jí³² hi³ ní² má²ná¹lí²³ hi³ jáun² lí¹³ lí³tí³ la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ jáun² ñí¹ Sí² bíh¹, hi³ ca³jmú³ jáun² tsá² ca³lín³ hí³ *tí³² jē¹ Dió³² jmí¹tin².

Jáun² né³, hnga² bíh¹ Jesús jēi³²í¹ ca³ta³zanh¹, qui¹ ca³cuoun³ bíh¹ la³jín³² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú².

Jesús má²zenh² ta³ ñí¹ tsá² judíos tsá² ná¹ñí¹

(Marcos 14:53-65; Lucas 22:54-55, 63-71; Juan 18:12-14, 19-24)

⁵⁷ Hi³ jáun² né³, tsá² ca³zanh³ hí³ Jesús hi³ tson³ ca³ñí¹jan² Jesús ta³ ñí¹ Caifás tsá² cuá¹lín³ mí²tsá² híen¹; ñí¹ jáun² jmí¹ má²ná¹ngih³² tí³² liel²¹ jí³ tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ juú². ⁵⁸ Tí³la³ Pé¹ né³, uounh³ chí¹cáin² bíh¹ ngau³ cu³hna²¹ dí² ca³la³ ñí¹ cá¹chó²¹ ñéih³ ñí¹ lí¹ hó²¹ hñú¹³ mí²tsá² híen¹; ñí¹ jáun² hi³, hi³ ca³cuá³ quionh³ tsá²cuú² tsá²ta³ mí²tsáu² hi³ jáun² lí¹³ jē³ ní¹juáh³ he³ lí¹³.

⁵⁹ Hi³ jáun² tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ quionh³ la³jín³² tsá² ná¹ñí¹ jmí¹ hnauh² he³ lánh³ rón³² lí¹³ ma³tson² dí² tsáu¹³ Jesús, uá¹jinh¹ cun³quionh³ jú¹ tí¹jái², hi³ jáun² lí¹³ jngih³ dí²; ⁶⁰ tí³la³ tiá² ca³choh¹³ yáh³ tsú², uá¹jinh¹ juoun³² tsá² ca³chá³ jú¹ tí¹jái² hi³ ca³tín¹ tsú². Ñí¹ ca³táuh³ né³ ca³ma³jnia³² gon³ tsá² ca³ma³tson² jú¹ tí¹jái², ⁶¹ tsá² hí³ né³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Tsá²ñuh² ní² ca³juáh³: “Jná¹³ tñ² tsunh²¹ hñú³ híen¹ quioh²¹ Dió³², hi³ jáun² ñí¹ cá²hni² jmái¹ ziúh¹ jná¹³ siáh³”.

62 Jáun² tsá² cuá¹lín³ hí³ mí²tsá² hien¹ ca³náu² hí³ ca³záih³ Jesús la³ lá²:

—¿Hí¹ hí¹ cá² jon¹ uá¹ tiá² la³ ngáih¹ nú²? ¿He³ dá² ní³² ná¹juáh²³ tsá² ní² hí³ ca³tin¹ hnú²?

63 Tí³la³ Jesús má¹ná¹, la³ má² tiá² nga² jáun² bíh¹. Jáun² tsá² cuá¹lín³ mí²tsá² hien¹ ca³juáh³ siáh³:

—Cun³quionh³ héih³² quioh²¹ Dió³² Tsá² juú²tsáun² taunh³² jná¹³ hnú² hú¹mu³héih³² ní¹juáh³ tiá² juáh¹³ hnú² jú¹ tson²; jáun² né³, ¿hí¹ hnú² uá¹ Tsá² lín³ Cristo Jon² Dió³²?

64 Jáun² Jesús ca³záih³ tsá² hí³ la³ lá²:

—Ján³, lín³ jná¹³ la³ cun³ juánh³ hnú² ní². Ja³bí¹ juo³ jná¹³ siáh³ hnoh², hí³ chau²¹ jmá¹ jien¹ hnoh² Jon² tsá²mi³cuóun² hí³ má²cuá¹tón²¹ tí³ cuá² chu²¹ quioh²¹ Dió³² Tsá² cú² juenh², jí³ hí³ jien¹ náh² tsú² siáh³ hí³ má²cuá¹jáunh²³ hñu³mi³cuú² juí³² ja¹ jnie².

65 Jmí¹jáun² ca³ca³ mí²tsá² hien¹ ha¹, [hí³ jmu² lín¹ hí³ tiá² tí³² tsí³ jái¹³ jáun²,] hí³ ca³juáh³:

—Tsá²ñuh² lá² má²lí²chú² lí²lén³² Dió³² cun³quionh³ jái¹³ quioh²¹; ¿he³ láih³² sa³ ca³lí³í¹ tsá² zih³² jú¹ tson² hno³ dí²? Qui¹ ní² bíh¹ má²lí²niéih² hnoh² jú¹ hlah³ hí³ má²lí²hléh³² tsú²; 66 jáun² né³ ¿he³ lánh³ lín²³ hnoh² ta³né³²?

Jáun² tsá² ná¹ngih³² hí³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Má²hniáuh³² bíh¹ jún³ tsá² ní².

67 Jmí¹jáun² ca³tiu³ ca³hñe³ dí² ñí¹, jí³ hí³ ca³ma³qui³ ma³jno³² dí² siáh³. Hí³ jáun² la³jín³² tsá² ca³pá³ hí³ ñí¹ tsú² 68 ca³juáh³ la³ lá²:

—Ní¹juáh³ hnú² Tsá² lín³ Cristo, ¡chí³ jái¹³ neh²¹, hin² tsánh² lí²po³!

*Pé¹ juáh³ hi³ tiá² cuóun³² Jesús
(Marcos 14:66-72; Lucas 22:56-62; Juan 18:15-18, 25-27)*

⁶⁹ Hi³ jáun² né³, tá¹la³ jmí¹ cuá¹tón²¹ jáun² Pé¹ ñéih³ ñí¹ lí¹ hó²¹, ja³ jan² tsá²mi³ lín³ quian²¹ tsá² hñú¹³, hi³ ca³juáh³:

—Ja³bí¹ hnú² uá²jai³² jmí¹ ngíh¹ quiúnh¹ Jesús tsá² hín¹³ ó³² tí³ Galilea.

⁷⁰ Tí³la³ Pé¹ né³, tiá² ca³ton³ yáh³; la³ lá² bíh¹ ca³záih³ dí² tsá²mi³ hí³ ta³ ñí¹ la³jín³² tsá² tionh² hí³:

—Hí¹juáh³ tiá² ño¹ yáh³ jná¹³ hí³ juánh³ hnú² ní².

⁷¹ Pé¹ jmí¹ má²cuá¹tsanh³² ho³hñú¹³ jmí¹ ca³jíe³ siáh³ jan² tsá²mi³ lín³ quian²¹, hí³ jáun² ca³záih³ dí² tsá² jmí¹ tionh¹ hí³ ñí¹ jáun²:

—Ja³bí¹ tsá²ñuh² lá² jmí¹ ngí³² quionh³ Jesús hná¹ tsá² Nazaret ó³².

⁷² Siáh³ bíh¹ siáh³ tiá² ca³ton³ Pé¹ cónh³í¹ cu³ jéin³² ca³la³ hí³ hien² Dió³², hí³ juáh³:

—¡Hú¹tá¹ tiá² cuóun³² bíh¹ jná¹³ tsá² hien²³ hnú² ní², juú¹ néh¹!

⁷³ Jmí¹ má²cu³lé³ míh¹ jáun² né³, tsá² jmí¹ tionh¹ ñí¹ jáun² ja³taunh²¹ má²janh² ñí¹ zenh¹ Pé¹ hí³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Cu³tí³ bíh¹ hnú² uá²jai³² jan² tsá² ja¹ quioh²¹ tsá² ó³², quí¹ hí¹ ca³la³ tí³ jái¹³ quián¹³ yáh³ hnú² lín¹.

⁷⁴ Jmí¹jáun² ca³ma³liáu³² Pé¹ hí³ hien² Dió³² ca³la³ hí³ tanh² siáh³ hú¹mu³héih³² hnga², hí³ juáh³ hí³ cun³ tiá² cuóun³² bíh¹ tsá² hí³.

La³ cun³ jmí¹jáun² bíh¹ ca³hó³ jan² cá¹tsó³.

⁷⁵ Jmí¹jáun² tsau³ tsí³ Pé¹ la³ cun³ hí³ ca³zái³ jáun²

Jesús jmí¹ ca³juáh³ tsú² jáun² la³ lá²: “Ñeh² bíh¹ hi³ hau³ cá¹háu², hnú² juáh¹³ hnaih³² jéin³² hi³ tiá² cuóu³² nú² jná¹³”. Jmí¹jáun² cua³han³ Pé¹ tí³ cheih³² hi³ ca³ñí¹hó² ñí¹jngih³² lín³².

27

Jienh²³ tsú² Jesús ñí¹con² Pilato

(Marcos 15:1; Lucas 23:1-2; Juan 18:28-32)

¹ Jmí¹ má²já²jnia² jáun² né³, la³jín³² tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ jí³ tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ juú², ca³ma³ren²¹ jái¹³ he³ lánh³ rón³² jngih³ Jesús. ² Jáun² ca³hñéi³² dí² tsú², hi³ ca³ñí¹jan² dí² ñí¹con² Pilato tsá² lín³ ta²¹.

Jmí¹ jun¹ Judas

³ Tí³la³ jmí¹ ca³jé³ Judas tsá² ca³jienh³ hí³ Jesús hi³ má²lí²jmú³ tsáu² héih³² hi³ jngih³ tsú² Jesús, jmí¹jáun² jlánh¹ hlah³ ca³jeinh²¹ tsú², hi³ jáun² ca³ñí¹caun² cú²jueh³² quie³ quiu³quia³ héih³² *cú¹tiáu² jáun² ñí¹con² tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ jí³ tsá²daun³², ⁴ hi³ jáun² ca³záih³ dí² tsá² hí³ la³ lá²:

—Tso³ bíh¹ má²lí²jmú³² jná¹³ hi³ má²lí²jienh²¹ jná¹³ jan² tsá² tiá² tso³ ren².

Tí³la³ tsá² hí³ né³ ca³ngái³:

—¿Hi³ he³ dá² ca³ta¹ jnoh¹ hi³ ní²? ¡Hi³ ní² dá² má²ta³can¹ hnú² huen² bíh¹!

⁵ Hi³ jáun² Judas ca³ñí¹cui³² quie³ ñéih³ ñí¹ híen¹ quioh²¹ cuáh³² chín¹, jmí¹ lí²¹ jáun² ngah³ hi³ ca³ñí¹tiáunh¹³ zié³ lá¹.

⁶ Jáun² tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ ca³jieh³ quie³ jáun², hi³ jáun² ca³juónh³ la³ lá²:

—Tiá² lí¹³ yáh³ toh²¹ dí² quie³ lá² hñu³ cuó² quioh²¹ hi³ lí¹ cue³² tsáu² ñí¹con² Dió³², quí¹ hmah²¹ quioh²¹ jmi² bíh¹ la³².

⁷ La³ cun³ jmí¹ jáun² né³, ca³ma³ren²¹ tsú² jái¹³ hi³ lá³² cáun² hué³², hué³² hi³ jmí¹ téh²³ tsú² “Hue³² Quioh²¹ Tsá² Jmu² Hia³²”, hi³ jáun² zia³² ñí¹ lí¹³ hón³² tsú² tsá² hué³² siáh³. ⁸ Cun³ ñí¹ hi³ jáun² bíh¹, jáun² “Hue³² Jmi²” má²téh²³ tsú² hué³² jáun² la³ tí³ ta³né³². ⁹ La³ jáun² bíh¹ ca³lí³tí³ la³ cun³ hi³ ca³juáh³ hla¹ Jeremías *tí³² jë¹ Dió³² jmí¹ ca³juáh³ jáun² la³ lá²: “Ca³caun² bíh¹ tsú² tá¹ quiu³quia³ héih³² cú¹tiáu² jáun², la³ cun³ tí³ hmah²¹ hi³ ca³jmú³ jáun² tsá² *Israel, ¹⁰ hi³ jáun² cun³quionh³ quie³ jáun² bíh¹ ca³lau² tsú² ñí¹nái² quioh²¹ tsá² jmu² hia³², la³ cun³ rón³² héih³² hi³ ca³jmú³ jáun² Juo¹³ dí² ñí¹con² jná¹³”.

Jesús má²zenh² ta³ ñí¹ Pilato

(Marcos 15:2-5; Lucas 23:1-5; Juan 18:28-38)

¹¹ Hi³ jáun² jmí¹ jáun² né³ ca³ñí¹jan² tsú² Jesús ta³ ñí¹ tsá² cuá¹lín³ hí³ ta²¹, hi³ jáun² tsá² hí³ ca³ngái³ hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—¿Hí¹ hnú² uá¹ lín³ nú² Re²¹ Juo¹³ tsá² *judíos?
Jesús né³ ca³ngái³:

—Ján³, tson² bíh¹ la³ juáh³ hnú² ní².

¹² Tí³la³ jmí¹ ca³chá³ tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ tso³ quionh³ tsá²daun³² né³, hí¹ cáun² yáh³ tiú²uú² hi³ ca³ngái³ Jesús. ¹³ Jáun² Pilato ca³juáh³ siáh³:

—¿Tiá¹ naih³² hnú² la³jí³² la³ cun³ hi³ ná¹juáh²³ tsú² ní² quián¹³ hnú²?

14 Ti³la³ la³ má² tiá² nga² jáun² bíh¹ Jesús, hi³ jáun² lí¹ ca³ja³ cáun² bíh¹ tsí³ tsá² lín³ hí³ ta²¹.

Má²ma³ngí³ tsú² Jesús

(Marcos 15:6-20; Lucas 23:13-25; Juan 18:38-19:16)

15 Hi³ jáun² né³, tsá² lín³ hí³ ta²¹ jmí¹ tan² hi³ líon³² jan² tsá² tson³ tá¹la³ *Jmí¹hien¹ ní¹juáh³ hin² tsánh² mi³² tsáu² hi³ liáun³. 16 Jmí¹jáun² jmí¹ cuá¹hún¹ jan² tsá² tson³ hñu³mí¹ñí², tsá² jmái² Barrabás, jan² tsá² jlánh¹ má²ná¹ñi³² juóun³² tsáu² hi³ hian² tsí³. 17 Jáun² jmí¹ ca³ngih³² jáun² tsá² juú² né³, ca³ngái³ Pilato ñí¹con² tsú²:

—¿Hin² tsánh² hnáuh² hnoh² hi³ lion¹ jná¹³? ¿Hí¹ Barrabás, ho³ Jesús tsá² téh²³ tsú² Cristo uá¹?

18 Qui¹ jmí¹ má²ca³lí³tsin² bíh¹ Pilato hi³ cun³ñí¹ hi³ uóu³² tsí³ bíh¹ tsá² hí³ hi³ jáun² ñí¹con² hí³ dí² cua³jan² tsú² Jesús.

19 Né³² né³, tá¹la³ jmí¹ cuá¹tón²¹ Pilato ñí¹ta²¹ quioh²¹, jáun² ñí²cuo² tsú² ca³zen³ jái¹³, hi³ juáh³ la³ lá²: “Ha³ lí² lí¹ hú³² hnú² quiúnh¹ tsá²ñuh² chun¹ ní², qui¹ jmí¹ hua² hmái³ lí²ma³tso¹ lín²¹ jná¹³ tsin³² cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ tsá² ní² jmí¹ lí²quí³ jná¹³”.

20 Ti³la³ tsá² ná¹lín³ hí³ mi³jmú³ né³, ji³ tsá²daun³² ní² jlánh¹ ca³hí² ca³liéinh³² tsáu² hi³ hniáuh³² hiu³ mí³² tsú² hi³ liáun³ Barrabás, hi³ jáun² né³, cuí¹ jun¹³ Jesús. 21 Jáun² tsá² lín³ ta²¹ ca³ngái³ siáh³ hi³ ca³juáh³:

—¿Hin² tsánh² tsá² gon³ ní² hnáuh² hnoh² hi³ lion¹ jná¹³?

Jáun² tsá² tionh² hí³ né³ ca³ngái³ hí³ ca³juáh³:

—¡Barrabás bíh¹!

22 Jáun² Pilato ca³ngái³ siáh³:

—¿Hí³ he³ bí¹ hnáuh² náh² jmu¹ jná¹³ ñí¹con²
Jesús tsá² teh³² náh² lá² Cristo?

Jáun² la³jín³² bíh¹ tsáu² ca³ngái³ hí³ ca³juáh³:

—¡Crei²¹ ton³ tsá² ní²!

23 Jmí¹ jáun² ca³juáh³ Pilato:

—Ti³la³, ¿he³ dá² hí³ hlah³ má²ca³jmú³ tsú² né³?

Ti³la³ tsá² hí³ né³, ti³ lí³ mí¹ ca³ti³ ca³hóh³² bíh¹, hí³
ca³juáh³:

—¡Cuí¹ taun¹ tsá² ní² crei²¹!

24 Jmí¹ ca³jíe³ Pilato hí³ tiá² hí³ lí²³ yáh³ jmu³ dí²
hí¹ cáun², qui¹ sa³ lí³ mí¹ tiá³ siaun³² taunh³² bíh¹
tsá² hí³, jmí¹ jáun² ca³jmú³ dí² héih³² hí³ tsa³ quián³
tsú² jmái², hí³ jáun² ca³liah³ dí² cuo² ñí¹ ta³ ñí¹
la³jín³² tsá² hí³, hí³ juáh³ la³ lá²:

—Hí¹ cú¹ pih²¹ yáh³ tiá² rá¹can² jná¹³ hí³ jún³
tsá² ñuh² [tsá² tiá² hí³ ren²] lá², má²ca³tin¹ hmóu³²
bíh¹ hnoh² hí³ ní².

25 Hí³ jáun² la³jín³² tsáu² ca³ngái³ la³ lá²:

—¡Jnoh¹ la³ má²quiúnh¹ jon³zih¹ cuí¹ rá¹can²
jnoh¹ jmí²hán¹ tsá² ní²!

26 Hí³ jáun² cu³tsa³² ca³lión³² bíh¹ cú²jueh³² Pilato
Barrabás hí³; jmí¹ lí²¹ jáun² ca³jmú³ dí² héih³² hí³
quiú³ pan³ tsú² Jesús cun³quionh³ cáun² hñu¹jméi¹³
hí³ lí³ láu², jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ca³jienh³ dí² hí³
tsa³ton³ tsú² crei²¹.

27 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, hliáu³ joh¹ tsá² ho² ta²¹
ca³jan³ Jesús ti³ la³ ñéih³ ñí¹ lí¹ hó²¹ quioh²¹ ñí¹ta²¹,

jáun² ca³cuú² ca³ngih³ tsú² la³jín³² hliáu³ rainh²¹ cu³jéin³ ñí¹ zenh¹ Jesús. ²⁸ Jmí¹jáun² ca³chí² dí² ha¹ hi³ jmí¹ quih³², hi³ jáun² ca³quinh³ dí² cáun² hmih³² zín¹³ la³ cun³ hi³ qui³ quih³² jan² tsá² quien², ²⁹ hi³ ca³tanh² dí² siáh³ chí¹ tsú² cáun² chí² lih³² la³juah²¹ dúh¹ *có²ron¹ná¹ hi³ quioh²¹ jan² tsá² ho² jái¹³, tí³la³ chí² lih³² jáun² dá² lí³ cun³quionh³ cuoh² hmá² ton² bíh¹. Ji³ hi³ ca³zianh³ dí² tsú² siáh³ cáun² hmá² tiéi¹³ tí³ cuá² chu²¹ la³juah²¹ dúh¹ cáun² hmá² hih¹. Jmí¹jáun² ca³cónh³² dí² cú²nga¹, hi³ ca³di³qui³ di³ñí³² dí² ta³ ñí¹ tsú², hi³ zaih³² dí² la³ lá²:

—iCuí¹ lí³ quien² bíh¹ Re²¹ Juo¹³ tsá² judíos!

³⁰ Ja³bi¹ ca³tiu³ ca³hñéi³² dí² tsú² siáh³, hi³ cán²³ dí² siáh³ hmá² hi³ zianh³² jáun² Jesús hi³ pá²³ dí² chí¹. ³¹ Jmí¹ má²lí²cónh³² dí² jáun² cú²nga¹ né³, ca³chí² dí² siáh³ hmih³² zín¹³ hi³ jmí¹ má²lí²quinh³ dí² jáun², hi³ jáun² ca³quinh³ dí² siáh³ ha¹ hi³ qui³ jmí¹ quih³². Jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ca³jan³ dí² hi³ ca³ñí¹ton¹³ dí² crei²¹.

Má²ton³ tsú² Jesús crei²¹

(Marcos 15:21-32; Lucas 23:26-43; Juan 19:17-27)

³² Hú¹ juí³² jáun² né³ ca³jenh² tsú² jan² tsá²ñuh² tsá² juú² Cirene, tsá² jmái² Sí¹mu²¹; tsá² hi³ ca³di³quian³ tsú² jmái¹ hi³ cán³ crei²¹ cha¹³ Jesús.

³³ Tá¹la³ jáun² ca³cha³táunh¹ tsú² tsí³ máh³ míh¹ téh²³ tsú² Gólgota, (hi³ hnió³ juáh³ “Máh³ Mú³² Chí¹ Tsáu²”). ³⁴ Ñí¹ jáun² jmí¹ cueh³² dí² Jesús mu² má²zéih¹ lín²¹ quioh²¹ mi³ uóun²jieh¹³ hi³ hính³, hi³ má²jan² mí³ hi³ jmu² hi³ tiá² lieih²¹ tsú²; tí³la³

jmí¹ má²lí²;jé³ tsú² jáun² cú¹pih²¹ né³, tiú²uú² ca³he³ yáh³ hính³.

35 Ta³ má²chí¹tón²¹ jáun² Jesús crei²¹ né³ ca³chí² hliáu³ jái¹³, hi³ jáun² jé³ dí² ní¹juáh³ hin² joh¹³ ha¹ tsú². [La³ jáun² bíh¹ ca³lí³tí³ la³ cun³ hi³ ca³juáh³ jan² hla¹ tí³² jē¹ Dió³² jmí¹ ca³juáh³ la³ lá²: “Ca³tsáunh³ tsú² hán² jná¹³ cun³quionh³ hi³ ca³chí² jái¹³”.] 36 Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³tiánh³ ñí¹ jáun² hi³ ná¹jmu² hua³hí¹³. 37 Jáun² ta³ chí¹ Jesús ca³tón³ tsú² huéh³ hi³ jmu² lin¹ hi³ he³ ca³tí²¹ má²ma³ngí³ dí² tsú². Huéh³ jáun² juáh³ la³ lá²: “Tsá² lá² bíh¹ Jesús Tsá² lín³ Re²¹ Juo¹³ tsá² judíos”.

38 Ja³bí¹ ca³ton³ tsú² siáh³ crei²¹ gon³ tsá² háin² quionh³ Jesús, jan² tí³ cuá² chu²¹ hi³ jan² tí³ cuá² cáun¹. 39 Hi³ jáun² tsá² há² ngai³² ñí¹ jáun² né³, ca³tu³ ca³hión³² Jesús, hi³ ca³la³ hi³ jeih³² chí¹ bíh¹ tsú², 40 hi³ juáh³ la³ lá²:

—iHnú² tsá² jlánh¹ juánh³ hi³ tsunh²¹ nú² hñú³ híen¹ quiú¹³, hi³ jáun² ñí¹ cá²hni² jmái¹ jáun² né³ jmóuh¹ nú² siáh³, né³² né³, lion¹ huen²! Ní¹juáh³ tson² bíh¹ cu³tí³ hi³ hnú² Jon² Dió³², hi³ jáun² né³, json² ñí¹ chí¹tón²¹ nú² ní² crei²¹!

41 Ja³bí¹ la³ jáun² tsá² ná¹lín³ mi³jmu³ siáh³ ca³cónh³² cú²nga¹ Jesús, la³ má²quionh³ tsá² ná¹lín³ tí³² liei²¹ jí³ tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ juú² ní², hi³ juónh²³ la³ lá²:

42 —Tsá² siánh³ bíh¹ jlánh¹ ca³lión³² tsú², tí³la³ hnga² né³, tiá² la³ lí¹³ yáh³ lión³². Ní¹juáh³ tson² bíh¹ lín³ tsú² Re²¹ Juo¹³ dí² tsá² Israel, jáun² cú¹ son² tsú² ñí¹ crei²¹ hnga², hi³ jáun² má¹jáun² tanh¹³

dí² ta²¹. 43 Má²ca³chá³ tsú² cáun² tsí³ ñí¹con² Dió³², jáun² né³² né³, cuí¹ liáu²¹ Dió³² ní¹juáh³ hi³ tson² hniau³; qui¹ Jon² Dió³² yáh³ ní³² má²ca³juáh³ ñí¹con² dí².

44 Hí¹ la³ tí³ tsá² háin² jmí¹ ná¹tón²¹ jáun² crei²¹ cu³tsa³² quionh³ yáh³ tsú² ca³quiu³ ca³je³ siáh³.

Jmí¹ jun¹ Jesús

(Marcos 15:33-41; Lucas 23:44-49; Juan 19:28-37)

45 Hí³ jáun² jmí¹ tí³ chi³hiú² né³, ca³nieh² tá¹ cáun² hué³², ca³la³ tí³ la³ nió¹ hni³² tí³ ca³hláu³. 46 Jáun² la³ cun³ jmí¹jáun² ca³hóh³² Jesús tiá³, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Elí, Elí, ¿lema sabactani? (hi³ hnió³ juáh³ “Dió³² Juóu³² jná¹³, Dió³² Juóu³² jná¹³, ¿he³ láih³² huen² jná¹³ má²lí²zeh² hnú²?”)

47 Ma³ jan² tsá² jmí¹ tionh¹ hí³ ñí¹ jáun² ca³nái³², hi³ jáun² ca³juáh³:

—Líh³ tsá² jmí¹ lín³ hí³ tí³² jē¹ Dió³² má²ñí¹téh¹³ tsá² ní².

48 La³ cun³ jmí¹jáun² né³ ngau³ jan² tsá² jmí¹ tionh¹ hí³ ñí¹ jáun² cú²hé², hi³ ca³ñí¹quián¹³ cáun² chí² náh² hinh²³ jmái² hi³ ca³ñí¹cuóuh¹³ quionh³ mu² má²zéih¹ lín²¹ quioh²¹ mi³ uóun²jieh¹³, hi³ jáun² ca³dí³chí³ dí² hná¹³ hmá² tiéi¹³ hi³ ca³ñí¹hiéih¹³ dí² ho³ Jesús, hi³ hnió³ dí² hính³.

49 Tí³la³ tsá² ñí¹ hná¹ hí³ né³ ca³juáh³:

—Ní² tín² cuí¹ lí³ cu³ ní²; cuí¹ neh²¹ ní¹juáh³ hi³ já³² Líh³ hi³ ja³liáu³.

50 Jáun² Jesús ca³hóh³² siáh³ cónh^{3í1} cu³ jéin³² tiá³ lín³², hi³ jmí¹ lí²¹ jáun² né³ cua³ha³ tsí³. 51 Hi³ jáun² la³ cun³ jmí¹jáun² ca³zen³ tí³ tun³ zaih²¹ hmih³² jmí¹ hí¹jnái²³ ñí¹ jlánh¹ híen¹ quioh²¹ cuáh³² chín¹, hi³ ca³lí³liau³ tí³ chí³cuú² hi³ tsa³ la³ tí³ hué³². Jmí¹jáun² ca³jíeh³ siáh³ hué³², hi³ jáun² hláu² né³, ca³juú² ca³tsúnh², 52 hi³ jáun² jmí¹jáun² ca³qui³ ca³niá³ siáh³ tá²hón³²; hi³ hí¹ ca³la³ tí³ juóun³² lín³² yáh³ hla¹ ca³jenh¹³, tsá² jmí¹ má²ná¹chan¹ joh¹ Dió³². 53 Tsá² hí³ ca³huén² hñu³ tá²hón³² jmí¹ má²ca³jenh¹³ jáun² Jesús máh³, hi³ jáun² taunh³ já¹ juú² Jerusalén, juú² ná¹chan¹ ñí¹con² Dió³²; ñí¹ jáun² ca³jíe³² juóun³² lín³² tsáu².

54 Né³² né³, jmí¹ ca³jíe³ jáun² hliáu³ tsá² chín¹ tsá² romano hi³ má²jíeh²³ hué³² jí³ la³jí³² hi³ ná¹lí²³ ñí¹ hná¹ jáun² ní² siáh³, quionh³ hliáu³ joh¹, tsá² jmí¹ ná¹jmú² hí³ hua³hí¹³ Jesús, jí³lin² bíh¹ tsú² ca³juénh² lín³², hi³ jáun² ca³juónh³ tiáunh¹:

—¡Cu³tí³ bíh¹ la³ Jon² Dió³² bíh¹ hla¹ ní²!

55 Có³² jáun² jmí¹ tionh¹ juóun³² tsá²mi³ hi³ jmí¹ ná¹jíe²³ ñí¹ uóunh³, tsá² hí³ jmí¹ má²ca³ñi³táunh¹ cu³hna²¹ Jesús ca³la³ tí³ hué¹³ Galilea, jí³ hi³ jmí¹ má²ca³ma³cáu³² siáh³. 56 Ja¹ tsá² hí³ jmí¹ zenh¹ Má²réi³ tsá² ja³ juú² Magdalá, jí³ Má²réi³ mí¹ziú¹³ Jacobo quionh³ Sé³², jí³ mí¹ziú¹³ tsá¹ jon² Zebedeo ní² siáh³.

Jmí¹ já¹haun³ Jesús

(Marcos 15:42-47; Lucas 23:50-56; Juan 19:38-42)

57 Jáun² jmí¹ má²ja³quián³ tá¹tsi²¹ hiú² né³, cuan³ jan² tsá²ñuh² tsá² hánh³, tsá² jmái² Sé³², tsá² hí³ zian² juú² Arimatea; ja³bí¹ tsá² hí³ jmí¹ má²lín³ tsá² hen² tí³ con² Jesús. 58 Jáun² ñéi¹ hí³ ca³ñí¹ma¹³ hla¹ Jesús ñí¹con² Pilato; jmí¹jáun² ca³jmú³ Pilato héih³² hí³ jienh³ tsú² hla¹ Jesús ñí¹con² tsá² hí³. 59 Jáun² Sé³² ca³cón³² hla¹ hí³ ca³tsáinh³² dí² cáun² hmih³² jmuh³ tiáu² hí³ ná¹ji²¹ hí³ lí³ cun³quionh³ mí²ñi³² lino; 60 hí³ jáun² ca³ñí¹hón²¹ dí² cáun² hñu³ tá²hón³² hmai²¹ ñí¹ jmí¹ má²ca³hó³ dí² hnga² hñu³ hláu². Jmí¹ má²lí²jnáí³² dí² jáun² ho³ tá²hláu² quionh³ cá² máí³ quín¹ pa²¹ né³, jáun² ngah³. 61 Hí³ jáun² la³ re² ho³ tá²hón³² jáun² jmí¹ tionh¹ tá¹ gon³ Má²réi³, tsá² ja³ hí³ juú² Magdalá ji³ Má²réi³ jan² ní² siáh³.

*Hliáu³ tsá² jmí¹ ná¹jmú² hua³hí¹³ tá²hón³² quioh²¹
Jesús*

62 Jmí¹ cá¹jniá²¹ jáun² hí³ ná¹jueh³² *Jmí¹hien¹, jáun² tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ la³ má²quionh³ tsá² *fariseos ca³ñí¹jien¹³ Pilato, 63 hí³ ca³ñí¹zeh¹ dí² la³ lá²:

—Hnú² tsá² ho² ta²¹, má²tsau³² tsí³ jnoh¹ hí³ tá¹la³ jmí¹ zian² tsá² tí¹ jáin² hí³ ca³juáh³ hí³ ñí¹ cá²hni² jmái¹ neh¹ jenh¹³ dí² ja¹ hla¹. 64 Jáun² né³, chú³² zen¹³ nú² tsá² tsa³jmú³ hua³hí¹³ ca³la³ tí³ ñí¹ ca³táih¹³ cá²hni² jmái¹, qui¹ ní² lí¹ já¹taunh²¹ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² ta³ já¹niéi² hí³ tsa³chin² hla¹, hí³ má¹lí³² jáun² né³ záih³² tsáu² la³ lá²: “¡Má²ca³jenh¹³ bíh¹ tsú² ja¹ hla¹!” Qui¹ jú¹ tí¹jái² ñí¹

ca³táuh³ jáun² dá² lí¹³ cáun² hi³ tí³ jlánh¹ bíh¹ huáh²
tsí³ la³ cónh³ bíh¹ tí¹jái² la³ñí¹ jáun².

65 Jáun² ca³juáh³ Pilato:

—Ó³² tionh² cun³ nió³ hliáu³. Cuá²táunh¹ náh²
quiúnh¹ tsú², cuá²jmu³ náh² hua³hí¹³ re² lín³²
tá²hón³² la³ cun³ ñí¹lí²³ jen²³ náh².

66 Jáun² ja³taunh²¹ bíh¹ tsú² hi³ ca³ñí¹jnaí¹ re²
lín³² tá²hón³², hi³ ca³tón³ dí² cáun² li²¹ ñí¹ quín¹
jáun² hi³ lin¹ hi³ má²dí¹jnaí³² tiá³, hi³ jáun² ca³chan³
dí² cun³ nió³ hliáu³ ñí¹ jáun² hi³ jmu³ hua³hí¹³.

28

Jmí¹ ca³jeh¹³ Jesús

(Marcos 16:1-8; Lucas 24:1-12; Juan 20:1-10)

1 Jáun² né³, jmí¹ má²ca³nga² *jmáí¹ hi³ tianh³²
tsú² tie³, jmí¹ má²já²jnia² la³ñí¹ jmáí¹ hi³ ca³lí³liau³
sí²ma¹ná¹, ngau³ Má²réi³ tsá² ja³ hí³ juú² Magdalá,
la³ má²quionh³ Má²réi³ jan² ní² siáh³ hi³ ca³ñí¹jíe¹³
tá²hón³². 2 Cu³diá²jan² jmí¹ ca³jé³ hué³² tiá³
lín³², qui¹ jan² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² Juo¹³ dí² la³
ca³son² hñu³mi³cuú² hi³ cuan³ ho³ tá²hón³², hi³
jáun² ca³lín³ tsú² tí³ có³² quín¹ hi³ jmí¹ dí¹jnaí²³
jáun² ho³ tá²hón³², hi³ jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ca³cua³tsí¹
tsú² ñí¹ quín¹ jáun². 3 Tsá² hí³ jmí¹ jniá³ cú²tú²
cú²zín³ la³jmí¹ jniá³ sí² quioh²¹ miíh³², hi³ jáun² ha¹
tsú² né³, jmí¹ tiáu² la³jmí¹ tiáu² jan³². 4 Jmí¹ ca³jíe³
hliáu³ hi³ jáun², jáun² lí¹ ca³juan³ bíh¹ hi³ ca³juénh²;
hi³ jáun² ca³ta³tonh¹ la³jmí¹ tionh² tsá² má²ná¹jún¹.

5 Jáun² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² ca³záh³ tsá²mi³ hí³ la³ lá² jmí¹ ca³cha³táunh¹:

—Ha³ lí² juenh³ náh². Jná¹³ ño¹ hi³ hnoh² hnah²³ Jesús Tsá² ca³taun³ hí³ crei²¹ bíh¹. 6 Tí³la³ tiú²uú² hin² zian² yáh³ ñí¹ lá², qui¹ má²ca³jenh¹³ bíh¹ tsú², rón³² la³ cun³ hi³ qui³ ca³juáh³ tsú² jáun² jmí¹tin². Sá¹ní² dúh¹ ñá²jie³ náh² ñí¹ jmí¹ ca³quión³² tsú² hla¹. 7 Jáun² né³, tia³jui³² cuá²tánh¹ náh², cuá²zéih³ náh² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² la³ lá²: “Má²ca³jenh¹³ bíh¹ tsú² ja¹ hla¹; hi³ jáun² né³² né³, má²tsó³² tsú² chí¹ján³ tí³ Galilea la³ cun³ bíh¹ hnoh², hi³ jáun² ñí¹ jáun² lí¹³ cuá¹jien¹ náh² tsú²”. Jí³²la³ hi³ ní² bíh¹ ja³ jná¹³ hi³ ja³juánh³² ñí¹con² hnoh².

8 Hi³ jáun² tia³jui³² lín³² bíh¹ ja³tanh²¹ tsá²mi³ hí³, hi³ hí¹juen²¹, jí³ hí³ hí¹tsah³ siáh³ tá¹la³ jáun²; hi³ ca³ñí¹caun² dí² jái¹³ ñí¹con² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú². 9 Tá¹la³ hí¹tsá²tánh¹ jáun² tsá²mi³ hí³ ca³ma³jnia³² Jesús ñí¹con², hi³ ca³juáh³:

—Hia² náh².

Jáun² tsá²mi³ hí³ ca³ma³janh³² ñí¹con² Jesús hi³ ca³ma³tsu³ ma³jónh³² dí² tsú², hi³ ca³zanh³ dí² ta³ tsú². 10 Jáun² Jesús ca³juáh³ ñí¹con² tsá²mi³ hí³:

—Ha³ lí² juenh³ náh². Cuá²zéih³ náh² renh² jná¹³ hi³ hniáuh³² tsa³táunh¹ tsú² Galilea, hi³ jáun² ñí¹ jáun² jenh¹³ jnoh¹.

Jái¹³ hí³ ca³chá³ hliáu³

11 Tá¹la³ má²hí¹tsá²tánh¹ jáun² tsá²mi³, ja³bí¹ ma³ jan² hliáu³ hí³ ja³tanh²¹ tí³ já¹ juú², tsá² jmí¹ ná¹jmu² hí³ hua³hí¹³ tá²hón³², hi³ ca³ñí¹zeh¹ tsá² ná¹lín³

mi³jmú³ la³ji³² la³ cun³ hi³ má²li³² jáun². 12 Jáun² tsá² hí³ né³ ca³ñí¹lien¹³ tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ juú², hi³ ca³ñí¹jmú¹³ cá²hon³ quionh³; jmí¹ li²¹ jáun² ca³cuéh³ dí² hliáu³ hliáun³ lín³² quie³, 13 hi³ jáun² ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Hnoh²juáh¹³ náh² hi³ ta³ hua² tá¹la³ ná¹cuóun¹ bíh¹ náh² ca³cha³táunh¹ tsá² hain²¹ tí³ con² Jesús hi³ cui²ñí¹han¹³ hla¹ Jesús. 14 Hi³ ní¹juáh³ ca³li³ñí³² tsá² ho² ta²¹ jái¹³ ní² né³, jnoh¹ tauh¹³ tiá³ hi³ má¹hiún¹³ jnoh¹ tsí³ tsú², hi³ jáun² tiá² li³ zia³² uu³mí²tsi³² ñí¹con² hnoh².

15 Hi³ jáun² jmí¹jáun² né³ ca³héi³ hliáu³ quie³, hi³ jáun² ñí¹jmú¹³ la³ cun³ hi³ má²lí²juáh³ tsú² jáun². Hi³ jáun² la³ jáun² bí¹ ná¹juáh²³ tsá² *judíos la³ tí³ ta³né³².

Ta²¹ hi³ ca³cué³ Jesús ñí¹con² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con²

(Marcos 16:14-18; Lucas 24:36-49; Juan 20:19-23; Hechos 1:8)

16 Jáun² né³, tán¹ quian³jan² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² ja³taunh²¹ tí³ tsí³ máh³ có³² Galilea ñí¹ jmí¹ má²ca³juáh³ jáun² Jesús jmí¹tin². 17 Hi³ jáun² jmí¹ ca³jién³² tsú² Jesús, ca³ma³tsu³ ma³jónh³² dí²; uá¹jinh¹ ma³ jan² tsáu² jmí¹ ná¹tioh³ tun³ tsí³. 18 Jáun² Jesús ca³ja³janh³² ñí¹con² tsá² hí³, hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Jná¹³ má²ho² jái¹³ ñí¹ ca³la³ jí³² hñu³mi³cuú² jí³ ñí¹ hué²¹ lá² ní² siáh³. 19 Cuá²táunh¹ náh² ñí¹con² la³jáh³ dúh¹ ñí¹ juo³ tsá² jma², cuá²jmu³ náh² hí³ han³ tsú² tí³ con² jná¹³; cuá²zion³ náh² tsú² jmái² cun³quionh³ héih³² quioh²¹ Jméi² dí², jí³ Jon² tsú², jí³

cun³quionh³ héih³² quioh²¹ Jmí²chí³ Chun¹ ní² siáh³.
 20 Cuá²ma³tin¹³ náh² tsú² hi³ ma³tí³² la³jí³² héih³²
 hi³ má²cá²jmú³² jná¹³ ñí¹con² hnoh². Hi³ cuí¹ lí³
 ñíh¹ náh² siáh³ hi³ jná¹³ zenh² ná¹ quiúnh¹ hnoh²
 ca³la³ tí³ ñí¹ cá¹táuh³ jmái¹. [Cun³ ní² bíh¹ tí³ jáí¹³.]

Jú¹ chú³² quioh²¹ Jesús tsá² lín³ Cristo
New Testament in Chinantec, Sochiapam
(MX:cso:Chinantec, Sochiapam)

copyright © 1986 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Chinantec, Sochiapam

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Chinanteco, Sochiapan [cso], Mexico

Copyright Information

© 1986, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Chinantec, Sochiapam

© 1986, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

clxi

2014-04-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files
dated 29 Jan 2022

6f949189-17f1-57a8-bc53-e209204aa59c